

PENĚZOMĚNCI

FROM THE LIBRARY OF

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
LOS ANGELES

A

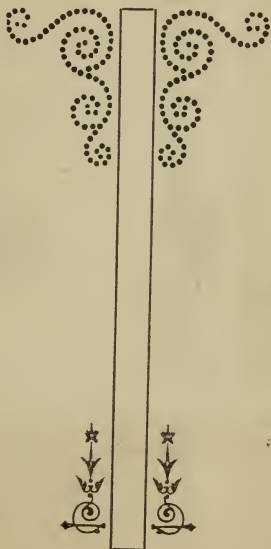

UPTON SINCLAIR:

PENĚZOMĚNCI

(THE MONEYCHANGERS)

SE SVOLENÍM AUTORA PŘELOŽIL J. E. S. VOJAN

TISKEM "SLAVIE". 2544 S. MILLARD AVE., CHICAGO, ILL.

VĚNOVÁNO JACKU LONDONOVI

PS
3537
561 moc

PŘEDMLUVA PŘEKLADATELOVA.

Americký spisovatel Upton Sinclair po třikráte silně vzrušil hladinu americké veřejnosti. Poprvé bylo to románem "The Jungle", kterým odkryl světu zlořády chicagských jatek, po druhé románem "The Moneychangers", ve kterém poodhalil roušku z řádění vysokých finančních kruhů amerických, a po třetí nedávno—jak je dosud ve svěží paměti—svými "tichými protestními procházkami" před newyorskou úřadovnou mladého Rockefellera, zodpovědného za smutné poměry hornické v Coloradu. První dva činy Sinclairovy zvláště bolely postižené Zpráva sebe důkladnější v denních listech má pouze krátký život. Zapomene se na ni, protože každý den přináší nové sensace. Ale kniha zasazuje rány mnohem trvalejší. Sinclair také skutečně dožil se v obou případech zadosťučinění. Jateční poměry chicagské staly se předmětem důkladného vyšetřování, jímž aspoň nejkřiklavější zlořády odstraněny, a proti Wall Street a její všemohoucnosti vystoupil konečně president Wilson, jehož energii se podařilo uzákoniti reformu bankovníctví a nejnověji řadu protitrustových opatření.

Když se Sinclair dotkl poprvé newyorské “vznesené společnosti”, ukázav v románě “The Metropolis” celou její zbahnilost, totožnou s hnilobou “high society” v evropských velkoměstech, ozval se pokřik, že Sinclair nemá pravdu, že líčí společnost tu, aniž by ji znal. Když tato výtka objevila se i v literární příloze newyorského denníku “Times”, odpověděl na ni Sinclair, protože “Times” jsou vážným listem, obšírným listem, datovaným 15. dubna 1908 z Endfield na Bermudě a otištěným v “Times” 25. dubna. Podstata této odpovědi jest:

“Váš pisatel neví asi, že jsem se sám narodil v této vyšší společnosti a ztrávil v ní celou mou prvou dobu života. Konstatuji to pouze, nejsem na to nijak hrd. Otec mého otce byl námořním důstojníkem Spoj. Států a prominentní osobou ve společnosti ve Virginii. Rodina mé matky byla rovněž prominentní v jistém jižním městě. Mám dosud strýce, tety a bratrance, pohybující se v tomto prostředí mamoniismu, proti němuž vyzněla již první má novella “Kráľ Midas”, napsaná v 19. roce mého věku. Pokud jde o společnost Metropole (New Yorku), jež je velmi nepřístupná, věnoval jsem jí podrobné studium. A nikoli podloudně! Jistý socialista nabídl mně, že mne dostane na palubu yachty v Newportu, jistý divadelní manager chtěl mne dostati do různých domů na Páté Avenue, jiní mi nabízeli číšnictví neb služebnictví v takových domech, ale nepoužil jsem toho. Nikdy jsem se nestavěl tím, čím nejsem, a nikdy jsem nedostal žádnou informaci od někoho, kdo by byl nevěděl, proč ji chci. Postup můj byl poctivý. Napsal jsem osobní dopisy osobám, s nimiž jsem se chtěl setkat, řekl jsem otevřeně, co chci, a

zaručil každému naprostou důvěrnost jeho informací. Tři čtvrtiny mých žádostí byly příznivě zodpověděny, a tak jsem mluvil s nejrůznějšími lidmi z vyšší společnosti. Jestliže bylo mi na příklad vytýkáno, že můj klubovní život nasvědčuje, že jsem v něj nikdy nenahlédl, pravím, že jsem byl mnohokrát hostem v šesti nej přednějších klubech newyorských (Metropolitan, Union League, Century atd.) Právil-li se, že přeháním vady newyorské společnosti, mohu prostě říci, že stejná výtka byla mně činěna v případě "Džungle". Ale když došlo k vyšetřování v chicagských jatkách, mohl jsem uvésti prezidentově komisi celou řadu dokumentů o pravdivosti mých údajů a jmenovati dělníky, kteří vydali pak o tom svědectví, a tak zástupci presidentovi se přesvědčili, že můj obraz "Džungle" byl pravdivý. Mnoho posměchu jsem vystál za tvrzení "Metropole", že v New Yorku jistý muž zaplatil za byt v jistém newyorském hotelu \$600 týdně. Ale mohu pisatele zavésti do půl tuctu výlučných čili exklusivních domů v New Yorku, kde musil by zaplatiti až \$1.000 týdně a kde celá řada jiných lidí to platí, a dokonce bych mu ukázal jedno nebo dvě místa, kde mu nebude vůbec ani cena sdělena dříve, dokud neprokáže příslušenství k uzavřenému vybranému kruhu, který onen dům patronizuje. Nepopírám, že některou věc převzal jsem též z novin, ale 95 procent mé knihy je z přímých informací a dobrých 60 procent viděl jsem na vlastní oči. Tvrdí-li se, že můj popis, líčící "topsy-turvy lunch" ve venkovském sídle na Long Islandě, je nepravděpodobný, pravím, že popis ten podal mi jeden člen Nejvyššího soudu státu New Yorku, vyličuje mi takovýto banket, dávaný jedním západním

milionářem, a sám jsem byl podobnému přítomen blíže New Rochelle.”

Cituji tento dopis, aby čtenář věděl, jak se má dívat na jádro líčení v “Penězoměncích”. Líčení v tomto románě je ovšem v celku dílem literárním—je to román a nikoli sociologická studie—ale jednotlivé skutečnosti v něm spočívají na pravdě. Spisovatel po panice pečlivě studoval její zákulisí a podává nám rušný, pohnutý, místy neobyčejně dramatický její obraz.

Když v srpnu 1908 byla vydána tato kniha “Penězoměnci”, bylo denním tiskem řečeno, že by mohla dobře sloužit “Zločiny peněžníků ve Wall Street”. Ale nejhorší bylo, že celá řada lidí spustila povyk, protože viděla v jednotlivých postavách románu své—podobizny. Kdo by mohl býti ten Dan Waterman, nejmocnější finančník ve Wall Street? Kdo ti druzí? Zkrátka a dobře, Sinclair tehdy, necítě v New Yorku jistou půdu pod nohama (John Pierpont Morgan a jiní prý chtěli jej dáti zatknouti), odjel až na druhý konec Soustátí. Má autorisace k překladu došla mne tehdy z Kalifornie.

“Penězoměnci” líčí pověstnou paniku z října 1907, kterou tak náhle přerušena byla několikaletá dřívější prosperita, jež vedla k přepjaté spekulaci v mnohých oborech průmyslových a obchodních a tím nezbytně ku katastrofě. Podám v následujícím stručný přehled oné paniky, aby čtenář mohl pak průběhem četby sám si vyhledati, kdo asi jsou líčení v hlavních postavách románu a které události jsou Sinclairem míněny. Pro paniku samu historickým dokumentem je líčení, jež O. M. W. Sprague, příručí profesor bankovníctví a finančnictví na Harvardské

universitě, napsal do své knihy "History of Crises" (vládní tiskárna ve Washingtoně, 1910, senátní dokument čís. 538); z toho jsem vzal hlavní data a doplnil je z říjnových časopisů 1907. Mimo to byl jsem očitým svědkem mnohých událostí paniky, jsa tehdy redaktorem "New Yorských Listů".

Roku 1897 po delší době stísněnosti začalo desítileté období silné prosperity. Zálohy bank rychle rostly, zákon o měně z roku 1900 pomohl též bankám, učiniv jim vydávání bankovek výnosnějším, u národních bank ve Spoj. Státech od 5. října 1897 do 22. srpna 1907 stouply vklady z 2,179 milionů dolarů na 5,256 milionů a půjčky z 2,066 milionů na 4,678 milionů. Od roku 1893 počíná velký rozmach státních bank a úvěrních společností (trust companies). Kdežto před tím vklady státních bank u národních bank byly poměrně malou položkou, nyní se poměr změnil. Státní banky a úvěrní společnosti, jež měly v roce 1897 úhrnný kapitál pouze \$1,981,000, stouply v roce 1907 na \$7,290,000, a kdežto dne 2. října 1897 bylo v národních bankách uloženo od státních bank a úvěrních společností jen 186 milionů, dne 22. srpna 1907 tento závazek národních bank činil 646 milionů dolarů. Tyto státní banky a úvěrní společnosti však v případě nouze byly nuceny stahovati své peníze zpět, a proto přijímání těchto vkladů národními bankami uvádělo tyto ve velké nebezpečí, na kteréž však patrně nepomýšleno. Zejména rozmach úvěrních společností v New York City byl obrovský, ba přímo dramatický. V lednu 1898 půjčky úvěrních společností činily jen 180 milionů dolarů, o hodně méně pod polovinu půjček národních bank, ale v srpnu 1907 stouply na 610 milionů čili

skoro stejně s národními bankami, u nichž půjčky byly 712 milionů dolarů. A protože vkladatelé těchto trust companies nebyli onou třídou konservativních jednotlivců, kteří u svých bank si podržují velké obnosy, vyplývalo z poskytování velkých půjček stále hrozivější nebezpečí pro případ paniky.

Hned po zemětřesení v San Franciscu (18. dubna 1906), osmnáct měsíců před krizí, byly tu zřejmé známky, že krok obchodu byl příliš prudký a že rovnováha hospodářských sil je stále povážlivěji ohrožena. Katastrofa zemětřesení pohltila velké kapitály, kterážto ztráta pojištěním byla široce rozložena a zvýšila poptávku po kapitálu. Cenné papíry nejvyšší třídy stěží se uváděly na trh. Napětí rostlo, což se zřejmě jevilo v tom, že municipální bondy bylo lze prodati jen za nízké ceny nebo vyšší úrok, v různých oborech průmyslových oznamován nepoměrný vzrůst výrobního nákladu (zejména v oboru uhelném, železářském a železničním—náklady rostly tím, že příliš rychlý rozmach nedovolil zaměstnání nejschopnějších lidí, musil se vzít, kde kdo byl, ale tím náklady nepoměrně rostly), a tak všude se jevil blízký příchod reakce. Ale nikdo nedbal těchto hrozivých příznaků, hleděno raději na vysoké dividendy, oznamované ocelářskými a železničními společnostmi, všude panoval, jako vždy před katastrofou, neskonale optimismus, vše spatřováno v nejrůžovějším světle.

Každá krise obyčejně počne událostmi hodně bezvýznamnými. Měď byla tentokráte oním oborem průmyslovým, který zahájil paniku. Počátkem roku 1907 měď stoupla na neobyčejně vysokou cenu 26 centů za libru, částečně následkem poptávky, částečně však manipulacemi na měďařském trhu. Ačkoli pak po-

ptávka odpadla a zásoby se hromadily, udržována cena tvrdošíjně na této výši, až konečně v červenci cena otřesena a pak rychle klesala až na 13 centů počátkem října. I za tuto poloviční cenu byla však poptávka malá, následkem zmenšené spotřeby mědi, a akcie měďařské zle padaly. Některé brokerské firmy, mezi nimi F. A. Heinze, pokusily se v této nejvyšší nevhodné době o vyhnání ceny mědi opět do výše, ovšem s nezdarem, Heinze stal se počátkem roku 1907 presidentem Mercantile National Bank, získav většinu jejích akcií. Zbohatl velice náramně spekuláčními operacemi v Montanských měděných akciích, a nedůvěra v jeho metody způsobila, že četní vkladatelé vzali své peníze z banky, když se Heinze dostal v její čelo. Toto snížení zdrojů bankovních, použití bankovních peněz rozsáhlou měrou k podporování měďařských podniků a spekulací a nezdařený "copper corner" způsobily, že banka konečně nemohla v Clearing housu dostáti svým povinnostem, poplášeni vkladatelé honem přenášeli své peníze do jiných bank, a konečně Clearing House, požádán jsa o pomoc, slíbil tak jen za podmínek prozkoumání solvence banky a resignace předsedy a celého sboru ředitelského. Dne 21. října banka dostala novou správu a vystupuje pak z dějiště krise, ale kámen, který byl touto událostí vržen do vody, dělal stále větší a větší kruhy.

Vedle F. A. Heinzeho byl v ředitelstvu Mercantile Bank C. F. Morse. Tato dvě jména a jejich minulost musí míti čtenář "Penězoměnců" na paměti, protože při četbě si na ledacos vzpomene. Morse i s amerického spekulativního hlediska, hodně smělého proti evropskému, byl zjevem tuze krajním v prů-

myslovém a bankovním světě. Stal se známým nejprve jako zakladatel American Ice Company, kterýto podnik byl pro akcionáře nejvýš osudný, a v posledních letech pracoval na utvoření kombinace lodářských společností, zabývajících se atlantickým pobřežním obchodem. Po řadu let byl jedním z největších majitelů akcií newyorských bank, ale jen bank menší velikosti. Byl ředitelem v sedmi bankách, z nichž nad třemi měl úplnou kontroly. Tímto svázáním bank docílil toho, že akcií jedné banky spolu s jinými kollaterály mohl používat jako jistoty pro půjčky, za něž kupoval akce jiných bank a za tyto opět dalších, a mimo to tyto banky sloužily mu k podporování jiných jeho podniků.

Na Morseovy pochybné praktiky bylo již dlouho hleděno v bankovních kruzích s nedůvěrou, a již roku 1902 Clearing House provedl vyšetřování jeho method, ale bez definitivní nějaké akce. Nejdůležitější z Morseových bank byla National Bank of North America.

Nucená resignace Morseova při ozdravování Mercantile Bank poplašila vkladatele všech Morseových bank, a dvě z nich musily 19. října požádati Clearing House za pomoc. Pomoc povolena s podmínkou, že Morse musí se zříci všeho bankovníctví v New Yorku. Podobná podmínka učiněna také s E. R. a O. F. Thomasy, kteří byli společníky Heinzovými a hlavními vlastníky v Mechanics and Traders Bank a Consolidated Bank. Šlo celkem o pět bank, které byly členy Clearing Housu (3 národní a 2 státní), a o tři jiné banky mimo Clearing House (1 národní, 1 státní a 1 úvěrní společnost), celkem jich vklady byly 12. října 71 milionů dolarů, tudíž ob-

nos, jehož úprava byla by neposkytovala značnějších obtíží. Byl upsán různými bankami, členy Clearing Housu, fond 10 milionů pro případ, že by bylo třeba ho použiti, a v pondělí 21. října zdálo se, že vše je v pořádku.

V tom najednou upadla v potíže třetí největší úvěrní společnost newyorská The Knickerbocker Trust Company, mající vkladů 62 milionů dollarů, na 34. ulici a Páté Avenue. Spojení jejího předsedy s některými Morseovými podniky vyvolalo vybírání vkladů, a následkem nepříznivých rozvah v pondělí 21. října National Bank of Commerce oznámila, že příštího dne přestane prováděti clearing pro Knickerbockerovskou společnost.

Záchranná akce nepostupovala dosti rychle, neúřední výbor několika úvěrních společností a bank nedostal příležitost k prozkoumání stavu banky až v poslední chvíli, tak že nebylo lze pak rychle přikročiti k nějaké akci, vydáno pouze uklidňující prohlášení ředitelstva, v němž ohlášena resignace předsedy, ale to nestačilo.

V úterý 22. října po tříhodinném náběhu (run), během kterého bylo bankou vyplaceno 8 milionů dollarů, Knickerbocker Trust Company musila zastaviti další výplatu a zavřiti dvěře.

Bylo zle. Panika vystrčila děsnou svou tvář, celého New Yorku zmocnilo se největší rozechvění.

Není pochyby, že nemusilo k ní dojíti v této chvíli. Jak praví Sprague, stav banky nebyl nijak tak beznadějný, aby se jí nebylo mohlo pomoci, ale za daných poměrů, při nedostatku spojení mezi úvěrními společnostmi a vzhledem k tomu, že banky Clearing Housu necítily nijak zodpovědnost za to, co se

může státi, musilo dojíti ku katastrofě. Kdyby Knickerbocker byla bývala bankou a členem Clearing Housu, bylo by se jí jistě pomohlo. Ale tak "se stalo, co se stalo", jak říkají Arabové, a panika rozpoutala se s nevídanou prudkostí.

Ve středu 23. října počal náběh na Trust Company of America, druhou největší úvěrní společnost, s vklady 64 milionů, protože předseda Knickerbocker společnosti byl jedním z jejích ředitelů (ústav tento odolal náběhu, jenž trval dva týdny a během něhož vyplaceno 34 millionů, z nichž 12 milionů ve středu a 9 milionů ve čtvrtek), třetí náběh byl na Lincoln Trust Company, a současně tísnily se již u všech úvěrních společností, ba i u bank a spořitelen celé dlouhé řetězy vkladatelů, toužících po vybrání svých úspor.

Jak bylo ve čtvrtek 24 října před budovou Trust Company of America, o tom napsal jsem tedy v "N. Y. L.": "Byli jsme se očitě přesvědčiti o situaci před bankou, a můžeme sdělit, že o půl desáté ráno byl tam nanejvýš slušný "had", který od vchodu od banky ve Wall Street sahal kolem rohu do Nassavské ulice a pak zase kolem rohu hezky daleko na Exchange Place k Broadway.—První podle všeho byly ony dvě dámy, které celou sychravou noc dlely před budovou. Také před Colonial Trust Company na Broadway a Ann ul. čekali lidé od 2 hodin ráno. Generální attorney Jackson pravil včera, že Knickerbocker Trust Company snad znovu otevře—podle zprávy ředitelstva stane se tak, dojde-li pomoc ze Západu, snad již v pondělí. V úřadovně státní bankovní revise odhadováno včera, že od pondělí z bank na Manhattanu vybráno bylo ve skutečnosti asi 75 milionů dollarů, to jest buď skutečně vybráno neb neu-

loženo, počítá-li se, kolik činívají vklady v tuto dobu. V ústavech, které pronajímají obecenstvu pokladní úkryty, byla obrovská poptávka po těchto pokladnách, a zde patrně obecenstvo bude chovati peníze tak dlouho, až se opět obnoví důvěra v banky. Následek paniky také jest, že obchodníci nechtějí namnoze přijímati čeky při placení mimo případy, kde osoba platící čekem jest jim dobře známa.”

V Trust Company of America byl presidentem Edward King, dále byli v ředitelstvu Oakleigh Thorne, jenž pak převzal presidentství, George W. Perkins, E. H. Harriman a jiní, proto není divu, že odolala náběhu. Čtvrteční náběh byl pro úřednictvo nejtěžší, protože bylo již středou silně znaveno. První vkladatel, jenž ve čtvrtek ráno dostal peníze, jakýsi Richard Bloxham z Brooklyna, stál před bankou od středy 6 hod. večer. Hodinu byl tam sám, za hodinu dostal dva společníky, v 10 hodin přišly dvě dámy, o půl noci dva muži z New Jersey, ve 4 hod. další dvě ženy. Hlídači pustili čekající do vnitř za dvěře a dámám dali židle, takže tato noční ‘party’ neměla se tak nejhůř. Někteří z nich přinesli si lunč, o který se rozdělili s ostatními, trochu si také podřímli chvílemi, — zkrátka celkem to ušlo. Od 6 do 8 hod. přibývalo již rychleji čekatelů, takže o 8. hod. bylo tu již na 150 lidí. Ve tři čtvrti na osm přibyl do řady, táhnoucí se již k rohu William ul., muž, který byl pak ve čtvrtek ve 3 hod. odpol. posledním, jemuž se dostalo výplaty v pokladně. Ti, kdož přišli po něm, nedostali již ve čtvrtek peněz. Celé to čekání od 8 hodin bylo tudíž zcela marné. Našli se dokonce podnikaví lidé, kteří se postavili do řady, ačkoli nebyli

vkladateli, a počali prodávati později přicházejícím svá místa. Někteří blíže dveří chtěli dokonce po \$5, jiní chtěli to udělati za 3 doll. Asi dva vladatelé vyhodili skutečně takto peníze, protože dostali místa, která se již k pokladníkovi nedostala. Jinak byl zachován před bankou dokonalý pořádek, ačkoli stále se dostavovalo množství zvědavců. Policejní volání "Nezůstávejte státi" ozývalo se ustavičně hlasitě ulicí a vykonalo náležitě svou povinnost. Uvnitř banky odehrálo se také několik intermazz, kterými přerušena nuda volného postupu. Jedna dáma na příklad právě dostala od pokladníka bankovky i sehnula se a nadzdvihla sukni. "Do punčochy" zašumělo to čekající řadou a každý honem galantně koukal jinam. Ale dáma s úsměvem jenom přišpendlila bankovky na spodničku a odešla. Mnoho vyplaceno ve zlatě, jelikož banka před otevřením dostala z vládní podpokladny za 1 milion dollarů zlatých mincí. Ke Colonial bance zase přišla jedna paní se 4 dětmi po poledni a drala se dovnitř. Policisté ji zadrželi, ale ona celá vyděšená vyprávěla, že se chce jen podívati, kde je její muž. Ráno prý před 8. hod. vyšel z domu a ještě se nevrátil. Policisté ji tedy pustili dovnitř, ponechavše děti ve své ochraně, a ustaraná ženuška našla ovšem ihned muže, který teprve byl v polovici řetězu uvnitř banky. Výkřiky radosti této dámy nad shledáním s mužem uvedly všechny čekající do veselé nálady, ale milovanému muži podařilo se stěží přiměti manželku k návratu domů. Jedna dáma zase se dlouho načekala, než se dostala k pokladně, ale tam jí řekli, že nemá co vybrati, že celý její obnos již je po částkách přepsán na jiné osoby; dáma odcházela,

kroucíc hlavou nad záhadami moderního finančnictví. Jednomu muži podařila se lest: byl puštěn do banky, že chce uložit peníze, vložil také skutečně 10 dolarů, ale pak nepozorovaně vklouzl do řady vybírajících, než se kdo nadál, měl v ruce 9.800 dolarů. Ale to se podařilo jen jednomu. Hned na to chtěl to provést jiný muž, ale byl dopaden a poslán zpět.

Plné tři dny náběhů na trust companies hrozily skončit všeobecnou panikou. Největší obava byla, aby se poplach obecnosti nepřenesl bezdůvodně i na spořitelny, v nichž bylo vkladů přes tisíc millionů dolarů. Některé tomu skutečně neunikly. Když na příklad v Bronx uzavřena tamní odbočka Knickerbocker Bank, spletli si to italští vkladatelé s Dollar Savings Bank na Třetí Avenue a 148. ulici, a náběh byl okamžitě proveden. Ale nejhůře bylo na peněžní burse. Tam nesvědomitá spekulace hned utvořila "hotovostní kruh", a tak dražota hotových peněz šplhala se do šílené výše, až konečně žádáno za hotové peníze 100 procent!

V této dramaticky napjaté chvíli provedl velmož financí John Pierpont Morgan svůj pověstný čin: utvořil na rychlo peněžní "pool" a vrhl ve čtvrtek 24. října odpoledne ve chvíli největší paniky na bursu 25 milionů dolarů...

Býlo to, jako když nalije oleje na rozbouřené vlny. Okamžitě byl účinek patrný. Byl to nejdramatičtější okamžik v dějinách Newyorské burzy vůbec, a Morganovi ihned dáván titul "spasitele amerického finančního trhu". Také druhý velmož přichvátal s pomocí. John D. Rockefeller z rána přišel do Union Trust Company v čís. 80 Broadway a po delší poradě

s jejím presidentem Kingem podepsal listinu, a okamžitě potom zřízení banky počali nositi pytle s penězi do Trust Company of America, do níž Rockefeller tímto způsobem poslal 10 milionů dolarů.

Sekretář státní pokladu Cortelyou přibyl ihned do New Yorku s vládní pomocí, — vláda vložila ve čtvrtek rovněž 25 milionů do newyorských bank, a později do 31. října ještě 11 milionů — a ve čtvrtek večer situace zlepšila se tou měrou, že Cortelyou mohl souditi, že lavina paniky je zaražena.

Přes to ve čtvrtek večer konána celá řada velkých finančních porad, z nichž nejdůležitější byla v knihovně Morganova domu na Madison Avenue a 36. ulici, jež trvala až do 1 hod. ráno. Připomínáme čtenáři, aby si pamatoval tuto poradu v knihovně Morganově, při četbě románu pozná, proč na to upozorňujeme.

Příšera paniky vzdávala se jen zvolna. Ještě v pátek firma Kuhn, Loeb a spol. mohla na burse mezi 12. hod. polední a půl 2. hod. odpo. odbyti 400.000 dolarů za 50 procent. Proto Morgan v pátek ještě utvořil nový "pool", ale 10 milionů již tentokrát stačilo.

Historie v líčení Spragueově zaznamenává, že v žádné krisi od občanské války nenechány věci dojíti k tolika dnům akutní paniky jako tentokráte, a že pohříchu mnoho k tomu přispěla nešťastná liknavost Clearing Housu newyorského, jenž se nepostavil dosti rychle se svou autoritou za ty, kdož chtěli pomoci zlé situaci. Clearing House ovšem namítal potom, že se bál, aby vydání jeho certifikátů nerozšířilo paniku po celé zemi, ale Sprague prohlašuje, že zane-

dbání vydání jich aspoň nejdéle v úterý bylo nejtěžší chybou za celé krise, protože zkušenosti ze všech minulých panik nasvědčují, že brzké vydání certifikátů vždy mělo uklidňující účinek na veřejnost.

Krise šířila se ovšem i mimo New York. Heinzeův pád působil na jednu banku v Butte, Mont. a na jinou v Goldfield, Nev., v Providence, R. I. musila zavřítí Union Trust Company s vklady 25 milionů doll. a celá řada bank ovšem byla nucena prožiti více méně silné náběhy. Různé Westinghouseovské podniky přešly do rukou receivera, nemohouce dosíci obnovení velkého svého běžného zadlužení, a následkem toho zavřena Pittsburská peněžní bursa, jež stejně jako New Orleanská zůstala zavřena po celý listopad a prosinec. Teprve 26. října vydány byly půjčkové Certifikáty Clearing Housu, a tím krise pak rychle zatlačována zpět.

V týdně, končícím 2. listopadu, došlo již jen k jednomu bankovnímu pádu, v San Francisku jedna trust company podlehla, a tím vlastní panika ukončena, ačkoli ovšem silná tíseň obchodu následkem obmezení výplat vkladů bankami, jež chránily tím svoje zdroje a úbytku vkladů v úvěrních společnostech, jež tak velkou měrou před tím prováděly půjčky, dlouho a dlouho zle pocitována.

Dle výkazu vkladů z 19. prosince 1907 ubylo v 35 trust companies proti 22. srpnu téhož roku \$258.900.000 vkladů. Největší číslce z toho byly: Trust Company of America 43.900.000 dollarů (z 64.100.000 na 20.000.000), Morton Trust Co. 22.400.000 (41.300.000 — 18.900.000), Farmers' Loan 20.400.000, Lincoln Trust Co. 16. milionů, Guaranty

13.700.000, U. S. Mortgage and Trust 13.100.000, Mercantile 12.600.000, United States Trust Co. 11 milionů atd.

Sprague uzavírá své úvahy výtkou, že situace roku 1907 byla méně vážnou než při krizi roku 1893 a daleko méně než roku 1873, ale nabyla rekordní pováživosti tím, že bylo s ní naloženo s menší dovedností a smělou rozhodností než roku 1893 a daleko menší než roku 1873. V tom spočívalo všechno zlo, ale každé zlo má ovšem i dobré své stránky: důsledky paniky a krise připravily půdu k velké reformě měny a bankovníctví, kterou podařilo se nyní uzákonití presidentu Wilsonovi, kdežto dříve následkem odporu mocných bank všechny pokusy o takovou reformu, jedině bezpečnou to hráz proti panikám a krisím, vždy ztroskotaly.

*

Hlavní osobou, jež spojuje pestrý děj "Peněžoměnců," je Allan Montague, jenž byl rekem předchozího románu Sinclairova "Metropole". Allan Montague na počátku "Metropole" přichází do New Yorku z Mississippi. Otec jeho — dle líčení románového — byl za občanské války generálem uniového vojska, jenž se proslavil jako mladý štábní důstojník za strašné bitvy u Chancellorville ve Wilderness a byl potom jmenován generálem. Po válce přišel do Mississippi, kdež se oženil s Jižankou. Malý Allan vyrostl na velké plantáži (jak vidno, Sinclair vložil do Allana mnoho svých osobních životních vzpomínek). Po smrti otcově nejprve mladší bratr Oliver odešel do New Yorku hledat štěstí, a po něm, za pět let po skonu

otcově, přišel i Allan do metropole, aby se tam věnoval právnictví.

Na konci "Metropole" Allan rozchází se s Oliverem, jenž i na dále chce zůstat ve "vysoké společnosti", kdežto Allan, daleko hlubší, poctivá a přímá povaha, je nasycen života této "high society", stejně mravně zkažené v New Yorku jako ve Washingtoně, Londýně, Paříži nebo Berlíně, a poslední Allanova slova v románu "Metropole" jsou: "Půjdu dolů do města a budu pátrati, zda jest nějaký způsob, jak může člověk v New Yorku vydělávati si poctivě živobytí!"

I.

“Jsem,” pravil Reggie Mann, “celý pryč nad tím, že se setkám s tou Lucy Dupreeovou.”

“Kdo ti o ní povídal?” tázal se Allan Montague.

“Ollie o ní každému povídá,” děl Reggie. “Zní to opravdu jako pohádka. Ale bojím se, že asi přeháněl.”

“Jak se zdá, lidé jeví snahu přeháněti,” pravil Montague, “mluví-li o Lucy.”

“Jsem skutečně k vůli ní celý u vytržení,” pravil Reggie.

Allan Montague se na něho podíval a usmál se. Nebylo žádných známek rozechvění na Reggioví. Přišel, aby dovedl Alici do kostela, a byl vybraně přistrojen a napuštěn voňavkou a měl nádhernou nachovou orchidei v knoflíkové dírci. Montague, nakloněn nazad ve velké kožené lenošce a pozoruje ho, usmíval se v duchu při myšlence, že Reggie pokládá Lucy za nový druh květu, se kterým se bude moci blýskati po Páté Avenue a buditi pozornost.

“Je velká či malá?” tázal se Reggie.

“Je asi tak velká jako ty,” odpověděl Montague, což značilo ovšem velmi malou postavu.

Alice vstoupila v této chvíli v novém jarním úboru. Regie rychle povstal a zdravil ji se svou nevyhnutelně přehnanou zdvořilostí.

Na to se tázal: “Znáte ji také?”

“Koho? Lucy?” tázala se Alice. “Chodila jsem s ní do školy.”

“Plantáže soudce Duprea sousedila s naší,” pravil Montague. “My všichni rostli jsme pospolu.”

“Nebylo skoro dne, abych ji neviděla, až do její svatby,” připojila Alice. “Provдалa se v sedmnácti letech, — za muže mnohem staršího než ona.”

“Od té doby jsme jí ani jednou nespatriili,” podotkl Allan. “Bydlila v New Orleans.”

“A nyní jest jí teprve dvaadvacet let,” zvolal Reggie. “Všechna moudrost vdovy a všechen půvab naivky!” A s posuňkem obdivu pozvedl ruce.

“Má peníze?” tázal se.

“Měla jich dost pro New Orleans,” zněla odpověď. “Nevím, jak to bude s New Yorkem.”

“Ach což,” děl přemítavě, “zde leží všude kolem spousta peněz.”

Odvedl pak Alici na její pobožnost, zanechávaje Allana vzpomínkám, jež zmínka o Lucy Dupreeové byla probudila.

Allan Montague zamiloval se do Lucy ve svém životě asi šestkrát; počalo to, když ji ještě nosili na rukou, a opakovalo se to s přestávkami až do její svatby. Lucy byla kráska kreolského typu, s havraním vlasem a nádherným nádechem; a Allan měl před očima tu tvář plnou veselí, s rychle měnivými rysy,

na které slzy a smích se honily jako dubnové přeháňky po obloze.

Lucy byla malé stvoření, jak byl řekl, ale byla zdrojem překypující energie. Oživovala od první chvíle osamnělou domácnost, a každý, kdo se k ní přiblížil, poddával se jejímu kouzlu. Allan pamatoval se, jak jednou vešel do domu a spatřil vážného a ctihodného předsedu státního soudu na zemi na rukou a na kolenou a Lucy seděla mu na zádech.

Byla rozenou herečkou, jak každý říkal. Když jí nebylo více než čtyři léta. líhávala v postýlce, když měla spáti, a vyprávěla si tragické příběhy, aby se rozplakala. Záhy objevila několik truhlic plných šatů, které její matka nosívala za dnů, kdy bývala kráskou tehdejších plantážních společenských kruhů; a pak Lucy strojívala obrazy a divadla a uváděla v úžas diváky jako princezna z Východu nebo jako královna Noci.

Matka její zemřela, když byla ještě velmi malá, i vyrostla, majíc jedině otce za společníka. Soudce Dupree byl jedním z místních boháčů a zasypával vším svou dceru; ale lidé říkali, že Lucy těžce pocítí nedostatek ženské péče, a toto proroctví se tragicky vyplnilo. Přišel muž, mnohem starší než ona, ale se šalbou románů kolem sebe a tajemství lásky náhle se zjevilo Lucii a uchvátilo ji jako ještě žádné jiné rozechvění před tím.

Jednoho dne zmizela, a Montague jí pak již nikdy nespatriil. Věděl, že se odstěhovala do New Orleansu, a slyšel pověsti, že je velmi nešťastná, protože její manžel byl marnotratník a prostopášník. Sotva rok

po její svatbě zvěděl Montague, že její manžel o život úrazem při jízdě.

Pak o ní neslyšel, až krátce po svém příchodu do New Yorku, když noviny z jeho domova přinesly zprávu o úmrtí soudce Dupreea. A asi před týdnem poslala Lucy dopis jeho bratru Oliveru Montagueovi, sdělujíc, že přijede do New Yorku, snad k trvalému usídlení se tam, a žádajíc, aby jí přišel naproti a vyhledal jí byt v nějakém hotelu.

Montague byl žádostiv, jak asi vypadá od té doby, co jí neviděl. Byl žádostiv, jak jí těch pět let utrpení a zkušenosti změnilo; zde seslabilo to její zanícení a vysušilo její zdroje veselí. Zvážnělá Lucy byla mu něčím, co si nedovedl dobře představit.

A pak opět pojímaly ho pochybnosti, — nedůvěřoval zachvění, které vzpomínka na ni v něm vyvolávala. Bude Lucy s to zachovati si své kouzlo v soutěži se vším, co mu již život od té doby přinesl?

Jeho snění bylo přerušeno Oliverem, který vstoupil s otázkou, zda si přeje jíti s ním jí naproti. “Tví jižní vlaky se vždycky o několik hodin zpozdí”, pravil. “Řek! jsem svému sluhovi, aby tam šel a telefonoval mně.”

“Budeš jí míti na starosti”, pravil Montague, “bude lépe, když se s ní setkáš první. Řekni jí, že přijdu večer.” A tak přišel do velkého apartmentního hotelu, — do téhož, kam ho byl Oliver původně (když přišel poprvé do New Yorku) uvedl. A tam byla Lucy.

Byla zcela táž jako dříve. Poznal to v několika okamžicích; byla to táž veselost, táž dychtivost: byla to táž krása, jež si podmaňovala mužská srdce. Ne-

bylo ani jediné vrásky starostí v jejich rysech, — byla dokonalý květ plně rozvitý.

Přišla k němu, vztahujíc mu obě své ruce v ústřety. “Allane!” zvolala, “Allane! Jak jsem ráda, že vás opět spatřuji!” A chopila obě jeho ruce do svých a stála a dívala se na něho. “Božítku, jak jste vyrostl a jak jste zvázněl! Není-li pak báječný, Ollie?”

Oliver stál vedle nich, pozoruje je. Usmál se suše. “Pro mne je poněkud příliš epický”, pravil.

“Ó, jak báječné je to, opět vás viděti!” zvolala. “Přivádí mně to padesát věcí najednou na mysl. Musíme si sednouti a dlouho hovořiti. Bude to vyžadovati celý večer, mám-li se vás vyptati na všechno, nač bych chtěla.”

Lucy byla ve smutku pro svého otce, ale dovedla upravit si svůj úbor tak, aby sloužil za rámeček její krásy. Vypadala jako planoucí rubín s pozadím černého sametu. “Vyprávějte mně, jak se vám vedlo,” dralo se jí se rtů. “A co se vám přihodilo od té doby, co jste zde? Jak se vede vaší matince?”

“Pořád stejně”, odpověděl Montague, “ráda by, abyste se u ní zastavila zítra ráno.”

“Zajisté,” pravila Lucy, — “to bude nejprvnější věcí, prve než půjdu kamkoli jinam. A Mammy Lucy? Jak se vede Mammy Lucy?” (Mammy, černošská chůva; pozn. překl.).

“Té se vede dobře,” odvětil. “Je všecka u vytržení, že vás spatří.”

“Řekněte jí, že přijdu!” pravila. “Uvidím Mammy Lucy raději než brooklynský most!”

Vedla ho k sedadlu, posadila se proti němu, pohlcujíc ho očima. "Připadá mně to, jakobych byla zase děvčetem, když vás vidím", pravila.

"Což pak se počítáte mezi staré?" tázal se Montague, směje se.

"Ó, já se cítím starou" pravila Lucy, s náhlým pohledem bázně, — "nedovedete si to ani představit, Allane. Ale nechci, aby kdo o tom věděl!" A pak volala dychtivě: "Pamatujete se na rybník, ve kterém žil ten velký aligátor? A na tomely? (Pozn. překl. Tomel virginský, angl. persimmon, vysoký strom v jižních státech s jedlým ovocem). A na starého Joe?"

Allan Montague pamatoval se na všechny ty věci; průběhem následující půl hodiny vzpomněl si málem na všechny ty rozrušující příběhy, jež zažili on a Oliver a Lucy od té doby, co Lucy byla dosti stará, aby dovedla choditi. A vyprávěl jí nejposlednější novinky o všech sousedech a o všem služebnictvu, na které si vzpomněla. Vyprávěl jí také o smrti svého otce, a jak dům shořel, a jak prodali plantáži a odstěhovali se na sever.

"A jak se vám vede, Allane?" tázala se.

"Provádím právnickou praxi", pravil. "Nedělám jmění, ale jsem s to platiti své účty. A to je více, než svedou leckteří jiní lidé v tomto městě."

"To si dovedu představit", pravila Lucy. "Při celé té řadě krámů na Páté Avenue! O, já vím, že utratím všechno, co mám, hned první týden! A tento hotel — vid'te, to je opravdu hrozné!"

"Řekl vám již Oliver ceny?" pravil Montague s úsměvem.

“Ano, ale až se ve mně dech zatajil,” pravila Lucy. “Jak jen to svedu, všechny ty věci?”

“Musíte si to s ním projednati,” děl Montague. “Vzal si vás na starost a nechce, abych se mu do toho pletl.”

“Ale já potřebuji vaší rady,” pravila Lucy. “Vy jste obchodník, a Ollie nebyl nikdy nic jiného než hoch.”

“Ollie naučil se mnohému, co je v New Yorku,” odvětil Allan.

“Mohu vám několika slovy vypověděti, jak to bylo se mnou,” pokračoval po malé přestávce. “Přivedl mne sem a vyložil mně, že tímto způsobem musím žíti, chci-li se dostat do společnosti. Zkusil jsem to nějaký čas, ale shledal jsem, že se mně věci, jež jsem měl dělati, nelíbí, a odešel jsem z toho. Naleznete nás v bytě několik bloků dále od Páté Avenue, kde platíme sotva desítinu toho, co zde. A nyní, zdali budete následovati mne neb Ollie, závisí na tom, zda se chcete dostat do společnosti.”

Lucy svažila obočí v myšlenkách. “Nepřišla jsem do New Yorku, abych se zahrabala v nějakém strávním domě,” pravila. “Chci skutečně setkati se s lidmi.”

“Nuž,” pravil Montague, “Oliver zná jich celou řadu a uvede vás. Snad se vám budou líbiti — nevím. Jsem jist, že nezpůsobí vám žádných nesnází učiniti je takovými jako vy.”

“Děkuji pane,” řekla Lucy. “Jste stále tak upřímný, jako jste vždy býval.”

“Nechci říci nic, co by vám pokazilo radost,” pokračoval Allan. “Seznáte ty věci sama. Ale tolik vám

jen říkám—nebud'te tuze upřímnou! Nemůžete zde lidem tak neobmezeně věřiti, jako jste činívala doma."

"Děkuji vám," odvětila Lucy. "Otilie mně již o tom přednesl malou přednášku. Neměla jsem ani tušení, že jest to tak vážná věc přistěhovati se do New Yorku. Řekla jsem mu, že se obecně má za to, že vdovy vědí, jak mají o sebe pečovati."

"Měl jsem to sám dosti zlé, než jsem se těm věcem přizpůsobil," děl Montague, usmívaje se. "Proto nesmíte mi míti za zlé mé předpovědi."

"Říkal jsem již Lucy ledacos o tom," připojil Oliver suše.

"Vyprávěl mi nejčarovnější zamilovanou historku!" pravila Lucy, hledíc naň se zlomyslným přimhouřením očí. "Budu rozhodně připravena na tu oslňující paní Winnieovou."

"Můžete se s ní setkati zítra večer," řekl Oliver. "Jste pozvána k obědu u paní Billy Aldenové."

"Četla jsem o paní Billyové v novinách," pravila Lucy. "Avšak nikdy bych se byla nenadála, že se s ní setkám. Jak to jen pro bůh Oliver navlékl, že tak skočil plným nohama do středu společnosti?"

Oliver pokusil se jí to vysvětliti; a Montague seděl vedle, usmívaje se v duchu nad pečlivě očištěným vyprávěním o bratrově společenské kariéře. Oliver zjevně načrtl si celý plán, jak postarati se o Lucy a doprovodil ji na vysoké místo na plošině společnosti.

"Ale jářku, to všechno bude státi náramné peníze!" protestovala Lucy. "A já nechci, abych si musila vzíti některého z těch strašlivých milionářů!"

Obrátila se náhle k Montagueovi. "Máte kancelář někde dole ve městě?" tázala se. "A mohu vás zítra navštívit a získat vás za svého právního rádce? Starý pan Holmes je mrtev, jak víte. Býval otcovým právníkem a znal všechny má záležitosti. Ale nikdy nepokládal za hodné chvílky poučiti mne o něčem z nich, a tak nyní opravdu nevím ani dobře, co mám nebo co mohu dělati."

"Učiním vše, čímkoli bude mně lze vám pomoci," odvětil Montague.

"A musíte na mne býti hodně přísný," pokračovala Lucy, "a nenechatí mne vydávati příliš mnoho peněz nebo dělati nějaké hlouposti. Tak se mnou jednával pan Holmes, a od té doby, co zemřel, bála jsem se skutečně sobě věřiti."

"Mám-li převzítí tuto úlohu pro vás," pravil se smíchem Montague, "mám odůvodněné obavy, že se velmi záhy srazíme s mým bratrem."

Montague měl velmi málo důvěry ve svou schopnost k provádění této úlohy. Jak tak pozoroval Lucy, měl pocit hrozící tragedie. Věděl dosti, aby byl přesvědčen, že Lucy není bohata podle newyorského měřítká zámožnosti; a cítil, že svůdný hlas velkoměsta již zaléhá jí v sluch. Byla okouzlena zjevením automobilů a nádherných krámů a hotelů a divadel a všech těch zázraků, které se jí nabízely. Přišla se vším svým smělym zápalem; a byla hladova strašlivým hladem po životě.

Montague měl to již za sebou a viděl do budoucna tak jasně, že nebyl s to nepokoušeti se býti jí průvodčím a zachrániti ji od nejhorších chyb. Tím vzniklo zvláštní sblížení mezi nimi; hned od počát-

ku Lucy učinila jej svým důvěrníkem a sdělovala mu všechny své starosti. Arcit' nikdy nenásledovala jeho rady; říkávala se svým roztomilým smíchem, že nechce, aby jí před nimi chránil, nýbrž aby pouze s ní potom měl sympatii. A Montague sdílel s ní vše; říkával si sice znovu a znovu, že není žádné omluvy pro Lucy; ale při tím pokaždé ji omlouval.

Nazítří šla Lucy navštívit Oliverovu matku a Mammy Lucy, jež dostala jméno po její babičce. Odpoledne pak šla nakupovati s Alicí—prohlásivši, že jest jí nemožno objeviti se někde v New Yorku, dokud není “slušně” oblečena. A potom večer Montague pro ní přišel a vzal ji s sebou k paní Billy Aldenové do jejího paláce na Páté Avenue.

Cestou krátil jí dlouhou chvíli vyprávěním o strašné paní Billyové a jejím strašlivém jazyku a o válce mezi velkou dámou a jejími příbuznými, Wallingovými. “Nesmíte býti překvapena,” pravil, “posadí-li si vás někde do koutku a vyptá se na všechno, co se vás týče. Paní Billyová je výstřední povaha, a zvyklosti pro ni neplatí.”

Montague při tom mluvil o Aldenovské nádheře jako o zcela všední věci, ale cítil, jak je Lucy rozechvěna při pohledu na dožecí palác s výzdobou z černého mramoru a s lokaji v nachu a zlatě. Pak přišla paní Billyová sama, zářící ve svém tmavěnachovém brokátu s několika málo šňůrami perel kolem šíje. Byla skoro tak velká, že hleděla Lucy přes hlavou, a stála poněkud od ní, aby ji pohodlně viděla.

“Pokusila jsem se dostat sem pro vás paní Winnieovou”, pravila k Montagueovi, posazujíc jej

po své pravici. "Ale nemohla přijíti, proto musíte se spokojiti se mnou."

"Máte hodně takových krásků u vás dole v Mississippi?" tázala se, když se posadili. "Je-li tomu tak, pak nevím, proč jste přišel k nám nahoru."

"Líbí se vám opravdu?" tázal se.

"Líbí se mi její tvář," pravila paní Billyová. "Má již rozum? Nikdo by věru nevěřil, že je vdovou. Potřebuje svrchovaně někoho, kdo by se o ní staral."

"Chci ji doporučiti vaši přízni," pravil Montague. "Vyprávěl jsem jí o vás."

"Co jste jí povídal?" tázala se paní Billyová nenuceně. "Že vyhrávám příliš mnoho peněz v Bridge a že piji škotskou whisky při obědě?" Po té, vidouce, že Montague se prudce zarděl, zasmála se. "Vím, že je to pravda. Již jsem vás aspoň desetkrát přistišla při podobných myšlenkách."

A sáhla po karafině, kterou byl číšník právě před ní postavil, a posloužila si s úvodní sklenkou.

Montague řekl jí vše o Lucy; a mezitím pozoroval tuto, jak hovoří, sedíc blíže středu tabule, se Stanley Ryderem. Montague hrál s tímto mužem jednou neb dvakrát bridge u paní Winnieové a pomyslil si, že Lucy mohla by stěží naléztí druhého člověka, který by tou měrou v sobě ztělesňoval kouzlo metropole. Ryder byl presidentem Gothamské úvěrní společnosti, ústavu to, jehož velkolepé mramorové průčelí bylo jednou ze znamenitostí Páté Avenue. Byl mužem poněkud pod 50 let, velký a distingovaný, s ocelově šedým knírem a chováním diplomata. Byl netoliko bankéřem, byl také mužem velmi vzdělaným; v mládí utekl za moře a cestoval po všech možných krajinách

světa. Byl také trochu spisovatelem, po ochotnicku, a byla-li nějaká kniha, do které by nebyl nahlédl, pak to byla jen kniha, o které není možno slyšet ve společnosti. Dovedl hovořiti o každém předmětu, a hostitelka, jež mohla zajistiti si Stanley Rydera za jednoho ze soustolovníků, všeobecně počítala na úspěch. "Nevychází nyní příliš často, v těchto dnech plných práce," pravila paní Billyová. "Ale mluvila jsem s ním o vaši přítelkyni."

Ponenáhlu hovor u tabule stával se všeobecným, a Montague pozoroval, že to byl vždy Ryder, jenž vedl rozhovor. Jeho záblesky vtipu sršely na všechny strany; a ti, kdo odvážili měřiti se s ním, z pravidla zle pochodili. Byl to zvláštní druh bezohledného vtipu, oslnivého a nebezpečného. Ryder byl typem muže, s jakým se člověk tu a tam setkává ve společnosti, mužem, jenž přijal radikální myšlenky k vůli tomu, aby byl vážen. Byla to podívaná na muže, jenž dobyl si skvělého úspěchu v jistém společenském prostředí a tříštil ve svém rozhovoru všechny ideály a zvyklosti tohoto prostředí, dávaje tak na jevo, že málo ve skutečnosti dbá o úspěch, jehož si dobyl.

Stolní společnost se velmi dobře bavila; ale Montague v duchu se usmíval při myšlénce, jak dalek jest Stanley Ryder typu osoby, již si člověk představuje jako hlavu ohromné kvetoucí banky. Když společnost přešla do návštěvny, korunoval Ryder tuto nesrovnalost tím, že usedl k pianu a zahrál jednu větu z jakési strašné ruské suity.

Potom viděl ho Montague zacházeti do skleníku s Lucy Dupreeovou. Dva hráči přebývali pro brid-

ge, i byla v tom dobrá omluva; nicméně Montague pocit'oval neklid po celé ty hodiny, co seděl u stolu a nechával paní Billyovou vyhrávati jeho peníze.

Když tato muka byla u konce a společnost se zdvihala, našel svou přítelkyni sedící u fontány ve skleníku, zírající upřeně před sebe, zatím co Ryder po jejím boku hovořil.

“Setkala jste se se zajímavým mužem,” pravil, když se usadili v kočáře.

“Skutečně, jeden z nejneobyčejnějších mužů, s nimiž jsem se kdy setkala,” pravila Lucy spěšně. “Ráda bych slyšela něco bližšího o něm. Znáte ho dobře?”

“Slyšel jsem ho ledacos mluvíti a znám ho z obchodního styku.”

“Je velmi bohat?” tázala se.

“Má pár milionů,” pravil. “A mám za to, že je obrací velmi rychle. Lidé o něm říkají, že je odvážný spekulant.”

“Spekulant!” zvolala Lucy. “Jakže, — já přece myslila, že je presidentem banky!”

“Až budete nějaký čas v New Yorku,” pravil Montague s úsměvem, “uvědomíte si, že není nic nerosvnatelného v těchto věcech.”

Lucy se zamlčela, jsouc trochu zmatena touto poznámkou. “Bylo mně řečeno,” připojil Montague s úsměvem, “že ani Ryderova manželka nechce míti své peníze uloženy v Gothamské úvěrní bance.”

Montague nepředpokládal účinku těchto svých slov. Lucy sebou prudce škubla a zvolala: “Jeho manželka!”

“Ano,” pravil Montague. “Což pak jste nevěděla, že jest ženat?”

“Nikoli,” řekla Lucy tiše. “Nevěděla jsem to.”

Nastalo dlouhé mlčení. Konečně se Lucy otázala: “Proč nebyla jeho manželka pozvána k Alde novým?”

“Chodí jen zřídka pospolu,” pravil Montague.

“Jsou rozvedeni?” tázala se.

“Nikoli, — máme tu nový módní způsob rozvodu,” zněla odpověď. “Žijí v oddělených částech svého domu a setkávají se při formálních příležitostech.”

“Jaká je to žena?” dotazovala se Lucy.

“Nevím ničeho o ní,” odpověděl Montague.

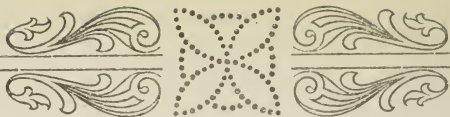
Zase zavládlo mlčení. Konečně Montague pravil: “Není příčiny, proč by vám ho bylo líto.”

A Lucy dotkla se lehce svou rukou jeho ruky.

“Je dobře, Allane,” pravila. “Nehněvejte se. Nedovedu se též chyby dopustiti dvakráte.”

Montagueovi se zdálo, že po těchto slovech není co říci.

II.

Lucy chtěla navštívit Montaguea dole ve městě v jeho kanceláři ,aby s ním obchodně pohovořila; ale on nechtěl dopustiti k takové námaze s její strany a navštívil ji sám příštího rána v jejím bytě v hotelu, prve než šel dolů do města. Ukázala mu všechny své papíry; poslední vůli svého otce se seznamem jeho majetku a také účty páně Holmesovy a nájemní listinu jejího majetku v New Orleans. Jak Montague předvídal, Lucyin majetek nebyl dobře spravován, i musil se o mnoha věcech informovati a klásti mnoho otázek. Byla tu řada hypoték na pozemcích a budovách a s druhé strany zase některé části vlastního Lucyina majetku byly obtíženy hypotékami, aniž by Lucy dovedla vysvětliti tento stav svých věcí. Byly tu akcie několika průmyslových společností, o kterých Montague věděl jen velmi málo. Poslední a nejdůležitější ze všeho bylo pět tisíc akcií Severní Missisipské dráhy.

“O těch každým způsobem víte vše,” pravila Lucy. “Prodal jste již své vlastní akcie?”

“Nikoli,” řekl Montague. “Otec si přál, abych je držel tak dlouho, pokud ostatní je budou držeti.”

“Mně je však možno prodati mé akcie?” tázala se Lucy.

“Radil bych vám rozhodně, abyste tak učinila,” pravil Montague. “Ale bojím se, že nebude tak snadno nalézt kupce.”

Severní Mississippská byla dráha, se kterou Montague, tak řečeno, rostl; nepamatoval se na dobu, kdy by byly obě rodiny o ní nemluvily. Trať vedla z Atkin do Opaly, na vzdálenost asi 50 mil, pojíc se v Opale k jedné z hlavních státních tratí. Byl to podnik, jež navrhl soudce Dupree jako prostředek k otevření kraje, v jehož budoucnost důvěřoval.

Počato s tím v době, kdy nedůvěra k Wall Street byla v onom kraji velmi prudká; soudce Dupree sebral dva miliony dolarů mezi svými přáteli a sousedy, přidal k tomu další půlmilion ze svého, a učiněn společný čestný závazek, že železnice nebude ničeho požadovati od severních kapitalistů a že její akcie nebudou nikdy dány na seznam burs. Prvním předsedou byl jeden Lycyin ujec, a dnes tento úřad zastával starý přítel její rodiny.

Ale místní hrdost, jež dovedla sehnati kapitál, nebyla s to opatřiti železnici nutnou dopravou. Města, o nichž soudce Dupree snil, nestala se skutečností, a malá železnice nedržela krok s pokrokem času. Asi tak za posledních deset let majetek dráhy byl hodně znehodnocen a výtěžky její poklesly, a Montague již po několik let nedostal pražádných dividend ze svých 50.000 dolarů v akciích, jež otec jeho byl zaplatil v plné hodnotě.

Vzpomněl si, když tak o tom s Lucy mluvil, na projekt, přetřásaný asi před 10 neb 12 léty, prodlou-

žiti trat' z Atkin tak, aby se spojila se závody Mississippijské ocelářské společnosti, a dáti tak tomuto podniku přímý odpad na západ. Mississippijská ocelářská společnost měla jednu ze šesti největších válcoven na plech a kolejnice v Soustátí, a myšlenka získati třeba malý díl obrovské její vozby ustavičně zaměstnávala mysl ředitelů Severní Mississippijské.

Došlo to tak daleko, že provedeno měření trati a vypracován pečlivý rozpočet nákladů na stavbu projektovaného prodloužení. Montague o tom věděl, protože náhodou spolu s Lucyným bratrem, který nyní byl v Kalifornii, ztrávil část svých prázdnin na lovu, za něhož tábořili blíž míst, kde prováděny byly vyměřovací práce. Navržená trat' měla se bráti Talulskými bažinami, a právě tato okolnost způsobila pochybnost projektu. Na tucet tratí bylo navrženo, a Montague si vzpomínal, jak jednoho večera seděl u táborového ohně a dostal se do hovoru s mladším jedním členem měřičské výpravy a jak naslouchal jeho bručení na nesmyslnost celého toho vyměřování. Reptající pravil, že vrchní měřič je naprosto nezpůsobilý člověk, který tvrdošijně zavrhuje nejlepší trati a drží se jen těch, které jsou skoro nemožné k provedení.

Montague sdělil obsah onoho hovoru svému otci, ale nezvěděl, zda otec si pak nějak věci té všímal. Věděl pouze, že když projekt zamýšleného prodloužení byl předložen na schůzi akcionářů, nákladnost jeho byla prohlášena za tak velkou, že nebylo by lze sehnati peníze. Návrh na vyjednávání s Mississippijskou ocelářskou společností při hlasování propadl, protože ocelárna byla v rukou peněžníků z Wall

Street; a ani soudce Dupree, ani generál Montague netvrdomovali si v té době beznadějnost situace malé železnice.

Všechny ty věci byly přetřeseny v rozhovoru mezi Lucy a Montaguem. Není žádné příčiny, ubezpečoval ji, proč by měli i nadále lpěti na svých akcích: kdyby navrženým prodloužením neb jiným způsobem noví kapitalisté byli s to docílití úspěchu společnosti, bylo by dobře vejíti s nimi v nějakou kombinaci nebo, což by bylo ještě lépe, prodati vše úplně. Montague slíbil, že se věci ujme a podívá se, co se dá činiti.

První jeho myšlenkou, když se ubíral dolů do města, byl Jim Hegan. "Navštivte mne někdy," řekl mu kdysi Hegan, a Montague dosud nikdy nepoužil tohoto pozvání. Severní Mississippská byla by ovšem pouhou titěrkou pro muže, jakým byl Hegan, ale kdo ví, jaké nové plány nebyl by tento muž s to do věci vpraviti? Montague věděl z toho, co se po ulicích novídalo, že velký ten finančník prodal celou svou držbu ve dvou neb třech ze svých nejdůležitějších podniků.

Šel tedy přímo do kanceláře Heganovy v budově jedné z velkých pojišťoven dole ve městě. Mramorovými chodbami dostal se až k massivně ornamentované bronzové mříži za níž stál vysoký strážce v uniformě rovněž massivně vyzdobené. Montague byl obvyčejně pokládán za muže velké postavy, ale výška tohoto člověka působila naň tak, že si připadal vůči němu jako kancelářský poslíček.

"Je pan Hegan přítomen?" tázal se.

"Přicházíte na základě úmluvy?" byla odpověď

“Ne právě,” pravil Montague, odevzdávaje navštívenku. “Byl byste tak laskav, a dal tento lístek panu Heganovi?”

“Znáte pana Hegana osobně?” zněla opět otázka.

“Ano, znám,” odpověděl Montague.

Muž ten zdánlivě nedal žádného znamení, jak se aspoň Montagueovi zdálo, ale v téže chvíli svižný malý tajemník objevil se ve dveřích za mříží. “Můžete mně laskavě udati obchodní záležitost, ve které chcete mluvit s panem Heganem?” tázal se.

“Chci mluvit s panem Heganem osobně.” odvětil Montague s přídechem příkrosti. “Vezmete-li s sebou prostě tento lístek, dostačí to úplně.”

Podrobil se s trpělivostí co možná největší rychlé tajemníkově prohlídce a uvažoval zatím v duchu, zda jeho nový jarní svrchník je dostatečně dle nejnovější módy, aby jej opravňoval v očích tajemníkůvých k tomu, býti přítelem finančního toho velikána tam za dveřmi. Konečně muž ten zmizel s navštívenkou a po půl minutě se vrátil, usmívaje se líbezně. Uvedl Montaguea do obrovské úřadovny s koženými lenoškami takých rozměrů, že by každá z nich byla stačila pro několik osob a byla příliš velká pro pohodlné usazení se jediné osoby. Na stěně visela mapa americké pevniny a na ní jako nachové stužky vinuly se trati Jim Heganových železnic. Byly tu také hlavy bisonů a sobů, jež byl Hegan sám zastřelil.

Montague nemusil čekati děle než jednu neb dvě minuty, načež byl doprovozen celou řadou pokojů, až konečně vstoupil do magnátovy nejvnitřnější svatyně. Byla prostá, s promyšlenou a chtěnou prostotou, a

Jim Hegan seděl před mahagonovým bezlesklým psacím stolem, na kterém nebylo ani ždibce papíru.

Povstal, když Montague vešel, a objevil se v celé rozložitosti své postavy. "Jak se vede, pane Montague?" tázal se s potřesením ruky. Pak usedl v lenošku a nahnul se zpět, až hlava spočinula na lenochu, a vyhrnul své husté, vyvstávající obočí, dívaje se na návštěvníka.

Posledně, když se Montague sešel s Heganem, hohořili spolu o koních a o zašlých dnech texaských; ale Montague byl náležitě moudrý, aby věděl, že to byl hovor večera. "Přišel jsem v obchodní záležitosti, pane Hegane," pravil proto přímo. "Budu stručný co možná nejvíce."

"Způsob jednání, jež vynasnažím se co nejlépe vám prominouti," odvětil s úsměvem Hegan.

"Přišel jsem s návrhem, zda byste se nechtěl zajímati o záležitost Severní Mississippské dráhy," pravil Montague.

"Severní Mississippské?" děl Hegan, s vrašтив obočí. "Nikdy jsem o ní neslyšel?"

"Nemyslím, že by vůbec mnoho lidí o ni vědělo," odvětil Montague a vyprávěl pak celou historii trati.

"Mám pět set akcií sám," pravil, "ale jsou v rukou mé rodiny po dlouhou dobu a nehodlám s nimi hnouti. Nečiním návrhu toho proto pro mou osobu, nýbrž jménem mé klientky, která má pět tisíc těchto akcií. Mám s sebou výroční zprávy železnice za několik let a některé jiné informace o jejím stavu. Napadlo mne, že mohl byste se ujati této dráhy a provésti navrhované spojení s válcovnými Mississippské ocelářské společnosti."

“Mississippské ccelárny!” zvolal Hegan. Slyšel patrně o tom.

“Jak dlouho jste pravil, že tomu je, co uvažováno bylo o tomto plánu?” tázal se. A Montague vyprávěl mu o vyměřování trati a co sám o tom slyšel.

“To zní zajímavě,” pravil Hegan a zahloubal se očividně v hluboké myšlenky. “Chci uvážiti o té věci,” pravil konečně. “Nemám žádných vlastních plánů, jež by mne vedly do oné krajiny, ale možná, že znám někoho, koho by to zajímalo. Máte nějakou představu, co chce vaše klientka za těch pět tisíc akcií?”

“Má klientka svěřila to úplně mým rukoum,” odpověděl tázaný. “Teprve dnes ráno se tak stalo a musím se proto ještě blíže informovati o situaci dráhy. Ale myslím, že jí poradím, aby přijala slušnou nabídku, dejme tomu 75 procent plné hodnoty akcií.”

“Můžeme o tom mluvit později,” pravil Hegan, “naleznu-li pro vás potřebného muže.” A Montague potřásl mu rukou a odešel.

Když se večer ubíral domů, zastavil se u Lucy, aby ji sdělil výsledek své návštěvy. “Uslyšíme o něm brzy,” pravil. “Vím dobře, že Hegan není mužem, jenž se dlouho rozmýšlí.”

“Budu na něho vzpomínati v modlitbách,” řekla Lucy se smíchem. Pak připojila: “Doufám, že se s vámi setkám v pátek večer u Harveyových.”

“Nedostanu se z domu až v sobotu odpoledne,” odvětil. “Mám v těchto dnech příliš mnoho práce s jistým právním případem. Ale pokusím se udělati si čas a zajíti k Siegfriedu Harweyovi: možná, že to půjde.”

“Slyšela jsem, že se vášnivě zamiloval do koní,” pravila Lucy.

“Ano, má skvělou stáj,” odpověděl.

“To byla výborná myšlénka od Ollie,” vece Lucy. “Dostala jsem se tak rázem do středu víru. Co myslíte, že budu zítra dělati?”

“Nemám nejmenšího tušení,” pravil Montague.

“Jsem pozvána k návštěvě umělecké galerie pana Watermana.”

“Dana Watermana?” zvolal. ‘Jak se to stalo?’”

“Bratr paní Aldenové se mne tázal, zda bych si to přála. Zná se s ním a opatřil mně pozvání. Nešel byste se mnou?”

“Budu zítra celý den u soudu,” děl Montague. “Ale viděl bych rád tu sbírku. Slyše! jsem, že jest to něco znamenitého, — starý ten chlapík věnoval prý všecken svůj volný čas své sbírce. Mluví se o báječných obnosech, jež ho stála — čtyři nebo pět milionů při nejmenším.”

“Ale proč jen schovává ji až tam nahoře kdesi u Hudsonu?” zvolala Lucy.

Montague pokrčil rameny. “Patrně vrtoch,” pravil. “Nesbíral své umělecké poklady pro zábavu jiných.”

“Ovšem; když mně dovolí sbírku spatřiti, nemožu si naň stěžovati,” děla Lucy. “Zde v New Yorku jest tolik věcí k vidění, že jsem přesvědčena, že budu míti celý rok co dělati.”

“Unaví vás to, dříve než shlédnete polovinu všeho toho,” nadhodil. “To je tak s každým.”

“Znáte pana Watermana?” tázala se.

“Nikdy jsem s ním nemluvil,” odpověděl. “Viděl jsem jej však několikrát.” A Montague vyprávěl jí, jak v Klubu Milionářů jednou spatřil Kroesa newyorské Wall Street, obklopeného uctivým zástupcem “malých milionářů”

“Doufám, že se s ním osobně nesejdu,” pravila Lucy. “Jistě bych byla k smrti uděšena.”

“Říká se, že dovede býti roztomilým, ku komu chce,” odvětil Montague. “Dámy jsou do něho zamilovány.”

V sobotu odpoledne, když Montague ubíral se na Long Island k Harveyovým, sešel se se svým bratrem na převozní lodi.

“Allane.” pravil tento bez úvodu, “víš, že Lucy jela tam se Stanley Ryderem?”

“Nebesa! To není možné!” vykřikl Montague. “Ryder je opravdu tam?”

“Přiměl Harveye, aby ho pozval,” odvětil Oliver. “A vím zcela určitě, že tak učinil výhradně k vůli Lucy. Odvezl si ji tam v automobilu.”

Montague byl všecek omámen.

“Nikdy se mně o tom ani v nejmenším nezmínila,” pravil.

“Můj bože!” zvolal Oliver. “Nic bych za to nedal, že ji ten člověk chce dostat!”

Montague na chvíli se zahloubal v chmurné myšlenky. “Nemyslím, že mnoho pořídí,” pravil potom. “Lucy ví příliš mnoho.”

“Ale Lucy se ještě nikdy nesetkala s takovým mužem jako je Stanley Ryder!” prohlásil Oliver. “Celý svůj život nedělal nic jiného, jen se honil za ženami, a Lucy nebude s to mu odolati.”

“Co víš o něm?” tázal se Montague.

“Co bych já o něm nevěděl!” zvolal Oliver. “Jednou měl poměr s Betty Wymanovou.”

“Je-li možná!” žasl Montague.

“Ano.” pravil Oliver. “Vyprávěla mně všechno o tom. Používá všemožných nástrah jako nejdokonalější spiklenec. Četl mnoho o “Nové Myšlence” a rozpráví o své toužící duši, a každá žena, se kterou se setká, je jeho spřízněná duše. (Pozn. překl. “Affinity”). A dále je volný myslitel a hovořívá o svobodě a právech žen. A potom napadá všechnu morálku a kácí ji, až na konec ti vemluví, že nejvznešenějším úkolem ženy je býti milenkou ženatého muže.”

Montague nemohl se zdržeti úsměvu. “Pokud vím, ty sám jsi také tu a tam kácíval morálku, Ollie,” prohodil.

“Ano, to je v pořádku,” odvětil Oliver. “Ale tentokráte jde o Lucy. A někdo musí s ní řádně o Stanley Ryderovi promluvití.”

“Obstarám to,” řekl Montague.

Nalezl Lucy v útulném koutku knihovny, když se ubíral dolů do jídelny. Byla celá nadšena znamenitostmi, jež viděla v obrazárně Dana Watermana.

“O Allane,” zvolala, “to byste jistě neřekl! Jestli pak víte, že jsem s ním mluvila!”

“Není možná!” žasl.

“Byl tam celé odpoledne!” vykládala Lucy. “A neměl nic jiného na starosti, než býti ke mně roztomilým.”

“Neshledala jste v něm tedy tak hrozného člověka, jak jste očekávala,” pravil Montague.

“Byl naprosto okouzující,” děla Lucy. “Ukázal mně celou svou sbírku a vyprávěl mně historii různých maleb a sdělil mně, jak se k nim dostal. Nikdy v životě jsem dosud neztrávila podobných chvil.”

“Dovede býti velmi zajímavým mužem, uzná-li za dobré,” přisvědčoval Montague.

“Je báječný,” pravila. “Díváte se na tu suchou postavu a do té uvadlé staré jestřábí tváře, vroubené bílým vlasem, a řekl byste, že je v období stařeckého dětinství. Ale jakmile promluví — nedivím se, že ho lidé poslouchají!”

“Poslouchají!” řekl Montague. “O tom není sporu! A také není člověka ve Wall Street, jenž by byl s to žíti čtyřiaadvacet hodin, jakmile starý Dan Waterman vážně se za ním pustí!”

“Jak to probůh dělá?” tázala se Lucy. “Je tak obrovsky bohat?”

“Není to proto, že by měl tolik peněz,” vysvětloval Montague. “Ale má vládu nad penězi. Je pánem bank; a žádný člověk nemůže udělati krok ve Wall Street, aniž by on o tom věděl, chce-li. Může zničiti úvěr člověka: dokáže, že všechny zápůjčky jsou mu vypovězeny. A jako jednotlivce, tak může zviklati celý peněžní trh! A pak, uvažte jeho moc ve Washingtoně! Používá spolkové pokladny, jakoby to byla jedna z jeho pobočných kanceláří!”

“To vypadá věru hrozně,” pravila Lucy. “A takový starý člověk — přes osmdesát! Ale jsem ráda, že jsem se s ním sešla, každým způsobem.”

Ustala v řeči, spatřivši Stanley Rydera v chodbě. Bylo zřejmo, že ji hledá. Odvedl ji ke stolu; a kdykoli pak chvílemi Montague při stole pokradmo se na

ně podíval, viděl, že Ryder zaujal výhradně všechnu její pozornost.

Po jídle odešla společnost do hudebního salonu, a Ryder zahrál několik Chopinových nokturn. Mezi hrou ani na okamžik neodvrátil oči od Lucy. Montague zachytil poznámku Betty Wymanové: "Musím říci, že způsob, jak si Stanley Ryder namlouvá u piana, je rozhodně neslušný."

Montague vyhnul se několika pozváním ke hře v karty a úmyslně po celý večer dlel po boku Lucyině. A když konečně Stanley Ryder rozmrzen odešel do kuřárny, obrátil se Montague k Lucy a pravil: "Lucy, musíte dovoliti, abych s vámi o tom mluvil."

"Nenamítám ničeho proti tomu, Allane," pravila se slabým pokusem o úsměv.

"Ale vy mně musíte věnovati pozornost," protestoval. "Vy skutečně nevíte, co je to za člověka, s nímž obcujete a co lidé o něm myslí."

Seděla mlčky, kousajíc se nervosně do rtů, zatím co Montague jí vyprávěl co možná prostě, jaké pověsti Ryder požívá. Jediné, co mohla odpověděti, bylo: "Jest to však velmi zajímavý muž!"

"Jest mnoho zajímavých mužů," pravil, "ale nikdy se s nimi nesečkáte, počnou-li o vás lidé takto mluvíti."

Lucy sepjala ruce.

"Allane," zvolala, "vynasnažila jsem se co nejvíce, abych jej přemluvila, aby sem nechodil. A vy máte pravdu! Učiním, co pravíte—nebudu s ním nic míti, opravdu! Uvidíte! Je to jen jeho chyba, že přišel, a at' si zde nalezne někoho jiného, kdo se s ním bude baviti, pokud zde bude."

“Přál bych si, abyste mu to řekla zpříma, Lucy,” děl Montague. “Nezáleží na tom, rozhněvá-li se. Dejte mu to na jevo—jednou pro vždy.”

“Učiním to—učiním!” prohlašovala.

A Montague soudil, že ihned provedla svůj slib, protože pro zbytek večera Ryder oddal se bavení celé společnosti. Kolem půlnoci Montague náhodou nahlédl do knihovny a spatřil, jak předseda Gothamské úvěrní banky je uprostřed skupiny, jež rozčileně přetřásala otázku rozvodu. “Manželství jest hříchem, pro který církev odpírá rozhřešení!” slyšel prohlásiti Stanley Rydera.

III.

Několik dní po této příhodě čekal Montague na přítele, jenž měl přijíti k obědu do jeho hotelu. Seděl ve vstupní dvoraně, čta noviny, a tu pozoroval staršího pána s šedivou kozí bradou a dosti kvetoucí tváří, který před ním byl prošel chodbou. Za minutu nebo dvě po té náhodou pov nesl oči od novin a zachytil pohled toho pána.

Tento sebou pohnul a na jeho obličej objevil se výraz úžasu. Šel pak k Montagueovi a pravil:

“Promiňte, ale nejste vy snad Allan Montague?”

“Tak jest,” odvětil Montague, pohlížeje naň překvapeně.

“Nepamatujete se na mne—či ano snad?” pravil onen pán.

“Musím doznati, že nikoli,” byla odpověď.

“Jsem plukovník Cole.”

Ale Montague svažtil obočí ještě ve větších rozpacích. “Plukovník Cole?” opakoval.

“Byl jste ještě příliš mlád, abyste se mohl na mne pamatovati,” pravil plukovník. “Byl jsem mnohokrát ve vašem domě. Byl jsem v brigádě vašeho otce.”

“Ovšem!” zvolal Montague. “Promiňte mi!”

“Nevadí, nevadí!” pravil plukovník, usedaje vedle něho. “Je to opravdu zcela mimořádné, že jsem vás mohl hned poznati. A jak se vede vašemu bratřovi? Je také v New Yorku?”

“Jest,” vece Montague.

“A vaše matka? Je ještě na živu, doufám?”

“O, ano”, pravil Montague. “Je zde v hotelu.”

“Tot’ skutečně neobyčejné potěšení pro mne,” zvolal plukovník. “Myslil jsem, že nemám ani jediné známé živé duše v New Yorku.”

“Přišel jste sem na návštěvu?” tázal se Montague.

“Ano, přicházím ze Západu,” děl plukovník.

“Je to zvláštní, co se tak někdy přihodí,” pokračoval po malé přestávce. “Dnes právě jsem v myšlenkách přišel na vašeho otce. Dostal jsem totiž nabídku od kohosi, jenž si přeje koupiti nějaké akcie, jichž trochu mám, — akcie Severní Mississippské dráhy.”

Montague sebou pohnul. “Opravdu?” vyklouzlo mu ze rtů.

“Ano,” děl plukovník. “Váš otec mne přiměl, abych jich trochu koupil, to je ovšem již velmi, velmi dávno. A od té doby jsem je měl. Zapomněl jsem již na ně nadobro.”

Montague se usmál. “Až odbudete své akcie,” pravil, “můžete svého kupce poslati ke mně. Víím o větším souboru těchto akcií, který je také na prodej.”

“Nepochybují o tom,” pravil plukovník. “Ale domnívám se, že teď člověk za ně mnoho nedostane.

Nepamatuji se vůbec, že bych byl kdy bral nějakou dividendu.

Nastalo mlčení. “Jest to zvláštní shoda okolností,” pravil po té Montague. “I já myslil jsem na tu železnici. Má přítelkyně paní Taylorová přibyla sem právě z New Orleans. Je to bývalá Lucy Dupreeová.”

Plukovník zápasil se vzpomínkami. “Dupreeová?” děl.

“Dcera soudce Dupreea,” pravil Montague. “Jeho bratr John Dupree byl prvním předsedou dráhy.”

“O, ano,” pravil plukovník. “Ovšem, ovšem! Ted’ si vzpomínám na soudce. Váš otec mně povídal, že vzal celou velkou skupinu akcií.”

“Ano, byl prvním navrhovatelem celého podniku.”

“A kdo byl ten druhý pán? pravil plukovník, vvoláváje si vzpomínky. “Víte, ten, jenž býval tak často v jeho domě a byl s ním tolik ve spojení—”

“Myslíte pana Lee Gordona?” pravil Montague.

“Ano, myslím, že se tak jmenoval,” odvětil plukovník.

“Byl to bratranec mého otce,” pravil Montague. “Vložil tolik peněz do železnice, že jeho rodina od té doby žila v chudobě.”

“Byl to nešťastný podnik,” mínil plukovník. “Jest to tuze škoda, že některý z našich velkých kapitalistů se toho neujme a neudělá z toho něco.”

“To byla moje myšlenka,” pravil Montague. “Napověděl jsem také již něco jednomu z nich.”

“Opravdu?” pravil plukovník. “Možná tedy, že odtamtud přišla mně ona nabídka. Kdo to byl?”

“Byl to Jim Hegan,” pravil Montague.

“O!” zvolal plukovník. “Ale ovšem,” připojil hned, “Hegan přirozeně jedná prostřednictvím jednatele.”

“Dovolte, abych vám dal svou navštívenku,” pravil po chvíli plukovník. “Je možno, že budu moci sám vzbuditi zájem v někom o tu věc. Mám přátele, kteří věří v budoucnost Jihu. Jak mnoho akcí myslíte, že byste mně mohl sehnati, a co by asi stály dle vašeho domnění?”

Montague vyňal tužku a papír a rozpomínal se, co nejlépe mohl, v čí rukou jsou akcie Severní Missisippské. On a jeho nový známý zahlubali se horlivě do předmětu a hovořili o něm s rozmanitých hledišť. Než Montaguenův přítel se dostavil, znal již plukovník všechna fakta a slíbil, že bude Montagueovi psáti v několika málo dnech.

A potom po obědě šel Montague nahoru ke své matce. “Setkal jsem se dnes večer se starým přítelem otcovým,” vyprávěl jí.

“Kdo pak to byl?” tázala se.

“Plukovník Cole,” pravila, a paní Montagueová pohleděla naň překvapeně.

“Plukovník Cole?” opakovala.

“Ano, to jest jeho jméno,” pravil Montague. “Zde jest jeho navštívenka,” a vyňal lístek. “Henry W. Cole. Seattle, Washington,” četl.

“Ale já jsem nikdy o něm neslyšela,” pravila paní Montagueová.

“Nikdy jsi o něm neslyšela!” zvolal Allan. “Jak to? Pravil přece, že byl mnohokráte v domě, a že znal otce a strýce Lee a soudce Dupreea a kdo koho.”

Ale paní Montaguová jen vrtěla hlavou. “Je možno, že byl v domě,” pravila, “ale jsem jista, že nikdy nebyl k otci uveden.”

Montague soudil, že jest to podivné, ale byl by jistě dále na to nemyslíl, kdyby se bylo cosi nestalo příštího rána. Přišel poněkud časněji do své kanceláře k vůli důležité jakési práci, se kterou musil býti hotov. Byl první v kanceláři a zastihl tam zametačku, jež byla právě s úklidem hotova a chystala se k odchodu.

Montaguovi nikdy před tím nepřišlo na mysl, že je tam taková osoba; a obrátil se poněkud překvapeně, když jej oslovila.

“Dovolte, pane,” pravila, “ale musím vám něco říci.”

“Co je?” pravil.

“Někdo se pokouší něco o vás vyzvědět,” pravila posluhovačka.

“Jak to myslíte?” tázal se s úžasem.

“Odpust’te, pane,” pravila na to. “Ale byl zde nějaký člověk dnes ráno, velmi časně, a nabízel mrě, pane, peníze, a žádal mne, abych mu uschovala všechny odhozené papíry z vašeho koše, pane.”

V Montagueovi zatajil se dech. “Papíry z mého koše?” vyrazil těžce.

“Ano, pane,” povídala posluhovačka. “To se tu a tam dělává, pane—člověk o tom častěji slýchá, víte. A my jsme chudé ženské—ten náš plat není tak moc velký. Ale vy jste gentleman, pane, a proto jsem tomu člověka řekla, že s tím nechci nic mít.”

“Jak ten člověk vypadal?” tázal se Montague.

“Byl dost tmavý v obličejí,” odpovídala, “vypadal jako žid. Možná, že ještě jednou přijde.”

Montague vytáhl peněženku a dal ženě bankovku; ta zakoktala slova díky a odešla se svým kbelíkem a koštětem.

Montague zavřel dvéře a šel k psacímu stolku, kde usedl, zíraje před sebe a vyráżeje: “Můj bože!”

Pak najednou uhodil se do kolena s výkřikem vzteku. “A já mu pověděl všechno, všecinko, co jsem věděl. Všecinko! A nemusil mně skoro položit ani jedinou otázku!”

A po té opět údiv stlumil jeho rozčilení. “Ale proč jen probůh chtěl to vše vědět? A kdo ho poslal? Co to má jen znamenati?”

Přecházel z mysli svůj rozhovor se starým pánem ze Seattle, snaže se rozpomenouti přesně na vše, co pravil, a uvažoval, jak mohl by tento muž použítí jeho informací. Ale nebyl s to přemýšletí s náležitou vytrvalostí, jelikož jeho myšlenky přeskakovaly stále zpět k Jimu Heganovi.

Vše to připouštělo pouze jediný výklad. Jim Hegan vyslal za ním své detektivy! Nikdo jiný nevěděl ničeho o Severní Missisippské dráze a nikdo také nepřál si o ní ničeho vědětí.

Jim Hegan! A Montague sešel se s ním společensky na zábavě u paní de Graffenried! Sešel se s ním, jako se gentlemanem, sejde s druhým a potřásl mu ruku, pohovořil s ním upřímně a otevřeně. A ten Hegan pošle mu pak detektiva na krk, aby vymačkal z něho jeho tajemství, a pokusí se dokonce zmocnití se obsahu jeho koše!

V této tak překvapující věci mohl Montague uchýliti se pouze k jedinému útočišti. Sedl hned a napsal svému příteli majoru Venablovi z Milionářského klubu, že tam přijde k obědu a že by rád s ním hovořil. A asi po dvou neb třech hodinách, když soudil, že si již asi major odbyl své holení a kávu a přečetl ranní listy, zazvonil Montague na poslíčka a odeslal lístek.

Major okamžitě odpověděl. Nebyl nikde vázán, a jeho skladiště informací a rad bylo Montagueovi k službám. Ale jeho dna zle ho trápila a jeho nálada je ukrutná, psal dále, a upozorňoval Montaguea již předem, že mu lékaři zakázali jak houby, tak všechno maso.

Vždy zdávalo se Montagueovi, že nemůže býti lidské tváře, jež by měla jasnější odstín růměnce nad tvář majorovu; ale kdykoli se s ním setkal, zdálo se mu, že růměnec je opět o něco jasnějším. A při každém kroku majorově růměnec šířil se dále. Major bručel a mumlal a pronášel strašlivé přísahy, a pro diváka bylo radostí dívati se, jak vrchní číšník a všichni jeho pomocníci běhali po klubovní jídelně.

Montague čekal, až starý pán dostal svůj obvyklý "Dry Martini" a rozřešil otázku, jak usmířiti chuť svou s předpisy lékařů. A pak vyprávěl mu, co neobyčejného se mu přihodilo.

"Jsem si jist, že jestli kdo, pak jistě vy jste tím, kdo mně to dovede vysvětliti," pravil.

"Ale co je k vysvětlení?" tázal se major. "Vše to prostě znamená, že se Jim Hegan zajímá o vaši železnici. Co chcete více věděti?"

“Ale poslal za mnou detektiva,” zvolal Montague.

“To je v pořádku,” děl mayor. “To se děje každodenně. Máme zde půl tuctu takových jednatelství, která nedělají nic jiného. Můžete býti rád, že “nenarazil” si váš telefon a že nečte vaše telegramy a vaši poštu dříve, než vy sám jste ji spatřil.”

Montague vytřeštil naň zděšeně oči. “Muž jako Jim Hegan!” zvolal. “A vůči příteli!”

“Příteli?” pravil major. “Pša. Obchodník nikdy neobchoduje s přáteli! A mimo to, Jim Hegan pravděpodobně o tom všem ničeho neví. Svěřil prostě celou věc podřízenému svému úředníkovi a řekl mu, aby si to vzal na starost, a potom již ani jedinou myšlenkou se k tomu nedostal a nedostane, dokud nebudou předložena vyšetřená fakta na jeho stolek. Někdo z jeho lidí dal se pak do práce a byl při trochu nemotorný—to je vše.”

“Ale proč přál si znáti moje rodinné záležitosti?”

“Proč ne? Chtěl věděti, jak si stojíte,” namítl major—“do jaké míry jste nucen prodati své akcie. Tím způsobem, až by počal obchodně s vámi vyjednávat, měl by vás tam, kde vás chce míti, a podle všeho dostal by akcie o padesát procent levněji, než kolik jste žádal. Můžete býti rád, nepostará-li se o to, aby vám vaše banka vypověděla trochu zápůjček.”

Major pozoroval Montague a usmíval se jeho naivnosti. “Kde jste pravil, že je ta železnice?” pravil po té. “V Mississippi?”

“Ano,” odvětil Montague.

“Tomu bych se velice divil,” pravil major. “Nevypadá to vůbec tak, že by za tím vším byl Jim He-

gan. Nemyslím; že by byl někdo s to dostati jej k zájmu o jižní železnice. Ale dle všeho zmínil se o tom někomu jinému. K čemu se hodí vůbec ta vaše železnice?"

"Zamýšleli jsme prodloužiti ji," pravil Montague. "Stačil by jeden neb dva miliony k prodloužení trati až ke hlavním závodům Mississippské ocelářské společnosti."

Major sebou trhl. "Mississippské ocelářské společnosti!" zvolal.

"Tak jest," pravil Montague.

"O, můj ty bože!" zvolal opět major.

"Co jest?"

"Co vás to jen probůh napadlo jíti s takovou věcí k Jimu Heganovi?" tázal se major Venable.

"Šel jsem k němu, protože jsem ho znal," děl Montague.

"Ale přece nikdo nebude choditi s věcmi k lidem jen proto, že je zná," pravil Montague. "To se má jíti k pravým lidem. Kdyby Jim Hegan byl s to to provésti, vymazal by Mississippskou ocelářskou společnost z mapy Spojených Států."

"Jak to míníte?" tázal se Montague.

"Co pak nevíte," vysvětloval major, "že Mississippská ocelářská společnost jest hlavním konkurentem trustu? A starý Dan Waterman, který zorganizoval Ocelářský trust, střeží ji ustavičně."

"Ale co to má činiti s Heganem?"

"Prostě to, že Jim Hegan ve všem pracuje společně s Watermanem."

Montague byl všecek zmámen. "Již chápu," pravil.

“Ovšem!” pravil major. “Proč nepřijdete ke mně, milý hochu, dříve, než provádíte takové věci? Měl jste jít k lidem z Mississippské ocelárny; a měl jste jít klidně a sice hned k těm nejvyšším lidem. Vše, co jste měl říci, bylo pouze, že byste měl opravdu velký, důležitý návrh, který byl přehlédnut ve víru obchodů. Co jste povídal o tom vyměřování?”

A Montague vyprávěl podrobně o nedonošeném plánu prodloužení trati, o svém loveckém výletě a co se na něm dozvěděl.

“Zde jsme tedy,” pravil pak major, “právě u jádra věci. Páni z ocelárny zmařili váš plán.”

“Jak to myslíte?” tázal se Montague.

“Podplatili vašeho vyměřovače. A pravděpodobně od té chvíle kontrolovali vaši železnici a sráželi její výnos.”

“Ale to není možné! Oni neměli s drahou pranic co činiti.”

“Bah!” pravil major. “Jak to ostatně víte?”

“Znám předsedu dráhy,” děl Montague. “Je to starý přítel naší rodiny.”

“Ano” zněla odpověď. “Ale dejme tomu, že mají hypoteku na jeho obchodě?”

“Ale proč by nekoupili železnici, aby s ní byli vůbec hotovi?” namítal zmateně Montague.

Major se dal do smíchu. “Vzpomínám si na proslulý výrok Wymanův: “Proč bych kupoval akcie, když si mohu koupiti ředitele?”

“A tíž lidé bdí nyní nad vámi,” pokračoval po chvíli. “Podle všeho se domnívají, že z druhé strany se chce něco učiniti, a proto se pokoušejí záměr ten zmařiti.”

“Kdo má v rukou Mississippskou ocelářskou společnost?” tázal se Montague.

“Nevím,” odvětil major. “Ale myslím, že se do ní Wyman nějak dostal. Nevšiml jste si nedávno v novinách, že smlouvy pro dodání kolejí pro všechny jeho tři transkontinentální dráhy byly zadány Mississippské ocelářské společnosti?”

“O zajisté!” zvolal Montague.

“Vidíte tedy!” zachechtal se major. “Měl jste skočiti přímo doprostřed toho žabího rybníka, a pámbůh ví, jaký poplach byste byl způsobil! Jen uvažme na chvíli situaci. Ocelářský trust je o dvě stě procent překapitalisován. Následkem celního tarifu je s to prodávati své výrobky doma o padesát procent draže, než co za ně žádá v cizině; a přes to musí stále srážeti své dividendy! Jeho obyčejné akcie jsou dole na desíti. Snižuje výdaje v každém směru, což přirozeně vede k špatným výrobkům. A teď přichází Wyman, jediný člověk ve Wall Street, který se odvažuje ukázati svou pěst starému Danu Watermanovi; a tento dá novinám všechna fakta o špatných ocelových kolejnicích, působících srážky na jeho železnicích; a on potom předá všechny své smlouvy Mississippské ocelářské společnosti, která prodává levněji než trust. Společnost jest zaplavena objednávkami, její závody pracují ve dne v noci. A tu přijde pak takový upřímný mladý pošetilec s malou hezkou železničkou, kterou chce hnáti do zadních vrat Společnosti; a tuto nabídku dělá Jimu Heganovi!”

Major dostal se na tento vrchol líčení ve stavu potlačovaného rozčilení, jež propuklo v chechtot, otrásající jeho rudou tvář a působící řadu škubnutí

jeho chorým prstům u nohou. Montague byl vyličěním situace úplně zlomen.

“Co byste nyní učinil?” tázal se po chvíli.

“Myslím, že se zde nedá nic dělati,” pravil major. “Jediné, čeho třeba, je držeti se hodně s akciemi. Možná, že budete-li hodně nahlas mluvit o rozšíření své železnice, některý člověk z Ocelářské společnosti odkoupí vám je za plnou cenu.”

“Co byste nyní učinil?” tázal se po chvíli.

“Myslím, že se zde nedá nic dělati,” pravil major. “Jediné, čeho třeba, je držeti se hodně s akciemi. Možná, že budete-li hodně nahlas mluvit o rozšíření společnost, odkoupí vám je za plnou cenu.”

“Ale každým způsobem nahanal jsem jim strachu,” pravil Montague se smíchem.

“O jedno chtěl bych se vsaditi!” pravil major. “Dole ve městě byl asi pěkný rámus v něčí kanceláři! Známu muže, který sem přichází každý večer a který asi o tom slyšel. Je to Will Roberts.”

A major rozhlédl se po jídelně. “Zde právě přichází,” pravil.

Na druhém konci jídelny vcházel vysoký, tmavlasý muž, se smělým výrazem v tváři a energickou chůzí. “Robert Mlčelivý,” pravil major. “Ale pokusme se o něho.” A když přichozí krácel kolem, zavolal naň. “Haló, Robertse, kam jdete? Dovolte, abych vám představil svého přítele pana Allana Montaguea.”

Kolemjdoucí podíval se na Montaguea. “Dobrý večer, pane,” pravil. “Jak se vede, Venable?”

“Děkuji, horší to již býti nemůže,” odpověděl major. “A jak to vypadá u vás ve Wall Street?”

“Matně, náramně matně,” pravil Roberts “Věci se utvářejí špatně, mám z toho strach. Příliš mnoho lidí, dějajících kvapně peníze.”

Major se usmál. “Jemný to cit,” pravil pak, když Roberts se vzdálil z doslechu. “u člověka, který nadělal šedesát milionů za posledních deset let.”

“Zdálo se, že o mně nikdy neslyšel,” pravil Montague.

“O jen mu to věřte!” pravil major. “Kdyby měl třeba hotový již plán, že vám dnes večer podřízne hrdlo, nedá vám to ani jediným pohnutím brv na jevo. Takový je on; myslím, že je sám z oceli.”

Zamlčel se a pak pokračoval, zacházeje do vzpomínek. “Četl jste, tuším, o velké stávce? Byl to Roberts jenž to provedl. Učinil se nejnenáviděnějším člověkem v celém Soustátí—Ha!—jak tehdy noviny a politikáři proti němu zuřili! Ale on stál pevně na svém—bud’ vyhraje onu stávku nebo zemře při jejím pokuse. A jak víte, měl velmi málo do obého. Jistý anarchista přišel do jeho kanceláře a dvakrát po něm střelil; on toho chlapíka srazil k zemi a skoro z něho vyškrtl život a vedl pak stávku se svého lůžka, třeba nemocen, a za čtrnáct dní byl zase zpět v kanceláři.”

A nyní stavidla majorovy zásobárny byla zdvižena. Vyprávěl Montagueovi o Králích Oceli a o mužích, které nenáviděli, a o ženách, které milovali, a o nejtajnějších příhodách a tajemstvích jejich života. William H. Roberts začal svou kariéru ve službách velkého železáře, jehož sokem na život a na smrt se potom stal; a nyní žil pouze potírání nároků svého soka na slávu. Když jeho sok zbudoval jednu

knihovnu, Roberts honem zbudoval dvě. Když jeho soupeř postavil velkou úřadovní budovu, Roberts skoupil všechny pozemky kolem ní vystavěl na nich půl tuctu takových budov a úplně odňal světlo sokové budově. A ve dne v noci "Roberts Mlčelivý" kul plány, aby jednoho dne stal se pánem Ocelářského Trustu a aby vytlačil svého soka.

"Jsou to čilí hoši ta Ocelářská cháska," chechtal se major. "Budete musít hodně otvírati oči, budete-li míti s nimi co dělati."

"Co byste mně radil, abych učinil?" tázal se Montague s úsměvem. "Mám jim poslati detektivy na krk?"

"Proč ne?" pravil major vážně. "Proč byste nevypátral, kdo poslal toho plukovníka Cole, aby vás navštívil? A proč byste nezjistil, do jaké míry potřebuje ten někdo vaše akcie, abyste si je podle toho dal zaplatiti?"

"Ale nemám chuťi k práci v tomto oboru," děl Montague.

"Jaká pomoc—je však na čase, abyste se začal tomu učiti," pravil major. "Mohu vám pro začátek pomoci. Znam detektiva, kterému můžete důvěřovati—v každém směru," dodal opatrně, "neznám ani jediného případu, že by mne byl klamal."

Montague seděl chvíli, zahloubán v myšlenky. "Pravil jste cosi, že se dovedou zmocniti i telefonu osoby, již si vzali na mušku," nadhodil, — "myslil jste to do opravdy?"

"Zajisté", vece tázaný.

"Myslíte tedy skutečně, že dovedou zjistiti, co se hovoří po mém telefonu?"

“Myslím,” zněla odpověď, “že za dvě stě padesát dollarů mohou vám dodatí těsnopisný záznam každého slova, které budete během čtyřiaadvaceti hodin kamkoli telefonovati, a zároveň všeho, co bude vám v této době po telefonu sdělováno.”

“To zní jako pohádka!” pravil Montague. “Kdo to dělá?”

“Načepovači elektrického proudu. (Pozn. překl. “To tap the wire” neb starší rčení “to milk the wire” značí čísti pomocí indukčního přístroje cizí telegramy neb zachycovati telefonické hovory; “to tap” je vlastně “načítí, načepovati” nějaký sud, proto “wire tappers” překládám “načepovači”). Je to nebezpečná práce, ale plat je veliký. Mám přítele, který jednou vyjednával jakousi smlouvu, na které telefonní společnost měla zájem, a tu převedli jeho drát na jinou poboční stanici, tak že mohl dokončiti jednání dříve, než strana, jež chtěla jeho drát načepovati, objevila tento chytrý kousek. Památku toho najdete ještě dnes v telefonním adresáři. Jeho telefon má stanici “Spring”, kdežto všechny ostatní telefony v jeho sousedství mají stanici “John’.

“A s poštou to jde také?” tázal se Montague.

“Pošta!” zavznělo z úst majorových. “Co je lehčího než to? Můžete zadržeti celou poštu každého člověka na 24 hodin a poříditi fotografické snímky každého jeho listu. Totéž můžete provésti i s každým dopisem, který odesílá, není-li velice opatrný. Může býti ustavičně sledován a kdykoli hodí psaní do schránky, padne modrá nebo žlutá obálka do téže schránky, a tím je dán signál pro lidi na poště.”

“Ale pak vědělo by o tom tuze mnoho lidí.”

“Nic takového. Máme pravidelné odvětví poštovní služby. “Detektivní služba” bdí nad zločinci ustavičně tímto způsobem. A co je snažšího než podplatiti jednoho z detektivů a dostati jméno svého nepřítele na listinu podezřelých?”

Major se usmíval. Bavilo jej vždy nesmírně, když viděl na tváři Montaguově výraz úžasu nad jeho líčícím newyorské korupce.

“Jsou dokonce ještě daleko podivnější věci než tohle vše”, pravil. “Mohu vás představití muži, který je právě v této jídelně a který v boji proti Lod’arskému podvodu získal hrst důležitých dopisů a přinesl je do své kanceláře a seděl u toho, když jeho příručí pořizovali 32 opisů těchto dopisů. On pak dal originály a 31 opisů do 32 různých bezpečnostních schránek v nedobytných sklepeních tohoto města a poslední opis odnesl si ve vaku do svého bytu. A téže noci lupiči vloupali se do jeho bytu a vak zmizel. Příštího dne napsal lidem, se kterými bojoval: “Chtěl jsem vám právě poslati opis dopisů, jež se dostaly do mých rukou, ale poněvadž již máte opis ten, sami si jej opatřivše, předkládám vám prostě náčrt mého návrhu.” To bylo vše, — a ti lidé vyrovnali se s ním jedním nebo dvěma miliony.”

Major učinil malou přestávku a rozhlédl se po jídelně. “Tamhle jde Dick Sanderson”, děl, ukazuje na čiperného mladého muže s hezkou, hladce vyholenou tváří. “Je to representant New Jerseyké jižní dráhy. Jednoho dne jiný právník, který se s ním sešel při obědě, poznamenal: “Zítřka podám žalobu na jednoho akcionáře proti vaší dráze.” Načrtl pak krátce, oč jde. Byl to velký právní případ. Sanderson neřekl nic,

ale vyšel ven a telefonoval jejich jednateli v Trenton, a příštího rána byla přijata oběma sněmovnami Zákonnodárny osnova zákona o právním promlčení, která onen případ vyloučila ze soudního jednání. Muž, který byl obětí onoho chytráckého kousku, jest dnes guvernérem státu New Yorku a setkáte-li se s ním někdy, můžete se jej na to zeptati.”

Zase byla malá přestávka; pak náhle major poznamenal: “Ale ano, abych nezapomněl, — ta krásná vdova, kterou jste sem přivedl z Mississippi, — paní Taylorová se tuším jmenuje?”

“Tak jest,” pravil Montague.

“Slyšel jsem, že Stanley Ryder se jí horlivě dvoří,” pravil major.

Tvář Montagueova zvažněla. “Je mi opravdu líto, že jste to slyšel,” pravil.

“Proč pak?” děl major. “To je přece docela v pořádku. S tím něco užije.”

“Lucy je novinkou pro New York”, poznamenal Montague. “Mám za to, že si ani neuvědomuje, jaký je to člověk, ten Ryder.”

Major na chvíli se zamyslel, pak se dal náhle do smíchu. “Zdá se věru, že by neškodilo, kdyby byla opatrnou,” pravil. “Zrovna mne to tak napadlo — říká se totiž, že paní Stanley rozhodla se právě zbavit se manželských pout; a nechce-li se vaše okouzující vdova dostati do novin, udělá lépe, bude-li trochu opatrnější se svou přízní.”

IV.

Po dvou neb třech dnech po tomto rozhovoru Montague setkal se s Jim Heganem na schůzi jistého ředitelstva. Pozoroval jej velmi ostře, ale Hegan nejevil ani nejmenší známky rozpaků. Byl zdvořilý a klidný jako vždy. “Mimoходом řečeno, pane Montague”, řekl, “zmínil jsem se o té železniční věci jednomu příteli, jenž má na tom zájem. V několika dnech vám dopíše.”

“Jsem vám zavázán díky”, pravil Montague, a tím bylo vše odbyto.

Příštího dne byla neděle, a Montague zastavil se u Lucy, aby ji doprovodil do kostela, a při tom zmínil se o této poznámce. Neřekl jí ničeho o události s plukovníkem Colem, protože měl za to, že netřeba ji uváděti v rozrušení.

Ona pro svou osobu měla jiné věci na starosti. “Mimoходом řečeno, Allane”, pravila, “předpokládám, že víte, že kočárová paráda je zítra?”

“Ano,” odvětil.

“Pan Ryder nabídl mně sedadlo ve svém kočáře”, pravila Lucy. “Myslím, že se budete k vůli tomu na mne hněvati”, připojila rychle, vidouc, že se zakabonil. —

“Přijala jste tu nabídku?” tázal se.

“Ano,” pravila Lucy. “Nemyslila jsem, že by na tom bylo něco zlého. Je to taková veřejná projížďka—”

“Veřejná!” zvolal Montague. “To bych řekl! A právě proto! Seděli na vysokém sedadla kočáru (poz. překl. Míni se tu “Coaching parade”, jarní projížďka, “coach” je kočár s vysokými sedadly), pro celé davy, jež na vás budou zevlovati a pro třicet neb čtyřicet novinářských zpravodajů, kteří vás budou zachycovati v momentních snímcích! Samu sebe rozkřičeti zo okouzlující mladou vdovu z Mississippi z družiny Stanley Rydera a dáti svou podobiznu celé společnosti, která bude se na ni dívati a bude pomrkávat i dělati poznámky o tom!”

“Vy na všechno pohlížíte tak cynicky,” protestovala Lucy. “Kdo může zabrániti davům, aby nezevlovaly, a zpravodajům, aby nefotografovali? K vůli tomu se přece člověk nezřekne požitku projížďky—”

“Ach, pša, Lucy!” pravil Montague “Vy máte příliš mnoho smyslu pro věci, než abyste takhle mluvila. Chcete-li si vyjeti, dobrá, vyjed'te si. Ale když hrstka lidí se sejde a zaplatí deset neb dvacet tisíc dollarů za jeden za přepychové kočáry a koně, a pak ustanoví den a rozešlou vyhlášku po celém městě a oblekou se do svých nádherných úborů a vyjedou a dělají veřejnou parádu, pak nemají žádného práva mluvit i vyjížd'ce pro zábavu.”

“Dobrá,” pravila nejistě, “ale je to hezké býti předmětem pozornosti.”

“Ano, pro ty, kdo to mají rádi,” pravil; “a jestliže některá žena rozhodne se zahájiti veřejnou kampaň a zaměstnávati tiskovou kancelář a učiniti ze se-

be veřejnou osobu, má k tomu ovšem právo Ale pro-
bůh, necht' odhodí pak chorobnou záminku, že pouze
jezdí s překrásnými koňmi, že naslouchá hudbě nebo
baví se se svými přáteli. Mám za to, že dáma ze spo-
lečnosti má stejné právo na ohlašování své osobnosti
jako nějaký politik nebo výrobce pilulek; jen proti
tomu zastírati se stavím, proti tomu věčnému žvastu
o lásce k soukromému životu. Vezměte na příklad pa-
ní Winnie Duvalovou. Bude vám povídati, že jejím
životním ideálem by bylo býti prostou pastýřkou a
pěstovati květiny; ale ve skutečnosti vede se album
výstřížků a stane-li se některý týden, že noviny ne-
přinesou celé sloupce o jejím počínání, počne býti ne-
klidna."

Lucy propukla v smích. "Byla jsem včera večer
u paní Robbie Wallingové," pravila. "Hovořila o tla-
čenicí v opeře a prohlásila, že se hodlá uchýlit na
nějaké místo, kde by nemusela patřiti na takové davy
protivných lidí."

"Ano," vpadl jí do řeči. "Ale já paní Robbie Wal-
lingovou příliš dobře znám. Byl jsem u ní několikrát.
Ona dáma nedělá od chvíle, kdy ráno otevře oči, až
do chvílí, kdy jde spat příštího rána, nic, co by ne-
bylo určeno právě pro ty protivné lidi, zevlující na
ni."

"Jak se zdá, vychodíte již všady," pravil pak
Montague po chvíli.

"O, dobyla jsem, tuším, plného úspěchu," pra-
vila Lucy. "Mám jistě nádherné časy. Nikdy v životě
neviděla jsem tolik krásných domů nebo tolik úžas-
ných úborů."

"Tot' výborné," děl Montague. "Ale berte to
zvolna a učíňte to trvalým. Z pravidla, když na to

člověk zvykne, zdá se ten život poněkud šedivě nudným.”

“Dnes večer jsem pozvána k Wymanovým,” pravila Lucy, “na bridge. To by se mi líbilo, kdybych mohla v neděli večer sezvati si takovou společnost na bridge!”

Montague pokrčil rameny. “Cosi fan tutti,” pravil. (Pozn. překl. Italské rčení, značící česky “Tak to dělají všichni”).

“Co soudíte o Betty Wymanové?” tázala se Lucy.

“Užívá světa,” odpověděl Montague. “Nemyslím vašk, že by o tom tuze uvažovala.”

“Je hodně zamilována do Allieho?” ptala se Lucy.

“Nevím,” odpovídal Allan, “nevyznám se v nich. Nezdá se, že by si to přes příliš brali k srdci.”

Když po kostele se procházeli po Páté Avenue, prohlížejíce si průvod nových letních damských úbořů, tázala se Lucy. “Kdo je ten vznešený zjev, jemuž jste se právě klonil?”

“Ta dáma?” pravil Montague. “To je slečna Heganova, dcera Jim Hegana.”

“O!” řekla Lucy. “Vzpomínám si, Betty Wymanová mně o ní vyprávěla.”

“Nic dobrého asi, to si mohu mysliti,” smál se Montague.

“Bylo to zajímavé,” pravila Lucy. “Přála bych si, míti takového tatínka se sto milliony a při tom hovořiti o úmyslu dáti se do settlementové práce.” (Pozn. překl. Settlementy jsou vzdělávací domy v chudých čtvrtích se zanedbaným kulturním obyvatelstvem).

“Však řekl jsem vám již, že člověka omrzí taková hřmotná okázalost.”

Lucy pohlédla na něj škádlivě. "Soudila bych, že takováto dívka by se vám dosti zamlouvala," pravila.

"Velmi rád bych se s ní blíže seznámil," odvětil Allan, "ale nezdálo se, že bych jí byl po chuti."

"Vy že byste jí nebyl po chuti?" vykřikla Lucy. "Jakže, to jistě hodně přeháníte!"

"Nebyla to její chyba," pravil Montague s úsměvem. "Bojím se, že jsem nabyl špatné pověsti."

"Ach, myslíte k vůli paní Winniové?" zvolala Lucy.

"Ano," odvětil, "uhodla jste."

"Mohl byste mně o tom něco říci?" tázala se Lucy.

"Není toho mnoho, co se dáti říci. Paní Winniová vzala na se ujati se mne a dopomoci mně k společnému úspěchu, a já byl dosti pošetilý, že jsem přišel, když mne pozvala. Potom první věc, kterou jsem poznal, byla, že všechna klepavá ústa počala pracovat."

"Aspoň nijak zvláště," řekl, "pohnuv rameny. "Toliko zde je, jak vidíte, žena, s kterou bych se rád znal, zatím však jí neznám. Tot' vše."

Lucy se naň po oči podívala. "Potřeboval byste sestru," pravila usměvavě, "někoho, kdo by za vás bojoval!"

Dle Jim Heganovy předpovědi Montague dosti záhy dostal nabídku. Přišla od právnické firmy, o které dosud neslyšel. "Bylo nám sděleno," praveno v listě, "že máte skupinu pěti tisíc akcií Severní Mississippi dráhy. Máme klienta, jenž nás zmocnil nabídnouti vám padesát tisíc dollarů v hotovosti za

tyta akcie. Byl byste tak laskav a po poradě se svou klientskou oznámil nám co nejdříve své rozhodnutí?”

Zavolala Lucy k telefonu a sdělil jí, že nabídka přišla.

“Kolik?” tázala se dychtivě?”

“Není to uspokojivé,” odpovídal. “Ale neřci s vámi mluvit o té věci po telefonu. Kde s vámi mohu mluvit?”

“Nemohl byste mně poslati dopis po poslíčkovi?” navrhovala.

“Mohl bych,” pravil Montague, “ale nejraději bych s vámi osobně mluvil; a mimo to mám také tu hypoteku a jiné listiny, jež musíte podepsati. Také je při nich třeba trochu výkladu. Nemohla byste přijít ráno do mé kanceláře?”

“Přišla bych velmi ráda, Allana,” pravila, “ale mám právě svrchovaně důležitou schůzku, i nevím, jak to zařídit.”

“Nedá se ta schůzka odložit?” tázal se Allan.

“Nikoli,” pravila. “Je to pozvání na novou jachtu pana Watermana.”

“Na “Brünnhildu”!” zvolal Montague. “Je to možné?”

“Ano, a prot bych tuze nerada to propásla,” pravila Lucy.

“Jak dlouho tam budete?” tázal se dále.

“Vrátím se někdy k večeru,” odpovídala. “Pojedeme vzhůru Longislandskou zátokou. Jachta byla právě uvedena v službu, jak víte.”

“Kde kotví?”

“Proti Battery. Za hodinu budu na palubě a právě jsem se chystala odejít z domu. Mohli bychom se snad sejít na palubě?”

“Ano,” pravil Montague. “Přijdu tam. Doufám, že budou čekatí několik minut.”

“Zmírám nedočkavostí po podrobnostech nabídky,” dopověděla jistě Lucy.

Montague měl pak ještě několik návštěvníků, kteří jej poněkud zdrželi; konečně skočil do “cabu” a jel na Battery.

Zde, v sousedství Castle Garden, bylo chráněné místo, známé obecně pod jménem “Milionářské přístaviště”, oblíbené to kotviště soukromých jacht “Wall Street flotilly”. V této době roční největší část velmožů odstěhovala se již na venkovská svá sídla, a ti, kteří bydleli na březích Hudsonu neb nehoře podél zátoky, přijížděli do svých kanceláři na lodících všech rozměrů, od závodních motorových člunů až po velké soukromé parníky. Odbývali si snídání na palubě a hovořili tam se svými tajemníky a probírali se tam došlou poštou.

Mnohé z těchto jacht byly plovoucími paláci neuvěřitelné nádhery; jedna, na které byl Montague hostem, měla knihovnu se skleněnou kupolí, zabírající úplně hořejší palubu. Byl to majetek Lester Toddových, a hlavní účel jachty byl dopravovati je na romantické lovecké výlety; byla opatřena největším pohodlím, mezi nímž byla i francouzská prádelna, vzorné mlékařství, slepičí dvůr, stroj na výrobu ledu a střelnice.

A zde kotvila “Brünnhilda”, zázračná nová hračka starého Watermana. Montague věděl o ní všechny podrobnosti, protože toho jara byla právě dokončena a nebylo jediných novin z Metropoli, které by nebyly přinesly její obraz a všemožné údaje o ceně a pod. Waterman koupil ji od krále belgického, jenž

měl za to, že jachta ta je vrcholem všeho, co si jen srdce panovníkovo může přát. Velké bylo proto jeho ohromení, když zvěděl, že nový majitel dal rozkaz strhati vše až na samý ocelový trup lodi a celou jachtu nově vystrojiti a opatřiti novým nábytkem. Salon byl nyní zařízen ve slohu Ludvíka XV., psaly noviny. Jeho stěny byly vykládány pryskoňovým (satinwood) dřevem a ořechovou mosaikou a na zemi byly sametové koberce, dvanáct stop široké a tkané beze švů. Nástěnné skříně se samočinně osvětlovaly a otvíraly se pouhým dotekem knoflíku; i zásuvky stolků byly opatřeny kulovými ložisky. Soukromá ložnice majitele jachty měla plnou šíři lodi, dvacet osm stop, a byla spojena s římskou lázní z bílého mramoru.

Taková byla "Brünnhilda". Montague ohlížel se po nějaké lodici, náležející k jachtě, ale nenaleznuv žádné, zavolala obyčejný člun a dal se dopraviti k jachtě. Sloužící v livreji přišel mu v ústrety. "Jest paní Taylorová na palubě?" tázal se Montague.

"Ano, jest," zněla odpověď. "Jste pan Montague? Paní Taylorová zanechala vzkaz pro vás."

Montague jal se stoupati vzhůru, ale po půl vteřině zarazil se všecek ohromen.

Jedním z postranních otvorů lodi slyšel zřetelně dušený křik:

"Pomoc! Pomoc!"

A rázem poznal tento hlas. Byl to hlas Lucyin!

V.

Montague váhal jen okamžik. Vyskočil na palubu. “Kde je paní Taylorová?” křičel.

“Odešla dolů, pane,” odpovídal sloužící; ale Montague sbíhal již dolů po kajutním schodišti.

Dole ocitl se ve velké vstupní dvorač, do níž padalo světlo skleněnou kupolí. Přiskočil ke dveřím, jež byly ve směru, odkud byl uslyšel výkřik, a zavolal hasitě: “Lucy! Lucy!” Uslyšev její odpověď za dveřmi, chopil se knoflíkové kliky a pokoušel se otevřítí dvéře. Byly zavřeny.

“Otevřte dvéře!” zvolal.

Ani zvuk se neozval. “Otevřte dvéře!” vzkřikl znovu, “nebo je vyrazím!”

Aby dodal důrazu této hrozbě, opřel se celou tíží těla o dvéře, jež zapraskaly; a náhle slyšel mužský hlas. “Dobrá. Počkejte!”

Kdosi hmatal po klice; a Montague stál skloněn, čekaje bez dechu na to, co přijde. Dvéře se otevřely, a Montague stál tváří v tvář Danu Watermanovi.

Montague couvl o krok v ustrnutí; Waterman vyšel ven a beze slova kráčel rychle kolem něho. Mon-

tague měl sotva tolik času zachytiti jediný jeho pohled—pohled nejzuřivějšího vzteku, jaký kdy spatřil na lidské tváři.

Vrazil pak do pokoje. Lucy stála na nejzazším konci, upírajíc se o stůl, aby neklesla. Oblek její byl v nepořádku, vlasy padaly jí rozčuchaně kolem uší; tvář její planula, oddechovala těžce velkým rozčilením.

“Lucy!” vyrazil ze sebe Allan, spěchaje k ní. Ona odvrátila svou tvář, ani nehlesnuvši.

Asi minutu stál tak, hledě na ni vytřeštěným zrakem. Ale pak zašeptal: “Rychle! Pospěšme odtud!”

Tu Lucy rychlým pohybem rukou shrnuvši si vlasy s čela, urovnala si šat a opírajíc se o přátelské rámě kráčela ke dveřím.

Vyšli na palubu, kde zřízenec, stál dosud v největších rozpacích.

“Paní Taylorová přeje si na břeh,” řekl Montague. “Dáte nám člun?”

“Lodice bude zpět v několika minutách, pane—” počal sloužící.

“My si přejeme opustit lod’ okamžitě,” pravil Montague. “Dáte nám jeden z těch veslových člunů? Pakli ne, zavolám tamhle na vlečný parník.”

Sloužící váhal jen okamžik. Montague hlas zněl tak rozhodně, že se obrátil a dal rozkaz ke spuštění malého člunu.

Mezitím Lucy stála, těžce oddychujíc, a dívala se kolem sebe nervosně. Když konečně opustili jachtu, Allan slyšel, jak si ulevila vzdechem, plným radosti z vysvobození.

Seděli mlčky, až vystoupili na přístaviště. Pak řekla Lucy: “Opatřte mi povoz, Allane.”

Vyvedl ji na ulici, a zavolal na "cab". Když v něm usedli, Lucy padla zpět do polštářů a ze rtů vydral se jí vzdech. "Prosím, nežádejte na mně, abych mluvila," prosila Allana. A po celou tu dlouhou cestu až do hotelu seděla bez jediného hlesu.

"Mohu vám něčím posloužit?" tázal se, když ji viděl v plném bezpečí v jejím pokoji.

"Nikoli," odvětila. "Je mi již zase dobře. Počkejte na mne."

Odešla do pokoje k oblékání. Když se vrátila, všechny stopy rozčilení zmizely úplně s její tváře. Po té posadila se do lenošky proti Allanovi a pohleděla naň.

"Allane," počala, "pokoušela jsem se uvažovati o tom, co se stalo. Co mohu učiniti tomu člověku?"

"Upřímně řečeno—nevím," odpověděl Montague.

"Věru, stěží věřím, že jsem v New Yorku," povzdechla. "Zdá se mi, že jsem se octla někde v středověku!"

Opět se odmlčela. Seděli, zírajíce jeden na druhého a pak náhle ona opřela se o lenoch lenošky a dala se do smíchu. A jak počala, výbuch veselosti za výbuchem se jí zmocňoval. "Pokusím se zůstatí rozhněvána, Allane," pravila potom. "Zdá se, že bych měla tak učiniti. Ale na mou věru, bylo to nejvšy absurdní!"

"Myslím, že bude lépe, budete-li se smáti než plakatí," pravil Allan.

"Vypovím vám to vše, Allane," počala dívka. "Vím, že to musím někomu říci, sice bych musila vybuchnouti. A vy mně musíte poraditi, jelikož v celém životě nebyla jsem ještě nikdy popletenější."

"Začněte," pravil. "A vezměte to od počátku."

“Vyprávěla jsem vám, jak jsem se setkala s Watermanem v jeho umělecké galerii,” pravila Lucy. “Pan David Alden přivedl mne tam, a starý pán byl tak zdvořilý a tak důstojný, věru, nikdy by mne bylo něco podobného ani v nejmenším nenapadlo! A pak napsal mi lístek—vlastnoručně, představte si—v němž mne zval, bych byla členem společnosti, účastné první jízdy “Brünnhildy”. Já arci měla jsem za to, že to je zcela v pořádku. Řekla jsem vám, že půjdu, a ani vy jste neměl žádných námitek.

Na Battery očekávala mne lodice, jež mne dovezla k jachtě, a steward dovedl mne do onoho pokoje a nechal mne tam, a za vteřinu přišel pán sám. A zavřel dvěře za sebou a zamkl je!”

“Jak se máte, paní Taylorová?” pravil a prve než jsem vůbec mohla otevřítí ústa a odpovědět, přistoupil ke mně a zcela klidně mne objal svými pažemi.

Můžete si představit, jak mně bylo. Byla jsem prostě ochromena!

“Pane Watermane?” vydralo se mi z úst.

Neslyšela jsem, co odpověděl; byla jsem téměř omráčena hněvem a strachem. Pamatuji se jen, že jsem několikrát vykřikla “Nechte mne!” Ale on toho ani v nejmenším nedbal. Tím pevněji svíral mne ve svém objetí.

Konečně jsem se trochu vzpamatovala. Nechtěla jsem kousati a škrabat jako nějaká holčice z kuchyně. Snažila jsem se klidně mluvit.

“Pane Watermane,” pravila jsem, “chci, abyste mne pustil.”

“Miluji vás,” řekl na to.

“Ale já vás nemiluji,” protestovala jsem. Vzpomínajíc nyní na to, cítím, jak absurdně to znělo. Nevím ovšem, co by bylo v podobné situaci absurdně neznělo.

“Naučíte se mne milovati,” pravil. “Mnoho žen tak učinilo.”

“Ale já nepatřím k takovému druhu žen,” řekla jsem na to. “Pravím vám, že jste se zmátl. Nechte mne odejít.”

“Chci vás mítí,” řekl. “A když nějakou věc chci, dostanu ji. Nikdy se mi nedostalo odmrštění—pamatujte si to. Neuvědomujete si situaci. Nebude to pro vás žádnou hanbou. Ženy si pokládají za čest, pocítím-li je svou láskou. Považte, co mohu pro vás učiniti. Můžete mítí vše, nač si jen vzpomenete. Můžete se dostat, kamkoli budete chtítí. Nebudu k vám nikdy skoupým”

A tak to šlo, pokud se pamatuji, nějakou chvíli dále. A já byla jako v kleštích! Zrovna jako bych se byla dostala do spárů medvěda! Víte, vy byste ani neřekl, jakou má sílu! Nemohla jsem se ani hnouti. Stěží byla jsem schopna myšlenky. Slova uvázla mně v hrdle, a po celou tu dobu cítila jsem jeho dech na své tváři a v mé oči nořil se pronikavý jeho zrak, jakoby nějaká strašlivá šelma na mne zírala.

“Pane Watermane,” protestovala jsem, “nejsem zvyklá na takovéto zacházení.”

“Vím, vím,” pravil. “Kdybyste byla, nestál bych o vás. Ale také já nejsem jako jiní muži. Myslete na to—myslete na vše, co jest v mých rukou. Nemám času ucházeti se o lásku žen Ale miluji vás. Miluji vás již od prvního okamžiku, co jsem vás spatřil. Není to dosti? Co více můžete žádati?”

“Dostal jste mne sem pod klamnou záminkou,” zvolala jsem. “Zmocnil jste se mne zbabělým způsobem. Máte-li v sobě jedinou jiskru slušnosti, musíte se sám nad sebou hanbiti.”

“Tiše, tiše,” odpověděl. “Jen nemluvte takový nesmysl! Vždyt' přece znáte svět. Nejste již žádná husička!—Ano tak to řekl, Allane, pamatuji se dobře na tuto větu. A slova ta mne tak strašlivě popudila,—to si nedovedete ani představit! Pokusila jsem se znovu vyrvati se mu z náručí ale čím větší bylo moje úsilí, tm větší byla, jak se zdálo, jeho zuřivost! Byla jsem skutečně strachem pološilena! Víte, nemyslím, že na jachtě byl vůbec někdo jiný mimo jeho služebnictvo.

“Pane Watermane,” křičela jsem, “pravím vám, abyste mne pustil ze svých rukou. Neučiníte-li tak, učiním poplach. Budu křičeti.”

“To vám pramálo pomůže,” řekl surově.

“Ale co chcete tedy se mnou učiniti?” namítala jsem.

“Chci vaši lásku,” odvětil.

A na to obnovila jsem zápas. Vykřikla jsem jednou nebo dvakrát—nevím již—a tu uzavřel mi ústa svou rukou. V té chvíli začala jsem zápasiti na život a smrt. Opravdu myslím, že bych byla tomu starochovi vyškrala oči, kdyby byl neuslyšel venku ve dvoraně váš hlas. Když jste zavolal mé jméno, pustil mne a uskočil. Nikdy v životě neviděla jsem na tváři nějakého člověka výraz tak zuřivého záští.

Když jsem odpověděla na vaše zvolání, chtěla jsem běžeti ke dveřím, ale on zastoupil mně cestu.

“Budou vám stále v patách!” zašeptal. “Rozumíte mně? Nikdy se vás nevzdám!”

A pak opřel jste se o dvěře, a tu on se obrátil, otevřel je a vyšel ven.

Lucy byla polita růměncem nad vzpomínkou na tento výjev a rychle oddychovala v prudkém rozčilení. Montague seděl před ní, hledě ztrnule v před a bez hlesu.

“Slyšel jste někdy před tím v životě o něčem podobném?” tázala se Lucy.

“Ano,” odvětil vážně “je mi líto, ale musím doznati, že jsem několikrát již slyšel o podobných příbězích. Slyšel jsem dokonce o horších ještě věcech.”

“Ale co mám nyní činiti?” zvolala. “Žádný člověk nemůže se přece beztrestně takto chovati.”

Montague neříkal nic.

“Je to netvor!” zvolala Lucy. “Měla bych jej poslati do žaláře.”

Montague zavrtěl hlavou. “To nemůže učiniti,” pravil.

“Nemohu!” zvolala Lucy. “Proč pak ne?”

“Nemůžete to dokázati,” řekl Montague. “Stálo by tu pouze vaše svědectví proti jeho svědectví, a jeho slovům byla by vždy dána víra. Nemůžete jíti a dáti zatknouti Dana Watermana, jako nějakého obyčejného člověka. A pak uvažte, do jakých řečí byste se dostala!”

“Ale já bych ho ráda přibila na pranýř,” namítala Lucy. “Zasloužil by to!”

“To by mu neblížilo ani za mák,” pravil Montague. “Mohu vám to říci s krajní bezpečností, protože jsem již viděl podobný pokus. Ani jediné noviny v New Yorku by vám neotiskly vaše vyličení případu. Jediný výsledek, jehož byste docílila, by byl ten, že by vás vyhlásili za dobrodružku.”

Lucy hleděla na něho s úžasem. “Ale ne—to pak mně připadá, že jsem někde v Turecku,” zvolala.

“Daleko od toho není,” pravil Allan. “V tomto městě žije stařec, který po celý svůj život půjčoval peníze a hromadil je; má teď asi 80 nebo 100 milionů, myslím, a každým šest měsíců neb podobně možno čísti v novinách, že nějaká žena učinila vůči němu pokus vyděračství. To jest: on dělá každému hezkému děvčeti, jež vejde do jeho kanceláře, totéž, co chtěl starý Waterman učiniti vám; a ty, které jsou pak zatčeny pro vyděračství—to jsou prostě ty, které jsou tak nemoudré, že dělají poplach.”

“Vidíte, Lucy,” pokračoval Montague po malé přestávce,“ musíte si uvědomiti situaci. Onen muž je bohem v New Yorku. Kontroluje všechny bohaté Avenue; může povznésti neb zničiti každého, koho mu napadne. Je to skutečně pravda—myslím, že může zničiti každého člověka v tomto městě, jež si vybral za svou oběť. Může dokázati, že se stane vše, cokoli si přeje, aspoň pokud jde o policii. Je to pouze otázka zaplacení jim určitého obnosu. A je zvyklý všemu vládnouti; nejméně starostí na světě dělá mu zákon. Chce-li míti nějakou věc, koupí si ji, a stejně chová se i vůči ženám. Je zvyklý, že každý s ním jedná jako s všemohoucím pánem; ženy jej vyhledávají a závodí o jeho přízeň. Kdybyste byla s to udržeti si ji, mohla byste míti milionový palác na Riverside Drive nebo přepychové obydlí s milionovým “pierem” v Newportu. Mohla byste míti otevřený a jím placený účet ve všech obchodech, mohla byste jezdit v jachtách a v soukromých vlacích. Po tom právě jiné ženy dychtí, a proto on nechápe, co více ještě mohla byste si přátí.” Montague učinil přestávku.

“Takovým způsobem utrácí tedy peníze?” tázala se Lucy.

“Koupí si vše, co ho napadne,” pravil Montague. “Povídají, že vydá denně pět tisíc dollarů. Jedna z historek, jež se vypráví po klubech, udává, že miloval ženu jednoho lékaře a daroval milion dollarů na založení nemocnice, a hlavní podmínkou tohoto daru bylo, že onen lékař má jíti na tři léta na cesty a studovati všechnu nemocnice v Evropě.”

Lucy seděla ponořena v myšlenky. “Allane,” pravila náhle, “co myslíte, že měla znamenati jeho slova, že mně bude v patách? Co může dělati?”

“Nevím,” řekl Alan, “to je věc, kterou nutno pečlivě uvážiti.”

“Také si právě nyní vzpomínám ještě na jednu jeho poznámku, která byla velmi podivná,” pravila Lucy. “Pravil totiž: Nemáte peněz. Nemůžete vydržeti život v New Yorku. To, co máte, nemá žádné ceny. Myslíte, Allane, že by mohl něco věděti o mých peněžních záležitostech?”

“Montague vytřeštil oči v největším úžasu. “Lucy!” zvolal.

“Co je?” pravila polekaně.

“Nic,” řekl Allan a dodal jakoby k sobě jen mluvil: “Ne, je to příliš absurdní—to nemůže býti!” Myšlenka, že to byl Dan Waterman, který poslal na něho detektivy, aby mu byli v patách, zdála se mu příliš groteskní, aby mohl o ní uvažovati. “Nebylo to nic—jen nahodilý výkřik,” uklidňoval Lucy, “ale musíte býti velmi opatrná, Waterman je nebezpečný člověk.”

“A já jsem bezmocna—nemohu jej ani ztrestati!” šeptala Lucy po chvíli.

“Mám za to,” pravil Montague, “že jste se velmi dobře z toho dostala. V budoucnosti to lépe poznáte; a co se týče ztrestání, to, myslím, nechte Přírodě. Stárne, jak víte! a říkají, že je nevrlý a bídný.”

“Avšak, Allane!” protestovala Lucy. “Nemohu se zbaviti myšlenky, co by se bylo stalo, kdybyste byl náhodou nepřišel na loď! Nemohu se zbaviti myšlenky na jiné ženy, které byly chyceny do podobných osidel! Jakže, Allane, já bych byla stejně bezbrannou—at’ by mně byl učinil cokoliv?”

“Obávám se, že ano,” pravil Allan vážně. “Mnohá žena, myslím, se o tom přesvědčila. Chápu vaše pocity, ale co můžete dělati? Lidi jako je Waterman nemůžete ztrestati. Nemůžete je potrestat za nic co činí, at’ je to monopolisování nějaké potřeby životní a vhánění tisíce lidí v náručí smrti hladem, nebo at’ je to útok na bezbrannou ženu. V tomto městě žijí boháči, kteří se baví tím, že odpovídají na ohlášky a lákají k sobě mladé dívky. Děvče, které v mé kanceláři psalo na psacím stroji, vyprávělo mně, že mělo přes dvacet míst za jediný rok, a že musela z každé kanceláře jen proto, že nějaký muž z oné kanceláře ji napadl.”

Zamlčel se na chvíli. “Vidíte,” pravil, “předpovídal jsem vám tyto věci. Myslíla jste, že nemám rozum, ale já znám příliš dobře zdejší nebezpečí. Jste tu cizinkou; nemáte žádných přátel a žádného vlivu. A tak budete vždy v nevýhodě. Nemyslím pouze na takové případy, jako byl tento, kde jde o policii a noviny; myslím vůbec ve společenských poměrech—kde jde o vaši dobrou pověst, o výklad, jaký budou lidé přikládati vašemu jednání. Mají své bohatství a svou slávu a své zásady a staví se na odpor každému ve-

třelci. Jsou ochotni dovoliti cizinci, aby se dobře poměl, má-li hezkou tvář a živý vtíp pro jejich zábavu, ale jakmile se prohřešíte proti jejich moci nebo jakmile ji ohrožujete, poznáte, jak dovedou nenáviděti a jak nemilosrdně budou vám utrhati na cti a ničiti vás!”

VI.

Lucyina příhoda zabrala pozornost obou do té míry, že úplně zapomněli na otázku akcí. Teprve později Montague dotekl se této věci a Lucy vykřikla rozhořčeně nad nepatrností nabídky.

“To je pouze deset centů za dollar jmenovité hodnoty!” zvolala. “To jistě nebudete mně raditi, abych se prodala za tuto cenu!”

“Nikoli, žádný způsobem,” odvětil Allan. “Byl bych zamítl sám hned tuto nabídku. Ale bude přes to dobře, udáme-li sami nějakou cenu, aby mohla druhá strana o ní uvažovati.”

Když posledně o věci hovořili, shodli se na ceně 180.000 dolarů. “Myslím, že bude dobře, oznámiti jim tuto číslici,” pravil, “a dáti jim na srozuměnou, že je to konečné rozhodnutí. Budou dle všeho smlouvati, ale já si na něco podobného nepotrpím a raději bych řekl ihned, co myslím, a stál bych pak na tom.”

“Výborně,” pravila Lucy, “jednejte dle svého nejlepšího úsudku.”

Nastala přestávka; Montague hleděl na Lucy a pak povstal, řka: “Nebylo by dobře, kdybyste ještě déle myslila na dnešní příhodu. Přejdeme přes to a

nedopouštějme se již nikdy žádných takových chyb. Pojd'te dnes večer se mnou. Mám několik dobrých přátel, kteří mne již několikráté žádali od té doby, co jste přišla, abych vás k nim zavedl."

"Kdo je to?" tázala se Lucy.

"Generál Prentice a jeho choť. Znáte je?"

"Slyšela jsem od pana Rydera o nějaké bankéři Prenticeovi. Je to týž, kterého míníte?"

"Ano," pravil Montague. "Je presidentem v Trust Company of the Republic. Je to starý kamarád mého otce, a byla to první moje společnost v New Yorku. Od té doby jsem se s nimi velmi úzce seznámil. Řekl jsem jim, že vás někdy přivedu k nim k obědu, a budu jim telefonovati, svolíte-li. Mám za to, že by to nebyl dobrý nápad, abyste tu seděla sama sobě oddána a myslila na Dana Watermana."

"O já na to již nemyslím," pravila Lucy. "Ale půjdu ráda s vámi, přejete-li si."

Šli tedy k Prenticeovým. Tam byl generál sám, paní Prenticeová a dvě její dcery, z nichž jedna byla studentkou kolleje, druhá houslistkou pozoruhodného talentu. Generál Prentice byl nyní přes sedmdesát a jeho vous byl sněhobílý, ale nesl se dosud zpříma a velitelsky jako voják. Paní Prenticeovou poznal Montague poprvé jednoho večera, kdy byl hostem Prenticeových v jejich operní loži, a tehda udělala na něho dojem dámy s náramně mnoho démanty, která povídala mu o jiných lidech, když se snažil naslouchati hudbě. Ale byla to, jak Lucy případně později to vyjádřila, "dobrá mateřská duše, jakmile se člověk dostal pod její válečné barvy." Zvala vždycky Montagua do jejich domu a představovala jej lidem, o

nichž se domnívala, že by mu mohli býti někdy na prospěch.

Také přišel toho večera mladý Harry Curtiss, generálův synovec. Mongaue se nikdy před tím s ním neseťkal, ale znal jej jako mladšího společníka ve firmě W. Davenanta, korporačního právníka, — muže, to, který byl Montagueovým právním odpůrcem v jeho při proti pojišťovací společnosti Fidelity. Harry Curtiss, kterého měl Montague záhy velmi dobře poznati, byl sličný muž přímého a roztomilého chování. Asi před týdnem měl co dělati s Alicí Montagueovou v jisté věci a vzkázal jí, že ji přijde navštívit.

Po obědě seděli a kouřili a hovořili o stavu trhu. Byla to doba velkého rozčilení ve Wall Street. Akcie silně klesly, a zdálo se, že to bude čím dále, tím horší.

“Povídá se, že Wyman byl pořádně chycen”, pravil Curtiss, opakuje jednu z divých pověstí, kolujících ve Wall Street. “Mluvil jsem včera s jedním z jeho brokerů.”

“Wyman nedá se tak lehce chytiti,” pravil generál. “Jeho vlastní brokerové jsou často ti poslední lidé, kteří znají jeho skutečný stav. Je arci dosti příčin k domněnce, že někteří z velkých vnitřních lidí bursy jsou v tom zle, jelikož obecenstvo se drží silně zpátky, jak vidíte; ale při situaci, jaká jest právě nyní ve Wall Street, nedá se nic bezpečného říci. Muži, kteří skutečně jsou uvnitř, mají věci tak dokonale ve svých vlastních rukou, že prakticky jsou všemohoucími.”

“Myslíte tedy, že ono poklesnutí může býti jen výsledkem manipulace?” tázal se Montague udiveně.

“Proč ne?” pravil generál.

“Zdá se to býti tak široko daleko sahající hnutí,” namítl Montague, “že je skoro pravdě nepodobno, že by vůbec kterýkoli jednotlivec mohl způsobiti takové kácení kursů.”

“Není to také jednotlivec,” děl generál, “nýbrž skupina mužů. Nepravím, že mám pravdu, pamatujte si, — nemohl bych to říci, ani kdybych to věděl; ale jsou věci, které jsem viděl, a mimo to mám i další podezření. A pak musíte si uvědomiti, že půl tuctu lidí kontroluje dnes asi devadesát procent všech bank tohoto města.”

“Věci se zhorší mnohem spíše než zlepší,” poznamenal Curtiss po přestávce.

“Něco se musí státi,” dodal generál, “bankovní situace v této zemi je v dnešním okamžiku prostě neudržitelná; pořádný bankéř je prakticky vytlačován s pole spekulanty. Člověk nalézá se v postavení, kde buď musí se podrobiti diktátu takových lidí, nebo musí si dáti líbiti vypuzení. Zcela nový živel se vedral do poměrů. Vypadá to tak, jakoby muž, který si chce otevřít banku, nepotřeboval nic jiného, než opamorovými sloupy a bronzovými vraty. Mohl bych vám jmenovati člověka, který v této chvíli má osm bank a který, když před třemi léty začínal, myslím, neměl ani milion dolarů.”

“Ale jak to probůh mohl jen dokázati?” vyrazil ze sebe Montague.

“Právě tak, jak jsem řekl,” pravil generál. “Koupíte si pozemek s tak velkou hypotékou, jakou vůbec můžete sehnati a postavíte na něm za milion dolarů budovu a obtížiti ji zase hypotékou. Pak začnete Úvěrní společnost (trust company), dáte do novin lákavé ohlášky a slíbíte vysoké úroky, a obecnstvo se

hrne do vašeho ústavu. Potom stížíte hypotékou váš akciový majetek ve společnosti čís. 1. vaši hastrošovitě nastrčení ředitelové půjčí vám další peníze, a vy si koupíte jinou úvěrní společnost. Říkají tomu pyramidování, — slyšel jste jistě tento výraz v rozhovorech a akcích; je to okouzlující, tato hra s bankami, protože čím více jich máte, tím znamenitější osobou se stáváte v novinách a tím více vám obecnostvo důvěřuje.”

A generál pak vypravoval podrobněji o některých případech toho druhu, jež znal. Takový byl na příklad Steward, mladý Lochinvar ze Západu. Pokoušel se již dávno dobu koupiti Trust Company of the Republic, a tak generál znal jej i jeho postup jednání. Bil se s Měď'ářským trustem v Montaně až do složení zbraní. Trust sice koupil si zákonodárnu a obě politické “mašiny”, ale Cummings odvolal se k lidu v řadě sensačních kampaní, dostal do úřadu své soudce, a na konec Trust musil kapitulovati a vykoupiti jej.

A nyní přišel do New Yorku, aby si zahrál novou dnešní hru s bankami, která nese dokonce rychlejší zisky než kupování soudů. — A pak tu byl Holt, člověk sportu, obyčejný potloukač po městě, který byl spřezán se vším, co bylo nízkého a sprostého ve městě: i on vložil své miliony do bank. — A potom byl to Cummings, Ledařský král, který po léta financoval politickou mašinu ve městě a zajistiv si monopol dokových výsad, přitlačil všechny své soky ke zdi. Pustil se do monopolisování pobřežního parníkového obchodu a kupoval jednu paroplavební “linii” za druhou pomocí osvědčené již metody “pyramidování”; a nyní, když shledal, že potřebuje ještě více peněz na vy-

koupení svých soupeřů, koupil neb začal asi tucet úvěrních bank.

“Každý musí pochopiti, že takové věci nedají se prováděti do nekonečna,” pravil generál. “Vím, že velcí lidé si to již uvědomují. Byl jsem tuhle na jedné ředitelské schůzi a slyšel jsem Watermanovu poznámku, že to má skončiti velmi záhy. Každý, kdo zná Watermana, nebude čekati na druhý podobný pokyn.”

“Co mohl by v tom učiniti?” tázal se Montague.

“Waterman!” zvolal mladý Curtiss.

“Ten si najde cestu,” pravil generál prostě. “To jest jediná naděje, již spatřuji v této situaci, — moc konservativního muže, jako jen on.”

“Vy mu tedy důvěřujete?” tázal se Montague.

“Ano,” odvětil generál. “Důvěřuji mu. — Někomu člověk musí důvěřovati.”

“Slyšel jsem podivuhodnou historku,” nadhodil Harry Curtiss. “Můj ujec byl onehdy večer na obědě u toho starce a tázal se ho, co soudí o trhu. Mohu vám odpověděti jedinou větou, zněla odpověď. Poprvé ve svém životě nejsem vlastníkem ani jediného papíru.”

Generál vykřikl úžasem. “Řekl to opravdu?” tázal se. “Pak možno počítati s tím, že katastrofa je přede dveřmi.”

“A zároveň nelze se diviti, že akciový trh je slabý,” smál se Curtiss.

V této chvíli otevřely se dvěře jídelny a paní Prenticeová se objevila. “Budete, pánové, hovořiti o obchodech celý večer?” tázala se. “Jestliže ano, pojd'te k nám do salonu a mluďte o nich s námi.”

Povstali a šli za ní, a Montague posadil se na sofou s paní Prenticeovou a Curtissem.

“Co jste to povídali o Danu Watermanovi?” tázala se Curtisse.

“O, to je dlouhá historie,” pravil Curtiss. “Vy dámy se nezajímáte o Watermana.”

Montague podíval se po očku na Lucy a nemohl se ubrániti slabému úsměvu.

“Jaký to podivuhodný muž!” pravila paní Prenticeová. “Obdivuji jej více než kteréhokoli jiného muže, jež znám ve Wall Street.” Pak obrátila se k Montagueovi: “Sešel jste se s ním již?”

“Ano,” odpověděl; a se zlomyslným úsměvem dodal: “Viděl jste jej právě dnes.”

“Já jej viděla minulé neděle večer,” pravila paní Prenticeová. “Bylo to v kostel Panny Marie, kde obcházel se sběracím talířem. Není to podivuhodné, že člověk, který toho má tolik v hlavě jako pan Waterman, dovedl si najít ještě čas pro svůj kostel?”

A Montague se podíval opět na Lucy a viděl, jak se hryže do rtů.

VII.

Uplynul týden, než se Montague opět sešel s Lucy. Přišla na posnídávku k Alici jednoho dne, když náhodou vrátil se domů z kanceláře dříve než obyčejně.

“Včera večer byla jsem pozvána k paní Frank Landisové,” pravila Lucy. “A kdo myslíte, že tam byl? Vaše přítelkyně paní Winnie Duvalová.”

“Opravdu?” děl Montague.

“Dlouho jsem s ní hovořila,” připojila Lucy. “Líbí se mi velice.”

“Je velmi příjemná,” odvětil Allan. “O čem jste mluvili?”

“Ó, o všem na světě mimo jedinou věc,” pravila Lucy šelmovsky.

“Co tím míníte?” tázal se Montague.

“Vás, vy hlupáčku,” odvětila Lucy. “Paní Winnie ví, že jsem vaší přítelkyní, a tak jsem měla pocit, že každé slovo, jež ke mně promluvila, bylo poselstvím pro vás.”

“Dobrá,—a jaké vzkazy měla tedy pro mne?” tázal se s úsměvem.

“Dává vám především vědět, že je v nejlepším rozmaru a že se netrápí a neuchyluje do samoty kvůli vám,” zněla odpověď. “Vyprávěla mně o věcech, o které se zajímá.”

“Hovořila s vámi také o Babúbananovi?” (Poz. přek. Babú je v Indii, zvláště v Bengálu a sev. záp. Indii titul podobný českému “Vašnosti”; v Kalkutě znamená babú domorodce vyššího vzdělání).

“O kom že?” zvolala Lucy.

“To je tak—když jsem ji naposled viděl,” vykládal Montague, “byla právě celá pryč do jednoho Inda a mluvila stále jen o Svamiech a Graniech a o podobných věcech.”

“Ne—ani slovem se takových věcí nedotkla,” pravila Lucy.

“Nu, podle toho, jak se zdá, již to odložila,” děl Allan. “Co ji zajímá nyní?”

“Pustila se do anti-vivisekce.” (Pozn. překl. Vivisekce je pitva zvířat za živa za vědeckými účely, anti-vivisekce je hnutí proti této pitvě z důvodů opičí nebo pokrytecké lásky ke zvířatům, již bylo by lépe věnovati lidstvu).

“Do anti-vivisekce!”

“Ano,” vysvětlovala Lucy. “Což jste nečetl v novinách, že byla zvolena čestnou místopředsedkyní nějaké takové společnosti a že přispěla na hnutí několika tisíci dollars?”

“Člověk nestačí sledovati všechny zprávy o paní Winnie v novinách,” pravil Montague.

“Nuže,” pokračovala Lucy, “slyšela několik hrůzostrašných historek o tom, jak lékaři trýzní nebohé kočky a psy, a každým způsobem snažila se mně

vše to sdělit. Byla to nejnechutnější rozmluva, jakou lze si při obědě představit.

“Je to rozhodně dáma skvělého zevnějšku,” pravila po chvílce Lucy. “Nedivím se mužům, kteří se do ní zamilují. Měla zvláštní účes vlasů se stužkou přes čelo a vypadala opravdu jako nějaká egyptská princezna.”

“Hraje rozmanité úlohy,” vpadl do řeči Montague.

“Je to skutečně pravda,” tázala se Lucy, “že zaplatila padesát tisíc dolarů za koupací vanu?”

“Říká, že tak učinila,” odpověděl. “Noviny to říkají také, i jest možno, že to je pravda. Duval osobně mně řekl, že jej stojí milion dolarů ročně; ale možná také, že to řekl, protože právě se hněvali.”

“Je on tak bohat?” tázala se Lucy.

“Nevím, jak bohatý je osobně,” pravil Montague; “ale vím, že jest jedním z nejmocnějších mužů v New Yorku. Říkají mu “Systémový bankéř”.

“Slyšela jsem také pana Rydera mluvit o něm,” poznamenala Lucy.

“Ne příliš příznivě, to si mohu myslet,” prohodil s úsměvem.

“Tak jest,” pokračovala. “Měli prý spolu nějakou hádku. Víte snad k vůli čemu?”

“Nevím o tom ničeho,” zněla odpověď. “Ale Ryder je neodvislý a nový člověk, a Duval pracuje s pohlaváry, kteří nemají rádi kolem sebe vetřelce.”

Lucy na chvíli mlčela; její obočí byla stažena v přemýšlení. “Je to skutečně pravda, že postavení pana Rydera je tak nejisté? Myslíla jsem, že Gothamská úvěrní společnost jest jedním z největších ústavů v Soustátí. V jejich vyhláškách jsou přece ta-

kové obrovské číslice—sedmdesát milionů či osmdesát milionů — že ano?”

“Ano, něco takového,” děl Montague.

“A není to snad pravda?” tázala se.

“O ano, myslím, že je to pravda,” pravil. “Nevím nic o Ryderových záležitostech, to víte—slyším pouze, co se povídá. Každý říká, že hraje příliš smělou hru. Přijměte mou radu a ponechte své peníze v nějaké jiném ústavě. Musíte být dvojnásob opatrná, protože máte nepřátele.”

“Nepřátele?” tázala se Lucy překvapeně.

“Což jste již zapomněla, co vám Waterman řekl?” tázal se Montague.

“Ale přece snad nechcete říci,” zvolala, “že myslíte, že by Waterman chtěl se vrhnouti na Rydera k vůli mně?”

“Zní to pravdě nepodobně, to uznávám,” pravil Montague. “ale takové věci se už kolikrát přihodily. Kdyby člověk znal zákulisní jádro různých bojů, jež otřásly Wall Street, shledal by, že leckterý ten boj měl podobný začátek.”

Montague řekl to jen nahodile a neměl při tom ni cna mysli. Nepozoroval při tom pozorněji svou přítelkyni a proto mu ušlo, jaký účinek měla tato slova na Lucy. Zavedl pak rozhovor do jiných kolejí; a zapomněl již úplně na tuto věc, když příštího dne Lucy zavolala jej telefonem.

Bylo to již týden, co psal právnícké firmě Smith a Hanson ve příčině prodeje akcií. “Allane,” tázala se, “nepřišel dosud žádný dopis od těch lidí?”

“Doposud nic,” odvětil.

“Hovořila jsem o tom dnes ráno s jedním přítelem a ten učinil poznámku, kterou pokládám za

důležitou. Nemyslíte, že by bylo dobré vyšetřiti, koho ti páni zastupují?”

“K čemu by to bylo?” tázal se Montague.

“Mohlo by vám to pomoci k nabytí představy o vyhlídkách,” pravila. “Mám za to, že vědí, kdo chce prodati akcie, a měli bychom proto rovněž věděti, kdo je chce koupiti. Dejme tomu, že byste jim napsal, že nehodláte jednati prostřednictvím jednatelů.”

“Ale já nemohu něco podobného učiniti,” pravil Montague. “Udal jsem již těm lidem číslici, a oni dosud neodpověděli. Seslabovali bychom jen svou posici opětným dopisem. Daleko lépe by bylo pokusit se o to, abychom v někom jiném vzbudili zájem o akcie.”

“Ale já bych nesmírně ráda věděla, kdo učinil tu nabídku,” naléhala Lucy. “Slyšela jsem již pověsti o akciích a proto bych skutečně velmi ráda to věděla.”

Tento výrok opakovala několikrát a zdálo se, že jí velice na tom záleží; Montague poněkud se divil, kdo s ní mluvil a co slyšela. Ale maje v paměti výstrahu, kterou mu dal major, netázał se na to telefonicky. Ukončil rozmluvu slovy: “Myslím, že děláte chybu, ale učiním, co si přejete.”

Sedl pak a napsal stručný list pánům Smithovi a Hansovi, ve kterém žádal o ústní rozmluvu s některým členem jejich firmy. List odeslal po poslíčkovi, a asi za hodinu vstoupila již do jeho kanceláře svalnatá malá osoba, se silně vráskovitou tváří a chytráckým výrazem v očích, jež se představila jako pan Hanson.

“Hovořil jsem se svým klientem v záležitosti akcií Severní Mississippské,” pravil Montague. “Víte

snad, že tato železnice byla organisována za okolností poněkud neobyčejných; většina z akcionářů byla osobními přáteli naší rodiny. Z toho důvodu můj klient nejraději by jednal, dá-li se to zařídit, s kupcem přímo, bez prostřednictví jednatelů. Mám proto uloženo tázati se vás, zda váš klient by souhlasil s přímým vyjednáváním s majitelem akcií."

Montague dokončil, co uznal za dobré říci, ačkoli již během svých slov pozoroval, že pan Hanson hledí naň s velmi patrným úžasem. Dříve než skončil, úžas ten proměnil se v lehký posměšek.

"Jaký chytrácký kousek přejete si to se mnou zahrátí?" tázal se příchozí.

Montague byl těmi slovy příliš překvapen, aby mohl se rozčiliti. Vytřeštil pouze na něho oči a pravil: "Nerozumím vám."

"Že nerozumíte, he?" smál se mu příchozí do obličeje. "Nuže, mně se zdá, že vím o té věci více nežli se domníváte."

"Co tím míníte?" tázal se Montague.

"Váš klient nemá vůbec již ony akcie, o kterých hovoříte," pravil návštěvník.

V Montagueovi zatajil se dech. "Že nemá již oněch akcií!" vyrazil.

"Zajisté že nemá," pravil Hanson. "Prodala je před třemi dny." A k tomu dodal, nemoha si odeprítí radost z tohoto zadostučinění: "Prodala je Stanley Ryderovi. A chcete-li o tom věděti něco více, řeknu vám, že je prodala za sto šedesát tisíc dollarů a že jí Ryder dal šestiměsíční směnku na sto čtyřicet tisíc."

Montague byl nadobro omámen. Nebyl s to činiti co jiného než vytřeštěně hleděti na Hansona.

Tento pozoroval, že dojem Montagueův je naprosto nelíčený, i usmál se sarkasticky. “Podle toho, pane Montague,” pravil, “dovolila si vaše klientka udělati si z vás dobrý den.”

Montague sebral se opět a zdvořile se poklonil. “Mějte mne omluvena, pane Hansone,” pravil ztlumeně, “mohu vás jen ubezpečiti, že byl jsem v této věci úplně bezmocný.”

Pak povstal a přál návštěvníku dobrý den.

Když se dveře kanceláře uzavřely, chytil se Montague oběma rukama opěradla židle a vytřeštěně hleděl před sebe. “Stanleyovi Ryderovi tedy!” vyrazil ze sebe.

Přistoupil k telefonu a zavolal svou přítelkyni.

“Lucy,” pravil, “je to pravda, že jste prodala své akcie?”

Slyšel po telefonu, jak prudce povzdechla. “Odpovězte mně!” volal.

“Allane,” počala, “vy se jistě na mne hněváte—”

“Prosím, odpovězte mně!” volal opět. “Prodala jste ty akcie?”

“Ano, Allane,” pravila, “nemyslila jsem—”

“Nechci o tom hovořiti po telefonu,” odvětil jí. “Cestou domů stavím se dnes odpoledne u vás. Prosím buďte doma, je to velice důležité.” A potom zavěsil sluchátko.

V ustanovenou dobu byl u Lucy, která na něho čekala. Byla bledá a všecka sklíčená. Seděla na židli a nepovstala při jeho příchodu, aniž promluvila na něho, dívajíc se jen upřeně Allanovi v tvář.

Tvář ta byla velice zasmušilá. “Tato věc způsobila mně již neobyčejnou nepříjemnost,” pravil Montague, “a nechci ji prodlužovati nad potřebu. U-

važil jsem již o celé věci a došel jsem k pevnému rozhodnutí, tak že nebude třeba žádného dlouhého rozhovoru. Nebude mně na dále žádným způsobem možno zabývat se jakkoli vašimi záležitostmi."

Lucy povzdechla: "O, Allane!"

Přinášel s sebou vak se všemi jejími papíry. "Přinesl jsem vše až do dnešního dne," pravil. "Jsou to všechny účty a veškerá korespondence. Každý může se snadno vyznati, jak věci stojí."

"Allane," pravila, "tot' opravdu ukrutné."

"Je mi velice líto," odvětil, "ale nemohu nic jiného učiniti."

"Což neměla jsem právo prodati ty akcie Stanley Ryderovi?" zvolala.

"Měla jste úplné právo prodati je, komu vám líbo," odvětil. "Ale neměla jste práva žádati mne, bych i na dále ve věci té jednal, a nechat mne v nejasnu o tom co jste učinila."

"Ale, Allane," protestovala, "já je prodala teprve před třemi dny."

"Vím to velmi dobře," pravil na to, "ale v té chvíli, ve které jste se rozhodla tak učiniti, bylo vaší povinností oznámit mně to. Ale o to se nejedná. Použila jste mne k tomu, abych tahal jako kočka kaštany z ohně za Stanley Rydera."

Pozoroval dobře, jak sebou trhla při těchto slovech. "Není to snad pravda?" tázal se. "Nebyl to on, jenž vám řekl, abyste se pokusila dostat mým prostřednictvím onu informaci?"

"Ano, Allane, zajisté byl to on," pravila Lucy. "Avšak nevidíte mé postavení? Nejsem zběhlá v obchodních věcech a neuvědomila jsem si—"

"Vy jste si jistě uvědomila, že nejednáte se mnou

upřímně," pravil. "To je to jediné, oč mně jde, a proto také nemám chuti k dalšímu zastupování. Stanley Ryder koupil vaše akcie — Stanley Ryder musí též býti vaším rádcem v budoucnosti."

Nemínil s ní dále přetřásati tuto věc, ale viděl, jak hluboce se jí dotkl, a starý svazek, jenž je požil, zadržoval jej ještě.

"Což nechápete, co jste mně provedla, Lucy?" zvolala. "Představte si mé postavení, když jsem mluvila s panem Hansonem. Já nevěděl o ničem a on věděl o všem. On věděl, kolik jste za akcie dostala, ba on dokonce věděl, že jste za ně přijala směnku."

Lucy zahleděla se na Mantaguea se široce rozevřenýma očima. "Allane!" vyrazila ze sebe.

"Nyní chápete, co to znamená," pravil. "Řekl jsem vám již, že nejste s to zachovati v tajnosti, co počínáte. Dnes je to pouze otázkou několika dnů— za krátko bude si každý šeptati, co jste dovolila Stanley Ryderovi, aby pro vás učinil."

Nastalo dlouhé mlčení. Lucy hleděla strnule před sebe. Pak pohleděla na Montaguea.

"Allane!" vzkřikla. "Jistě—jistě mi rozumíte!"

Vybuchla pak prudce. "Měla jsem právo prodati akcie! Ryder je potřeboval. Organisuje právě syndikát a rozvinuje jeho majetek. Byla to prostá obchodní věc."

"Nepochybuji o tom, Lucy," pravil ztlumeně Allan. "Ale jak o tom přesvědčíte svět? Řekl jsem vám, co se stane, dovolíte-li si býti intimní s takovým mužem, jako je Stanley Ryder. Poznáte to sama, co to znamená, ale příliš pozdě. Ona příhoda s Watermanem měla vám jistě otevřítí oči ve příčině toho, jak lidé mluví."

Lucy patřila na něho s hrůzou. "Allane!" pravila, těžce oddychujíc.

"Co jest?" tázal se.

"Myslíte snad, že se mně to stalo proto, že Stanley Ryder jest mým přítelem?"

"Zajisté že tak myslím," odvětil. "Waterman slyšel o tom mluvíti a pomyslnil si, že je-li Ryder bohatým mužem, on je desetkrátě bohatším."

Montague viděl, jak Lucyino hrdlo a tvář rudly. Stála křečovitě pohybuje semknutýma rukama. "O, Allane!" pravila. "Tot' hrozné!"

"Není to mou vinou. Takový je svět. Zkusil jsem to sám a vynasnažil jsem se upozorniti vás na to."

"Ale je to strašlivé!" volala Lucy. "Nechci tomu věřiti. Nechci připustiti k podobným věcem. Nechci býti tak zbabělou, abych opustila přítele pro podobnou příčinu!"

"Znám ten cit," pravil Montague. "Stál bych také při vás, kdyby to byl jiný muž než Stanley Ryder. Ale myslím, že jej znám lépe než vy!"

"Neznáte, Allane, nemůžete znáti!" protestovala Lucy. "Pravím vám, že je to dobrý člověk! Je to muž, kterému nikdo nerozumí—"

Montague pokrčil rameny. "Možná," vece. "Slyšel jsem již dříve o tom. Mnozí lidé jsou lepší než jejich činy, jež konají ve světě; každým způsobem namlouvají si rádi, že jsou takými. Avšak vy nemáte práva zničiti svůj život ze soucitu k Ryderovi. Nabyl sám své pověsti, a kdyby opravdu o vás pečoval, nemohl by od vás žádati, abyste se pro něho obětovala."

"Nežádal mne o to," pravila Lucy. "Co jsem učinila, učinila jsem z vlastní svobodné vůle. Věřím mu

a nechci věřiti hrozné ty věci, které mně povídáte.”

“Zcela správně,” pravil Montague. “Pak musíte také jíti svou vlastní cestou.”

Mluvil klidně, ačkoli ve skutečnosti jeho srdce svíráno bylo těžkou bolestí. Znal na vlas ty řeči, kterými Stanley Ryder přivedl Lucy k jejím náhledům. Mohl shroutiti krásný ten obraz, který o sobě Ryder vyvolal v duši Lucyině; ale nebyl s to učinit tak. Snad to byl pud, jenž jej tomu vedl — věděl, že Lucy je zamilována do onoho muže, a že žádná fakta nemohou na ni působiti. Jediné, co mohl říci, bylo “Musíte si nyní poraditi sama.”

A po té pohleděv ještě jednou na její žalnou, rozbolněnou tvář, obrátil se a odešel, aniž by jí byl stiskl ruku.

VIII.

Bylo již v plném květnu, a většina z Montagueových známých odstěhovala se na venek; a ti, kdož byli připoutáni ku kancelářským stolům, měli jachty neb automobily neb soukromé železniční vozy a odjížděli na venek každé odpoledne. Montague byl pozván na týden k Eldridge Devonovým, u nichž Alice byla již před tím celý týden; ale nemohl se k tomu dostat až v sobotu odpoledne, kdy vyjel vzhůru po Hudsonu na nové 300 stopové parní jachtě Devonových "Tritonu".

Někteří pomlouvační lidé označili Montagueovi Devona jako "zosobněné zívání"; ale onoho sobotního odpoledne Devon projevoval velmi silný zájem pro život. Byl uchvácen náhlým přesvědčením, že jakýsi nový a jen málo ohlašovaný automobil dokázal svou převahu nad kterýmkoli ze sedmnácti vozů, jež měl právě na svém statku. Opatřil si ihned tři tyto nové vozy, a mezitím co Montague seděl na zadní palubě "Tritonu" a díval se na nádhernou scenerii řeky, znělo mu v uších jednotvárné hučení Devona hlasu, vykládajícího o kruhových ložiscích a válkách nové soustavy.

Jeden z těchto nových automobilů čekal na ně na Devonově soukromém přístavišti, přeletěl s nimi kopec a zarazil před panským sídlem Devonových. Sídlo Devonových nezdálo se nikdy ještě Montagueovi nádhernější než dnes, kdy ovocné stromy byly v plném květu a na všem ležel zázrak Vesny. Na míle kolem člověk viděl svahy kopců, jež byly jediným nepřetržitým trávníkem rozkošné zeleni. Na neštěstí však Eldridge Devon neměl žádného smyslu pro tyto kopce, leda jako pro golfová hřiště. Montague nikdy necítil mocněji ubohou jakost lidí, mezi nimiž se nalézal, než když stál na balkoně nad sloupovým průčelím, dosti ohromným, aby mohlo náležeti nějakému pohádkovému paláci, a patřil na rozlehlou vyhlídku Hudsonskou, přes hlavy paní Billy Aldenové a několik jejich kamarádek, hrajících bridge.

Po posnídávce Allan šel na potulku s Alicí, a tato mu vyprávěla, jak ztrávila celou tu dobu. "Mladý Curtis byl zde na několik dní," pravila.

"Synovec generála Prentice?" tázal se.

"Ano. Říkal mně, že se s tebou sešel," pravila. "Co soudíš o něm?"

"Učinil na mne dojem cituplného hochy", pravil Montague.

"Líbí se mi velice", pravila Alice. "Myslím, že budeme přáteli. Je velmi zajímavý s ním hovořiti; víš snad, že byl u miličního pluku, který byl poslán na Kubu, a byl i cowboyem a prodělal mnoho jiných zajímavých věcí. Onehdy ráno jsme si vyšli na procházku, a tu mně vyprávěl některá ze svých dobrodružství. Slyšela jsem, že je též znamenitým právníkem."

“Je ve velmi proslulé firmě”, pravil Montague. “A kdyby byl neměl schopností, sotva by se tam byl dostal.”

“Je velkým přítelem Laury Heganové,” pravila Alice. “Přišla sem také na jeden den. Nesprávě se s mnoha lidmi, tak že je to vyznamenání.”

Montague rozhovořil se o návštěvě, již byl učinil Lauře Heganové na jedné ze sousedních usedlostí.

“Mluvila jsem s ní také,” pravila Alice. “A tu pozvala mne na posnídávku a vyjela si se mnou. Mám ji dnes ráda daleko více nežli jsem se kdy domnívala, že bych mohla ji míti ráda. Nelíbí se ti též, Allane?”

“Nemohu říci, že bych ji opravdu znal,” odvětil Montague. “Myslil jsem, že bych ji mohl míti rád, ale ona si mne nezamilovala.”

“Ale jak je to možná?” tázala se dívka.

Montague se usmál. “Chuti jsou rozličné,” pravil.

“Ale to musí míti svůj důvod”, protestovala Alice. “Ona přece na mnohé věci hledí týmž způsobem jako ty. Pravila jsem jí, že myslím, že by ji musilo zajímati hovořiti s tebou.”

“Co na to řekla?” tázal se Allan.

“Neřekla nic”, odpověděla Alice; a pak náhle se obrátila k němu. “Jsem ubezpečena, že musíš věděti o nějaké příčině. Ráda bych, kdybys mně ji sdělil.”

“Nevím nic určitého,” odpověděl Montague, “ale domníval jsem se vždy, že to má co činiti s paní Winnie.”

“S paní Winnie!” zvolala Alice, plna úžasu.

“Myslím, že slyšela nějaký klep a uvěřila mu,” dodal.

“Ale to je ošklivé!” zvolala dívka. “Proč jí neřekneš pravdu?”

“Já mám jí něco říci?” smál se Montague. Já nemám žádné příčiny, abych jí co povídal. Vždyť ona o mne vůbec pranic nedbá.”

Mlčel na chvíli. “Myslíl jsem na to jednou neb dvakrát,” pravil. “Z počátku mne to totiž zlobilo. Říkal jsem si, že bych měl jít k ní a podat jí vysvětlení se slovy: To, co vám o mně namluvili, není pravda! Pak zase jsem si myslel, že bych jí měl napsat dopis a vyložit vše. Ale to vše bylo by ovšem nemslylné: ona by nikdy nepřiznala, že něčemu věřila, a pokládala by mne za drzého.”

“Nemyslím, že by něco podobného učinila,” odpovíděla Alice. “Alespoň ne podle toho, co mně řekla. Mluvila o lidech, se kterými se schází ve společnosti, a jak je to vše únavné a všední. Nikdo vám nikdy neřekne pravdy, nikdo s vámi nejedná upřímně, pravila. Všichni ti muži utrácí čas samými poklonami o tom, jak vypadáte, a domnívají se, že je to vše, oč žena může stát. Čím blíže je poznávám, tím více klesají v mé vážnosti.”

“To je právě to,” pravil Montague. “Člověk nemůže se cítit volným vůči dívce v jejím postavení. Její otec je mocný muž, a jednoho dne bude ona sama ohromně bohata; a lidé, kteří se kupí kolem ní, myslí na svůj prospěch. Zajímala mne velice, když jsem se s ní poprvé sešel. Ale když jsem seznal blíže ten svět, ve kterém žije, couvl jsem i před pouhou myšleku hovořit s ní.”

“Ale to není vlastně pěkné vůči ní,” pravila Alice. “Představ si, že by všichni slušní lidé takto soudili. Ale přece opravdu snadno seznámiti se s ní blíže. Vyprávěla mně o některých dobročinných podnikách, ve kterých je zúčastněna. Chodí dolů na Východní stranu do špinavých těch ulic a vyučuje tam chudé

děti. Zdálo se mně to neobyčejně odvážným, ale ona se smála, když jsem to řekla. Pravila, že tito lidé jsou úplně stejní jako jiní lidé, když je člověk blíže pozná; jakmile se člověk vpraví v jejich způsoby, nezdá se to již tak strašlivým a odlehlým.”

“Myslím, že má pravdu,” pravil Montague s úsměvem.

“Její otec přijel sem za ní,” připojila Alice. “Povídala, že je to poprvé za posledního půl roku, co opustil New York. Jak je to divné, tak namáhavě pracovati, při tolika penězích! Co takový muž, řekni mi, chce ještě více mítí?”

“Myslím, že peníze,” pravil Allan. “Peníze jsou moc. A kdybys měla tolik peněz, musila bys krušně pracovat, bys zamezila jiným lidem, by ti jich nevzali.”

“On jistě činí dojem člověka, který dovede se brániti,” pravila Alice. “Jeho tvář je tak krutá a odstrašující. Když se naň člověk podívá, řekl by jistě, že se tento muž nedovede ani smáti.”

“Jest velmi roztomilý k těm, kdož se s ním znají,” pravil Montague.

“Vzpomněl si také na tebe a ptal se na tebe,” pravila. “Nebyl to on, jenž chtěl koupiti akcie Lucy Dupreeové?”

“Mluvil jsem s ním o tom,” odpověděl Allan, “ale nebylo z toho nic.”

Na okamžik bylo ticho. Pak náhle pravila Alice: “Allane, je na tom něco, co jsem slyšela o Lucy?”

“Co tím míníš?” tázal se.

“Povídá se o ní a panu Ryderovi. Slyšela jsem včera paní Landisovou o ní mluvíti. Je to hrozné!”

Montague nevěděl, co na to říci. “Co mohu dělati?” pravil.

“Nevím také,” pravila Alice, “ale myslím, že Viktorie Landisová je strašlivá žena. Víím dobře, že ona sama dělá též, co se jí líbí. A ona vypráví takové odporné historky—”

Montague neříkal nic.

“Řekni mně,” pravila Alice po chvíli, “když jsi se zřekl Lucyina zastupování, nemáme s ní vůbec na příště nic míti?”

“Nevím,” odpověděl. “Ale myslím, že ji ani ne- napadne navštívit mne. Vyčetl jsem jí chyby, jichž se dopouští, a ona se rozhodla, že bude jednat dle své hlavy. Co mohu tudíž dělati?”

Toho večera Montague seděl na pohovce vedle paní Billy Aldenové. “Co to slyším o vaší přítelkyni, paní Taylorové?” tázala se ho.

“Nevím,” pravil úsečně.

“Okouzlující ta vdova se, jak se zdá, zahazuje,” pokračovala paní Aldenová.

“Kdo vám to řekl?” tázal se Montague.

“Vivie Pattonová mně o ní vyprávěla,” pravila paní Aldenová. “Je to stará láska Stanleye Rydera, jak víte; a proto myslím, že to přišlo přímo od něho.”

Montague byl jako omráčen; nebyl schopen ani jiného slova.

“Je to velmi zlá věc,” pokračovala paní Billy. “Paní Taylorová je skutečně rozkošné stvoření. A bude jí to tuze škoditi, to víte—je zde cizinkou a pouští se do toho trochu kvapně. Dělá se to tak u vás dole na Mississippi?”

Montague nutil se k odpovědi. “Lucy je svou vlastní paní.” Ale slabá ta obrana byla hned odra- žena další rychlou odpovědí paní Billy: “Vivie pra- vila, že Stanley Ryder již jí má.”

“Chápu, jak se vás to těžce dotýká,” pokračovala velká dáma. “Každý bude nyní o tom mluvit. Váš přítel Reggie Mann slyšel, co Vivie povídala a ten se již o to postará.”

“Reggie Manu není mým přítelem,” odbýval Montague tuto poznámku.

Nastalo pomlčení. “Jak jen, probůh, můžete být pro takového člověka,” tázal se Montague, aby rozhovor zavedl v jiný směr.

“O, Reggie plní dobře svou úlohu,” zněla odpověď. A paní Billy rozhlédla se po pokoji. “Vidíte všechny ty ženy?” pravila. “Vezměte je ráno a dejte půl tuctu z nich dohromady do jednoho pokoje; jedna druhou nenávidí tak, že by ji byla s to otrávit, a kolem není žádných mužů a nedá se nic dělati; jak mohl byste je zdržeti pak od hádky?”

“Je to snad Reggieovou úlohou?” tázal se Montague.

“Zajisté. Jakmile vidí, že někde vyjetěla jiskra, skočí mezi ně a vypustí nějakou prskavku žertu. Co učiní, na tom naprosto nezáleží—viděla jsem jej již, jak kokrhal jako kohout nebo jak schválně klopýtl—zkrátka, jen když to vzbudí smích.”

“Nebojíte se, že tyto poznámky mohou se dostat k sluchu vaší oběti?” tázal se Montague s úsměvem.

“To právě chci,” zněla odpověď’.

“Mám za to, že nemáte mnoho nepřátel,” pravila paní Billy po chvíli.

“Aspoň ne žádných zvláštních,” odvětil.

“Nuže,” pravila na to, “měl byste si jich trochu vypěstovati. Nepřátelé jsou kořením života. Myslíím to zcela vážně,” pokračovala, když spatřila jeho úsměv.

“Nikdy jsem na to nemyslel,” podotkl.

“Což pak jste dosud nikdy nepoznal, jaká je to rozkoš dostat se do skutečného, pořádného zápasu? Vidíte, vy jste člověk všedních zvyklostí a nerad to o sobě přiznáte. Ale co pak může člověka lépe rozohniti, než pořádné, mocné zátiší: Jednoho dne si to uvědomíte—nejlepší okořenění života jest pustiti se za někým, kdo vás nenávidí, a sraziti jej k zemi a viděti, jak se svíjí.”

“Ale dejme tomu, že on vás srazí k zemi,” přerušil ji Montague.

“Ah!” pravila. “To jej nesmíte nechati! K vůli tomu se přece pouštíte do zápasu. Musíte za ním a musíte jej první sraziti.”

“To zní však poněkud barbarsky,” pravil.

“O, naopak,” zněla odpověď. “To je nejvyšší bod civilisace! To je to. K čemu je společnost—pěstování umění záští. Je to přežití nejschopnějšího v nové říši. Studujete svou oběť, objevíte její slabosti a křehkosti, a poznáte hned, kam vésti ránu. Seznáte, co potřebujete, a odejmete mu to. Vyběřete si pečlivě své spojence, obklíčíte jej a udoláte; a když jste s ním hotov, pustíte se zase za jiným.”

A paní Billy rozhlédla se kolem sebe po vybrané společnosti v saloně paní Devonové, zařízeném ve slohu Ludvíka XV. “Proč myslíte, že jsou všichni ti lidé dnes zde pohromadě?” tázala se.

IX.

Týden či dva uplynuly, když jednoho dne Oliver volal svého bratra k telefonu. “Jste ty neb Alice dnes večer nějak k zadání?” tázal se. “Chci někoho přivést s sebou k obědu.”

“Kdo je to?” dotazoval se Montague.

“Nikdo, o kom bys byl již slyšel,” pravil Oliver. “Ale chci se s oním mužem setkat. Bude se vám to snad zdát trochu podivné, ale vysvětlím vám to potom. Řekli Alici, že za něho ručím.”

Montague zpravil Alici a o sedmé hodině sešli dolů. V přijímacím pokoji našli Olivera a jeho přítele, a Montague musil se ze všech síl přemáhati, aby potlačil svůj úžas.

Jméno oné osoby bylo pan Gamble. Byl to malý člověk, něco přes pět stop výšky, a tak tlustý, že bylo ku podivu, jak mohl se vůbec pohybovat. Jeho brada a týl byly jen několika záviny tuku. Tvář jeho byla kulatá jako měsíc v úplňku, a z ní vyhlížely dvě malé oči jako očka vepřika. Teprve po bedlivějším pozorování po nějakou chvíli bylo lze zjistiti, že chytře pomrkávaly.

Pan Gamble byl v celku nejvšedněji vypadající osobou, již kdy v životě Alice poznala. Nastrčil jí malou tlustou ruku, již se Alice dotkla velmi opatrně,

a pak se podívala na Olivera a na svého bratra v malomyslném úděsu.

“Dobry večer, dobry večer,” počal žvatlavě. “Jsem nejvyš potěšen, že mám čest se s vámi seznámiti. Slyšel jsem již tolik o vás, pane Montague, od vašeho bratra, že se mně zdá, jakobychom byli kdož ví jak starými přáteli.”

Nastala na okamžik přestávka. “Půjdeme do jídelny?” tázal se Montague. Nedbal udivených pohledů, jež jej následovaly, ale neviděl jiného prostředku z daných nesnází. Když přišli do pokoje a posadili se, Montague udiveně podíval se po panu Gambleovi, zdali jeho ruce budou dostatečně, aby dosáhly až na stůl před ním.

“Teplý večer,” pravil, oddychuje mírně. “Byl jsem celý den ve vlaku.”

“Tak?” prohodil Montague, snaže se navázati rozhovor. “Máte tam obchod?”

“Nikoli, jsem již mimo obchod,” pjravil s úsměvem pan Gamble. “Udělal jsem si svou hromádku, jak se říká, a nechal jsem toho. Chci nyní trochu poznati svět, než sestárnu.”

Sluha přišel si pro rozkazy; mezitím Montague vrhl rozhořčený pohled na svého bratra, jenž seděl, klidně se usmívaje. Pan Montague zachytil Alicin pohled, ze kterého téměř vycit'oval otázku. “O čem s ním mám, probůh, mluvit?”

Avšak ukázalo se, že není příliš nesnadno hovořiti s tímto pánem z Pittsburgu. Záhy bylo zřejmo, že zná všechny klepy z Metropole, a mohl hojně přispívati svou znalostí ke konversaci. Byl v Palm Beach a v Hot Springs přes zimu a vyprávěl, co tam viděl; v létě se chystal do Newportu a hovořil o vyhlídkách na tamní sezonu. I v tom případě, že snad

měl aspoň tušení, že tato rozmluva není nijak tuze zajímavá pro Montaguea a jeho sestřenici, nedával to rozhodně ni v nejmenším na jevo.

Když byl vybraný oběd. Oliverem objednaný, u konce, pan Gamble navrhl návštěvu některého divadla. Měl již, jak se zdálo, loži zamluvenou, a Oliver přijal za Alici toto pozvání, prve než mohl Montague pronést slovo. Za to mluvil statečně za sebe — má prý velmi důležitou jakousi práci a musejí prý jej omluviti.

Odešel nahoru, setřásl se sebe rozmrzelost a za-bořil se do práce. Krátce po půlnoci, když dokončil práci vyšel si ven nalokati se trochu svěžího vzduchu, a když se vracel, zastihl Olivera a jeho přítele, jak stojí v chodbě hotelu.

“Jak se máte, pane Montague?” pravil Gamble. “Těší mne, že vás opět vidím.”

“Alice právě odešla nahoru,” pravil Oliver. “Chceme ještě na chvíli zajít do kavárny. Půjdeš s námi?”

“O zajisté, že půjde,” pravil pan Gamble srdečně.

Montague šel s sebou, protože chtěl ještě před spaním mluvit s Oliverem.

“Znáte Dicka Inghama?” tázal se pan Gamble, když se posadili za stůl.

“Toho ocelářského velmože myslíte?” tázal se Montague. “Nikoli, nikdy jsem s ním nesetkal.”

“Mluvili jsme o něm,” pravil pan Gamble. “Ubohý chlapík, bylo to opravdu neštěstí, nebyla to jeho chyba. Slyšel jste již někdy, jak to opravdu bylo?”

“Nikoli,” pravil Montague, ale věděl, co má pan Gamble na mysli. Ingham byl jedním z “ocelářské skupiny” a byl presidentem trustu, až byl skandálem donucen k resignaci.

“Je to můj dobrý přítel,” pravil Gamble; “vyprávěl mně o tom. Počalo to v Paříži,—nějaká žurnalistka chtěla z něho vymačkat peníze, a on ji za to připravil na tři měsíce do vězení, A když se dostala ven, domácí noviny počaly uveřejňovati zprávy, jak byl Ingham zle spořádán, veřejnost jej poplašila, a donutili jej k resignaci—představte si jen!”

Gamble chechtal se tak silně, že byl až zachvácen kašlem a musil zazvoniti o sklenici vody.

“Ted’ zas mají nový skandál,” pravil Oliver.

“O to jsou čiperní chlapíci, ti oceláři,” smál se Gamble. “Chtějí donutiti Davidsona také k resignaci, ale ten se s nimi bude rvát. Ví příliš mnoho! Měli byste slyšeti jeho historii!”

“Nebude, myslím, asi příliš libovonná,” pravil Montague, aby také něco řekl.

“Je to náramně ošklivé,” pravil Gamble vážně. “Hovořil jsem s nimi několikráte o tom, ale k ničemu to nevede. Vzpomínám si, jak Davidson řekl jednou večer: ‘Jime,’ povídá mně, ‘člověk nabude velké spousty peněz a koupí si vše, co ho napadne, až si konečně koupí ženu, a pak začne mrzutost. Když kupuje člověk obrazy, má to jednou konec,—dříve či později má všechny stěny plné. Ale ukojiti ženu, to nikdo nedovede.” A pan Gamble potřásl hlavou. “Moc ošklivé, moc ošklivé,” opakoval.

“Byl jste také v ocelářském obchodě?” tázal se Montague zdvořile.

“Ne, ne, mým oborem byl petrolej. Bojoval jsem s Trustem, až konečně mne loni vykoupili, a nyní se procházím po světě.”

Pan Gamble ponořil se opět v myšlenky. “Nikdy

jsem se do něčeho takového nepustil," pravil rozjíma-
vě, "jsem ženatý muž a mám jedné ženy dost."

"Máte rodinu v New Yorku?" tázal se Montague,
aby dostal hovor někam jinam.

"Ne, ne, bydlí v Pittsburgu," zněla odpověď.
"Mám čtyři dcery, — všechny jsou na kolleji. Jsou
to znamenitá děvčata, povídám vám, — přál bych si,
kdybyste se s nimi seznámil, pane Montague".

"Těšilo by mne skutečně též," pravil Montague,
svíjeje se v duchu. Ale po několika minutách, k jeho
nesmírné úlevě, pan Gamble povstal, a přál jim dobré
noci.

Montague viděl, jak lezl namáhavě do svého au-
tomobilu, a na to obrátil se k bratrovi.

"Olivere," vyrazil ze sebe, "co u d'ábla tohle zna-
mená?"

"Co to znamená?" pravil Oliver nevinně.

"No, ten člověk!" vyhrkl Allan.

"Proč? Já myslil, že ti bude příjemno, setkati se
s ním," pravil Oliver. "Je to zajímavý člověk."

"Nejsem v náladě pro bláznovství," odsekl mu
bratr hněvivě. "A co tě to dokonce napadlo urazit
Alici představením jí takového člověka?"

"Ale nemluv hlouposti!" zvolal Oliver: "on se
zná s nejlepšími lidmi —"

"Kde jsi se s ním seznámil?" tázal se Montague.

"Paní Landisová mně ho první představila. Byl
k ní uveden jejím bratrancem, námořním důstojní-
kem. Bydlil přes zimu v Broklyně. Zná se se všemi
námořními důstojníky."

"A co dál tedy?" naléhal Montague netrpělivě.
"Jde o nějakou obchodní věc, na které máš zájem?"

“Ne, ne,” pravil Oliver, usmívaje se vesele, — “mám jen ryze společenský zájem. Chce býti tu a tam představen, to je vše.”

“Chceš jej dostati za každou cenu do společnosti?” pravil Allan sarkasticky.

“Hoří, hoří, říkají děti, když si hrají,” smál se jeho bratr.

Montague vytřeštil na něho oči. “Olivero, to nemyslíš vážně,” pravil. “Tenhle člověk do společnosti!”

“Zajisté,” řekl Oliver, “když to chce, proč ne?”

“Ale jeho žena a jeho dcery!” zvolal Allan.

“O, ty s tím nemají co dělati, — ty zůstanou v Pittsburghu. Jen o něho jde nyní. Ostatně,” dodal Oliver po chvíli, “vsadil bych se, že kdybys se setkal se vzornými čtyřmi dcerami Jima Gamblea, mluvil bys docela jinak. Byly v módní škole na vychování a mají všechno, co se dá za peníze koupiti. Můj bože, ale již jsem unaven posloucháním o jich dokonalosti!”

“Ale to mně přece nenamluvíš,” protestoval Allan, “že tvojí přátelé budou státi o takového člověka?”

“Někteří jistě. Má plné žoky peněz, povídám ti. A vyzná se dobře v situaci, — ten nenadělá mnoho chyb.”

“Ale co jenom u d’asa chce?”

“To ponech jemu.”

“A tobě,” pravil Montague; “dostaneš za to za placeno?”

Na Oliverově tváři objevil se dlouhý, záhadný úsměv. “Nemyslíš si jistě, že jsem se snad do něho zamiloval. Myslíl jsem, že tě bude zajímati podívati se na to zvíře, a jen proto jsem jej přivedl.”

“To je v pořádku,” pravil Allan. “Ale neměl jsi takového člověka pověsiti na krk Alici.”

“Ah, hloupost!” řekl Oliver. “Sejde se s ním letos v létě v Newportu tak jako tak. Jak mohl bych jej uvésti jinam, kdybych nebyl ochoten uvésti jej sem? Ten neublížil Alici. Zahrnoval ji celý večer pozornostmi, a vsadím se, že se s ním spřátelí dříve, než bude míti uvádění do společnosti za sebou. Je to opravdu dobrý chlapík; hlavní nepříjemnost jenom spočívá v tom, že se stává rychle důvěrným.”

Montague upadl v mlčení, a Oliver změnil předmět rozhovoru. “S Lucy to vypadá nějak divně,” pravil. “Nemůžeme v té věci nic učiniti?”

“Pranic,” řekl Allan.

“Ona se v pravém slova smyslu ničí,” pravil Oliver. “Pokoušel jsem se dostati Reggie Manna k tomu, aby jí uvedl k paní Devonové, ale řekl mi, že se něčeho podobného neodvází.”

“Myslím také, že ne,” řekl Montague.

“Je to zlé,” pokračoval Oliver. “Myslil jsem, že ji paní Billy Aldenová letos v létě pozve do Newportu, ale nyní myslím, že s ní nechce nic míti. Lucy pozná, že nebude míti žádných známých mimo Stanleye Rydera a jeho družinu. Zahodila se zkrátka.”

Montague pokrčil rameny. “To jest Lucyina věc,” pravil.

“Mám sice za to, že hodně užije,” dodal Oliver. “Ryder je každým způsobem kavalír.”

“Souhlasím,” poznamenal Montague.

“Povídají, že nyní dělá spousty peněz,” pravil Oliver; pak připojil toužebně: “Můj božínku, jak bych rád měl také takovou úvěrní společnost ke hraní!”

“Proč zrovna úvěrní společnost?” tázal se Allan.

“To je přece dnes nejpohodlnější způsob mazání si kapes,” pravil Oliver. “Tou či onou lstí obejdou se bankovní zákony, a peníze se pak hrnou proudem. Viděl jsi již, tuším, jejich ohlášky?”

“Všiml jsem si jich,” pravil Montague.

“Slyšel jsem, že každý měsíc přidává něco kolem jednoho milionu.”

“Zní to velmi lákavě,” pravil Allan a dodal suše: “Mám za to, že Ryder si myslí, že je to všechno jeho.”

“Je to také skutečně tak, jakoby je měl,” zněla odpověď. “Kdybych já chodil do Wall Street dělati peníze, měl bych raději kontrolu padesáti milionů než neobmezené vlastnictví desíti milionů.” —

X.

Jednoho dne asi za měsíc či za dva Montague k největšímu svému překvapení dostal dopis od Stanley Rydera.

“Mohl byste se stavit laskavě dnes odpoledne v mé kanceláři?” ptal se Ryder. “Chci s vámi hovořiti o jisté obchodní nabídce, jež, myslím, byla by i pro vás velkým prospěchem.

“Petrně chce koupiti ode mne akcie Severní Mississippské,” řekl si v duchu, když volal Rydera telefonem a ujednával hodinu schůzky.

Bylo to poprvé, co vůbec octl se uvnitř v budově Gothamské úvěrní společnosti, a díval se kolem sebe na oslňující nádheru, — obrovské bronzové mříže a stěny ze vzácného mramoru. Ryderova vlastní kancelář byla vybraně skvělá, on sám pak vzorem aristokratické elegance.

Pozdravil srdečně Montaguea a hovořil po několik minut o stavu trhu a o obchodní situaci, toč mezitím tužkou v ruce a pozoruje bedlivě návštěvníka. Konečně počal: “Pane Montague, zanáším se po jistou dobu plánem, který, tuším, bude vás zajímati.”

“Bude mne těšiti, sdělíte-li mně o tom něco bližšího,” pravil Montague.

“Vy ovšem víte,” pravil pak Ryder, “že jsem koupil od paní Taylorové její akcie Severní Mississipské dráhy. Koupil jsem je, jsa toho mínění, že železnice měla by býti prodloužena, a měl jsem za to, že se mně podaří přiměti někoho, aby se té věci ujal. Nyní našel jsem skutečně vhodné osoby, myslím, a příslušné plány jsou již v práci.”

“Skutečně?” pravil Allan se zájmem.

“Myšlenka spočívá, pane Montague, v tom, prodloužení dráhu ve smyslu starého plánu, se kterým jste obeznámen. Prve než jsme počali s touto věcí, vyjednávali jsme s majetníky zbytku akcií, z nichž většinu, tuším, znáte. Učinili jsme jim prostřednictvím svých jednatelů nabídku, že koupíme jejich akcie za cenu, již jsme pokládali za slušnou; a tak koupili jsme asi 5.000 dalších akcií. Ceny, uvedené v billanci, byly větší než jsme hodlali platiti, vzhledem k velmi nákladnému zlepšení, jež chceme podniknouti. Naše myšlenka jest nyní učiniti nový návrh ostatním akcionářům. Výroční valná hromada akcionářů bude se konati příští měsíc. Na této valné hromadě bude předložen projekt na vydání dalších dvaceti tisíc akcií s tím, že nové akcie, pokud nebudou převzaty dnešními akcionáři, připadnou nám. Ježto předpokládám, že jen málo akcionářů vezme si svůj podíl nových akcií, dostaneme tak kontrolu železnice do svých rukou; chápete ovšem, že náš syndikát nepustil by se do podniku, kdyby neměl kontroly.”

Montague přikývl na znamení souhlasu.

“Na této schůzi,” pokračoval Ryder, “předložíme také kandidátní listinu nového sboru ředitelů, výhradně naši. Kojíme se nadějí, že vzhledem k tomu, že náš návrh je ve prospěch každého akcionáře, osoby na této kandidátní listině budou zvoleny. Máme za to, že železnice potřebuje nový program a zcela novou správu; bude-li lze většinu akcionářů přivésti na naše stanovisko, převezmeme kontrolu a dáme jí nového předsedu.”

Ryder ustal na chvíli, aby posluchač mohl tuto informaci náležitě zažiti: potom, upíraje na něho svůj zrak, pokračoval: “Příčina, proč jsem si přál s vámi mluvití, pane Montague, jest ta, že bychom si přáli, abyste nás podporoval v tomto projektu. Chtěli bychom především, abyste jednal jako náš zástupce, dorozumívaje se s našimi pravidelnými právními zástupci. Chtěli bychom, abyste se soukromě dohodovířil s akcionáři dráhy a vysvětlil jim naše projekty a zaručil se za naše dobré úmysly. Máte-li za to, že můžete pro nás provésti tuto práci, dali bychom vás s radostí na listinu sboru ředitelů; a jakmile bychom měli podnik ve svých rukou, požádali bychom vás, abyste se stal předsedou železnice.”

Montague v duchu byl svrchovaně překvapen; ale životní zkušenost naučila jej, nedávati překvapení příliš na jevo. Seděl proto nějakou minutu v myšlenkách.

“Pane Rydere,” pravil, “jsem poněkud překvapen nad tímto návrhem, jelikož vím, že mne dosud jen málo znáte —”

“Vím více, než si myslíte, pane Montague,” pravil Ryder s úsměvem. “Nemyslete si přece, že bych

učinil vám podobný návrh bez předběžných informací a bez přesvědčení, že jste tou pravou osobou.”

“Je velmi příjemno poslouchati něco takového,” pravil Montague. “Ale musím vám připomenouti, že nejsem žádný odborník v železnicích, a že nemám v této příčině prazádných zkušeností —”

“Toho také není potřeba, abyste byl železničním odborníkem,” zněla odpověď. “Talent toho druhu lze najati za obyčejnou tržní cenu. Ale čeho my si přejeme, to jest muž dbalé a konservativní povahy, muž naprosto poctivý, jenž bude s to dobytí si důvěry akcionářů a udržeti si ji. Zdálo se nám, že vy máte všechny tyto vlastnosti. Mimo to máte ovšem i tu výhodu, že se znáte s obyvatelstvem tamním a že jste dokonale obeznámen s místními poměry.”

Montague uvažoval dále. “Nabídka jest pro mne velice lichotivá,” pravil, “a nepotřebuji vám vykládati, že mne velice zajímá celá ta věc. Ale prve než mohl bych náležitě uvažovati o věci, musil bych jedno znáti, — totiž, kdo jsou členy toho syndikátu.”

“Proč byste to musel věděti?” tázal se Ryder.

“Protože dávám svou pověst do služeb jejich projektu a musím tudíž znáti povahu lidí, se kterými budu míti co dělati.” Montague díval se při tom upřeně Ryderovi do očí.

“Pochopíte ovšem,” odvětil tento, “že ve věcech toho druhu je třeba postupovati s opatrností. Nemůžeme se osměliti hovořiti o tom, co hodláme provést. Máme nepřátele, kteří učiní vše, aby zmařili každý náš krok.”

“Cokoli mně řeknete, bude ovšem přísně důvěrné,” pravil Montague.

“Uznávám to úplně,” zněla odpověď. “Ale chtěl jsem nejprve nabytí jakési představy, jak byste se zachoval k projektu, — zda byste byl ochoten ujmout se té věci a věnovat jí čili nic.”

“Nevidím žádné příčiny, proč bych tak neměl učinit,” odvětil Montague.

“Zdá se mi,” pravil Ryder, “že návrh nutno posuzovat hodně sám o sobě. Je to návrh na provedení důležitého veřejného zlepšení; železnice, která je ve stavu zbědovaném a prakticky v úpadku, má být povznesena a důkladně zreorganizována a postavena na nohy. Je třeba silné a poctivé správy, nové přiměřené výstroje a nového pramene vozby. Obchod Mississippské ocelářské společnosti roste, jak bezpochyby víte, neobyčejně rychle. Vše to, tuším, je dílo, o jehož doporučitelnosti nemůže být sporu.”

“To je zcela správné,” děl Montague, “a chci proto setkat se s lidmi, kteří jsou na věci intereso-
váni, a pohovořit s nimi o ní. A budou-li jejich poměry toho druhu, že je budu moci schválit, s radostí spojím se s nimi a učiním vše, co bude v mé moci. abych podniku dopomohl k úspěchu. Jak nepochybně víte, mám sám 500 akcií, a s radostí stal bych se členem syndikátu.”

To právě hodlal jsem vám nabídnouti,” pravil Ryder. “Nemyslím, že bude nějak obtížno uspokojit vaše požadavky, — projekt je z velké části mnou uveden v život, a má vlastní pověst bude stát za ním. Gothamská úvěrní společnost poskytne podniku všemožný úvěr.”

Ryder pravil to s jistým nádechem vznešenosti, a Montague měl pocit, že snad mluvil příliš energicky. Nikdo nemohl sedět v Ryderově kanceláři a

uniknouti dojmu její nádhery; konec konců, bylo zde přece tu nádheru viděti, a sedmdesát milionů dollarů vkladů bylo skutečností, a tento vznešený a aristokratický gentleman byl jejím pánem. A jaký důvod měl Montague pro své váhání mimo klep jalových a cynických lidí ze společnosti?

At' měl jakékoli pochyby sám pro sebe, nepotřeboval než několik chvil uvažování, aby si uvědomil, že jeho přátelé mississippiští by jich nesdíleli. Kdyby přišel domů se jménem Stanleje Rydera a Gothamské úvěrní společnosti, přišel by jako dobyvatel, ověnčený triumfy, a všichni staří přátelé jeho rodiny spěšně následovali by jeho pokynů.

Ryder čekal chvíli, snad aby mohl Montague tyto úvahy náležitě zažiti. Konečně pokračoval: "Předpokládám, pane Montague, že víte něco o Mississippské ocelářské společnosti. Situace v oceli je prazvláštní. Ceny jsou udržovány na výši naprosto umělé, a konkurentům Trustu kynou velké zisky. Avšak ti, kdo jdou do obchodu, shledávají obecně, že se jim staví v cestu neočekávané, těžké překážky. Nemohou dostati úvěru, jež potřebují; zakázky je přímo zaplavují, ale Wall Street nechce dáti peníze, aby jim pomohla. Nalézají proti sobě sešikované mocné zájmy všeho druhu; na trhu pořádají se "raids" na jejich papíry (poznámka překladatele: raid je umělou panikou způsobené náhlé poklesnutí cenných papírů), a tajemné pověsti počínají kolovati. Vystupují proti nim žaloby, jež snaží se ohroziti jejich úvěr. A někdy dokonce zjistí, že různé důležité listiny, potřebné ke přím, zmizely, důležití svědkové odjeli do Evropy a pod. Pak nejlepší jejich úředníci jsou jim odnímáni přeplacením; vlastní jejich účetní a kancelářští hoši

pro posílky jsou podpláceni, všechna tajemství jejich obchodů jsou odhalována jejich nepřátelům. Shledají, že železnice nejednají s nimi poctivě; vozy budou loudavě přijížděti, drobné mrzutosti všeho druhu budou se stále dostavovati. Víte, co je rabat (pozn. sleva dopravného), a dovedete si představit, jakou úlohu hraje. Těmito a sta jinými způsoby jest zavalována cesta neodvislého oceláře. A nyní pane Montague, zde máme projekt na prodloužení železnice, jenž bude ohromným prospěchem pro nejpřednějšího konkurenta ocelářského trustu. Myslím, že jste člověk dosti světa zběhlý, abyste si uvědomil, že toto zlepšení bylo by se již dávno stalo skutkem, kdyby Ocelářský trust nebyl býval s to vždy je překaziti. A nyní nadešla doba, kdy tento projekt má býti uskutečněn, přes všecken odpor, snímž se může trust vytasiti; a já jsem se obrátil na vás v důvěře, že jste mužem, na kterého lze v tomto zápase počítati.”

“Rozumím vám,” pravil Montague klidně, “a neklamete se ve své domněnce.”

“Dobrá,” pokračoval Ryder. “Pak teď chci vám říci, že syndikát, o němž jsem mluvil, skládá se ze mne a pana S. Price, který nedávno nabyl kontroly nad Mississippskou ocelářskou společností. Budete moci beze všech potíží vyšetřiti, jaké pověsti se Price těší; je to jediný člověk v celém Soustátí, který postavil se se skutečným úspěchem proti trustu. Obchod Mississippské společnosti se za poslední rok skoro zdvojnásobil, a není žádných mezí, kam může to dále jíti, mimo rozsah závodu a schopnost železnic dopravovati jeho výrobky. Společnost byla by sama provedla tento nový plán, ale její kapitál a úvěr je právě zaujat rozsáhlým rozšiřováním závodu. Price

dal proto část kapitálu osobně a já jsem dal ostatní; a nyní potřebujeme poctivého muže, jemuž bychom mohli svěřiti tento nejvyšší důležitý projekt muže, jenž vezme železnici do svých rukou, a postaví ji na nohy a učiní ji obecným prospěchem. Vy jste tím mužem, na kterého padla naše volba, a jestliže návrh se vám zamlouvá, pak jsme ochotni pustiti se do obchodu toho s vámi beze všech odkladů.”

Montague mlčel asi jednu neb dvě minuty; pak pravil: “Pane Rydere, dovedu si vážiti vaší důvěry, a co jste mně řekl, se mně skutečně zamlouvá. Avšak věc je velmi důležitá pro mne, jak jistě pochopíte, a proto vás žádám o lhůtu do zítřka, bych se mohl rozhodnouti.”

“Zcela správně,” odvětil Ryder.

Montagueovou první myšlenkou byl generál Prentice. “Přijďte ke mně, kdykoli byste potřeboval nějakou radu,” řekl mu generál; a tak Montague šel do jeho kanceláře. “Víte něco bližšího o Johnu S. Priceovi?” tázal se.

“Neznám jej příliš mnoho osobně,” zněla odpověď. “Znám jej pouze z toho, co jsem o něm slyšel. Je to odvážný operátor z Wall Street, a štěstí mu velice přálo, jak mně bylo řečeno. Počal svůj život jako cowboy, jak jsem slyšel, a pak se pustil do dolování. Asi deset neb dvanáct let jsme jej znávali jako stříbraře. Před několika lety přišla zpráva, že se pustil do Mississippské ocelárny, až konečně nabyl kontroly nad ní. To byla hodně překvapující novinka, protože každý ví, že trust sedí Mississippské ocelárně v týle. Zdá se, že s nimi bojoval tak dlouho, až je donutil k příměří.”

“To zní zajímavě,” pravil Montague.

“Price byl vychován v drsné škole,” pravil generál s úsměvem. “Má jazyk jako bič. Vzpomínám si, že jsem byl jednou přítomen schůzi věřitelů Americké kamnářské společnosti, jež se octla v úzkých, a Price vyrazil na plno, řka: ‘Pane předsedo, když přijdu do kanceláře nějaké průmyslové společnosti a vidím za předsedovým křeslem bursovní telegraf (stock ticker) a u něho hodně ošlapaný kabec, vím dosti o takové společnosti, aniž bych se tázal jediné slovo.’”

“Co chcete o něm zvědět?” tázal se generál, když se byl dosti nasmál této vzpomínce.

“Jde o případ, ve kterém jsem interressován,” odpověděl Montague.

“Počkejte, řeknu vám, kdo ví o něm více,” pravil generál. “Harry Curtis. William E. Davenant byl Priceovým právníkem.”

“Skutečně?” děl Montague. “To tedy vyhledám Harryho.”

“Ale mohu vám udati ještě lepší osobu, na niž se můžete obrátiti,” pravil generál, přemýšlev chvíli. “Zeptejte se své přítelkyně paní Aldenové; myslím, že se zná s Pricem důvěrně.”

A tak Montague odeslal hned na to lístek paní Aldenové, a brzy byla tu odpověď: “Přijďte k obědu. Nepůjdu dnes ven.” A tak pozdě odpoledne Montague octl se ve velké kožené lenošce v soukromém salonku paní Billy a naslouchal jejím informacím o majiteli Mississippské ocelářské společnosti.

“Johnny Price?” pravila velmožná ta paní. “Ano, znám jej. Vše závisí na tom, zda se stanete jeho přítelem či nepřitelem. Jeho matka je Irčanka a on je po ní. Když se do vás zamiluje, bude s to zemřít

pro vás; ale roznítíte-li jeho záští, uslyšíte větší rozmanitost "jmen", než jste si vůbec kdy představoval, že jich naše řeč je schopna.—poprvé setkala jsem se s ním ve Washingtoně," pokračovala paní Billy ve vzpomínkách; "bylo to před 15 lety, když můj bratr byl v kongressu. Tuším, že jsem vám již jednou vyprávěla, jak Davy zaplatil čtyřicet tisíc dollarů za nominaci a dostal se do kongresu. Byl to rok demokratického sesouvání, a byli by zvolili Reggie Manna, kdyby byli chtěli. Přišla jsem do Washingtonu následující zimu a Price tam byl s celou armádou lobbyistů (pozn. překl. návštěvníci předsíni kongresových, kteří přicházejí působiti na členy kongresu), bojuje za volné stříbro. Bylo to před tím zblázněním, jak víte, když stříbro bylo ještě v úctě; a Price byl stříbrašský král. Tu zimu seznala jsem důkladně nitro americké vlády, ujišť'uji vás."

"Vypravujte mně o tom," prosil Montague.

"Demokratická strana byla zvolena na heslo nízkého celního tarifu," pravila paní Billy, "a prodala je korporacím. Peněz bylo jako třisek — můj bratr mohl dostati svých třicet tisíc dollarů více než třikrát zpět. Ocelářská skupina to všechno vedla, rozumíte, —William Roberts přijíždíval z Pittsburghu každé 2 tři dny a když nebyl ve Washingtoně, pracoval jeho soukromý telefon. Vždycky jsem říkala, že Ocelářský trust pověsil americkému lidu ten tarifový podvod na krk a od té doby to trvá pořád."

"Co dělal Price se stříbrnými doly?" tázal se Montague.

"Prodal je," odpověděla, "a sice zrovna v pravý čas. Byl při kampani roku '96 ve vnitřním jejím vedení, a pamatuji se, jak jednoho večera přišel k nám

k obědu a pravil, že republikánská strana sebrala deset či patnáct milionů dollarů ke koupi voleb. 'To je konec stříbra', povídal a ještě ten měsíc prodal všechno a od té doby dobrodružil ve Wall Street."

"Setkal jste se již s ním?" tázala se paní Billy.

"Dosud ne," odpověděl.

"Je to originelní povaha," poznamenala. "Slyšela jsem od Davyho, jak poprvé přišel do New Yorku—jako horník, s náramnými svitky grýnbeků (pozn. papírových peněz) v kapsách. Utrácel peníze jako nějaký "coal-oil Johnny", jak se říká—stodollarovou bankovku dal za vycídění bot a podobně. A hýřil divoce, to si nedovedete ani představit."

"Je posud takovým?" tázal se Montague.

"Býval," pravila tázaná. "Ale jednoho dne mu něco bylo, i šel k lékaři, a ten mu něco řekl, nevím co, a tu vše přestalo jako když se zavře ocelová past'. Ted' nepije ani kapky a celé jeho jídlo spočívá v tom, že jednou denně jí i vypije šálek kávy. Ale se svými starými kamarády chodí pořád—pochybuji, že by byl nějaký politikář nebo sportovník v New Yorku, jehož by Price neznal. Sedí v jejich zamilovaných místnostech a hovoří s nimi do nejrozmanitějších hodin ranních, ale nikdy se mně posud nepodařilo dostatí jej ke mně k obědu. "Moji lidé jsou opravdoví lidé," řekl by, "ale ti vaši, to jsou piliny." Kdybyste někdy chtěl poznati New York, řekněte Johnny Priceovi, aby vás vzal s sebou a uvedl vás ke svým bookmakerům a lupičům!"

Montague chvíli uvažoval o obraze, jejíž mu nakreslila právě jeho přítelkyně. "Každým způsobem," pravil potom, "nevypadá tento popis tak, aby se hodil na presidenta stomilionové korporace!"

“To je pravda,” pravila paní Billy, ‘ale Price je při tom vždy ráno s jasnou hlavou a čilý u svého psacího stolku, a každý úředník jeho kanceláře je tam též. A kdybyste se chtěl přesvědčiti, zda má všechn svůj vtip pohromadě, pokuste se jej pouze nějak ošálit a uvidíte. Dovolte, abych vám vypravovala něco ze zápasu, jež vedl s Mississippskou ocelářskou společností.” A líčila mu vše podrobně. Výsledek jejího vypravování byl, že Montague požádal ji o dovolení, by směl něco si napsati u jejího stolku, a napsal ihned lístek Stanley Ryderovi. “Z mého vyptávání se na Johna S. Price uzavírám, že pracuje v oceli. S tím, že zbuduji železnici, jež bude dopravovati jeho ocel, přijímám vaši nabídku. Rozhodnutí to podléhá ovšem ještě uspokojivému uspořádání bližších podmínek.”

XI.

Příštího rána Montague měl rozmluvu s J. S. Pricem ve Wall Street a byl formálně zjednán za právního zástupce pro novou reorganizaci. Přijal nabídku a odpoledne navštívil v nové úloze právníčkou kancelář Williama E. Davenanta.

První osoba, s níž se zde setkal, byl Harry Curtiss, který jej srdečně pozdravil. "Byl jsem nesmírně potěšen, když jsem slyšel, že vás také do toho vzali," pravil; "budeme mít nyní trochu společné práce."

Kolem stolu v poradním pokoji Davenantovy kanceláře seděli Ryder a Price, Montague a Curtiss a konečně William E. Davenant. Davenant byl jedním z pultuctu nejlépe placených korporálních právníků newyorské Metropole. Byl to vysoký, hubený muž, na němž šaty visely jako hadry na polním haštoši. Jedno rameno měl poněkud vyšší než druhé, a dlouhý jeho krk ustavičně byl vypjat v před, takže jeho suchá, nervosní tvář vypadala jakoby stále kolem sebe pátrala. Z tohoto obličejce vyzíralo dvě pronikavých očí, za nimiž stále pracoval mozek, neznající odpočinku. Někteří lidé odhadovali výdělek Davenantův na čtvrt milionu dolarů ročně, a bylo jeho

chloubou, že dosud nikdo, kdo se pustil do dělání peněz dle plánů jím schválených, nemusil nikdy od žádného z těchto plánů upustiti.

Zvláštní protivou k Davenantovi byl Price, který vyhlížel jako dobře vycvičený pěštní zápasník. Měl náklonnost k tloušťce, tvář jeho byla kulatá, ale pod přebytečným masem bylo pozorovati čelist muže železné vůle. Bylo snadno uvěřiti, že Price vybojoval si svou cestu životem. Mluvil ostře a odkryl vždy předmět hovoru několika málo rychlými větami, jistými jako ranhojičův nůž.

První otázkou byla Montagueova cesta na Jih. Nebylo třeba žádného další nákupu akcií jelikož, dostanou-li nové akcie, nabudou dostatečné kontroly, a jiného nebylo zapotřebí. Montague měl navštívit ty akcionáře, které znal osobně, a vyložiti jim, že se mu podařilo vzbuditi nájem některých severních kapitalistů o železnici, kteří chtějí provésti zlepšení její pod podmínkou, že bude zvolen jejich sbor řiditelů. Price předložil seznam nových řiditelů. V seznamu bylo jméno Montagueovo, Curtissovo, Ryderovo a Priceovo, pak tam byl bratranec Priceův a dva jiní muži, kteří, dle jeho stylisace, byli "zvyklí pomáhati mně tímto způsobem".

Zbývala tudíž ještě dvě místa neobsazena, a na tato místa měl vybrati Montague dva z nejvlivnějších akcionářů. "To vždycky dělá dobře," pravil Price stručně, "a současně budeme míti absolutní většinu."

Mělo býti odhlasováno vydání bondů za milion dollarů, jež chtěla převzítí Gothamská úvěrní společnost; dále vydání nových dvaceti tisíc akcií, jež se měly nabídnouti v poměru k jejich držbě dnešním akcionářům, za padesát centů na dollar. Montague

měl oznámiti, že jeho klienti převezmou všechny akcie, jichž by si akcionáři nerozebrali. Měl se co nejvíce vynasnažiti, aby plán zůstal v tajnosti, a neměl se pokoušeti, aby dostal seznam akcionářů železnice. Důvod toho vyšel na jevo později, když přišlo na přetřes někdejší vyměřování.

“Musím učiniti kroky, abych si opatřil ony plány,” pravil Price. “V této příčině jako ve všech ostatních vycházíme z předpokladu, že dnešní správa železnice je špatná.”

Další věcí byla výsada železnice. “Když dostanu výsadu na dráhu,” pravil Price, “dostanu takovou, že mohu na základě jejím prováděti všechno možné, od stavby továrny na zubní parátka až k lítání ve vzducholodích. Ale blázni, kteří sestavovali výsadu pro Severní Mississippskou, dostali jen dovolení vystaviti železnici z Atkinu do Opaly. Následkem toho musíme si zjednati rozšíření výsady. Až budeme tam dole, pane Montague, musíte tuto věc obstarati v zákonodárně.”

Montague zamyslel se na chvíli. “Nemyslím, že bych měl mnoho vlivu v zákonodárně,” pravil.

“To je v pořádku,” řekl Price úsečně. “My vám již opatříme vliv.”

Zde vpadl do jednáni Davenant. “Zdá se mi,” pravil, “že bychom mohli tuto záležitost obstarati, aniž bychom se vůbec zmiňovali o Severní Mississippské dráze. Jakmile oceláři budou větřiti, oč jde, budeme míti před sebou všeho druhu překážky. Guvernér jest, jak víte, jejich člověk. Nejlépe proto bude, prosaditi rámcovou osnovu, ustanovující, že každá veřejným zájmům sloužící korporace, jejíž výsada datuje se od určitého dne, může rozšířiti svou

trat' v jistých mezích a za jistých podmínek a tak dále. Mám za to, že dovedu sestrojiti takovou osnovu, jež dá se prosaditi, dříve než se kdo naděje, oč vlastně jde."

"Velmi dobře," pravil Price. "Udělejme to tedy tímto způsobem."

A tak se probíral bod za bodem. Price rýsoval Montagueův postup jednání velmi stručnými větami. Měli právě čtrnáct dní do schůze akcionářů i bylo ujednáno, že Montague má se již příštího dne vydati do Mississippi.

Když bylo po poradě, Montague jel nahoru do města s Harry Curtissem.

"Co to pravil Davenant o guvernérovi?" tázal se, když vsedli ve vlaku zvýšené dráhy.

"Myslíte guvernéra Hannise?" pravil Curtiss. "Nevím o tom příliš mnoho, jen tolik, že bylo tam dole jakési hnutí proti železnicím, a tu Waterman a ocelářská skupina nasadili tam guvernéra Hannise, aby nic nedělal."

"To mne poněkud zaráží," pravil Montague po krátkém přemýšlení. "Nechtěl jsem o tom nic říci, ale víte, guvernér Hannis je starý přítel mého otce a jeden z nejlepších lidí, jež jsem kdy poznal."

"O ano, o tom nepochybuji," pravil Curtiss klidně. "Takové jemné, vážené staré pány oni nejraději nastrkují. Ovšem, že on je pouze loutka na špici—pravděpodobně nemá ani tušení, co vlastně dělá. Vy přece jistě víte, že senátor Harmon je pravý "pán" (boss) vašeho státu."

"Slyšel jsem to říkati," pravil Montague. "Ale nikdy jsem nepřikládal mnoho váhy podobným zprávám—"

“Hm!” řekl Curtis. “Byl byste to jistě věřil, kdybyste byl v mé kůži. Pracovával jsem pro Jižní dráhy starého Watermana a tu jsem měl příležitost jednou neb dvakrát jíti s posláním k Harmonovi. New York je nejlepší místo, kde se člověk může vycvičiti v této hře.”

“Není to arci příliš příjemná hra,” poznamenal Montague střízlivě.

“Já nedělal její pravidla,” odvětil Curtiss. “Ale vy se přesvědčíte, že bud’ musíte se do ní pustiti tak, jak jest, nebo musíte vůbec všeho nechat.”

Mladší muž upadl v mlčení na chvíli, pak se zamál sám pro sebe. “Vím, jak vám asi je,” pravil. “Vzpomínám si, když jsem poprvé vyšel z kolleje, jaké hryzení svědomí jsem míval. Měl jsem pínou hlavu krásných zásad starého našeho profesora mravovědy. A tu mne dali do právního oddělení dráhy New York a Hudson, a měli jsme jakýsi právní případ—nějakou náhradu škody; a starý Henry Corbin, —jejich vrchní právní rádce, jak snad víte—dal mně spisy pře a potom vyňal ze svého psacího stolku na psacím stroji psaný seznam soudců nejvyššího státního soudu (Supreme Court). ‘Někteří z nich jsou poznamenáni červenou tužkou,’ pravil; ‘můžete tu při předložiti kterémukoli z nich, to jsou naši soudcové.’ Představte si jen! Já byl nevinný jako mladý zajíc!”

“Myslil bych, že takové věci na konec musí přece jen vyjít na jevo,” pravil Montague.

Curtiss pokrčil rameny. “Jak byste to mohl dokázat?” tázal se.

“Přece když jistý soudce vždy rozhoduje ve prospěch železnice—” počal Montague.

“O, bah!” pravil Curtiss. “To přenechte jen soudci! Někdy přece rozhodne proti železnici, ale učiní při tom rozhodnutí, které vyšší soudy určitě zvrátí, a zatím druhá strana bude vysílena a upustí od sporu. Nebo zas—je ještě jiná cesta. Vzpomínám si na jeden případ právní, který jsem prováděl a o kterém mně starý Corbin řekl, že jej jistě vyhraji, a já učinil jedenáct různých námitek, a soudce rozhodl v každé z nich proti mně. Myslil jsem, že je jistě po všem,—ale hrome! soudce dal pak poučení porotě v můj prospěch! Trvalo to dlouho, než jsem prohlédl prohnalost tohoto postupu; když to totiž přijde k vyšším soudům, vidí tyto, že soudce poskytl prohravší straně všemožné výhody a že pak rozhodl jen na základě předvedených důkazů. A tu ovšem, protože nemají již svědků před sebou a nejsou s to posouditi nikterak váhu tohoto svědectví, nechají rozhodnutí prvního soudce v platnosti. Jak vidíte, je velmi mnoho cest, jak to zaonačiti!”

“Ale pak, jak se mně zdá, vyjde spravedlnost snadno na prázdno,” pravil Montague.

Načež Curtiss odvětil: “Ach čerta! Kdybyste byl tak dlouho v praxi jako já a viděl všechny ty druhy pokoutních lumpů (pozn. překl. shyster, advokát, neštitící se žádných prostředků), kteří se pokouší odírat železnice, nelámali byste si hlavu se spravedlností. Při způsobu, který si dnes obecnstvo samo vypracovalo, můžete vyhrát skoro každou při, kterou dostanete před porotu, a jsou lidé, kteří tráví všechn svůj čas jen tím, že shánějí pře a vyrábějí důkazy.”

Montague seděl chvíli zamyšlen. Zahučel jen zpo-
la pro sebe: “Guvernér Hannis! Sotva dechu popadám!”

“Jen si dejte o tom vyprávěti od Davennanta,” pravil Curtis se smíchem. “Možná, že to není tak zlé, jak si to představuji. Davenant je, víte, náramně cynický ve příčině guvernérů. Měl velkou zkušenost před několika málo lety, když si vyjel nahoru do Albany, aby se pokusil přiměti guvernéra k podpisu jeho odhlasované osnovy. Guvernér vyšel na chvíli ze své úřadovny a nechal jej tam o samotě, a tu Davenant zpozoroval, že zásuvka stolku jeho je otevřena, i podíval se dovnitř, a hle,—byla tam obálka s padesáti z brusu novými tisícovkami! Davenant nevěděl, zač tam jsou, ale šlo o nesmírně důležitou osnovu, a proto si pomyslnil, že by to měl využítkovati. Vzal obálku a uschoval ji do kapsy; a potom se guvernér vrátil a po krátkém výkladu o zájmech veřejnosti řekl mu, že se rozhodl vetovati osnovu. “Dobrá, pane guvernére,” řekl na to Davenant, “chci pouze toto říci,” a vyňal obálku. “Zde mám padesát nových tisícovek, které jsou vaše, podepíšete-li osnovu. V opačném případě, odepřete-li jí podpis, odevdám tyto bankovky novinářům a řeknu jim, co vím o tom, jak jste k nim přišel.” A guvernér zbledl jako křída, a vidíte! podepsal osnovu a poslal ji do zákonodárny, zatím co Davenant čekal. Proto se nedivte, že je tak skeptický ve příčině guvernérů.”

“Dle toho,” pravil Montague, “to je asi to, co Price mínil rka, že mně obstará vliv.”

“Ano, to právě mínil,” doplnil rychle Curtis.

“Vyhlídka na něco podobného se mi nezamlouvá,” namítal Montague.

Mladší muž pokrčil rameny. “Co můžete dělati?” dával se. “Vaše politické stroje a vaše úřadovny jsou v rukou intrikářských politiků a úplatkářů (pozn.

překl. v americkém názvosloví peanut-politicians a grafters), kteří slídí, kde by se co dalo trhnouti. Chcete-li něco, musíte jim za to zaplatit, právě tak jako v každém jiném obchodě. Každou chvíli stojíte před stejnou situací: zaplat'te nebo jděte od krámu.”

“Podívejte se,” pokračoval Curtiss po chvíli, “vezměme jen vlastní náš případ. Jsme zde a chceme stavěti malou železnici. Je to důležité dílo, jež mělo již býti vykonáno. Ale mohli bychom choditi do předsíni vaší státní zákonodárny třeba padesát let, když to nepopozheneme, nedostaneme vysadu. A mezitím, co myslíte, že bude dělati Ocelářský trust?”

“Uvážil jste však někdy, k čemu takové věci povedou?” tázal se Montague.

“To ovšem nevím,” řekl Curtiss. “Napadlo mne již, že jednoho dne obchodníci v této zemi ujmou se politiky a budou jí provozovati dle obchodnických zásad.”

Společník jeho uvažoval o odpovědi. “To zní ovšem velmi prostě,” pravil. “Ale neznamená to skácení republikánských institucí?”

“Obávám se, že ano,” pravil Curtiss. “Ale co se dá dělati?”

Montague neodpovídal.

“Víte snad o nějakém prostředku k nápravě?” naléhal Curtiss.

“Nikoli, neznám žádného prostředků,” pravil Montague, “ale hledám nějaký. A prozatím mohu vám říci tolik; cením si tuto republiku více než všechen obchod, do kterého jsem se dosud dostal; a dojdu-li na rozcestí, pak to bude obchod, který bude musiti ustoupiti.”

Curtiss pozoroval jej upřeně. Položil mu ruku na rameno. "To je všechno správné, příteli," pravil. "Ale uposlechněte mé rady a nepovídejte nic podobného před Davenantem."

"Proč ne?" tázal se Montague.

Mladší muž vyskočil ze svého sedadla. "Zde je má stanice," pravil. "Příčina jest, že—by to poplašilo jeho myšlenky. Je konservativní demokrat, víte, a rád řečnivá na banketech!"

XII.

Přes své pochybnosti Montague odejel do svého starého domova a provedl program, jak bylo ujednáno. Právě jak předvídal, shledal, že byl majiteli akci Severní Mississippské uvítán jako vítězný rek. Hovořil se starým panem Lee, svým bratrancem, a dvěma nebo třemi jinými ze svých starých přátel, a beze vší námahy dostal jejich přípověď ve prospěch nové kandidátní listiny. Všichni byli zaujati a plni ohně pro budoucnost železnice.

O novou výsadu nemusil se starati. Davenant vypracoval osnovu a dopsal mu, že synovec senátora Harmona dovede ji prosaditi, aniž by upoutal k ní nějak pozornost. A pak se Montague již jen dozvěděl, že osnova byla odhlasována a podepsána guvernérem.

A potom nadešel den valné hromady akcionářů. Dostavil se na ni, předložil plné moci za akcie Ryde-rovy a Priceovy a navrhl kandidátní listinu k velkému ustrnutí pana Cartera, předsedy železnice, jenž byl celoživotním přítelem jeho rodiny. Nový sbor ředitelů byl zvolen hlasy skoro tří čtvrtin akcií, a stejnou většinou odhlasována i vydání nových akcií. Protože nikdo ze starých akcionářů nedbal o nové

akcie, Montague upsal celé vydání jmenem Rydera a Price a předložil ověřený ček na potřebnou zálohu.

Zprávy o těchto událostech pobouřily ovšem celé okolí, ale i v New Yorku nezůstaly bez povšimnutí. Severní Mississippská zaznamenána poprvé na “dlažební burse” (pozn. překl. ‘Curb’ bursa pro cenné papíry, nezaznamenané na peněžní burse) a počal hned malý obchod s nimi; akcie stouply skoro o deset bodů v jednom dni.

Montague dostal o tom sdělení v dopise od Harry Curtisse. “Musíte býti připraven na odpor vůči lichočení se Ocelářské skupiny,” psal mu Curtiss. “Budou co nevidět po vás pásti.”

Montague soudil, že bude míti s “Ocelářskou skupinou” málo co činiti; ale byl velice rozrušen rozhovorem, kterému byl podroben den po valné hromadě. Starý pan Carter jej navštívil, slabě stiskl mu ruku, usedl a hleděl naň bolestným zrakem.

“Allane,” pravil, “byl jsem presidentem Severní Mississippské po padesát let a sloužil jsem železnici poctivě a oddaně. A nyní—rád bych, abyste mně řekl—co to vše znamená? Mám snad—?”

Montague nebyl s to upamatovati se na nějakou dobu, kdy by byl pan Carter nebyl návštěvovatelem domu jeho otce, a bylo mu trapno seděti vůči němu v také bezradnosti. Ale v té věci nedalo se nic dělati; stiskl rty a pravil: “Je mně velice lito, pane Cartere, ale nemohu ani jediným slovem rozhovořiti se o plánech mých klientů.”

“Mám tedy rozuměti tomu tak, že budu zbaven mého předsednictví? Nebude se tedy bráti žádný zřetel na to, co jsem učinil pro dráhu? Jistě—”

“Je mi velice líto.” pravil opět Montague pevně, “ale okolnosti jsou dnes takové, že vás musím žádati, abyste laskavě prominul a upustil od jakékoli diskuse o této věci.”

Druhého či třetího dne na to dostal Montague telegram od Price, že má jeti do Rivertonu, kde se nalézaly závody Mississippské ocelářské společnosti, a promluvil s panem Andrewsem, presidentem společnosti. Montague byl v Rivertonu jako hoch a vzpomínal na velké huti, jež byly jednou z největších znamenitostí státu. Ale nebyl nijak připraven na obrovský rozvoj, jaký nabyly huti za posledních let. Mississippská ocelářská společnost měla nyní dva ohromné Bessemerovy konvertory (pozn. překl. Bessemerův pochod pro výrobu oceli z roztaveného surového železa bez přiložení zvláštního paliva vyžaduje okrouhlou pec, uprostřed které visí konvertor na čepech, kolem nichž lze jej otáčeti; konvertor je hruškovitá křivule ze železného plechu, vypěchovaná ohnivzdornou hlinou), ve kterých po celé dny a noci soptil sopečný řev roztaveného žáru. Společnost zakoupila celou západní stranu města a odklidila půl sta chatrných baráků, místo nichž byly ty nyní dlouhé řady pecí plechu, z nichž vycházely zvuky jakoby o dni posledního soudu. Všude týčily se řady vysokých komínů a do výše stoupaly sloupy černého dýmu. Malá miniaturní železnice jezdila křížem krážem po dvorech, a parostroje objevovaly se těžce oddychující a zvoníce a převážejíce do běla rozžhavené ingoty (pozn. překl. ocelové špalky na výrobu kolejnic), jejichž žáru oko nemohlo snést.

Proti vchodu ohražených dvorů společnost postavila novou budovu pro úřadovny, a na nejvyšším patře jejím byly umístěny presidentovy pokoje.

“Pan Andrews přijede dvouhodinovým vlakem,” oznamoval tajemník, který byl již patrně zpraven o příchodu návštěvníkově. “Budete čekati v jeho úřadovně?”

“Myslím, že bych si mohl prohlédnouti raději závod, dá-li se to snadno zaříditi,” pravil Montague. A tak vydán mu ihned průvodní list a přidělen průvodce, se kterým vydal se na obchůzku závodem.

Montague velice zajímalo seznati dnesní majetek Mississippské ocelářské společnosti. Sedě v pohodlných úřadovnách na Wall Street a vyměňuje stále jen kusy papíru, člověk byl sváděn k zapominání skutečnosti, že pracuje s hmotnými věcmi a rozhoduje o osudu živoucích lidí. Ale Montague měl nyní stavěti a řídit železnici—koupiti vozy a dopravovati skutečné železo a ocel, a jeho mysl byla zabrána myšlenkou, že při každém kroku, jež učiní, chce zachovati si tuto skutečnost na paměti.

Byl červencový den, obloha byla bez mráčku, a skoro tropické slunce sálalo dolů na závod. Kolny a železniční koleje svítily v úpalu, a zdálo se, že trusky, po nichž kráčely, byly nedávno vyhozeny z ohně. Do místnosti, kde pece plály, Montague nebyl vůbec s to vejíti; mohl pouze stanouti na prahu, zakrýváje si oči proti pronikavé záři. V každém z těchto pekel namáhalo se na sta očazených mužů, obnažených až po pás, s jejich těl řinuly se potoky potu.

Díval se dolů dlouhými řadami tavících pecí, velkých to jeskyň, jimiž proletovaly blesky roztavené oceli. Lidé, kteří zde pracovali, musili se stále polévati vodou a vypili několik gallonů piva každý den. Prošel válcovnými kolejnic, kdež žhoucí bílé špalky byly zachycovány obrovskými válci a přehazovány

jako lívanečky a splošťovány a hněteny, až se na druhém konci vynořily v podobě křivolakých rudých hadů úžasné délky. Na nejzazším konci válcovny bylo viděti, jak je vykládají do dlouhých řad k vychladnutí; a když Montague stál a pozoroval je, napadla jej myšlenka, že mezi nimi jsou snad některé z těch kolejí, jež byl objednal Wyman a které byly příčinou takového zděšení v táboře Ocelářského trustu!

Pak šel do válcovny plechu, kde obrovitá kladiva bušila a kde ocelové plotny v tloušce několika palců byly sekány a krájeny jako kousky sýra. Zde návštěvník hleděl zmateně kolem sebe a tiskl se ke svému průvodci, aby byl v bezpečí; ohromné posouvací jeřáby supěly mu nad hlavou a na všech stranách pekelné stroje působily ohlušující lomoz. Bylo mu zdrojem nekonečného úžasu, že lidé jsou zde s to pracovati v takovém zmatku, beze smyslu pro nebezpečí a bez vědomí všeho toho hluku.

Montagueovo oko těkalo s místa na místo; pak náhle utkvělo na podívané neobyčejně rozrušující. Napříč na druhé straně válcovny byl ocelový hřídel, který otáčel jedním z největších válců. Byl vysoko ve vzduchu a otáčel se s netušenou rychlostí, a Montague viděl dělníka, jak s nádobkou oleje v ruce přistavuje konec žebříku na tento hřídel a počíná lézti nahoru.

Dotkl se rukou ramene průvodčího a ukázal mu oním směrem. "Není to nebezpečné?" křikl mu do ucha.

"To je proti předpisům," pravil průvodčí. "Ale oni to sami dělají."

A v téže chvíli, kdy ještě poslední slova odpovědi opouštěla jeho rty, stalo se cosi, co proměnilo hlas

v jek hrůzy. Montague stál ještě, ukazuje rukou, a celé jeho tělo jakoby zkamenělo. Mžikově, jako na povel kouzelníka, onen dělník na žebříku zmizel; a místo něho byla kolem hřídele nejasná mlha a žebřík skácel se k zemi.

Zdalo se, že nikdo jiný ve válcovně toho nepozoroval. Montague průvodčí vyrazil v před, cestou uhnul se do běla rozzhavené plotně, ubírající se pod válec, a běžel dolů do místnosti, kde strojník stál u svého stroje. Po dobu, která nemohla býti kratší minuty, Montague stál, dívaje se s vytřeštěným zrakem na strašnou podívanou; a pak viděl poznenáhlu, že to, co se zdálo mlhou, rýsovalo se jako tělo nešťastníkovy, vířící kolem hřídele.

Pak, když stroj se již pohyboval volněji a lomoz ve válcovně se mírnil, viděl, jak několik dělníků znovu staví žebřík na hřidel a jak lezou vzhůru. Když otáčení úplně přestalo, jali se odstraňovati tělo; ale Montague již nečekal, byl bledý jako stěna, všecek chorý, i obrátil se a vyšel ven.

Šel do jiné části nádvoří a usedl tam ve stínu jedné z budov a pravil si, že takový je život. Po celou tu dobu lomoz válcoven pokračoval bez přerušování. O něco později viděl, jak čtyři lidé nesou nosítka, zakrytá plachtou. Při každém kroku kapala s nich krev, ale Montague viděl, že mužové ti věnovali tomu jen nahodile pohled. Když kráčel pak opět kolem válcovny, viděl, že vše pracuje opět stejně zimničně jako dříve; a když pak vycházel z průčelních vrat, viděl muže, který mu byl před tím označen jako dílovedoucí válcovny, jak vybírá si nového nádeníka ze skupiny, která stála před vraty.

Vrátil se do presidentovy kanceláře a našel tam již pana Andrewse, který právě přijel. Úřadovnou vanul větrík, ale Andrews, jenž byl tělnatý, seděl na své židli bez kabátu a bez vesty, ovívaje se silně vějířem z palmového listu.

“Jak se vede, pane Montague?” pravil. “Zažil jste již někdy takové vedro? Sedněte si—vypadáte nějak nevolně.”

“Viděl jsem právě úraz ve válcovně,” pravil Montague.

“O!” vece president. “Velmi zlá věc! Ale člověk vidí, že ocel nedá se dělati bez úrazů. Tuhle jsme měli výbuch tavící peci, osm lidí bylo zabito. Jsou to ovšem z největší části cizinci—říkají jim ‘hunkies’.

(Pozn. překl. Hunky či Hun je zkratka z Hungarian, Maďar, čímž však nemíní se pouze Maďaři, ale i přistěhovalci jiných národností, přišlí z Uher).

Na to Andrews zmačkl elektrický knoflík, přivolající jeho tajemníka.

“Byl byste tak laskav a přinesl mně ty plány?” pravil; a k Montagueovu překvapení jel se potom rozkládati před ním úplný otisk starých zpráv. Severomississippského vyměřování tratí zároveň s původními nákresy vyměřovače.

“Což vám je pan Carter svěřil?” tázal se Montague; ale tázaný se jen suše usmál.

“Máme je,” pravil. “A nyní na vás jest, abyste dal provésti vyměřování svými vlastními lidmi. Mám za to, že až dostanete jejich zprávy, budou jejich návrhy vypadati hodně odchylně.”

Tak zněly též instrukce, které nazítří dostal Montague v dopise od Price; a s pomocí Andrewsovou

Montague učinil potřebná opatření a druhého dne večer odjížděl do New Yorku.

Přišel v pátek odpoledne. Shledal, že Alice odjela již na návštěvu k Prenticeovým, a že také Oliver je v Newportu. Měl tam pozvání od paní Prenticeové, aby přijel za nimi; jelikož Price byl pryč, uznal Montague, že nebude mu škoditi trochu odpočinku, a proto v sobotu časně ráno vsedl na vlak.

Montagueovo uvedení do společnosti odbylo se v zimě a zbývalo mu ještě zúčastniti se prázdninového jejího ruchu. Když krásky a dámy společnosti skončily řetěz hostinových večerů a tanečních zábav zimní sezony, octly se více méně ve stavu blízkém nervovému zničení, a Newport byl místem, jež zvoleno k odpočinku a k nabytí nových sil. Bylo to staromodní novoanglické město, nedaleko od vjezdu do Longislandské zátoky, a z vesnice s několika grocerními krámy a jednou krčmou proměněno bylo čarovným dotekem Společnosti v nejproslulejší a nejnákladnější letní sídlo světa. Pozemky prodávaly se tam za báječnou cenu jednoho dolaru za čtvereční stopu, a nebylo nic neobyčejného zaplatiti deset tisíc měsíčně za 'kotáži'.

Tradice prázdninová a venkovská byla zachována v tomto slově "kotáž". (Pozn. Cottage, venkovský domek). Jste-li však pozváni na "lawnparty", naleznete skvělá osvětlení, rostliny v kořenáčích, že byste jimi dobře vyplnili dvacet skleníků a úbory a šperkovou nádheru jako z pohádky. Jste-li pozváni na "picnic" z Gooseberry Point a přijdete tam, naleznete nad svou hlavou přepychové baldachýny a pod nohama sametové koberce a kolem sebe tucty lokajů v livrejích a vůbec všechnu přepychovou nádheru, ja-

kou si můžete jen představit v domě boháče na Páté Avenue. Vezmete si povoz, který vás doveze na tento "picnic" a musíte mu zaplatiti pět dollarů; nesmíte se dostaviti bez "cabu". Kdyby to bylo třeba za rohem, návštěvník dopustil by se velkého porušení společenské slušnosti, kdyby se dostavil pěšky.

Když člověk přijde do Newportu jako Montague přímo z Mississippských oceláren, učiní naň Newport nejpodivnější dojem. Montague viděl již společenský ruch Metropole a slyšel již o báječných cenách, které ti lidé platí za věci. Ale tyto tisíce a miliony zdály se pouhými abstrakcemi. Nyní najednou nabyly zosobnění.—viděl, odkud to přichází, kde se všecken ten přepych a nádhera vyrábí! A při každém pohledu na tu velkolepost kolem něho přicházeli mu na mysl ti lidé, kteří pracují v oslepujícím žáru tavících pecí.

Zde byl palác Wymanových, jehož základy pohltily půl millionu dollarů; kamenná jeho zeď, jež jej obklopovala, byla pověstná na obou stranách Atlantického oceánu, protože stála sto tisíc dollarů. A pro tyto Wymanovy musili otroci ocelárny vyráběti ocelové kolejnice!

Zde byl palác Aldridge Devonových se skleníkem, který stál 150.000 dollarů a z něhož kryla se pouze denní potřeba majitelova. Zde byl proslulý liliovník (Pozn. Tulip-tree, liliovník obecný, Liliodendron, strom z čeledi magnolií s nádhernými květy), vykopaný a přivezený ze vzdálenosti 50 mil za cenu jednoho tisíce dollarů. A Montague viděl, jak se vyráběla ocel pro jeden z velkých hotelů Devonových!

Zde byli také Wallingovi, "třímilionový palác na poušti", jak to nazvala paní Billy Aldenová. Montague četl o pověstném obložení vstupní síně z pompej-

ského mramoru za sedmdesát pět tisíc dollarů. A Wallingovi byli železniční králové, dopravující Mississippiskou ocel!

A tak jeho myšlenky stále se vracely k těm oce-
lářským otrokům, k mužům, ženám i malým dětem,
uzavřeným v továrnách a dílnách a dolech, a pracu-
jících pro tyto lidi, kteří vypínali se svou nádherou
kolem něho. Přišli sem ze všech částí Soustátí se
svými miliony, nabytými ze všech možných druhů
práce. Zde byl velký bílý mramorový palác Johnso-
nových, — stropy, podlahy a zdi parádních jeho po-
kojů byly vesměs zhotoveny ve Francii; jeho plotní
mřížoví, vrata, ba i zámky a závěsy byly vyrobeny
dle zvláštních nákresů slavných umělců. Johnsonovi
byli železniční a uhelní velmoži a ovládali stát Zá-
padní Virginii strašlivou rukou. Soudy a zákonodárna
byly jen odbočkami staré Johnsonovské kance-
láře, a Montague věděl o hornických vesnicích, které
byly úplně v majetku společnosti a byly jako ohra-
žené pevnosti; ubozí dělníci nemohli si koupiti ani
pint mléka mimo krám společnosti, ba ani venkovský
lékař nesměl vstoupiti do brány bez pasu.

A za ním byl dům Warfieldových, jejichž jmění
bylo nabyto ve velkých departmentních skladech, v
nichž mladé dívky pracovaly za dva a půl dolaru
týdně a musily doplňovati, co potřebovaly na živobytí,
prostitutí. A právě tohoto léta byla nejmladší dcera
Warfieldových uvedena do společnosti, a pro tuto
začátečnici konán ples, pro který postavena zvláštní
taneční dvorana za třicet tisíc dollarů, jež zase hned
den po plesu zbourána!

A za tímto domem na skalních útesech byl zá-
mek Mayerových, jejichž bohatství pocházelo z uhlí.

Montague myslil na mladého muže, který vynalezl přístroj na samočinné vážení uhlí při nakládání na lodi. Major Venable nadhodil mu, že příčina, proč Uhelný trust nechtěl si všimnouti tohoto vynálezu, spočívala v tom, že při prodeji okrádal na váze a později vyšetřoval správnost tohoto vypravování a zjistil, že je tomu skutečně tak, a že sám starý Majer to byl, jenž vymyslel tento systém okrádání. A zde byl jeho palác, zde byli jeho synové a dcery, — mezi nejvznešenějšími a nejvýlučnějšími pilíři vysoké společnosti!

A tak můžete jezdit ulicemi sem tam a ukazovati na paláce a probírat seznam jejich majitelů, — samí králové petroleje, oceli, železnic a dolů! Zde všechno bylo krása a nádhera. Zde byly sametové trávníky a zahrady vzácných květin, tance, slavnosti a kratochvíle! Zdálo se, že vše to je velmi, velmi daleko od špíny obchodu, chudoby, dření a smrti. Ale Montague všude byl provázen vzpomínkou na to, co viděl ve válcovně plechu, tím pohledem na mlhavou skvrnu kolem vířícího hřídele

Měl štěstí, že se setkal s Alicí a jejími přáteli na ulici a jel s nimi k lázeňskému pobřeží, jež si společnost zakoupila a udržovala pro své výlučné používání. První osoba, s kterou se zde setkal, byl Reggie Mann, který přišel a zmocnil se hned Alice. Reggie sám nechtěl se koupati, protože nerad vystavoval na odiv své tenké nohy. S nelibostí hleděl na chování Herry Percyho, svého nejvážnějšího soka. Percy byl asi čtyřicátník, vůdce kotillonů z povolání; a divákům na břehu poskytoval neobyčejnou podívanou tím, že ve vodě stále měl v oku monokl.

Posnídali v Kasinu a pak si vyjeli na nové zá-

vodní jachtě Prenticeových. V té době bylo právě odhadováno, že v Newportském přístavu je za třicet milionů dollarů parních a plachetních zábavních plavidel, a onoho odpoledne poskytoval záliv skvělý obraz.

Vrátili se však dosti záhy, jelikož Alice byla zadána na vyjížd'ku v šest hodin, a musila se převléknouti před tím. A pak zase bylo nezbytno převléci se před večerním obědem, který byl o osmé hodině; a Montague zvěděl na svou otázku, že bylo zvykem převlékati se takto pětkrát až šestkrát za den. Velké dámy společnosti byly odbornicemi v tomto umění a chlubil se dokonalou svou soustavou, jež jim umožňovala prováděti to.

Všechny Montagueovy newyorské známosti byly tu v plném lesku; slečna Yveta Simpkinsova se svými čtyřiceti kufry nejnovějších pařížských úborů; paní Billy Aldenová, jež právě pustila na vodu aristokratický výlučný bridgeový klub pro dámy; paní Winnie Duvalová, jež způsobila sensaci pověstí, že hodlá zavésti v Newportu 'prostý život'; a paní Vivie Pattonová, jejíž manžel spáchal sebevraždu, vida v tom jediný prostředek, jak ji odloučiti od jejího hraběte.

Náhodou toho večera paní Landisová pořádala dlouho očekávaný "dinnerdance". Když jste přišli do domu Landisových, vjeli jste přímo do budovy, jež měla tak prostranný dvůr, že kočár s dvojspřežim mohl v něm objeti. Celé přízemí bylo zaujato stájemí, o nichž se říkalo, že není na světě skvěleji vypravených. Vaši koně zmizeli čarovně zasunovacími vraty na jedné straně a váš kočár na druhé straně a před

vámi byl vchod do soukromých místností s livrejovými lokaji v plné parádě.

Bylo pět stolů při tomto obědě, u každého sedělo deset osob. Uprostřed stolu byla obrovská květinová výzdoba barevných efektů. Mezi tancem pomocí přehrad zakryt byl tento konec plesové dvorany, a když po půlnoci přehradly opět odstraněny, byly již stoly připraveny pro večeři s úplně novým scénickým efektem.

Tančilo se až do bílého rána; Montagueovi bylo řečeno, že dokonce pořádány již večery, při nichž hosté ráno zaměnili tanec hrou tenisu. A všichni ti lidé bývali druhého dne o deváté hodině již opět vzhůru a před polednem bylo je již viděti v krámech na lázeňském břehu. A to byla představa společnosti o "odpočinku" po útrapách zimního období!

Po večeři Montague byl zaujat paní Karolinou Smytheovou, dámou, která jej kdysi uvedla ke svým kočkám a psům. Paní Smytheová se velice zajímala o křižáckou výpravu paní Winnie proti vivisekci a vyprávěla mu vše o tom, zatím co procházeli se ložii Landisovského poláce a pozorovali východ slunce nad zálivem.

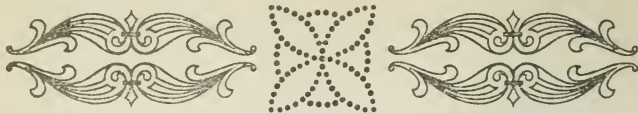
"Vidíte tu cestu za námi?" pravila paní Smythe. "To je ta, kterou se Landisovým právě podařilo uzavřít. Myslím, že jste slyšel tu historku?"

"Nikoliv," odvětil Montague. "Neslyšel jsem o tom."

"To je nejnovější newportský šprým," pravila dáma. "Musili koupiti obecní zastupitelství, aby toho dosáhli. Po této cestě jezdíval každého dne omnibus se zvědavci, prohlížejícími si pozoruhodnosti Newportu, a kočí vždy zastavil, postavil se na kozlíku a

ukazoval bičem na Landisovský palác. “Tohle je, dámy a pánové,” volával, “palác Landisových a hned za ním je zase palác Jonesových. Jednou pan Smith měl ženu a nabažil se jí, a pan Jones měl ženu a také se jí nabažil; a tak oba dobyli si rozvodu a vyměnili si své ženy, a nyní paní Smithová žije v Jonesovském domě a paní Jonesová žije ve Smithovském domě. — Giddap!”

XIII.

Alice byla nazítří záhy vzhůru, aby šla do kostela s Harry Curtissem, ale Montague, který si přišel skutečně odpočinouti, vstával hodně pozdě. Po té vydal se na procházku ulicemi, aby pozoroval lidi. Potkala jej paní De Graffenried, která dle svého obyčeje pozvala jej na posnídávku. Šel a setkal se u ní asi se čtyřiceti jinými osobami, které byli stejně nahodile pozvány, a mezi nimi byl i jeho bratr Ollie, — a k velkému jeho ohromení dokonce i Ollieův přítel, pan Gamble!

Gamble byl oděn v bezvadný jachtový úbor, který na jeho širokém těle působil nejvýš směšným dojmem. Pozdravil Montaguea s obvyklým svým přetékáním citů: “Jak se máte, pane Montague, — jak se máte?” pravil. “Slyšel jsem o vás od té doby, co jsem vás naposled viděl.”

“V jakém směru?” tázal se Montague.

“Bylo mně řečeno, že jste ve spojení s Mississippskou ocelárnou,” pravil Gamble.

“Poněkud”, přiznal tázaný.

“Musíte býti opatrný, — máte co dělati s velmi úhořovitými lidmi! Ba myslím, že jsou ještě úhořo-

vitější než ti z Trustu," pravil dále a připojil pomrkvá-
vaje očima: "Říkávám, že jsou dva druhy darebáků
v petrolejářském obchodě: předně jsou to darebáci,
kteří seznali, že se mohou jeden na druhého spoleh-
nouti, a ti jsou v Trustu; a za druhé jsou ti darebáci,
na které by se nemohl spolehnouti ani sám d'ábel, a
to jsou neodvislí, stojící mimo Trust. Já vím dobře,
co povídám: já jsem byl sám neodvislý."

A pan Gamble se rozchechtal hlučně nad tímto
vtipným nápadem, ke kterému se asi často vracel ve
svých rozmluvách. "Jak pak se máte, kapitáne?"
pravil k muži, jenž šel právě kolem. "Pane Montague,
dovoďte mně, abych vám představil svého přítele ka-
pitána Gilla."

Montague se obrátil a spatřil vysokého, důstojně
vypadajícího námořníka. "Kapitán Henry Gill z vá-
lečné lodi Allegheny."

"Jak se máte, pane Montague?" pravil kapitán.

"Bratr Olivera Montaguea," dodal Gamble dále.
A pak, vypátrav kohosi jiného, jež také znal, odkolí-
bal se od nich, zanechav Montaguea v rozhovoru s
důstojníkem.

Kapitán Gill byl velitelem jedné z půl tuctu oněch
lodí, jež vláda úslužně poslala do Newportu, aby zde
pomáhali k oživení sezóny. Byl výtečný tanečník a
oblíben u dám a starý známý paní De Graffenried.
"Znáte již pana Gamble déle?" tázal se, aby navázal
rozhovor.

"Setkal jsem se s ním jednou," pravil Montague.
"Můj bratr jej zná."

"Ollie je nějak náramně do něho zamilován," pra-
vil kapitán. "Podivný chlapík."

Montague hbitě přisvědčoval.

“Setkal jsem se s ním v Brooklyně,” pokračoval kapitán, jakoby se mu zdálo, že jeho známost s Gamblem vyžaduje vysvětlení. “Byl náramně kamarádský s důstojníky ve válečné loděnici. Milionáři na pensi nedávají se příliš často touto cestou.”

“Také bych myslil,” pravil Montague s úsměvem. “Ale byl jsem překvapen, že jsem se s ním setkal zde.”

“S tím se setkáte, i na nebi,” pravil kapitán se smíchem, “vleze-li mu totiž do hlavy dostati se tam. Je to člověk dobrácké povahy; ale mohu vám říci, že každý, kdo by se domníval, že Gamble neví, co dělá, šeredně by se mýlil.”

Montague přemýšlel o této poznámce při posnídávce, když seděl u stolu naproti Gambleovi. Vedle něho seděla Vivie Pattonová, která učinila Gambla obětí svých špiček. Nebyly to zrovna příliš delikátní vtípy, ale Gamble je vytrvale snášel a šklebil se při nich roztomile.

Byl záhadou, již Montague nebyl s to rozluštit. Jisto bylo, že byl bohatý, neboť rozhazoval peníze plnýma rukama; ale v této společnosti nebyl vůbec žádný nedostatek peněz. Montague hádal, zda se zde neocíl snad proto, aby paní De Graffenried a její přátelé měli někoho, koho by mohli urážeti a otírati se o něho. Oči jeho přelétaly celou tu řadu osob, sedících u tabule, a protiva mezi nimi a Gamblem byla velmi zábavná. Paní De Graffenried měla ráda společnost mladých lidí, a většina z jejich hostů patřila k druhé, ba i třetí generaci. Muž z Pittsburgu zdál se býti tam jediným, který si sám vydobyl svých peněz a který nesl známku boje o peníze na sobě. Montague usmál se při této myšlence. Připadal mu jako pravé vtělení ducha petroleje; byl tlustý a nepřijem-

ný, kdežto v ostatních petrolej byl již rafinován v delikátní voňavky. Ale do jisté míry za to on právě vypadal tam jako nejspíše člověk. Nesporně byl krutě sobecký; a přece, měl-li zájem o sebe, měl i zájem o jiné lidi, kdežto mezi důvěrnými přáteli paní De Graffenried pokládáno za známku sprosté všednosti zajímati se vůbec o něco.

Zdálo se, že i Gamble stejně se zajímal o Montaguea, z důvodů nejspíše známých ovšem jemu samému. Přišel k němu znovu po posnídávce. “Je to prý poprvé, co jste zde, povídal mně Oliver,” pravil.

Montague přisvědčil, načež Gamble připojil: “Měl byste se raději se mnou podívati na město. Mám zde svůj vůz.”

Montague neměl žádného závazku a také neměl žádné výmluvy po ruce. “Jste příliš laskav —” počal.

“Dobrá, dobrá, ”pravil Gamble. “Jen pojd’te.”

A vyvedl jej ven a posadil jej do svého ohromného červeného turistického automobilu, který měl jedno sedadlo zvláště zhotovené pro svého majitele, ne příliš hluboké a hodně nízké, takže jeho tlusté malé nohy mohly dosáhnouti na spodek.

Gamble zapadl do polštářů s povzdechem. “Je to zajímavé místo na krátkou návštěvu”, pravil Montague. —

“Mne, prosím, vylučte z počtu těch, které to zajímá,” odvětil Gamble. “Trávím rád své léto v místě, kde si mohu sundati kabát. A pak vůbec dávám v horkých dnech přednost pivu před šampaňským.”

Montague neodpověděl.

“Takoví ničemní nafoukanci, se kterými se tu člověk setká!” poznamenával Gamble vesele. “Baví se tím, že si ze mne dělají dobrý den, — těší je to, a já na to nic nedbám. Občas vás to sice dopálí, to je

pravda; dostanete chut' jim něco říci za každou cenu. Ale pak si pomyslíte, nač se pachtiti po něčem, čeho nepotřebujete, jen k vůli tomu, že jiní lidé říkají, že to nemůžete míti?"

Montague měl již na rtech otázku. "Proč jste tedy sem přišel?", — ale zdržel se.

Automobil ujížděl dolů po velkolepé promenádě jízdní dráze. a jeho společník cestou ukazoval mu jednotlivé domy a lidi a hovořil o nich svým zvláštním způsobem.

"Vidíte ten žlutý dům tamhle?" tázal se: "Ten patří Allisovi, co dělá v železnicích. Bydlíval v Pittsburgu, a pamatuji se na něho, jak před třiceti lety měl jediný vozíček pro své tři děti a jak sám jej strkal. Tenkrát byl rád, když jsem mu půjčil peníze, ale nyní kouká jinam, když jdu kolem něho."

"Allis byl také v ocelářském obchodě před šesti nebo osmi lety," pokračoval Gamble, rozpomínaje se. "Pak vše prodal, — to byl právě počátek tvoření se Ocelářského trustu. Slyšel jste někdy tu historii?"

"Pokud se pamatuji, nikoliv," pravil Montague.

"Nuže," děl na to Gamble, "když se začínáte pářiti s těmi oceláři, je velmi dobré znáti něco takového. Sešel jste se někdy s Jimem Staggem?"

"S tím krkolomným hráčem z Wall Street?" tázal se Montague. "Slyšel jsem jen jeho jméno."

"Poslední Stagguv kousek byl, že vyvolal zápas o cenu v jednom z elegantních hotelů newyorských, při čemž jeden černochoch prorazil druhého velkým zrcadlem. Stagga pochází z Divokého Západu, jak víte, a je tak divoký, jak se to dělává, — bože, já bych vám mohl povídati věci, že by vám vstávaly vlasy na hlavě! Snad se ještě pamatujete, jak před časem pustil

se na burse za Tennesseeeskou jižní a pak ji zajal; a starý Waterman dosvědčil, že mu jí vzal proto, že jej nepokládal za muže, jenž by se hodil k tomu, býti jejím vlastníkem. Ale ve skutečnosti bylo to jen pouhé mluvení, protože Waterman používal jej v malých obchodech, jako bylo toto, vždycky. — Nuže, před šesti nebo osmi lety Stagg měl velkou ocelárnu na Západě; a v Indianě byla válcovna, patřící Allisovi, která překázela ocelárně v obchodě. Jednoho dne Stagg a několik z jeho družiny hýřilo po několik dní, a tu jednou pozdě v noci přišla řeč na Allise. “Vykupme ho —,” povídá Stagg, a hned objednan zvláštní vlak a náklad šampaňského a jeli do onoho města v Indianě. Dostali se k Allisovu domu asi ve čtyři hodiny ráno, i začali zvoniti a bušiti na dvěře, a po chvíli přišel, polo ještě ve spánku, podomek.

“Jest Allis doma?” tázal se Stagg, a dříve než služebník mohl odpovědět, celá tlupa vhrnula se do chodby a Stagg dole pod schody řval,—a to víte, on má hlas jako býk,—“Allisi, Allisi, pojd’te sem dolů!”

Alli objevil se nahoře na schodech v noční košili, skoro zděšen na smrt.

“Allisi, my chceme koupiti vaši ocelárnu,” křičel Stagg.

“Koupit mou ocelárnu?” vyrazil ze sebe Allis.

“Ovšem že, a to hned! Peníze na dřevo! Dáme vám za ni pět set tisíc dolarů.”

“Ale mne stojí přes dvanáct set tisíc,” povídá Allis.

“Dobrá, tak vám tedy dáme dvanáct set tisíc,” řekl Stagg. “Zatraceně, vyplatíme vám patnáct set tisíc!”

“Můj závod není na prodej,” povídal Allis.

“Zaplatíme vám dva miliony,” zahoukl Stagg.

“Není na prodej, povídám.”

“Zaplatíme vám dva a půl milionu! A pojd’te sem dolů!”

“Myslíte to opravdu?” vyhrkl Allis. Nechtěl ani věriti svým uším.

“Pojd’te dolů a já vám napíši ček!” povídá Stagg. A tak jej stáhli dolů a koupili jeho závod. A potom otevřeli několik šampaňských, a Allis dostal se také do dobré nálady.

“Je jenom jedna potíž s tím mým závodem,” povídá, “a to je Jonesův závod tamhle v Harristownu. Železnice poskytují mu slevy a on prodává levněji než já.”

“Dobrá, zatracená duše,” povídá Stagg, “tak ho koupíme také.”

A hned se sebrali do svého zvláštního vlaku a kolem šesté hodiny ranní přijeli do Harristownu a koupili tam druhý závod. A to byl, víte, jejich počátek. Nikdy v životě před tím neměli takovou legraci. Zdá se, že Stagg zrovna posmejčil deset nebo dvanáct milionů při krkolomné hře ve Wall Street, a ty se rozkutálely do posledního dolaru, kupováním oceláren,—při čemž ovšem placeno za každou dvojnásobně a trojnásobně.”

Gamble se zamlčel a chechtal se jen. “Co vám povídám, to je historie, kterou mně sám Stagg vyprávěl,” pravil. “A ovšem musíte z ni něco sleviti. Povídal, že neměl ani nejmenší tušení, co Dan Waterman zamýšlí, ale soudím, že je to lež. Harrison z Pittsburgu hrozil, že si vystaví vlastní železnici a že odvede dopravu Watermanovským drahám, a tak Watermanovi nezbývalo nic jiného než dáti mu za

jeho závody třikrát tolik, co měly ceny. Současně převzal závody, které koupil Stagg. Stagg také platil dvojnásobné a trojnásobné ceny, a Waterman mu to ještě několikrát nahradil, načež sám zase převedl je na americké lidi za ceny ještě několikrát vyšší.”

Gamble se zamlčel. “Tak se bohatne, odtud je to jejich jmění,” dodal, třepaje svou malou tučnou rukou. “Někdy to člověka rozesměje, když na to pomyslí. Každý závod, který koupili, byl překapitalisován, abych hned řekl; pochybuji, zda za dvě stě milionů bylo kdy nastrkáno poctivých dolarů do majetku Ocelářského trustu, a oni kapitalisovali majetek ten na bilion a nyní jej zvýšili ještě na půldruhého bilionu! Lidé, kteří to vyvolávají, dělají sta milionů, a ubohé obecenstvo, které kupovalo základní akcie, vidělo, jak jdou dolů na šest! Dali starému Harrisonovi hypotéku 400 set milionů dolarů na jeho nemovitý majetek, a on sedí doma a šklebí se a diví se, jak může člověk vůbec umřít chud!”

Gambleův automobil byl právě proti jednomu z klubů Náhle dal Gamble řidiči rozkaz, aby zastavil.

“Hello, Billy!” zvolal; a mladý námořní důstojník, který sestupoval se schodů, se obrátil a šel k němu.

“Co děláte pořád?” pravil Gamble. “Pan Montague, můj přítel poručík Long, z inženýrského sboru. Kam jdete, Billy?”

“Nikam tak zvláště,” pravil důstojník.

“Pojed'te s námi,” pravil Gamble, ukazuje na prázdné sedadlo mezi nimi. “Ukazuji panu Montagueovi město.”

Poručík vstoupil dovnitř, a jeli dále. “Poručík právě přibyl z Brooklyna,” pokračoval Gamble. “Mě-

li jsme tam v Brooklyně veselé časy, co, Billy? Po-
vězte mi, co jste dělal potom."

"Pracuji perně," pravil poručík, "studuji."

"Vy studujete zde v Newportu?" smál se
Gamble.

"To je velmi snadné, náležíte-li k inženýrskému
sboru," pravil poručík. "My jsme dělníci, nás nechtějí
na jejich plesích."

"Mimochodem řečeno, Gamble," dodal po chvíli,
"hledal jsem vás. Musíte mně pomoci."

"Já?" pravil Gamble.

"Ano," děl poručík. "Dostal jsem zrovna zprávu
z Davenportu (pozn. z ministerstva) že jsem jedním
z pěti jmenovaných do výboru k sestavení podrobných
číslic na olej na stroje pro válečné loďstvo."

"A čím vám mohu pomoci?" tázal se Gamble.

"Chci, abyste mi pomohl při sestavování vý-
počtů."

"Ale já nevím zhola nic o oleji na stroje!"

"Méně než já však žádným způsobem nemůžete
vědět," pravil Poručík. "Přece když jste byl v petro-
lejářském obchodě, můžete mně dát aspoň nějakou
představu o oleji na stroje."

Gamble chvíli přemýšlel "Pokusím se tedy," pra-
vil. "Ale sluší se to pro mne? Já sice jsem již z ob-
chodu venku; ale mám přátele, kteří se ucházejí o do-
dávku."

"Dobrá, vaši přátelé mohou zkusit klidně své
štěstí," pravil poručík. "Já jsem však také vaším pří-
telem, u čerta! A jak probůh mám se čeho dopátratí
o oleji na stroje?"

Gamble znovu mlčel. "Dobrá, udělám pro vás,
seč budu," pravil konečně. "Napíšeš vám, co vám o

vlastnostech dobrého oleje, a vy to pak můžete použít dle nejlepšího svého uznání.”

“V pořádku,” děl poručík se zjevným ulehčením.

“Ale musíte mně slíbiti, že se o tom nikomu ani slovem nezmíníte,” dodal Gamble. “To víte, je to velice choulostivá věc.”

“Můžete na mne spoléhati v této příčině,” pravil poručík se smíchem. Tím byla tato záležitost ukončena, a jeli opět dále.

Po půl hodině Gamble složil Montague přede dveřmi domu generála Prentice, a Montague se s ním rozloučil a vešel dovnitř.

Generál scházel právě dolů po schodech. “Hello, Allane,” pravil. “Kde pak jste byl?”

“Trochu jsem si prohlížel město,” pravil Montague.

“Pojďte se mnou do návštěvny,” zval generál Montague. “Je tam muž, kterého byste měl znáti.”

“Jeden z nejšikovnějších novinářů ve Wall Street,” připojil, když přecházeli dvoranou,—“finančník denníku Express.”

Montague vstoupil do pokoje a byl představen hezkému mladému muži mohutné tělesné soustavy, který ještě před nedávnem byl “centrerush” slavného družstva “kopané” (football-team). “Nuže, Batesi,” tázal se generál, “po čem zase pasete?”

“Pokouším se poznati zákulisí úpadku firmy Grant a Ward,” pravil Bates. “Měl jsem za to, že jestliže kdo, vy jistě o tom něco víte.”

“Znám tu historii,” pravil generál. “Ale okolnosti jsou takové, že není mně možno o tom mluvit,—to jest, aspoň ne pro otištění. Soukromě vám to řeknu, přejete-li si.”

“To ne,” pravil Bates. “Bude mně milejší, neřeknete-li mně o tom ničeho; já to již nějak vypátrám.”

“Vážil jste celou cestu do Newportu jen pro mou návštěvu?” tázal se generál.

“O nikoli, aspoň ne úplně,” pravil Bates. “Mám též obstarati interview s Wymanem o novém vydání bondů jeho železnice. Co soudíte o stavu trhu, generále?”

“Věci dle mého úsudku vypadají špatně,” pravil Prentice. “Je nejvyšší čas skasati plachty.”

Na to se Bates obrátil k Montagueovi. “Mám za to, že jsem před chvílí vás spatřil na ulici,” pravil. “Jel jste s Jamesem Gamblem, že ano?”

“Ano,” přisvědčil Montague. “Znáte jej?”

“Bates zná každého,” vskočil do řeči generál, “to jest jeho specialita.”

“Gambla znám však náhodou velmi dobře,” pravil Bates. “Mám bratra v jeho kanceláři v Pittsburgu. Co u d’asa myslíte, že zde dělá v Newportu?”

“Prohlíží si svět, tak mně aspoň sám řekl,” děl Montague. “Nemá co dělati od té chvíli, co jeho společnost prodala obchod.”

“Prodala obchod!” ozval se Bates. “Co tím míníte?”

“Nu, trust prý jej vykoupil,” pravil Montague v odpověď.

Bates se na něho upřeně zahleděl. “Co vás přivádí k této myšlénce?”

“On mně to sám řekl,” zněla odpověď.

“O!” smál se Bates. “To je právě jen jeho chytráctví, kterým zakrývá pravý svůj zaměr.”

“Myslíte, že neprodal dosud svůj obchod?”

“Nemusím vůbec mysliti, vím to,” pravil Bates.

“Každým způsobem jej měl ještě před třemi dny. Dostal jsem dopis od bratra, že očekávají právě, že se jim podaří uzavřít velkou dodávku oleje pro vládu, která by je pro nejbližších pět let uvedla do pohodlných kolejí.”

Montague neřekl již nic. Ale přemýšlel trochu. Zkušenosti vytríbily jeho vtip, a v této době již věděl, jak dále jíti, dostane-li se ke klíči nějaké věci. O něco později, když Bates odešel a jeho bratr vešel s Alicí vzal si Olivera stranou a tázal se ho: “Kolik dostaneš z té olejní smlouvy?”

Oliver vytřeštil naň oči v úžasu. “Nebesa!” zvolal. “Co pak ti něco o tom povídal?”

“Nadhodil mně cosi,” pravil Montague, “a ostatek jsem si domyslíl.”

Oliver jej starostlivě pozoroval. “Poslyš, Allane,” pravil, “ale nikomu ani slova o tom!”

“Bud’ bez starosti!” pravil Allan. “Pokud vidím, není mně nic do toho.”

Tu Oliver náhle se zálibně usmál. “Járku, Allane!” zvolal. “Není to chytrý chlapík, co říkáš?”

“Velmi chytrý,” připouštěl tázaný.

“Pase po tom již plných šest měsíců, rozumíš, —a tak hladce a tiše! Je to snad ten nejpotrefenější lov, o kterém jsem kdy slyšel.”

“Ale jak se mohl dozvědět, kterým důstojníkům bude svěřeno dopracování oněch podrobných rozvrhů?”

“O to je snadné,” pravil Oliver. “To byl hned počátek celé věci. Dostali pokyn, že má býti taková smlouva zadána, a nedalo to žádnou námahu vyšetřiti jména důstojníků. To je docela prostá věc, rozumíš; kanceláře ve Washingtoně jsou prohnílé.”

“To vidím,” poznamenal Montague.

“Gambleova společnost je v tom špatně” pokračoval Oliver. “Trust ji zrovna dostal do kouta. Ale Gamble zvěřil tuto příležitost a vsadil vše na ni.”

“Ale co zamýšlí vlastně?” tázal se Allan. “Co mu prospěje, vypracuje-li ony výpočty?”

“Je pět důstojníků,” pravil Oliver, “a Gamble obhlédl každého z nich. Všichni jsou dnes jeho důvěrnými přáteli, a každý z nich přišel k němu, aby mu pomohl! Takto půjde do Washingtonu pět různých rozvrhů, vesměs odlišných, ale každý bude obsahovati jeden podstatný bod. Víš, Gambleova společnost má zvláštní druh oleje; má ten či onen příměšek—jaký nevím, povídal mně jeho jméno, ale zapomněl jsem to již. Nedělá to olej ani lepším, ani horším; ale jejich olej liší se tím od všech olejů na světě. A nyní, chápeš zajisté, všechny rozbory budou obsahovati jiné požadavky, ale jedna vlastnost bude ve všech: a jenom jediná společnost na světě přijde s nabídkou, vyhovující této vlastnosti. Oni ovšem udají vlastní číslici a dostanou smlouvu na pět let.”

“Chápu to již,” pravil Montague suše. “Jest to krásný plán. A co jsi za to dostal?”

“Zaplatil mně na počátku deset tisíc dolarů,” přiznal se Oliver; “a dále potom dostanu pět procent ze smlouvy za první rok, at’ zní na jakýkoli obnos. Gamble pravil, že jeho nabídka nebude menší než půl milionu—jak vidíš, stojí to tedy za trochu času.”

A Oliver se zachechtal. “Zitra pojede již domů,” připojil. “Tím můj úkol bude skončen. Dle všeho jej již nikdy více nespatriš,—leda, až jeho čtvero vzorných dcer bude pohotovo na trh!”

XIV.

Montague vrátil se do New Yorku a ponořil se do práce. Volba, na níž měl býti navržen za předsedu Severní Mississippské, měla se konati až za měsíc. Mezitím však nebylo pro něho nouze o práci. Bylo přirozeno že se musil opět usídliti v Mississippu, a proto musil zakončiti všechny své newyorské věci. Také chtěl nabyti způsobilosti pro úřad vedení železnice. Laskavostí generála Prentice byl představen předsedovi jedné z velkých transkontinentálních tratí a studoval zařízení kanceláře tohoto úředníka. Pak opět zajel si na jih dohlédnouti na práci vyměřovačů a poraditi se s inženýry kteří byli vybráni k této práci.

Price učinil kroky potřebné k převzetí kontroly dráhy, aniž by si vůbec všímal staré správy. Jednoho dne poslal pro Montaguea a představil mu pana Haskinse, který měl býti zvolen za místopředsedu dráhy. Haskins, pravil, byl dříve hlavním ředitelem Tennesseeeské jižní dráhy a byl železničním praktikem. Montague měl se na něho spolehnouti ve všech podrobnostech své práce.

Haskins byl malý, tuhý, svalnatý člověk, stále ve špatné míře a s jazykem velmi sarkastickým. Kla-

něl se evangeliu zdatnosti, a v poradách s ním nabyt Montague rozmanitého podivného světla o správě železnic. Tak se na příklad dozvěděl, že důležitou položkou ve stavebním rozpočtu jsou peníze, jichž nutno použít k zaplacení místním vládním úřadům za právo cesty jednotlivými městy a vesnicemi. Dle všeho nikoho ani nenapadlo, opatřovati si výsadu tu jiným způsobem. Montagueovi se to sice nelíbilo, ale neříkal nic. Podobně se dozvěděl, že železnice musí koupiti své koleje a jiné potřeby od Mississippské ocelárny a má za ně zaplatiti pořádnou cenu; přes to nemá se žádati obvyklá srážka ze žádného účtu při placení hotovými. Také znepokojovalo Montaguea, když slyšel, že sekretář a pokladník železnice dostanou velmi slušné platy, a že se o tom nemá vůbec mluvíti, jelikož to byli příbuzní Priceovi.

Se vším tím se chtěl smířiti; ale vrcholem bylo, když deset dní před volbou přišel Haskins do jeho kanceláře s rozpočty inženýrů a s vlastními výpočty o tom, co asi pravděpodobně bude státí prodloužení trati. Většina těchto číslic byla mnohem vyšší než ony, jež si byl Montague sám pro sebe vypočítal.

“Měli bychom tyto rozpočty opravití,” pravil, ukazuje na některé položky.

“Rád přiznávám, že by to bylo možno,” pravil Haskins, “ale tyto smlouvy dostane Hill Manufacturing Company.”

“Nerozumím vám, pravil Montague, “já myslil přece, že vypíšeme konkurs.”

“Zajisté,” odvětil Haskins, “ale tato společnost dostane všechny smlouvy, jako jeden celek.”

“Myslíte tedy,” pravil Montague, “že je nezádáme tomu, kdo učiní nejnižší nabídku?”

“Obávám se, že nikoli,” děl Haskins.

“Řekl vám snad Price něco o tomto směru?”

“Ano, řekl.”

“Ale tomu nerozumím,” pravil Montague. “Co je to za společnost, ta Hill Manufacturing Company?”

Haskins se usmál. “Je to společnost, kterou Price sám zorganizoval,” pravil.

Montague pohleděl naň s úžasem. “Price sám!” vyrazil ze sebe.

“Jeho synovec je předsedou společnosti,” dodal Haskins.

“Je to nová společnost?” tázal se Montague.

“Je zorganizována výhradně k tomuto účelu,” usmíval se tázaný.

“A co vyrábí?”

“Nevyrábí vůbec nic, prodává pouze.”

“Jinými slovy,” pravil Montague, “je to plán, kterým pan Price chce oloupiti akcionáře Severní Mississippské dráhy?”

“Můžete to tak nazvat,” přejete-li si,” pravil klidně Haskins; “ale neradil bych vám, abyste to tak nazval před Pricem.”

“Děkuji vám,” odvětil Montague, a tím byla rozmluva u konce.

Věnoval celý den přemýšlení o této věci. Nebylo jeho zvykem jednati z prvního popudu. Viděl, že na-
dešla doba, aby promluvil, ale chtěl býti si jist ve
příčině svého postupu, prve než by počal. Obědval
toho večera v klubu a spatřiv svého přítele majora
Venablea, zabořeného do velké kožené židle v čítárně,
šel k němu a sedl si vedle něho.

“Jak se vede, majore?” pravil. “Mám zase ně-

jakou věc, ve příčině kteréž bych vám rád položil několik otázek.”

“Jsem vám vždy k službám,” odvětil major.

“Má to co činiti se železnici,” děl Montague. “Slyšel jste někdy o něčem podobném, aby předseda železnice zorganizoval společnost, jež by prodávala vlastní jeho železnici všechny potřeby?”

Major se ušklíbl. “Ano, slyšel jsem o takových věcech.”

“Je to snad obyčejný případ?” tázal se Montague.

“Ne tak obyčejný, jak byste se snad mohl domnívati,” odpovídal major. “Předseda železnice není obyčejně osobou dosti důležitou, aby si něco podobného mohl dovoliti. Je-li to však náhodou velká železnice a je-li předseda v ní velmocí, pak ovšem může tak učiniti.”

“Chápu” pravil Montague.

“To byl na příklad Higginsův kousek”, vysvětloval major. “Higgins chodíval po nedělních školách a řečnil tam, byl člověkem, o kterém noviny rády píší jako o vzorném občanovi a vůdci podniků. Jeho bratři a švakři a jeho bratrance a celá jeho rodina se pustili do obchodu, aby prodávali všemožné věci jeho železnicím. Slyšel jsem jednu historku, která se nedostala na veřejnost, ale je velmi zábavná. Každého roku měla železnice vypisovati zadání smlouvy na dodávku papíru a jiných kancelářských potřeb. Železnice spotřebovaly asi za million dolarů těchto věcí ročně a konkurs obsahoval celé dlouhatánské sloupce nejpodrobnějších specifikací. Ale kamsi doprostřed jednoho odstavce byla podlouně vstrčena podmínka, že papír musí míti určitou vodotiskovou známku; a tato známka byla patentem právě jedné z Higginso-

vých společností! Společnost ta neměla ovšem žádnou papírnu, vůbec pranic, — zadávala prostě všechny smlouvy opět poddodavatelům. Když Higgins zemřel, zanechal osmdesát milionů dolarů; ale zašantročili to tak, že jste mohl čísti ve všech novinách, že zanechal "několik málo millionů". To bylo ve Philadelphii, kde můžete takové věci klidně prováděti."

Montague seděl v myšlenkách po několik minut. "Ale nechápu, proč by to měli dělati v tomto případě", pravil. "Lidé, kteří to dělají, jsou majiteli skoro všech akcií železnice."

"Jaký pak je v tom rozdíl?" namítl major.

"Jakže! Vždyť tím vlastně plení svůj vlastní majetek", pravil Montague.

"Bah!" odvětil major. "Co jim záleží na hodnotě majetku? Ti se ho zbaví dříve, než na to obecenstvo přijde; a mezitím pravděpodobně budou manipulovati s akciemi. To je přece plán, podle kterého se na příklad nakládá s pouličními drahami po Brooklyně; čím nepravidelnější jsou dividendy, tím silněji akcie se zmítají, a tím oni jsou radši."

"Ale zde jde o železnici, která se teprve má stavěti", pravil Montague, "a oni dávají na tu stavbu peníze."

"Dobrá," pravil major, "nic nevadí; vždyť oni si ty peníze dají vyplatiti zpět právě tímto chytráctvím a ještě jim zbudou akcie, a co za ně dostanou, bude pak jejich ziskem. A kdyby přišla státní zákonodárna a položila jim několik drzých otázek, mohou vždycky rozevřítí své knihy a říci: "Vidíte, my jsme vydali tolik a tolik na zlepšení dráhy. Tohle je cena železnice; a kdybyste snížili naše nákladní sazby, sní-

žíte tím naše dividendy a bude to protiústavní konfiskace našeho majetku.”

A major hleděl na Montaguea se zlomyslným přimhouřením oka. “Mimo to,” pokračoval, “je tu ještě jiná věc. Právil jste, že do toho dávají peníze. Jste si jist, že jsou to opravdu jejich vlastní peníze? Obvykle větší část nákladů, spojených se stavbou dráhy, vyplácí se bondy, které zase převádějí na banky, pojišťovny a úvěrní společnosti. Myslíli jste na to?”

“Znám jen velmi málo lidí ve Wall Street, kteří užívají svých vlastních peněz,” dodával major. “Vezměte na příklad případ Wymanovský. Wymanova železnice má hotový přebytek dvacet neb třicet milionů, a Wyman pracuje s nimi ve Wall Street. A když má svůj zisk v kapse, vezme je a naloží je po celé zemi v bondech vesnických meliorací. Vidíte do toho?”

“Vidím,” pravil Montague. “To je ovšem velmi ošklivá hra s malými akcionáři.”

“Je to zlá hra pro malého člověka všeho druhu vůbec”, děl major. “Když jsem byl mlád, vzpomínám si, jak tenkrát lidé, kteří si uschránili trochu peněz, vložili je do podniku nějakého druhu, a ať byl zisk jakýkoli, mívali svůj podíl z něho. Ale nyní, jak vidíte, velcí lidé zmocnili se kontroly a jsou lakotnější, než jindy bývali. Nic se jich nedotkne tou měrou jako pohled na malé lidi, kteří snad dostávají přece nějaký podíl na zisku, a vymýšlejí si proto plány všeho druhu, jak by je i ten trošek připravili. Mohl bych vám o tom povídati celé týdny. Dejme tomu, že vyrábíte mýdlo. Shledáte, že je příliš mnoho výrobců mýdla a příliš mnoho vyrobeného mýdla, i navrhnete utvoření kombinace, vypudíte své soupeře z obchodu a monopolisujete trh s mýdlem. Váš majetek jest již

kapitalisován dvakrát tolik, co vás stál; ale nyní pro novou kombinaci vydáte akcií do trojnásobné výše této domnělé hodnoty. Potom naplníte Wall Street pověstmi o zázracích vaší mydlářské kombinace, o výsádkách a monopolech, jichž jste nabyl, a pověsíte své akcie na krk obecenstvu, řekněme, že za osmdesát. Prodáte všechny své akcie, ale zůstala vám přes to kontrola korporace. Obecenstvo je bezmocné a neorganizované, a vaši lidé jsou u vesla. Potom Wall Street počne se plniti poplašnými zprávami o mydlářském trustu, váš ředitelský sbor se sejde a prohlásí, že není možno vypláceti jakoukoli dividendu. Mezi akcionáři je velké roztrpčení, organisuje se oposice, ale vy postrčíte hodiny o hodinu napřed a zvolíte svou kandidátní listinu, dříve než ostatní ti dobří lidé se sejdou. Anebo poplach srazil již dostatečně vaše akcie, takže jste s tím spokojen, a skoupíte většinu akcií zpět za nízkou tu cenu. Potom obecenstvo se dozví, že noví interestenti koupili mydlářský trust, a že nová a poctivá správa má býti zvolena; a poznovu je naděje pro mýdlo. Koupíte něco málo dalších závodů, vydáte zase více akcií a bondů, mydlářské akcie se ženou znovu do výše a zase je prodáte. To se dá dělati každý druhý neb třetí rok, protože je ustavičně nová úroda ukladatelů peněz, a nikdo mimo několik málo lidí ve Wall Street není s to sledovati, co provádíte.”

Major zamlčel se na chvíli a seděl s blaženým úsměvem nad účinkem svých slov. “Vidíte”, pravil, “tak máme nové a nové přívaly bohatství, řinoucí se do Wall Street ze všech částí země. Připadá mi to jako vidění. Úroda roste, doly a továrny pracují, a zde jsou všechny peníze. Lidé nechtějí dnes schovávat do zdí, chtějí je ukládati do akcií. A tak vy jim to uklá-

dání připravujete. Vezměme na příklad pouliční elektrické dráhy dnes v New Yorku. Jaké může být bezpečnější uložení peněz nad pouliční dráhy naší Metropole? Je to naprostý monopol, doprava vzmáhá se tak rychle, že stavba není s to udržeti s ní stejný krok. Zisk je jistý. A proto lid kupuje akcie a bondy pouličních drah. V tomto případě jsou to politikáři, organisující stavební společnosti; to jest jejich odměna za dobytí výsad. Ti, co jsou uvnitř, mají nový plán — nejlepší, jaký dosud dal se vymysleti; je to jako moderní dílo proti starším lukům a šípům. Organisují syndikát, dostanou výsady zadarmo a pak je prodají společnosti za miliony. Prodávati dokonce již i výsady, kterých ani neměli, a trati drah, které nebyly vystavěny. Shledáte, že některá zlepšení ta vůbec nestala se skutkem. Konec konců dají si zaplatiti asi třicet milionů dolarů a ubozí akcionáři se mezitím diví, jak je to možné, že nedostávají dividendy!”

“To je ukladačí trh,” pokračoval major po chvíli; “ale ovšem největší nádržky bohatství jsou pojišťovací společnosti a banky. Tam dělají se ta pravá jmění; shledáte, že ztrácíte většinu svého zisku, pokud nemáte vlastní banky, jež by odebírala vaše bondy. Slyšel jsem onehdy zábavnou historku o muži, který vyráběl elektrické potřeby. Honosil se, že je poctivým obchodníkem a že nemá nic co dělati s Wall Street. Jeho společnost chtěla rozšířiti závod a vydala bondů za několik set tisíc dolarů i přišli s nimi do pojišťovny Fidelity a nabídli je za devadesát. “Nekupujeme právě nyní žádných bondů”, bylo jim řečeno, “ale zkuste to u National Trust Company”. Šli tedy tam, a tam jim nabídli za ně osmdesát. To

bylo to nejlepší, čeho mohli dosíci, a na konec nezbyvalo jim, než to přijati. A ona National Trust Company převedla pak bondy na pojišťovnu za plný obnos. Mohl bych vám jmenovati půl tuctu úvěrních společností v New Yorku, které jsou jenom vyndikáty lidí z pojišťoven na provádění této drobné hry."

Major ustal. "Chápete již?" tázal se.

"Ano, ano, chápu," odpovídal Montague.

"Je snad nějaká úvěrní společnost náhodou za onou železnicí, o které jste mluvil?"

"Jest," pravil Montague. A major pokrčil rameny.

"Nuže, tady to máte," pravil. "Ponenáhlu shledají, že jejich první vydání bondů nebylo dostatečné, aby mohlo krýti výlohy navržených zlepení. Odhady inženýrů ukáží se příliš nízkými, a proto musí se vydati nový obnos bondů, a společnost vašeho presidenta dostane nový kontrakt. A potom, rozumíte, první věcí bude, že váš president zorganizuje výrobní podnik u trati své dráhy, železnice dá mu tajné slevy a ve skutečnosti bude dopravovati jeho výrobky zadarmo; anebo zorganizuje linii soukromých vozů a železnice bude mu platiti za privilej vození jeho vozů. Anebo má již nějaký průmyslový závod a staví železnici pouze jako pobočku."

Major se zamlčel, vida, že Montague zírá na něho s výrazem úděsu.

"Co je?" tázal se.

"Probůh, majore!" zvolal Montague. "Víte snad, o které železnici jsem mluvil?"

A major opřel se o lenoch židle a dal se do srdečného smíchu. Smál se, až brunátněl ve tváři a mohl sotva popadnouti dech k další řeči.

“Myslil jsem opravdu, že to víte,” namítal Montague. “Vždyť je to právě ta situace.”

“O můj drahý!” pravil major, vyloviv z kapsy šátek, aby si setřel slzy s očí. “Můj drahý! To mně připomíná citronovou historku našeho distriktního veřejného žalobce. Slyšel jste již o tom?”

“Nikoli,” vece Montague. “Neslyšel jsem posud o tom.”

“Byl to jeden ze světlých bodů ve fádní reformní kampani, kterou jsme měli před několika málo lety. Náš mladý křížák podával svým posluchačům několik málo příkladů, jak mohou nepoctiví úředníci v tomto městě hrabati peníze. “Dejme tomu,” pravil, “že někdo z vás je inspektorem nad ovocem a že je nedostatek citronů v New Yorku. Jsou na cestě dvě lodě plné citronů, a jedna loď přijede o 24 hodin napřed před druhou. Zákon nyní žádá, aby ovoce bylo pečlivě prohlédnuto. Ale budete-li to prováděti příliš pečlivě, bude to vyžadovati přes 24 hodin, a majitel nákladu přijde tím o malé jmění, jež může nabýti vysokou právě cenou citronů. Proto přijde k vám a nabídne vám jeden nebo dva tisíce dolarů, a vy za to nebudete žádati, aby každý koš jeho citronů byl otvírán.” Distriktní žalobce vyprávěl tuto historku na schůzi, druhého dne ráno ji noviny přinesly, a odpoledne náhodou setkal se distriktní žalobce s jedním svým starým přítelem, který byl právě inspektorem ovoce. “Poslouchej, kamaráde,” povídá inspektor, “kdo ti to u čerta prozradil na mne ve příčině těch citronů?”

Příštího rána zašel Montague do Priceovy kanceláře.

“Pane Price,” pravil, “v rozhovoru s panem

Haskinsem přišel jsem na věc, o níž jsem uznal za nutné okamžitě s vámi pojednatí."

"Co je?" tázal se Price.

Pan Haskins mne sdělil, že je ujednáno, že Hillovská výrobní společnost dostane přednost při zadávání kontraktů."

Montague pozoroval Pricea bedlivě a viděl, jak jeho čelist se mrzutě stáhla a jak jeho tvář přeletěl nepřátelský pohled. Price seděl v lenošce, opřen o lenoch; nyní pomalu se vztýčil, jakoby chtěl odraziti útok.

"Nuže?" tázal se.

"Je správně, co pravil pan Haskins?" tázal se Montague.

"Je tomu tak."

"Sdělil mně také, že jste zúčastněn v oné společnosti. Je to pravda?"

"Ano, je to pravda."

"Pravil dále, že společnost nevyrabí vůbec, nýbrž pouze prodává. Je to pravda?"

"Ano, jest to pravda."

"Nuže, pane Price," děl Montague, "tot' právě věc, o které se musíme bez odkladu dorozuměti. V předběžných rozhovorech se mnou pravil jste, že si přejete naléztí muže, který by vedl železnici poctivě. Situace, kterou jste mně právě načrtl, nezdá se mně srovnatelnou s oním programem."

Montague byl připraven na hněvivou odpověď. Ale viděl, že Price snažil se ovládnouti sebe.

"Musíte si uvědomiti, pane Montague," pravil, "že nejste příliš obeznámen s methodami železničního světa. Ta společnost, o které mluvíte, má své výhody; může zabezpečiti lepší podmínky—" Price ustal.

“Míníte tím, že může koupiti zboží laciněji, než že železnice sama mohla učiniti?” tázal se Montague.

“V některých případech,” počal druhý.

“Zcela dobře,” odvětil Montague. “V každém případě, kde společnost bude s to dosíci lepších podmínek, nebude pražádných námitek proti tomu, aby se jí dostalo kontraktu. Avšak to nesouhlasí s tím, co mně pravil pan Haskins; tento dal mně na srozuměnou, že se musíme připraviti na placení mnohem vyšších cen jen proto, že jest nezbytno zadati smlouvy Hillovské výrobní společnosti; a právě z toho důvodu jsem k vám přišel. Chci, aby mezi námi bylo v této příčině úplně jasno. Pokud budu presidentem Severní Mississippské dráhy, všechno, co bude drahou koupeno, bude koupeno na základě poctivé souměřnosti, a závod, který nám nabídne nejnižší cenu za nejlepší výrobky, dostane naši zakázku. V této příčině nesmí býti mezi námi ni nejmenšího nedorozumění. Doufám, že jsem se vyjádřil zcela jasně?”

“Vyjádřil jste se zcela jasně,” pravil Price, a tím byl rozhovor skončen.

XV.

Montague vrátil se opět ke své práci, ale se srdcem plným obav. Byl by si rád namluvil, že tím celá ta epizoda byla skončena, ale nebyl s to tak učiniti. Předvídal, že jeho úřad presidenta dráhy neslibuje býti pouhou sinekurou.

Při všem svém tušení nebyl připraven na vývoj, jaký se dostavil již příštího dne. Mladý Curtiss jej zavolal telefonem záhy z rána a žádal jej, aby na něj počkal ve své kanceláři. Za několik minut na to vstoupil, a bylo na něm znáti patrně rozčilení.

“Montague”, pravil, “musím vám říci něco důležitého. Nesmím vás nechat v nevědomosti o tom. Ale než počnu, musí vám býti jasno—že vkládám svou budoucnost ve vaše ruce, prozrazuje vám to. A proto musíte mně slíbiti, že nikdy nedáte ani nejmenším na jevo, že jsem s vámi mluvil.”

“Slibuji vám to,” pravil Montague. “Co jest?”

“Nesmíte však ani dáti na jevo, že o tom víte,” dodal Curtis. “Price by ihned poznal, že jsem vám to řekl.”

“O, tedy o Price jde!” děl Montague. “Slibuji, že vás budu chrániti. Co jest tedy?”

“Včera odpoledne navštívil Davenanta a řekl mi, že vy nebudete volen za presidenta dráhy.”

Montague hleděl naň zděšeně.

“Pravil, že máte úplně odpadnouti,” pokračoval Curtiss. “Presidentem má se státi Haskins. Davenant musil mně to říci, poněvadž jsem jedním z ředitelů.”

“Tak to tedy je,” zašeptal Montague k sobě.

“Víte, co se stalo?” tázal se Curtiss.

“Ano, vím,” pravil Montague.

“Co to bylo?”

“To je dlouhá historie,—jistě mazání si kapes, se kterým jsem nechtěl souhlasiti.”

“O!” vykřikl Curtiss, jemuž se náhle rozbřeslo. “To je v tom ta Hill Manufacturing Company?”

“Tak jest,” vece Montague.

A nyní bylo zase na Curtissovi dívati se s úžasem na Montaguea.

“Můj bože!” zvolal. “K vůli tomu jste opravdu odhodil zbraň?”

“Nikterak neodhodil jsem zbraň,” odvětil Montague. “Ale Price sám chce se mne zbaviti.”

“Ale, člověče!” zvolal Curtiss. “Jak je to neskonale absurdní!”

Montagueův zrak utkvěl na něm. “Radil byste mně snad, abych něco podobného zastával?” tázal se na to.

“Ale, drahý příteli!” děl Curtiss. “Já mám sám trochu akcií ve společnosti.”

Montague mlčky usedl,—neměl po tomto, co by řekl.

“Co vám to jen pro všechno na světě napadlo? Do čeho jste myslil, že vstupujete?” namítal Cur-

tiss. "Do nějakého dobročinného podniku?" Zde se zarazil, shlédnuv výraz nepřijemného dotčení na tváři svého přítele.

Položil mu ruku na rameno. "Vidíte, kamaráde," pravil, "je to opravdu velmi ošklivé, na mou pravdu. Já proto chápu, jak je vám, a je to pro vás velkou ctí. Ale uvažte, že žijete ve světě a že nezbyvá, než býti praktickým. Nesmíte očekávat, že budete moci řídit nějakou železnici dle stejných zásad jako nějaký sirotčinec. To byste nedělal žádný obchod, kdybyste zéstal při názorech, jaké nyní máte. Byla by to opravdu hanba, vzdáti se díla jako je toto jen z takového důvodu."

Montague stával se drsným. "Ubezpečuji vás, že jsem se dosud ničeho nevzdal," odvětil mrzutě.

"Ale co tedy budete dělati?" tázal se druhý.

"Pustím se v zápas," děl Montague.

"V zápas?" zněla odezva. "Ale považte, člověče, že jste úplně bezmocný! Price a Ryder jsou vlastníky železnice, a budou s ní dělati, co se jim bude líbiti."

"Vy jste jedním z ředitelů dráhy," pravil Montague. "A vy znáte situaci. Vy znáte závazky, pomocí kterých byla zajištěna volba nového ředitelstva. Budete hlasovati pro Haskinse jako presidenta?"

"Můj bože, Montague!" namítal Curtiss. "Co to ode mne žádate! Vy víte přece, že nemám v železnici pražádné moci. Všechny akcie, které mám, měl dal Price, a co mohu tedy dělati? Vždyť celá moje kariéra byla by zničena, kdybych se odvážil postavit se proti němu!"

"Jinými slovy," pravil Montague, "vy jste na-

strčená figura. Jste ochoten zaprodati své jméno a svůj charakter za trochu akcií. Přijmete úřad, jež důvěra akcionářů na vás vložila, a zradíte tuto důvěru.”

Curtissova tvář ztuhla. “O, ovšem”, pravil, “jestliže na tu věc takto hledíte—”

“Tak na věc nepohlížím jen já!” pravil Montague. “To je přece pouhá skutečnost!”

“Ale,” zvolal Curtiss, “neuvědomujete si, že oni mají většinu i beze mne?”

“Snad ji mají,” pravil Montague; “ale to není důvodem, proč vy byste nejednal správně.”

Curtiss povstal. “Zde netřeba dalších slov,” poznamenal. “Je mně líto, že se chcete dáti touto cestou. Chtěl jsem vám prokázati službu.”

“Oceňuji vaši dobrou vůli,” pravil Montague stručně, “a vždy budu vám za ni zavázán.”

“V tom zápase, který hodláte podniknouti,” děl Curtiss, “nesmíte zapomenouti, že jsem to byl já, který jsem vám přinesl tuto informaci—”

“Nemějte obav v té příčině,” pravil Montague. “Budu vás chrániti. Nikdo se nikdy nedozví, že jsem od vás dostal informaci.”

Montague ztrávil půl hodiny přecházením sem tam po kanceláři v myšlenkách. Pak zavolał si svého těsnopisce a diktoval mu dopis na svého bratrance pana Lee, jakož i na druhé dvě osoby, které byl navštívil k vůli hlasování při valné hromadě akcionářů.

“Vývin jistých věcí”, psal jim, “ve spojení se záležitostmi Severní Mississippské dráhy nutí mne k tomu, že nemohu přijati presidentství dráhy. Jest také mým úmyslem resignovati na členství ve

sboru ředitelů této železnice, v němž cítím se bezmocným k zamezení jistých věcí, jež nemohu schvalovati.”

A na to načrtával plán, jež zamýšlel provést, a vysvětloval těm, u kterýchž bylo ho použito za prostředek vlivu, jak hodlá si vésti a tázal se jich, zda hodlají jíti s ním. Rozhodnutí jejich vyžádal si telegrafickou cestou, a za dva dny měl již ode všech odpověď, takže mohl se dáti do díla.

Navštívil Stanley Rydera, s nímž byl ujednal předem rozmluvu, a pravil mu: “Pane Rydere, před několika týdny hovořil jste se mnou v této kanceláři a žádal jste mne, abych vám pomohl při volbě vaší kandidátní listiny pro Severní Mississippskou dráhu. Pravil jste tehdy, že si přejete, abych se stal presidentem této dráhy, a jako důvod udal jste, že potřebujete muže, na jehož vydatnou, poctivou správu dráhy byste se mohl spolehnouti. Přijal jsem vaši nabídku v nejlepším úmyslu; a vykonal jsem všechny přípravy a provedl jsem hezký kus perné práce, abych se učinil způsobilým pro tento úřad. Nyní slyšel jsem však z vlastních úst pana Price, že zorganizoval společnost, jež má těžiti ze železnice ke svému vlastnímu soukromému prospěchu. Řekl jsem mu, že nehodlám připustiti nic podobného. Od té doby uvažoval jsem o věci a přišel jsem k závěru, že tato situace činí mně nemožným všechno spolupůsobení s panem Pricem. A proto jsem uzavřel, že bude nejlépe, abych resignoval na své členství ve sboru ředitelů a zároveň abych odvolal svou kandidaturu na úřad presidenta dráhy.”

Ryder vyhýbal se Montagueovu pohledu seděl,

zíraje upřeně před sebe a poklepáváje nervosně tužkou na psací stůl. Trvalo chvíli, než odpověděl.

“Pane Montague,” pravil konečně, “je mně o všem velice líto, že slyším toto vaše rozhodnutí. Ale uvažují-li o všech okolnostech, uznávám, že rozhodnutí to je zcela moudré.”

Opět nastala pomlka.

“Dovolíte mně proto, abych vám poděkoval za vše, co jste učinil,” doložil ještě, “a doufám, že tato neblahá epizoda nebude mítí žádného vlivu na náš osobní poměr.”

“Děkuji vám” pravil Montague chladně.

Čekal pak, co Ryder dále ještě řekne. Čekal a nezapadlo jej, aby mu vypomohl z rozpaků.

“Jak pravím,” opakoval Ryder, “jsem vám velice zavázán.”

“Nepochybuje o tom,” děl Montague. “Ale doufám, že nehodláte ukončiti náš poměr tak jednoduchým způsobem jako jest toto.”

Viděl, jak Ryderův výraz se změnil. “Co tím míníte?” tázal se.

“Jest tu věc velké důležitosti, která musí býti urovnána, než se můžeme rozejíti. Jak víte, jsem osobně majitelem pěti set akcií Severní Mississippské dráhy a do této míry jsem interessován na osudu železnice.”

“O zajisté,” pravil Ryder klidně, “ale s tím nemám pranic co činiti. Jako akcionář dráhy musíte jednati se sborem ředitelů.”

“Vedle toho, že jsem sám akcionářem,” pokračoval Montague, aniž by dbal Ryderovy poznámky, “musím též chrániti zájmy oněch tři osob, které jsem navštívil k vůli vám. Byl jsem prostředkem, použi-

tým k tomu, přiměti tyto muže k hlasování pro ředitelský sbor vámi navržený. Byl jsem prostředkem, použitým k tomu, aby se vydali v moc pana Price a vaši. Jelikož věc se takto má, pokládám to za otázku mé cti a cítím se jim zodpovědným.”

“Co hodláte učiniti?” tázal se Ryder.

“Dopsal jsem jim, zpraviv je o svém úmyslu vzdáti se kandidatury. Nesdělil jsem jim okolnosti, ale naznačil jsem jim prostě, že se cítím bezmocným zameziti jisté věci, proti nimž mám námitky. Vyličil jsem jim postup, kterým se míním bráti, a nabídl jsem jim příležitost dostat se ven za týchž podmínek jako já. Přijali mou nabídku, a zítra dostanu jejich akcie a jejich zmocnění naložiti s nimi dle mého uznání. Já sám mám své akcie s sebou; i oznamuji vám, že pokládám vás za povinny odkoupiti ode mne mé akcie za stejnou cenu, jakou jste platili za nové akcie, totiž 50 dollarů za akcii.”

Ryder hleděl naň upřeně. “Pane Montague, vy mne uvádíte v úžas!” pravil.

“Je mi líto,” pravil Montague. Hlas jeho zněl tvrdě, jeho tvář halila se v přísný výraz. Upřel zraky na Rydera. “Přes to,” pravil, “nezbude vám než koupiti akcie.”

“Je mi líto, že se musím tak vyjádřiti,” děl Ryder, “ale požadavek ten zdá se mně drzým.”

“Úhrnný obnos akcií,” pokračoval Montague, “je tři tisíce pět set, a cena za ně je jedno sto sedmdesát pět tisíc dollarů.”

Oba pohlédli na sebe. Ryder viděl výraz Montagueova zraku, a neopakoval již dřívější úsměšek.

“Smím se tázati,” tázal se ztlumeným hlasem, “z

jakého důvodu se domníváte, že vyhovím neobyčejné vaší žádosti?"

"Mám velmi dobrý důvod, jak sám, tuším, uznáte," pravil Montague. "Vy a pan Price koupili jste tuto železnici a chcete ji nyní pleniti. To je vaše výsada, — jak se zdá, je to zde ve Wall Street obyčejem ošizovati obecnostvo, hledající uložení peněz. Ale nemůžete ošiditi mne, protože já vím příliš mnoho."

"Smím věděti, co hodláte učinit v případě odmítnutí?" děl Ryder.

"Zajisté," pravil Montague. "Pustím se v zápas. Dokud nekoupíte akcie mé a mých přátel, zůstanu ředitelem železnice a také kandidátem na úřad presidenta dráhy. V nejbližší schůzi ředitelské zahájím boj, a budu-li tam poražen, přenesu zápas do veřejnosti. Lichotím si, že má pověst bude něco v mém starém domově; v Mississippi nebudete moci jednati s takovou libovůlí, na jakou jste zvyklí zde v New Yorku. Také na soudech budu s vámi zápasiti. Nevím sice zrovna, jaký je zákon ve příčině plenění veřejnoprávních korporací vlastními jejich řediteli, ale divil bych se velice, aby se mně nepodařilo naléztí nějaký prostředek, jímž bych vám to mohl zameziti. Také ostatně, jak víte, znám fakta, týkající se toho, jak jste si zjednali nové své výsady ve státní zákonodárně —"

Ryder naň vztekle pohleděl. "Pane Montague," zvolal, "to je vydírání!"

"Nazvete si to jak se vám líbí," pravil Montague. "Nebudu se strachovati čeliti takové obžalobě, uznáte-li za vhodné přivésti ji na soud."

Ryder chtěl již odpověděti, ale pak zatajil dech a oddechl si z hluboka. Když počal opět mluvit, o-

vládal se již úplně. “Připadá mi to vše nejvýš neobyčejné,” řekl. “Jistě, pane Montague, nemyslíte, že můžete uvést na veřejnost to, co jste zvěděl od pana Price a ode mne, když jste jednal jako náš důvěrný právní rádce! Jistě nezapomínáte na svůj závazek mlčenlivosti, který jste na mně zde složil v této mé úřadovně!”

“Nezapomněl jsem na to,” odvětil Montague. “A uvážil jsem proto o celé věci co nejpečlivěji. Přišel jsem k závěrku, že jste to vy, který jste porušil závazek. Mám za to, že vaše porušení bylo dobře rozváženo, — že jste je zamýšlel hned od prvního počátku. Ubezpečoval jste mne, že si přejete poctivou správu železnice. Nevěřím, že byste si byl vůbec kdy něco takového opravdu přál, věřím, že jste měl pouze jedinou myšlenku, použití mne jako prostředku k zabezpečení si kontroly nad železnicí bez výkupu ostatních akcionářů. Když jste provedl tento svůj úmysl, souhlasíte s tím ochotně, bych zase ustoupil. V pravdě neměl jste jistě — o tom jsem přesvědčen, — na mysli, že bych se stal presidentem dráhy. Ale ubezpečuji vás, že jste si vybral nepravého člověka; já nedám s sebou zahrávat takovýmto způsobem. Ani mne nenapadá, abych ustoupil od presidentské kandidatury a dovolil vám a panu Priceovi kořistiti z dráhy a připraviti mne o hodnotu mého majetku —”

Montague chtěl pokračovati, ale Ryder rychle mu skočil do řeči. “Uznávám oprávněnost toho, co pravíte zde, pane Montague”, pravil. “Pokud jde o vaše vlastní akcie, máte úplné právo, abychom vás vykoupili. Jsem přesvědčen, že na tomto rádném podkladě —”

“Naopak,” pravil Montague. “Právě nadhození

tohoto podkladu pokládám za urážku. Já byl použit za prostředek k vydání jiných lidí na vaši milost a nemilost. Mého dobrého jména a mých slibů bylo použito k tomuto účelu, a proto k čemu já mám právo, k tomu mají právo také oni. Zde není žádné jiné možné narovnání než ono, které jsem vám nabídl.”

Ryder neměl, co by dále řekl. Seděl, zíraje upřeně na Montaguea. A Montague, který netoužil po zbytečném prodlužování této rozmluvy, rázem povstal.

“Neočekávám vašeho rozhodnutí okamžitě,” pravil. “Předpokládám, že si přejete poraditi se s panem Pricem. Sděлил jsem vám nové podmínky, a nemám, co bych více řekl. Bud’ přijmete tyto podmínky, nebo zanechám všech ohledů a připravím se, abych vás potíral při každém kroku. Očekávám akcie dnešní večerní poštou a dovoluji si proto vás žádati, abyste si neobtěžoval oznámiti mně zítra v poledne své rozhodnutí, abychom mohli bez odkladů ukončiti celou tu věc.”

A s tím se obřadně uklonil a odešel.

Příštího rána přinesla mu pošta dopis od Williama E. Davenanta. “Drahý pane Montague,” psal Davenant. “Bylo mně oznámeno, že máte tři tisíce pět set akcií Severní Mississippské dráhy, jež jste ochoten prodati po 50 dollarech za akcii. Přinesete-li dnes akcie do mé kanceláře, bude mně potěšením odkoupiti je od vás.”

Montague byl již obdržel akcie z Jihu a proto se okamžitě odebral k Davenantovi. Tento jednal s ním s plnými formalitami, ale Montague zachytil v jeho oku jistý zákmit potlačovaného humoru, který zdál

se mu zcela důvěrně povídati, že Davenant oceňuje na celé čáře jeho chytrý kousek.

“Tím celá věc je ukončena,” pravil konečně Davenant, když byl přiložil piják na poslední z Montagueových podpisů. “I doufám, že mně dovolíte prohlásiti, pane Montague, že vás pokládám za neobyčejně schopného obchodníka.”

“Vážím si vaší poklony,” odvětil suše Montague.

XVI.

Montague byl nyní mužem poměrně žijícím jako soukromník užívající prázdná. Měl jen dva právní případy v práci, které nezaměstnávaly jej tou měrou jako dříve vyhlídka na správu dráhy. Byly to nahodilé případy proti velkým korporacím, a tak Montague hleděl vstříc hubenému roku. Usmál se trpce v duchu, vzpomínaje, že jediná věc, která mu dodala odvahy odtrhnouti se od Price a Rydera, byly peníze, jež on a jeho bratr Oliver získali pomocí "tipu" (pokynu) z Wall Street.

Dostal dopis od Alice. "Zůstanu ještě několik týdnů v Newportu," psala. "Považ si, kdo mne pozval — Laura Heganova. Byla ke mně neobyčejně vlídnou, a příští týden odeberu se k ní. Bude tě zajímati, že jsem měla dlouhý rozhovor s ní o tobě; použila jsem té příležitosti, abych jí sdělila některé věci, jež měla věděti. Přijala to velmi vlídně. Doufám, že koncem příštího týdne sem zavítáš, prve než odtud odjedu. Harry Curtiss zde ztráví své prázdniny; měl bys přijíti s ním."

Montague usmál se sám k sobě, když četl tento dopis. Nejel tam s Curtisem. Ale vedro ve městě

bylo tak dusivé a myšlenka na venek a mořský břeh tak lákavá, že se jednou v pátek večer rozejel tam na lodi, plující vzhůru zátokou.

Byl pozván na oběd k Heganovým. Jim Hegan byl sám přítomen — poprvé za tři léta. Paní Heganová prohlásila, že se tak stalo jen tím, že si zajela do New Yorku a přivedla jej s sebou.

Bylo to poprvé, co Montague vůbec byl po delší dobu pohromadě s Heganem. Pozoroval jej se zájmem, jelikož tento muž byl pro něho dráždivou záhadou. Byl tak klidný a jasný, — vždy zdvořilý a přátelský. Ale co bylo za touto maskou, to Montague dráždilo. Po čtyřicet let se tento muž namáhal a rval v aréně Wall Street a jen za jediným cílem a s jedinou myšlenkou, pokud aspoň Montague věděl — hromaditi peníze. Jim Hegan nedopřál si žádné ze zábav boháčů. Neměl žádných koníčků a jen zřídka objevoval se ve společnosti. Když měl hodně práce, musil míti dvanáct sekretářů a všechny dovedl utahati. Byl gigantickým strojem, pracujícím celý den a celou noc, — strojem na děláni peněz.

Montague sám nedbal mnoho o peníze a proto divil se tomu. Nač jich ten muž potřebuje? Co hodlá s nimi provésti? Jaký byl mravní zákonník, názor životní toho člověka, který všechen svůj čas obětoval jen kupení peněz? Jaký důvod asi dával sám vlastní své kariéře? Nějaký důvod přece musil míti, jinak by byl nemohl býti tak klidný a tak jarý. Anebo byl snad takovým jen proto, že si vůbec nepřipouštěl žádných podobných myšlenek? Byl to snad u něho jen slepý pud? Byl snad jen živočichem, jemuž bylo přirozeností dělati peníze a který nebyl trápen žádnými vrtochy v této příčině? Tato myšlenka zdála

se poněkud krutá Montagueovi; pozoroval Jima Hegana s jistou bázní spatřoval v něm jakousi strašlivou živelní sílu, slepou a nevědomou, jako blesk nebo jako tornado.

Byl' Jim Hegan jedním z velkých ničitelů. Jeho jmění bylo nahromaděno pomocí oněch method, jež byl načrtal major Venable, kupováním aldermanů (městských radů) a zákonodáren a guvernérů, nabýváním výsad za nic a prodáváním jich za miliony, organisováním obrovských podvodů a uvalováním jich na bedra obecnstva. A zde seděl na verandě svého domu, v pološeru srpnového večera, kouře doutník a hovoře o sirotčinci, ježž byl založil!

Byl jarý a přívětivý byl dokonce i dobročinný. A bylo možno, aby neměl vůbec ani vědomí oné široké stopy zkázy a záhuby, již za sebou zanechával? Montague cítil, jak se ho náhle zmocňuje touha proniknouti za tuto masku, přiskočiti k tomuto muži a překvapiti jej několika neočekávanými otázkami, dojest. Toto vzezření mocné a velitelské, to jistě byla maska. A jakým byl sám vůči sobě? Když byl sám a sám, jen se svým svědomím? Jistě musily se mu před zrakem objevovati jako přízraky životy těch, jež byl zničil, a mučiti jej! Jistě musil se svíjeti při vzpomínkách na ty zrady a ukrutnosti!

A od Hegana Montagueovy myšlenky přecházely k jeho dceři. I ona byla jasná a vznešená; Montague hádal, jak jí jest asi v duši. Co asi věděla o kariéře svého otce? Jistě nemohla si namluviti, že vše, co slyšela, jest pouhá pomluva. Možno pochybovati o tom neb onom nařčení, ale široká fakta jsou nesporna. A ospravedlňovala to a omlouvala? Či byla snad potají také nešťastna? A byla to snad pří-

čina její pýchy a její trpkých řečí? Bylo to ustavičným předmětem rozhovoru v společnosti, jak Laura Heganova se vyprosila ze všech prací své matky a věnovala se jen práci ve špinavých brlozích. Dostihla snad Nemesis (pozn, bohyně Spravedlnosti) Jima Heganu v podobě jeho dcery? Byla snad ona tím svědomím, jímž byl týrán?

Jim Hegan nikdy nemluvil o svých záležitostech. Za celou tu dobu, co s ním Montague ztrávil ty dva dny v Newportu, jen tu a tam narazil na ně. "Peníze?" prohodil onoho večera. "Nedbám o peníze. Peníze jsou pro mne jen třísky."

Život byl hrou, a třískami byly dollary! Oč zápasil, to byla moc! A najednou se zdálo Montagueovi, že vidí před sebou dráhu tohoto muže rozvinutou jako panorama. Počal život jako hoch pro posílky v kanceláři; a nad ním byly všechny ty veličiny obchodní a finanční a žebřík, po kterém se mohl mezi ně dostat, byly peníze. Byli tu sokové, s nimiž se rval; a udolávání těchto soků zaujalo celý jeho život a všechny jeho myšlenky. Kupoval-li zákonodárny, činil tak jen proto, že jeho sokové se pokoušeli totéž. A snad při tom všem ani netušil, že je ničitelem; snad by to byl ani neuvěřil, kdyby mu to byl někdo řekl! Kráčel celou tou životní drahou ušlapávaje všechen odpor a drtě všechno před sebou, chovaje ve svém srdci naději, že jednoho dne, až dosáhne panství a nebude již míti žádných soků, kteří by se mu stavěli v cestu a mařily jeho záměry, — pak že bude volný konati dobro. Pak nebude již ničitelem!

A snad to byl i jeho smysl jeho ubohého úsilí — jeho sirotčince! Montagueovi se zdálo, že se bohové musejí trásti olympským smíchem, dívají-li se na toto

divadlo: Jim Hegan a jeho sirotčinec! Jim Hegan, který by byl mohl naplniti dvacet sirotčinců dětmi těch, jež byl vehnal ve zkázu a sebevraždu!

Takové myšlenky letěly Montagueovou hlavou a nedopřávaly mu pokoje. Snad bylo dobře, že nezůstal příliš dlouho u Heganových onoho večera. A konečně, k čemu by to bylo? Jim Hegan byl tím, čím jej učinily okolnosti. Lichým byl sen míru a dobročinění, — vždy se mu objevil nový nějaký sok! Nyní právě došlo zase k nové bitvě ve Wall Street, bylo-li pravdou, co se proslýchalo; Hegan a Wyman drželi se za hrdla. Chtěli vybojovati svou rozepři a nebylo lze žádným způsobem jim v tom zabrániti, — ani kdyby jim byli strhli pilíře národa nad hlavami.

Co tací mužové dělali ve svém zápase, o tom se Montague dovídal každého dne. Příštího rána, když seděl na piazzě jednoho z hotelu, pozoruje kolemjdoucí, poznal známou tvář a pozdravil mladého inženýra, poručíka Longa, který přišel a usedl vedle něho.

“Nuže”, pravil Montague, “dověděl jste se něco od svého přítele Gamblea?”

“Je zase doma, v lůně své rodiny”, pravil mladý důstojník. “Unavil jej zdejší hluk.”

“Zajímavý člověk, tenhle Gamble,” poznamenal Montague.

“Mám ho velice rád”, pravil důstojník. “Není si ce příjemno se na něho dívati, ale má srdce na pravém místě.”

Montague přemýšlel chvíli, pak se tázal: “Poslal vám vůbec ty olejové rozbory?”

“No, to bych řekl, že poslal!” pravil poručík. “A poslyšte, ty vám byly báječné! Ministerstvo se bude domnívati, že jsem ohromný odborník.”

“To jistě”, pravil Montague.

“Bylo to skutečně velké štěstí pro mne”, děl poručík. “Byl bych se octl jinak v náramně trapném postavení.”

Mlčel chvíli, pak pokračoval: “Nedovedete si ani představit, jak potízné je postavení nás námořních důstojníků. Víte, já myslím, že se o těch smlouvách musilo něco dostat na veřejnost.”

“Ale jděte”, pravil Montague se zájmem.

“Opravdu. Přisímbůh, chtěl jsem již o tom psát vrchnímu velitelství. Byl jsem obtěžován neméně než třikráte.”

“Skutečně?”

“Představte si!” vyprávěl poručík. “Takový nějaký mladý člověk použil jednoho z mých přátel a dal se od něho představit. Lepil se na mne celý večer a cestou domů spustil takovouhle: Že prý slyšel od jednoho přítele z Washingtonu, že jsem jedním z těch, kdož byli vyzváni k sepsání specifikací pro olejni smlouvy válečného loďstva; a on prý má některé přátele, kteří se zabývají olejem a kteří by mně mohli dobře poraditi. Dal mi ovšem na srozuměnou, že by to byla pro mne dobrá věc. Považte si jen!”

“Dovedu si představit, jak vám to bylo nepříjemno.”

“Pravím vám, to věru donutí člověka k přemýšlení”, pravil poručík. “Vidíte, lidé v naší službě jsou vydáni podobným věcem ustavičně, a někteří z nich snaží se žít ve větším slohu, než stačí jejich příjmy. To je věc, před kterou se musíme mít všichni na pozoru. Dovedu se smířiti s uplácením v politice a v obchodě, ale když jde o vojsko a válečné loďstvo, — povídám vám, tu jsem hotov k boji.”

Montague neříkal nic. Neměl, co by na to řekl.

“Gamble mi povídal něco, že jste zaujat v boji proti ocelářskému trustu,” pravil poručík. “Je to pravda?”

“Bylo to pravda”, odvětil Montague. “Ale jsem z toho již venku.”

“Když tak o tom mluvíme, — také jsem již přemýšlel o tom ocelářském trustu”, pravil poručík. “My ve válečném lod’stvu, víte, také můžeme chvílemi do něho nahlédnouti.”

“To bych byl ani neřekl”, pravil Montague.

“Zeptejte se kteréhokoli člověka u nás”, pravil poručík. “Je to stará rána, kterou nosíme ve svých duších, — a nechce se zahojiti. Myslím ty podvody s pancéřovými deskami.”

“O ano!” pravil Montague. Nosil v hlavě velký seznam obžalob proti ocelářským velmožům; ale na tuto byl zapomněl.

“Já o tom vím zvláště”, pokračoval poručík, “protože můj otec byl před patnácti lety ve vyšetřovací komisi. Jsem trochu ostrý, počnu-li mluvit o tomto předmětu, ale není se co diviti. To, co otec objevil, způsobilo vlastně tehdy jeho smrt.”

Montague pohleděl zvědavě na mladého poručíka, který hleděl před sebe, ponořuje se ve chmurné myšlenky. “Těžko říci, jak člověku z námořního lod’stva je!” pravil. “Říká se nám, že naše lodě ubírají se do Tichého oceánu, a že každou hodinu bezpečnost národa může na nich záviseti! A lodě ty jsou pokryty rozežranými pancéřovými deskami, jež vyrobil starý Harrison a prodal vládě za čtyřnásobnou neb pětinašobnou cenu, co skutečně stály. Vezměte jen jeden případ, který dobře znám, — “Oregon”. Mám dnes

na palubě této lodi bratra. Za španělské války celá země ji sledovala a modlila se za ni. A já mohl bych jíti na palubu oné válečné lodi a položit prst na místo v její střelovzdorné velitelské věži, kde je celá řada otvorů zrovna prostředkem jejím — otvorů to, které starý Harrison navrtal a ucpal pak kusy železa. Kdyby taková plotna byla zasažena granátem, roztrhne se jakoby byla ze skla.”

Montague naslouchal polo omráčen. “Je to možno viděti?” zvolal.

“Viděti? Nikoli!” pravil poručík. “Vše to je přirozeně na vnitřní straně desky. Když byli hotovi se svou špinavou prací, upravili zevnějšek, a kdo pozná kdy rozdíl?”

“Ale pak tedy — jak vy o tom víte?” tázal se Montague.

“Já?” pravil poručík. “Protože můj otec měl před sebou historii oné pancéřové desky od chvíle, kdy byla vyrobena, až do jejího připevnění: původní opisy továrních záznamů před jejich “opravením” a přísežná prohlášení dělníka, který práci tu prováděl. Měl totiž však ještě o stu jiných případů. Znam muže, který dnes má všechny ty papíry.”

“Vidíte”, pokračoval poručík po chvíli, “vládní specifikace žádaly, že každá deska má býti podrobena přesně stanovenému postupu zpracování; a tovární záznamy o každé desce byly uschovány. Ale ovšem správné provedení těchto předpisů bylo by vyžadovalo ohromné obnosy, a i pak ještě sta desk bylo by špatných. Proto když tovární záznamy přišly do kanceláře, mladý Ingham a Davidson měli je přehlížeti, upravit a uvésti v souhlas s normálním předpisem, — a tímto způsobem tito brillantní mladíci vydělali ony

peníze, které dnes utrácejí s dívkami z divadelních sborů a s herečkami. Sepisovali vždy nové záznamy, ale v některých případech zapomněli staré záznamy zničit, někdo v kanceláři je schoval a tak se vláda zmocnila tohoto tajemství.”

“Zní to skoro neuvěřitelně!” zvolal Montague.

“Vezměme na příklad historii desky H 619 z “Oregonu”, pravil poručík. “To byla jedna z celé skupiny desk, která byla vybrána k ballistickým zkouškám v Indian Head. Když byla vybrána, vzali ji v noci tajně do továrny a potají ji třikrát podrobili novému procesu, a tu ovšem obstála při zkouškách, a celá skupina tím byla uznána za dobrou.”

“Co se pak stalo?” tázal se Montague.

“To víte, pramálo”, pravil poručík. “Vláda nemohla se odvážiti, aby se skutečnými fakty šla na veřejnost. Ale lidé uvnitř válečného loďstva věděli to, a bude se na to pamatovati tak dlouho, pokud loď potrvají. Jak jsem řekl, to zabilo mého otce.”

“Což ti lidé unikli úplně trestu?”

“Byla ustanovena vyšetřující komise, a vládě byla přiřknuta náhrada kolem šesti set tisíc dolarů. Právě nyní je zde v hotelu jeden muž, který by vám mohl ze zákulisí této věci mnoho sdělit.” A poručík zamlčel se a rozhlédl se kolem sebe. Náhle povstal, šel k zábradlí a zavolal na muže, který krácel po druhé straně ulice.

“Hello, Bates”, pravil, “pojd’te sem!”

“O! Bates z “Express”?” pravil Montague.

“Vy jej znáte?” tázal se poručík. “Hello, Bates! Co pak jste se dal přeložiti do redakční části pro společnost?”

“Sháním interviewy”, odpověděl tento. “Jak se

vede, pane Montague? Těší mne, že vás opět vidím.”

“Pojd’te sem”, zval poručík “a sedněte si k nám.”

“Hovořil jsem právě s panem Montaguem o podvodu s pancéřovými deskami”, dodal, když se Bates posadil. “Pravil jsem mu, že znáte tu historii o vládním vyšetřování. Bates pochází totiž z Pittsburghu, víte snad?”

“Ano, vím to”, děl Montague.

“To byla moje první žurnalistická práce, na které jsem pracoval”, pravil Bates. “Ovšem, pittsburské noviny neotiskly fakta, ale já jsem je všechny sebral. A potom jsem se náhodou seznámil důvěrně s jistým právníkem v Pittsburghu, který vedl tajné vyšetřování; a pokaždé, když čtu v novinách, že starý Harrison daroval někam novou knihovnu, vše mi krev v žilách.”

“Někdy si myslívám”, vskočil mu do řeči poručík, “že kdyby se někdo našel, kdo by tuto historii vyličil americkému národu, musil by národ se vzchopiti a vyhnati toho starého ničemu ze země.”

“Ano, ale vy mu nikdy věc nepřišíjete na záda”, pravil Bates; “na to on je příliš chytrý. On vždy dovedl všechnu špínu hoditi na jiné. Vzpomeňte si jen, jak za velké stávky utekl pryč a nechal všechno Williamu Robertsovi; když bylo po všem, přišel zpět a usmíval se, jakoby nic.”

“A pak to koupení vlády, aby zůstal bez trestu!” zvolal zuřivě poručík.

Montague obrátil se k němu a tázavě naň pohleděl. “Co tím míníte?”

“To je historie, kterou by vám mohl vyprávěti Batesův přítel právník,” zněla odpověď. “Důstojnická komise přiřkla vládě náhradu škody deset set tisíc dollarů; ale případ byl v odvolání předložen presi-

dentovi Spojených Států, a tento zaprodal válečné lod'stvo!"

"Zaprodal!" vyhrkl Montague.

Poručík pokrčil rameny. "Tak aspoň tomu já říkám," pravil. "Jednoho dne starý Harrison překvapil zemi řečí na prospěch presidentova programu tarifní reformy; a druhého dne jeho právníkovi bylo oznámeno, že náhrada škody bude snížena asi o 75 procent!"

"A potom," dodal Bates, "William Roberts přijel z Pittsburgu a koupil celou demokratickou stranu v kongresu; a tak země nedostala ani náhradu, ani tarifní reformu. A po té po několika letech starý Harrison prodal vše Ocelářskému trustu a dostal se ven s hypotékou čtyř set milionů dolarů, tížících americký národ!"

Bates opřel se o lenoch židle. "Věru, není to zrovna zvláště zábavný předmět rozhovoru pro sváteční odpoledne," pravil. "Ale nemohu na to zapomenouti. Tak se to dělá, víte, v těchhle kruzích." A ukázal rukou na veselý ruch před nimi se hemžící. "Ženy utrácení peníze v šatech a diamantech, a muži odírají zemi aby to mohly ženy dělati. Uslyšíte lekděs lidi mluvíti, že tito bohatí zaháleči nikomu neubližují leč sami sobě; ale já pravím, že nezanechávají za sebou stopu korupce, kamkoli šlápnou. Věříte mi, pane Montague?"

"Věřím rád," pravil.

"Podívejte se na tahle novoanglická města," děl dále Bates, "a na lidi v nich. Ti, kteří měli energii, se zdvihli a odešli před lety na Západ; ti, co zůstali, nemají ani páteře. Povšiml jste si již toho? Jakmile se sem tento dav, chtivý zábavy, nahrne, změní se

muži ve stravovatele a lokaje a ženy a dívky v služebné a v prostitutky.”

“Naučí se bráti zpropitné!” vskočil do řeči poručík.

“Všechno, co mají, je pro měšťáky na prodej,” děl Bates. “Politicky není prohnilejšího kouta v celých Spojených Státech nad tenhle Rhode Island; co to již znamená, lze-li něco podobného říci, můžete si představit. V den voleb můžete kupovati hlasy jako sledě, a nikde není ani nejmenšího pokusu nápravy, ani nejslabší naděje v reformu.”

“Mluvíte velmi trpce,” poznamenal Montague.

“Jsem také roztrpčen,” pravil Bates. “Ale nevyrazí to ze mne tuze často. Držím jazyk za zuby a žeru se ve vlastním nitru. My novináři do toho nejlépe vidíme, to víte. My jsme v zákulisí a vidíme, jak se cpou piliny do loutek. Musíme v té hnilobě pracovati celé dny. Některým to nejde k chuti, to vás mohu ubezpečiti. Ale co můžeme dělati?”

Pokrčil rameny. “Trávím svůj čas sbíráním fakt, ale z devadesáti procent odepře mně můj list jejich otištění.”

“Myslím, že byste měl dáti výpověď,” pravil Montague ztlumeně.

“Co mám však dělati lepšího?” tázal se zpravodaj. “Mám fakta; a až jednou náhodou dojde k výbuchu, pak nadejde má doba. A proto zůstávám při tomto řemesle. Musím se jen kojiti nadějí, až se tyto věci dostanou jednou, dřív či později, před zraky lidu, že se tím něco svede. Jednou snad přijde muž, jenž bude míti svědomí a hlas, a který se nedá zakoupiti. Myslíte tak, pane Montague?”

XVII.

Léto míjelo. Ke konci srpna Alice vrátila se z Newportu na několik dní, chtějíc něco nakoupiti, prve než se odebere k Prenticeovým do jejich "campu" (výletního tábora) v Adirondacks.

Společnost měla zde zase nový druh zábavy. Vystavěli si nádherné paláce v pustině a žili fantastickým druhem venkovského života, spojeným s veškerým přepychem civilisace. K tomuto životu bylo potřebí zcela zvláštní šatny s doeskinovými loveckými botami a horolezeckými sukněmi—vše velmi malebné a nákladné.

Alice pobyla jeden večer doma, a tu došlo mezi a jejím bratrancem k důvěrnému rozvodu. "Zdá se mi, Allane, že Harry Curtiss požádá o mou ruku. Soudila jsem, že se sluší, abych ti to řekla."

"Měl jsem již dávno podobné podezření," pravil Montague s úsměvem.

"Harry se domnívá, že se na něho hněváš," pravila dívka. "Je to pravda?"

"Nikoli," odvětil váhavě Montague. "To není správné označení."

“Nerozumím tomu,” pokračovala. “Myslíš, že bych si jej neměla vzít?”

Montague pozoroval její tvář. “Rci mi,” pravil, “rozhodla jsi se provdati se za něho?”

“Nikoli,” odvětila, “to nemohu říci.”

“Jestliže jsi již rozhodnuta,” dodával, “pak ovšem nemá smyslu hovořiti o tom.”

“Ráda bych věděla, co se stalo mezi tebou a jím,” zvolala dívka.

“Bylo to prostě to,” vece Montague, “že jsem shledal, že Curtiss dělá po obchodnicku cosi, co nepokládám za řádné. Jiní lidé ovšem jednájí právě tak jako on—to může býti jeho omluvou.”

“Vždyť musí vydělávati, aby se uživil,” pravila Alice.

“Vím-li to,” pravil Allan, “a ožení-li se, bude musiti vydělávati ještě více na živobytí. Dostane se tak tím úžeji v područí oněch korrupčních sil.”

“Ale co udělal?” tázala se Alice úzkostlivě. Montague vyložil jí krátce celou záležitost.

“Věru, Allane,” pravil, “nechápu, co je na tom tak špatného. Což nejsou Ryder a Price vlastníky dráhy?”

“Jsou jimi z části,” děl Montague. “Ale i jiní lidé jsou z části vlastníky.”

“Avšak ti druzí musejí se s tím smířiti,” protestovala dívka, “rozhodnou-li se vejíti ve spojení s lidmi jako jsou Ryder a Price.”

“Nejsi zasvěcena do věci,” pravil Allan, “a nedovedeš posouditi situaci. Curtiss byl zvolen do ředitelství—tím vzal na sebe úřad důvěry.”

“Udělal to jen k vůli Priceovi,” pravila na to. “Kdyby tak byl neučinil, byl by si prostě Price vy-

bral někoho jiného. Jak pravíš, Allane, nerozumím tomu příliš, ale zdá se mi přes to, že není správně haněti mladého muže, který se musí protloukati životem a činí pouze to, co vidí, že jiní rovněž dělají. Ovšem ty víš sám nejlépe, co máš činiti; ale zdálo se mi vždy, že zacházíš příliš daleko k vůli svým vrtochům.”

Montague usmál se zádumčivě. “To zní příliš podobně tomu, co Harry říkal, Alice. Myslím, že jsi se již rozhodla vzíti si jej, to je vše.”

Alice odjela, provázena Oliverem, jenž se ubíral do napodobeného baronského zámku Bertie Stuyvesantové v jiné části hor. Betty Wymanová měla tam také přijeti, a Oliver měl tam ztráviti celý měsíc. Ale po třech dnech dostal Montague telegram, že jeho bratr přibude do New Yorku nazítří krátce po osmé hodině ranní a aby na něho doma čekal. Montague hádal, co to asi znamená a měl dosti času, aby o věci uvážil a učinil své rozhodnutí. “Nuže?” pravil, když Oliver vešel. “Máš zase něco?”

“Mám,” pravil Oliver.

“Zas něco zcela jiného?”

“Je to svrchovaně jisté. Půjdeš s sebou?” tázal se Oliver po chvíli.

Montague zavrtěl hlavou. “Nikoli,” pravil. “Myslím, že jednou toho bylo pro mne dost.”

“To přece nemyslíš vážně, Allane!” protestoval Oliver.

“Myslím,” zněla odpověď’.

“Ale hochu, to je čiré bláznovství! Mám informace přímo z nitra. Je to tak jisté, jako že slunce zítra vyjde!”

“Rád věřím,” odvětil Montague. “Ale mám již dosti hry ve Wall Street. Viděl jsem ji příliš z blízka

a hnusí se mi. Nemám rád rozčilení, jež mně způsobí —nelíbí se mně, k čemu mne svádí.”

“Ale těch peněz tehdy mohl jsi potřebovati, že ano?” děl Oliver sarkasticky.

“Nepopírám, že mně přišly vhod.”

“A až je vypotřebuješ?”

“O tom jsem dosud nepřemýšlel. Ale najdu si již jinou cestu, která se mně bude více zamlouvatí.”

“Dobrá,” pravil Oliver, “dělej, jak chceš. Já však nenechám si ujíti tuto příležitost něco vydělati.”

Jeli pak do města společně v “cabu”. Montague tázal se cestou: “Z jakého pramene máš tentokráte informaci?”

“Z téhož jako posledně,” odvětil Oliver.

“A zase o Transkontinentálních?”

“Nikoli,” pravil Oliver, “tentokráte jde o jiné akcie.”

“O které?”

“Jsou to akcie Mississippské ocelárny,” zněla odpověď.

Montague obrátil se k němu a vytřeštil naň oči. “Mississippské ocelárny?” vyhrkl.

“Ovšem,” pravil Oliver. “Co se ti zdá?” dodal zaražen.

“Mississippské ocelárny!” vyrazil Montague znovu ze sebe. “Což pak nevíš o mých stycích se Severní Mississippskou drahou?”

“Ovšem, to vím,” pravil Oliver, “ale co ta má co činiti s Mississippskou ocelárnou?”

“Vždyť je to Price, který je v ní,—týž, který je vlastníkem Mississippské ocelářské společnosti!”

“Pravda,” pravil Oliver, “na to jsem zapomněl.”

Jeho společenské povinnosti mu nedovolovaly, aby se mnoho svého bratra vyptával na jeho obchodní věci.

“Allane,” dodal rychle, “ale nikomu o tom ani slova!”

“Není mně dnes pranic do této věci,” odvětil Allan. “Jsem z toho venku. Ale přirozeně mě zajímá dovědět se něco o tom. Co je—nějaký náběh na akcie?”

“Půjdou dolů,” pravil Oliver.

Montague seděl, zíraje před sebe. “V tom je jistě Ocelářský trust,” zašeptal zpola k sobě.

“Nic není pravděpodobnějšího,” zněla odpověď. “Můj pokyn přichází právě z té strany.”

“Myslíš, že se chtějí pokusiti zlomiti Priceovi krk?”

“Nevím; ale myslím že by to dokázali, kdyby se pro to rozhodli.”

“Ale on má většinu akcií!” pravil Montague. “Nemohou mu je přece vzíti!”

“Zajisté nikoli má-li je zamčené ve své pokladně,” zněla odpověď, “a nemá-li žádných dluhů ani závazků. Ale dejme tomu, že přepjal své síly; a dejme tomu, že některá banka mu půjčila peníze na akcie—co potom?”

Montague byl nyní pojat živým zájmem. Šel s bratrem, když tento vybíral si peníze z banky a telefonoval svým “brokerům” (bursovním makléřům), nařizuje jim prodej akcií Mississippské ocelárny. Montague byl potom zabrán jistou soudní záležitostí, která trvala několik hodin. Když byl s tím hotov, odebral se k nejbližšímu “tickeru” (telegrafní stojan v hostinci, klubu a pod., samočinně vypouštějící neustále proužek papíru s nejnovějšími bursovními, obchodními, sportovními a pod. zprávami). První číslice

jež spatřil, byly akcie Mississippské ocelárny,—klesly skoro o dvacet bodů pod ranní záznam!

Holé tyto číslice výmluvně k němu hovořily o četných tragédiích; předvedly mu na mysl půl tuctu různých osobností s jejich triumfy a zoufalstvími. Byl s to čísti v nich historii titánského zápasu. Oliver urval si svou kořist. Avšak co je s Pricem a Ryderem? Montague věděl, že největší část Priceových akcií byla zastavena v Gothamské bance. Co se nyní stane s touto? A co se stane se Severní Mississippskou drahou?

Koupil si odpolední noviny. Sloupce jejich byly plny sensačních zpráv o událostech dne. Dno Mississippské ocelárny se propadlo, nazývaly to noviny. Nejdivočejší pověsti kolovaly. Bylo známo, že společnost provádí obrovské rozšíření závodu, a říkalo se, že přepjala své síly; šeptalo se, že ředitelové ocelářské společnosti spekulovali, že společnost není s to vyplatiti nejbližší čtvrtletní bondy, že nezbude než sekvestrace. Tu a tam se dávalo na jevo, že Trust převzme celý závod, ale úředníci trustu to ihned důrazně vyvraceli.

Vše to přišlo tak neočekávaně jakoby sjel blesk s modré oblohy. Pro Montaguea byla to úžasná, strašná věc. Nedbal nijak toho, že on sám byl venku z tohoto zápasu a že neměl při něm osobně nic co ztratiti. Bylo mu jako člověku, který prožil zemětřesení a zíral nyní, stojí opodál, do zející trhliny země. Ačkoli byl v bezpečí v této chvíli, nemohl zapomenouti, že na této zemi má ještě ztráviti zbytek svého života a že tato země může se příště rozpuknouti právě na místě, kde on stojí.

Montague nespátrával nikde ani nejmenší nadě-

je pro Price a Rydera; představoval si, že jsou úplně hotovi, a nebyl by býval nikterak překvapen, kdyby byl četl, že jsou zničeni. Ale jak se zdálo, odolali této bouři. Episoda přešla s pouhou žní pověstí. Mississippská ocelárna nešla však zpět nahoru; a Montague seznal, že akcie Severní Mississippské rovněž pozbyly trvale osm až deset bodů na chodníkové burse.

Bylo to období velké úzkosti ve finančním světě. Lidé pocit'ovali neklid, třeba nemohli udati určité toho důvody. Během léta bylo na akciovém trhu několik panik; a vůdčí finančníci a železniční představitelé vzali si, jak se zdálo, do zvyku, prorokovati zkázu země, kdykoli měli promluvit na nějakém banketě.

Ale lidé ti nemohli se zjevně shodnouti o příčinách těchto zmatků. Někteří stáli na tom, že vše to způsobily řeči presidenta republiky, jeho útoky na velkoobchodní zájmy země. Jiní tvrdili, že světová zásoba kapitálu je nedostatečná a ukazovali na ničivost velkých válek, zemětřesení a požárů. Jiní zase dokazovali, že není dosti oběživa pro obchod země. Tu a tam vynikl nad obecný lomoz ostrý hlas nějakého radikála, jenž prohlašoval, že katastrofy akcí jsou způsobovány zúmyslně; ale takovéto názory zdály se býti nesmyslné, že byly přijímány jen s úsměškem, jestliže se vůbec kdy ozvaly. I Montagueovi zdála se myšlenka, že byli v zemi mužové dosti mocní, aby mohli ničiti její obchod, a dosti nesevědomití, aby užívali skutečně této své moci, — myšlenka ta zdála se mu senační a nerozumnou.

Ale jednoho večera přece o ni promluvil s majorem Venablem, který se mu vysmál. Major jmenoval mu půl tuctu jmen — Watermana a Duvala a Wyma-

na mezi nimi —, kontrolujících padesát procent bank v Metropoli. Kontrolovali dále i největší tři pojišťovny s jejich zdroji čtyř neb pěti set milionů dolarů; jeden z nich kontroloval velkou transkontinentální železniční soustavu, jež sama jediná měla “přebytek” dvacet neb třicet milionů dolarů k účelům hráčství s akciemi.

“Kdyby kterýmkoli dvěma neb třem z těchto mužů napadlo,” prohlásil major, “mohou za jediný den zničit obchod celé země. Kdyby chtěli nějaké akcie lapiti, mohou je sraziti na cenu, jakou si budou přátí.”

“Jak by to mohli udělati?” tázal se Montague.

“Jsou různé způsoby, jak to provéstí. Pozoroval jste, že poslední velká kalamita počala nejhorší nouzí o peníze, jakou kdy Wall Street po léta zažila. Dejme tedy tomu že tito lidé postupně nahromadí velké zásoby hotových peněz v bankách a smluví se, že je v určitou hodinu z nich vyberou. Dejme tomu, že banky, jež jsou jejich vlastnictvím, a banky, v nichž jsou řiditeli jejich lidé, a pojišťovny, které kontrolují — učiní vesměs totéž! Dovedete si představití, jaká nastane shánka po penězích, vypovídání půjček, chvatné zpeněžování cenných papírů? A když si k tomu přimyslíte obecenstvo tak nervosní jako je naše, když si k tomu přimyslíte úvěr vypjatý až na nejvyšší bod a kde koho, zapleteného do velké té spleti, — vidíte již, co se může státí?”

“To však vypadá jako zahrávání si s dynamitem,” pravil Montague.

“Není to tak zlé, jak by to mohlo býti,” zněla odpověď. “Naší spásou je to, že tito velcí lidé nedostanou se dohromady. Je mezi nimi příliš mnoho žárliv-

vosti a sváru. Waterman potřebuje levné peníze a přiměje Pokladní department k tomu, že půjčí ústavům deset milionů; Wyman zase potřebuje vyšší ceny i jde do Wall Street a vypůjčí si patnáct milionů; a tak to chodí. Je půl tuctu velkých bankovních skupin ve městě —

“Které rovněž spolu navzájem soutěží že ano?” tázal se Montague.

“Ovšem,” děl major, “na příklad zápasí o patronát nad bankami mimo New York. Banky z celého Soustátí posílají své přebytky do New Yorku; jde tu o čtyři neb pět set milionů dollarů, a to je obrovská moc. Některé z těchto velkých bank jsou jednatelem pro tisíc nebo dva tisíce ústavů, a z toho vzniká nejprudší boj. Poskytují tajné výhody všeho druhu, a kvete při tom více hrabání si do kapes, než byste našel na Rusi.”

“To věřím,” pravil Montague.

“Jenom v jednom směru jsou všechny banky za jedno,” pokračoval major. “A sice v záští vůči neodvislým úvěrním společnostem. Jak víte, národní banky musejí chovati pětadvacetiprocentní zálohu, kdežto úvěrní společnosti pouze pětiprocentní. Následkem toho mohou prováděti rychlejší obchod a nabízí vkladatelům čtyři procenta a rozsáhle ohlašovati, a tím vším jednoduše tlačí národní banky ke zdi. Je jich jenom v New Yorku přes padesát a získaly přes jeden bilion dollarů z lidového jmění. A pamatujte na má slova: zde za nedlouho poteče krev!”

A Montague skutečně měl si brzy vzpomenouti na toto proroctví.

Po několika dnech sběhla se událost, která mu poskytla nového světla o situaci. Jeho bratr přišel

k němu jednoho odpoledne s dopisem v ruce. 'Allane,' pravil, "co bys udělal s tímhle?"

Montague vrhl pohled na dopis a viděl, že je to list od Lucy Dupreeové.

"Můj drahý Ollie," psala, "jsem v nepříjemném postavení následkem toho, že nedošlo k jistým obchodním ujednáním, na které jsem počítala. Peníze, které jsem s sebou přivezla do New Yorku, jsou skoro všechny pryč, a jak pochopíte, situace moje, jelikož jsem zde cizí, je velmi obtížná. Mám směnku, kterou mně dal Stanley Ryder za mé akcie. Zní na sto čtyřicet tisíc dollarů a je splatná ve třech měsících. Napadlo mne, že snad znáte někoho, kdo by měl hotové peníze a koupil ode mne tuto směnku. S radostí bych ji dala za sto třicet tisíc. Prosím, nezmiňujte se o tom nikomu, leč zcela důvěrně."

"Tak co o tom soudíš?" pravil Oliver.

Allan zahleděl se na něho. "Ubezpečuji tě, že z toho nejsem moudrý," odvětil.

"Jak mnoho peněz měla Lucy s sebou, když přijela do New Yorku?"

"Měla asi tři neb čtyři tisíce dollarů. Ale pak dostala deset tisíc od Stanley Rydera, když od ní koupil ty akcie."

"Ale takovou sumu peněz nemohla přece utratit!" zvolal Oliver.

"Možná, že je vložila do nějakých papírů," pravil Allan v zamyšlení.

"Nic nikam nevložila!" zvolal Oliver.

"Ale to není, co je mně hádankou," pravil Montague. "Proč neeskontuje však Ryder sám tu směnku?"

“To je to! Co jej to napadá, že nechá Lucy chodit po městě s jeho směnkou?”

“Možná, že o tom neví. Možná, že se snaží vyba-
viti své záležitosti z jeho okolí.”

“Nesmysl!” odvětil Oliver. “Takovému něčemu nevěřím. Já bych spíše soudil, že Stanley Ryder děá to sám!”

“Co pravíš?” tázal se Montague užasle.

“Mám za to, že se pokouší sám o eskont své směny. Nemyslím, že by Lucy kdy přišla k nám sama od sebe. To by raději zemřela hladu. Je příliš hrdá.”

‘Ale Stanley Ryder!’ protestoval Montague. Před-
seda Gothamské úvěrní společnosti!”

“To je zcela v pořádku,” odvětil Oliver. “Je to právě jeho vlastní směnka a nikoli směnka úvěrní společnosti; a vsadím se s tebou, že má nouzi o hotové peníze. Onehdy udělala úpadek velká pozemková společnost, a já vím, že Ryder byl jedním z akcionářů. A tuhle ta kalamita s Mississippskou ocelárnou zasa-
dila mu také pořádnou ránu, a vsadím se proto, že shání peníze, jak může. S Lucy to špatně dopadne. Než se Ryder z toho vytluče, vytáhne z ní poslední dollar.”

Montague asi minutu neb dvě mlčel. Náhle za-
t’al pěsti. “Nic platno, musím ji navštívit,” pravil.

Lucy přestěhovala se z nákladného hotelu, kam ji byl Oliver uvedl, do apartmentního domu, na River-
side Drive. Montague zašel tam časně ráno druhého dne.

Přišla mu v ústrety a stála ve dveřích návštěvny a hleděla na něho. Zpozoroval, že je bledší než býva-
la a že má vrásky starostí na tváři.

“Allane!” pravila. “Myslila jsem, že přijdete některý den. Jak jste mohl tak dlouho odkládati svůj příchod?”

“Nemyslil jsem, že stojíte o mou návštěvu,” pravil.

Neodpověděla. Šla a usedla, stále na něho hledíc, s výrazem strachu v očích.

Náhle Allan vztáhl k ní ruku. “Lucy!” zvolal. “Nechcete odtud? Nechcete odejít, než bude příliš pozdě?”

“Kam mohu jít?” tázala se.

“Kamkoli!” pravil. “Jděte třeba zpět domů!”

“Nemám domova!” odvětila.

“Opust’te Stanley Rydera,” pravil Montague. “Tento muž nemá práva nechati vás, abyste se zahazovala.”

“On mne nenechává, Allane”, pravila Lucy. “Nesmíte jej z ničeho viniti, — nemohu toho strpětí.” Zamlčela se.

“Lucy,” pravil po chvíli, “viděl jsem onen list, který jste psala Oliverovi.”

“Myslila jsem si to,” řekla. “Žádala jsem jej přece, aby tak nečinil. To nebylo od něho hezké —”

“Poslyšte,” pravil. “Chcete mně říci, co to znamená? Chcete mně to říci poctivě?”

“Ano, chci vám to říci,” pravila ztlumeným hlasem. —

“Chci vám pomoci, jste-li v nesnázích,” pokračoval, “ale nechci pomoci Stanley Ryderovi. Dovolujete-li mu užívatí vás —”

“Allane!” vyrazila ze sebe v náhlém rozechvění. “Snad nemyslíte, že ví, že jsem psala onen list?”

“Ano, myslel jsem si to,” pravil.

“O, jak jste mohl!” zvolala.

“Věděl jsem ,že je v nesnázích.”

“Ano, jest v nesnázích, i chtěla jsem mu pomoci, bude-li možno. Víím, že to byla šílená myšlenka; ale to bylo vše, co jsem mohla učiniti.”

“Ano, rozumím,” pravil Montague.

“A nechápete, že jej nemohu opustiti?” zvolala Lucy. “Nyní právě, — když potřebuje pomoci, — když jeho přátelé jej obklíčili? Já jsem jediná osoba na širém světě, která o něho dbá, — která skutečně mu rozumí —”

Montague viděl, že nemá, co by řekl.

“Vím, že se vás to nemile dotýká,” pravila Lucy, “a nedomnívejte se, že by mne to nebolelo. Tato myšlenka nikdy mne neopustí! Ale jsem přesvědčena, že jednoho dne mně porozumíte; a ostatní svět — na tom mně nesejde, co ten o mně mluví.”

“Dobrá, Lucy,” odvětil Allan smutně. “Vidím, že vám nemohu jinak býti nápomocen. Nebudu vás již nikdy obtěžovati.”

XVIII.

Uplynul měsíc. Montague byl pohřížen ve svou práci a k jeho sluchu doléhaly jen slabé ohlasy bouře, která zuřila ve finančním světě. Byla to věc, na kterou v příštích dobách myslíval s podivením, jak mohl míti tak málo tušení o tom, co přicházelo. Připadal si podoben sedlákovi, který kopá na poli se skloněnou hlavou, zatím co armády kolem něho táhnou do boje, a který je překvapen, když náhle uslyší lomoz bitevní a výbuchy granátů nad hlavou.

Přišlo k novému velkému otřesu na akciovém trhu. Stewart, mladý Lochinvar ze Západu, pokusil se o skoupení mědi. O tom, co následovalo, kolovaly nejdivočejší pověsti. Někdo říkal, že nějaký zrádce zaprodal tento plán; jiní zase říkali, že došlo ke sporu mezi spiklenci. At' tomu bylo jakkoli, měď povolila, a zase jednou nastaly chvíle divého davového jekotu na chodníkové burse, a hrůza zachvěla celým finančním distriktem. Pak náhle, jako když blesk sejde, přišly zprávy, že konference velkých bankéřů rozhodla, že mladý Lochinvar má býti vypuzen ze svých newyorských bank. Mluvílo se, že i jiné banky jsou do toho zapleteny, a že budou další konference. Na

to po několika dnech přišly opět zvěsti, že všechny banky Cummingse, Ledařského krále, jsou v úzkých, a že i on bude vytlačen z pole.

Montague nikdy neviděl nic podobného jako vládnoucí právě rozčilení ve Wall Street. Každý s kým se setkal, měl novou náruč pověstí, ještě divočejší než poslední. Bylo to, jakoby se byla náhle rozevřela velká trhlina v zemi před očima bankovní obce. Ale Montague byl právě v důležitém kritickém sporu, který vedl proti Tabákovému trustu; a myslil si, že nemá žádného zájmu na tom, co se právě odehrávalo. Časopisy dělaly vesměs zoufalé pokusy, aby zmírnily obecnou úzkost, — psaly, že jest již po všech nesnázích, že Dan Waterman přispěl k zachránění ohrožených životů. A Montague věřil, co četl, a šel dále svou cestou.

Asi tři nebo čtyři dny po té, co krise vypukla, byl pozván k obědu svým přítelem Harveyem. Montague byl unaven celodenním pobytem u soudu, a protože se nechtěl převlékati, odebral se nahoru do města přímo ze své kanceláře do Harveyova hotelu, místa hojně vyhledávaného lidmi ze společnosti. Harvey najal celé patro a vyzdobil si je znovu dle svého vlastního vkusu.

“Jak se máte, pane Montague?” pravil klerk, když Montague přišel k pultu hotelové úřadovny, “Pan Harvey nechal zde pro vás lístek.”

Montague otevřel obálku, a četl rychlou škrabaničí, sdělující, že Harvey dostal právě zprávu, že banka, jejíž byl ředitelem, je v úzkých, a že musil proto do schůze, na rychlo svolané na večer. Telefonoval do Montagueovy kanceláře, a do jeho hotelu, ale nebyl s to naléztí jej.

Montague, nemaje kam by šel, ježto jeho rodina dlela mimo město, odebral se do jídelny a pojedl sám, načež vyšel do vstupní dvorany a koupiv si několik večerníků, přelétal zrakem hlavičky zpráv.

Náhle objevil se ve dveřích jakýsi muž, a Montague zahleděl se na něho. Byl to Winton Duval, bankéř; Montague neviděl jej od té chvíle, co se byli setkali v návštěvně paní Winnie. Duval neviděl Montaguea a kráčel kolem, maje brvy zamyšleně staženy, a vešel do jedné ze zdviží.

Za chvíli ozval se kdosi podle Montaguea. “Jak se máte, pane Montague?”

Tento se obrátil a spatřil obchodvedoucího hotelu, pana Lyona, kterého mu byl kdysi Siegfried Harvey představil. “Přišel jste také na konferenci?” tážal se.

“Na konferenci?” pravil Montague. “Nikoli.”

“Dnes večer máme tu velkou schůzi bankéřů,” vysvětloval Lyon. “Myslím, že o tom nedáno nic do veřejnosti, nezmiňujte se proto o tom nikomu. — Jak se máte, pane Warde?” prohodil k muži, který kráčel kolem. “To je David Ward.”

“Ach,” pravil Montague. Ward měl ve Wall Street přezdívku “Watermanův kancelářský poslíček”. Byl to ovšem “office-boy” s náramně vysokým platem, — Waterman platil mu sto tisíc dollarů za to, že pro něho spravoval jednu z velkých pojišťoven.

“Tak on je zde též?” pravil Montague.

“Ano, Waterman je zde též,” děl Lyon. “Přišel postranním vchodem. Je to něco neobyčejně tajného, myslím, — najali si osm pokojů nahoře, souvisících mezi sebou. Waterman vejde z jedné strany a Duval

z druhé, a tak nebudou zpravodajové věděti, že jsou pohromadě.”

“Tak se to tedy dělá!” pravil Montague s úsměvem.

“Koukal jsem po nějakých žurnalistech,” dodal Lyon. “Ale zdá se, že se o tom nedověděli.”

Odešel a Montague stál ve dvoraně, pozoruje lidi kolem sebe. Viděl vcházeti Jima Hegana a vstupovati do zdviže v obstárlém muži, který jej provázel, poznal Bascoma, předsedu Empire Banky, Watermanova vlastního to ústavu. Viděl pak jiné dva muže, jež znal jako předáky bankovního systému; a když potom zaletěl zrakem k hotelovému pultu, spatřil tam vysokého muže s širokými plecemi, jenž hovořil s klerkem; když se obrátil, viděl Montague, že je to jeho přítel z “Expressu” Bates.

“Hm!” myslil si Montague. “Novináři to přece vyčenicnali!”

Viděl, že Batesův zrak přelétl dvoranu a utkvěl na něm. Montague pohnul rukou na pozdrav, ale Bates mu neodpověděl. Místo toho šel k němu a když kráčel kolem něho, zašeptal tiše a rychle: “Prosím, pojd’te do psacího pokoje.”

Montague stál chvíli v úžasu, ale pak šel za ním. Bates šel do kouta pokoje a usedl tam. Montague přistoupil k němu.

Reportér rozhlédl se kvapně kolem sebe a počal pak spěšně: “Musíte mně prominouti, pane Montague, ale nechtěl jsem, aby někdo viděl, že jsme spolu mluvili. Prosím vás o jistou laskavost.”

“Co jest!”

“Běžím za zprávou. Je to věc velmi důležitá. Nemohu vám to nyní blíže vysvětliti, ale musím do-

stati jistý pokoj v tomto hotelu. Máte příležitost prokázat mi službu, za kterou vám budu do smrti dlužníkem.”

“Čím vám mohu posloužiti?” tázal se Montague.

“Potřebuji pokoj čtyři sta sedm,” pravil Bates. “Nemohl-li bych dostati čtyři sta sedm, musím dostati číslo pět set sedm nebo šest set sedm. Neodvážuji se požádati o pokoj sám, protože klerk mne zná. Ale vám jej dá.”

“Ale jak mám o něj požádati?” pravil Montague.

“Jen o něj řekněte,” pravil Bates, “to půjde zcela dobře.”

Montague se na něho zadíval. Viděl, že jeho obličej je velice rozechvěn.

“Prosím, prosím vás o to!” šeptal, vkládaje ruku na Montagueovo rámě. A Montague řekl: “Dobrá!”

Šel opět do dvorany, procházel se chvíli a pak zašel k pultu.

“Dobrý večer, pane Montague,” pravil klerk. “Pan Harvey se nevrátil.”

“Vím to,” pravil Montague. “Ale přál bych si nějaký pokoj na dnešní večer, někde blízko mého přítele. Mohl bych dostati nějaký pokoj ve čtvrtém patře?”

“Ve čtvrtém?” pravil klerk a obrátil se k tabuli, zavěšené na protější zdi. “Kde si přejete, — do předu nebo do zadu?”

“Máte čtyři sta pět?” tázal se Montague.

“Čtyři sta pět? To je pronajato. Máme čtyři sta jeden, — čtyři sta šest, a na druhé straně — čtyři sta sedm —”

“Vezmu čtyři sta sedm,” pravil Montague.

“Čtyři dollary za den,” sděloval klerk, snímaje klíče.

Nemaje žádných zavazadel, Montague zaplatil předem a šel za hochem ke zdviži. Bates šel za ním, a jiný muž, malý svalnatý chlapík, nesoucí ruční kufřík na šaty, vstoupil rovněž do zdviže, i dostali se na čtvrté patro.

Hoch otevřel dvěře a všichni tři muži vešli do pokoje. Hoch otočil knoflík elektrického světla, spustil záclony a zavřel okna a poklidil tu a tam, aby si zasloužil zpropitné. Když odešel a zavřel dvěře za sebou, klesl Bates na postel a vloživ hlavu do rukou, vyrazil ze sebe: “O, můj bože!”

Mladý muž, který jej provázal, odložil kufřík a usednuv na jednu ze židlí, opřel se o lenoch a dal se do veselého smíchu.

Montague stál, hledě s jednoho na druhého.

“Můj bože, můj bože!” pravil Bates znovu. “Kéz bych nikdy nemusil prodělati takovou práci jako dnes, — myslím, že do rána zešedivím!”

“Zapomínáte, že jste mně dosud neřekl, oč jde,” pravil Montague.

“Ach, ano,” řekl Bates.

A najednou povstal a zahleděl se na něho.

“Pane Montague,” zvolal, “neopouštějte nás! Nemáte tušení, jak jsem pracoval. Bude to největší výkon celého mého života. Slibte mně, že při nás zůstanete!”

“Nemohu vám nic slíbiti,” pravil Montague, mimovolně se usmívaje, “dokud se nedozvím, oč jde.”

“Bojím se, že se vám to nebude zamlouvati,” pravil Bates. “Bylo to ode mne neslušné, takto vás chy-

titi, ale byl jsem již celý zoufalý. Neodvážil jsem se sám pokusiti o to, a Rodney nebyl k tomu oblečen.”

“Nepředstavil jste mně svého přítele,” pravil Montague.

“Ach, odpusťte,” děl Bates. “Pan Rodney, jeden ze členů naší kanceláře.”

“A nyní mně již o tom něco řekněte,” pravil Montague, usedaje na židli.

“Jde o konferenci,” pravil Bates. “Asi před hodinou dostali jsme pokyn. Schůze koná se v patře pod námi.”

“A co dále?” tázal se Montague.

“Musíme zvědět, o čem se bude jednat,” pravil Bates.

“Ale jak?”

“Oknem. Máme s sebou provaz.” A Bates ukázal na ruční kufřík.

Montague s úžasem hleděl na něho. “Provaz!” vyrazil ze sebe. “Vy jej spustíte s okna?”

“Zajisté,” pravil Bates, “je to zadní okno, a věc je zcela bezpečná.”

“Ale probůh, člověče!” pravil Montague, představte si, kdyby se provaz přetrhl!”

“O, ten se nepřetrhne!” zněla odpověď; “my máme ten nejlepší druh provazů.”

“Ale jak jej dostanete zase nahoru?” zvolal Montague.

“O to není starostí,” děl Bates. “Rodney se buď zase vyšplhá nahoru nebo jej spustíme do dvora. Máme provaz dosti dlouhý.”

“Ale dejme tomu, že by jej opustily síly —”

“To je v pořádku,” pravil Bates klidně. “To přenechte Rodneyovi. Ten je obratný hoch, — za-

čal svou kariéru jako plavec. Proto jsem si jej vybral.”

Montague díval se se opět s jednoho na druhého, nejsou mocen slova.

“Řcete mi, pane Bates,” pravil konečně, “děláváte tohle často ve svém zaměstnání?”

“Dosud jsem to provedl jednou,” zněla odpověď. “Potřeboval jsem nějaké fotografie v jistém případě, týkající se sensační vraždy. Jinak jsem však často již použil zadních oken a požárních žebříků a podobných věcí. Býval jsem policejním reportérem, a to víte, při tom se člověk naučí nepěkné věci.”

“Ale,” pravil Montague, “dejme tomu, že byste byl přistižen?”

“Eh,” děl Bates. “Náš list by to dal rychle do pořádku. Policie nikdy neobtěžuje žurnalisty.”

Nastala přestávka. “Pane Montague,” pravil Bates vážně. “Vím, že je to smělý plán, — ale uvažte, co to znamená. Dostali jsme pokyn, že se zde koná porada. Waterman je zde — a Duval též — považte. Pan Waterman a petrolejový trust pohromadě! Hlavní redaktor pro mne poslal a pravil: “Batesi, musíte sehnati o tom zprávu!” Co činiti? Podaří-li se mně zvědět, co se dalo na této poradě —”

Zarazil se. “Uvažte, co to může znamenati,” volal. “Oni rozhodnou, co se má zítra státi! To může obrátiti akciový trh vzhůru nohama! Považte, co může získati takovouto informací!”

“Ne, ne,” pravil Montague, vrtě hlavou; “s takovou na mne nepřijdete!”

Bates vytřeštil na něho oči. “O, promiňte,” pravil; “ale možná, že máte nějaký vlastní zájem, — nebo vaši přátelé, — zajisté taková situace —”

“Nikoli, ani jedno, ani druhé,” pravil Montague usmívaje se, a Bates dal se rovněž do smíchu.

“Dobrá,” pravil, “pak to udělejme jen pro zába-
vu! Abychom je obelstili!”

“To by se mně již líbilo,” děl Montague.

“Tento pokoj je váš pokoj,” pravil Bates. “Bu-
dete-li chtít, můžete nám naši práci překaziti. Ale
nechcete-li při tom býti, nemusíte zde zůstat. Vez-
meme všechno nebezpečí na sebe; a můžete býti ujiš-
těn, že kdybychom byli chyceni, správa hotelu sama
vše potlačí. Můžete býti ujištěn, že Vaše jméno zů-
stane čisté—”

“Zůstanu,” prohlásil Montague. “Chci vás viděti
při práci!”

Bates vyskočil a potřásaje Montagueovi rukou,
zvolal: “Sláva! Tedy začněme!”

Mezitím Rodney chopil se kufříku, otevřel jej,
vyňal závitok drátěného lana, velmi lehkého a pruž-
ného, a krátký kus prkna. Udělal na laně kličku a
v té upevnil prkno jako sedadlo. Po té stáhl bavlněné
pokrývky s postele a složil je. Vyňal pár těžkých
rukavic z teletiny, jež hodil Batesovi, a klubko mo-
touzu, jehož jeden konec připevnil k svému zápěstí.
Hodil pak klubko na podlahu, shasl světlo v pokoji,
vytáhl záclonu jednoho okna a položil balík pokrývek
na spodní rám okna, jež otevřel.

“Vše hotovo,” ohlásil.

Bates navlékl si rukavice a uchopil se lana, za-
tím co Rodney upravil si sedadlo pod stehny. “Drž-
te prostěradla, chcete-li nám laskavě pomoci, pane
Montague, a udržujte je, pokud možná, na svém mí-
stě.”

Bates odvinul pak část lana a otočil je kolem ho-

řejší části velkého psacího stolu, stojícího vedle okna. Stáhl lano až do prostřed massivního psacího stolu, čímž zmenšil sílu Rodneyovy tíže.

“Ted’ pozor,” pravil tento, a vyskočiv na okno a drže se ho rukama, zvolna spouštěl tíži svého těla na lano.

“Dobrá! Spouštět!” zašeptal.

Bates chopil se lana a koleny opíraje se o psací stůl, rozvínoval palec za palec lano. Montague zadržoval pokrývky v rohu okna, a Rodneyova ramena postupně mizely pod rámem okna. Stále ještě držel se však rukama rámu.

“Dobrá,” zašeptal, “dál!” a lano pozvolna rozvíjelo se dále.

Montagueovi bušilo srdce mocně rozechvěním, ale Bates počínal si chladně a zcela řemeslně. Když byl již popustil několik závitků lana, ustal a šeptal Montagueovi: “Podívejte se nyní ven.”

Montague se naklonil přes okenní rám. Viděl proud světla, řinoucího se z okna pod nimi. Rodney stál na římse nad oknem.

“Ještě blíže,” pravil Montague dle toho, jak soudil, a Bates ještě jeden závit odvinul.

“Ted’,” zašeptal, a Montague vyhlédl znovu z okna. Rodney se byl obratně odrazil od rohu okenní římsy a držel se po straně okna, takže z vnitřku pokoje nebylo jej lze spatřiti. Dal zuřivý signál rukou a Montague, vtáhnuv hlavu zpět, zašeptal: “Ještě níž!”

Když potom opět vyhlédl ven, Rodney stál již na spodní římse okna, opřen o jednu jeho stranu.

“Ted’ upevnit,” zahučel Bates. A zatím co držel Bates lano, Montague ovíjel je opět a opět okolo psa-

cího stolu, načež konec jeho upevnil kolem nohy koupací vany.

“To myslím, bude držeti dobře,” pravil Bates; i šel pak k oknu a zdvihl klubko motouzu, jehož druhý konec byl přivázán k Rodneyovu zápěstí.

“To je náš telegraf,” pravil. “Dle Morseovy soustavy.”

“U d’asa!” vyrazil ze sebe Montague. “Vy máte vše dobře vypočítáno!”

“Na náhodu nesmí se počítati,” pravil Bates. “Ale tiše!”

Montague viděl, jak sebou ruka, držící motouz, škubá.

“Okno otevřeno,” pravil Bates, hned dodávaje: “Vyhráno! Máme je!”

XIX.

Montague dal dvě židle k onu, a nyní oba na dlouhou chvíli usedli u okna.

“Jak jste se dozvěděl o této poradě?” tázal se Montague.

“Bud’te opatrný,” šeptal mu Bates do ucha. “Nesmíte dělati hluk, protože Rodney musí míti ticho, aby je slyšel.

Montague zpozoroval, že provaz sebou opět škubá. Bates hláskoval písmeno za písmenem.

“W-a-t-e-r-m-a-n D-u-v-a-l. Povídá nám, kdo tam je. David Ward. Hegan. Prentice.”

“Prentice!” zašeptal Montague. “Jak to, ten je přece v Adirondackých horách!”

“Přijel dnes do New Yorku zvláštním vlakem,” šeptal Bates. “Ward mu telegrafoval,—z té strany jsme, tuším, dostali pokyn o schůzi. Henry Paterson. To je hlava Petrolejového trustu dnes. Bascom z Empire banky. To je Watermanův člověk.”

“Již z toho výčtu jmen poznáte, že jde o něco velikého,” hučel Bates. A potom hláskoval ještě jména jiných některých bankéřů, samých to hlav nejdůležitějších ústavů ve Wall Street.

“Mluví o Stewartovi,” oznamoval Rodney.

“To je stará historie,” zamručel Bates. “Ten už je hotov.”

“Price,” zvěstoval Rodney.

“Price!” zvolal Montague.

“Ano,” potvrdzoval Bates. “Viděl jsem jej dole ve dvoraně. Myslil jsem si hned, že přijde.”

“Ale na konferenci s Watermanem!” zvolal Montague.

“To je v pořádku,” pravil Bates. “Proč pak ne?”

“Vždyť jsou přece nepřáteli na smrt!”

“Ah!” pravil Bates. “Jenom nevěřte podobným věcem!”

“Co tím míníte?” namítal Montague. “Myslíte, že nejsou nepřáteli?”

“Ovšem, že myslím!”

“Ale, člověče! Já vám mohu dáti pozitivní fakta, jež vám to dokáží.”

“Na každé faktum vaše,” smál se Bates, “mohu vám podati půl tuctu opačných fakt, že nejsou nepřáteli.”

“Ale to je naprosto absurdní!” počal Montague.

“Tiše,” řekl Bates, a pozoroval šhubání provazu.

“Led,” oznamoval Rodney.

“To je Cummings, — také jeden mrtvý”, pravil Bates. “Bože, ti ho tam chudáka položili!”

“Kdo to učinil?” tázal se Montague.

“Waterman,” odpovídal Bates. “Paroplavební trust soutěžil s jeho Novoanglickými železnicemi, a teď je v rukou sekvestora. Za krátko uslyšíte, že trust přešel do Watermanových rukou.”

“Myslíte tedy, že ta poslední srážka byla připravena?”

“Připravena! Můj bože, to bylo to největší po-

hlčení malé rybky, co jsem kdy poznal za celou dobu svého života ve Wall Street!"

"A Waterman to tedy byl?"

"S petrolejovým trustem. Šli po mladém Stewartovi. Jak víte, vyhnal je z Montany, a musili jej vykoupiť za deset milionů dollarů. Ale on byl tak hloupý, že se pak odebral do New Yorku a pustil se do bankovníctví; a teď mu sebrali jeho banky a s nimi pořádný díl oněch deseti milionů!"

"Člověku se až tají dech," pravil Montague.

"Jen si šetřte dech, — budete jej dnes večer ještě potřebovati," děl Bates suše.

Montague chvíli seděl, ponořen v myšlenky. "Mluvili jsme o Priceovi", zašeptal. "Myslíte Johna S. Price?"

"Znám jen jednoho Price," zněla odpověď.

"A vy nemyslíte, že by on a Waterman byli nepřáteli?"

"Pravím jen tolik, že Price je jedním z Watermanových jednatelů v každé velké věci, kterou Waterman provádí."

"Ale, člověče! Což pak není majitelem Mississippské ocelářské společnosti?"

"Jest jejím majitelem pro Watermana," pravil Bates.

"Ale to není možné," křičel Montague. "Což pak není Waterman interesován v Ocelářském trustu? A není snad Mississippská ocelárna hlavním jeho konkurentem?"

"Má se všeobecně za to," pravil Bates. "Ale to je prostě šalba na oklamání obecnstva. Za poslední čtyři léta nebylo mezi nimi ani stínu vážné konkurency."

rence, od té doby totiž, co Price strhl na sebe akcie pro Watermana.”

Montague hleděl v úžasu na svého přítele, nejsa téměř schopen slova.

“Pane Batesi,” pravil, “byl jsem náhodou ještě před krátkou dobou ve spojení s Pricem a Mississippskou ocelářskou společností a sice ve spojení velmi důvěrném; a vím s naprostou určitostí, že co pravíte, není pravda.”

“Je velmi těžko odpovědět na vaše tvrzení,” odpověděl Bates. “Musil bych znáti dobře ta vaše fakta a musila by býti nejvýš přesvědčivá, aby na mne učinila dojem, neboť jinak znám tuto věc velmi důkladně a sice přímo ze zákulisí, z něhož jsem zvěděl všechny podrobnosti. Přibil jsem Price, ve vlastní kanceláři—ale u nás nechtěli mně moje fakta otisknouti.”

Uplynula chvíle, než Montague opět promluvil. Pátral ve svých vzpomínkách, zda by to, co Bates právě mu řekl, dalo se nějak spojití s jeho zkušenostmi.

“Ale Price přece potíral Watermana!” zašeptal. “Celý ten dav proti němu bojoval! To bylo přece jediným cílem všeho, co podnikali. Jinak by to bylo nemělo smyslu.”

“Ale jste si tím jist?” tázal se Bates. “Jen o tom přemýšlejte! Dejme tomu, že se pouze stavěli, jakoby s ním bojovali!”

Zase bylo ticho.

“Nezapomínejte,” připojil Bates, “že mluvím pouze o Priceovi samotném. Nevím o nikom jiném, kdo by byl spolu zasvěcen do jeho plánů. Možná, že on právě ostatní klamal,—možná, že měl uloženo uvéstí je do pasti—”

Zde náhle Montague chytil se křečovitě opěradel židle. Hleděl ztrnule před sebe a byl jako zmámený myšlenkou, kterou v něm vyvolala Batesova slova. "Můj bože!" šeptal; a znovu a znovu dralo se z jeho rtů "Můj bože!"

Zdalo se mu, že se mu před zraký rozvíjí nový výhled za výhledem. Price klame Rydera! zavádí jej do toho podniku Severní Mississippské! vede jej k tomu, aby půjčil na akcie Mississippské ocelářské společnosti; slibuje snad, že bude podporovati tyto akcie na trhu a pomáhá místo toho k jich záhubě! Otáčí si Rydera kolem prstu a pak jej drtí,—ale proč? Ale proč?

Montagueovy myšlenky se zastavily. Bylo mu, jakoby byl náhle stanul na pokraji bezedné propasti. S hrůzou couvl zpět! Nebyl s to čeliti ani v mysli této děsné myšlence! Waterman! Byl to Dan Waterman! Něco, co se dalo dle jeho plánu! To byla ta msta, kterou hrozil! Po celou tu dobu na ní pracoval, stahuje své síť kolem Ryderových nohou!

Byla to myšlenka tak divoká a tak strašlivá, že Montague vší moci ji zapuzoval. Odháněl ji od sebe, znovu a znovu.. Ne, ne, to nebylo, nebylo možné!

A přece, proč ne? Vždycky přece jsem byl o tom v mysli své přesvědčen, že onen detektiv tenkrát přišel k němu, poslán byv Watermanem. Staroch ten rozeslal své lidi, aby zjistili vše o Lucy a jejich poměrech a záležitostech, hned od té chvíle, kdy poprvé zrak jeho na ní spočinul. A pak náhle Montague viděl před sebou tu tvář sopečného vzteku, jež se mihla kolem něho na palubě "Brünnhildy". "Uslyšíte o mne opět," pravil onen stařec; a pak následovaly celé měsíce mlčení—ale konečně dal se slyšeti!

Proč ne? Proč ne? Montague znovu a znovu kladl si tuto otázku. Konečně, co zvěděl o Missisippské oce-
lárně? Co kdy spatřil, aby to bylo nepopíratelným
důkazem, že byla skutečně soupeřkou Trustu? Co kdy
slyšel o ní mimo to, co mu o ní řekl Stanley Ryder;
a co bylo přirozenějšího nad to, že Ryder opakoval
jen to co mu řekl Price?

Montague zapomněl na vše kolem sebe v tomto
přivalu myšlenek, jež se na něho hrnuly. Provaz zno-
vu sebou pošubával a hláskoval jména dalších ně-
kolika pánů města, kteří se dostavili právě do schů-
ze. "Proč asi," tázal se Montague, "se tolik tají, že
Price je Watermanovým jednatelem?"

"Proč!" zvolal Bates. "U všech všudy, dnes, kdy
obecenstvo je napolo šíleno k vůli monopolům, a kdy
president vede takový boj! Kdyby bylo známo, že
Trust pohltil posledního svého soupeře, uvažte, co by
mohla vláda učiniti!"

"Chápu," pravil Montague, "a jak dlouho jest
již tomu?"

"Čtyři léta," zněla odpověď; "jediné, nač čekají,
je podobná příležitost jako dnes, kde mohou společ-
nost strčiti do díry a stavěti se pak jako její zachránci,
kteří jí pomáhají ven."

"Ano, rozumím," pravil opět Montague.

"Slyšte," napomenul Bates a vyhlédl z okna.
Slabě dozníval k němu zvuk hlubokého hlasu z po-
radního pokoje.

"Waterman," zvěstoval Rodney.

"Myslím, že to začlo," zašeptal Bates.

"Situace nesnesitelná," hláskoval Rodney. "Uči-
nit konec podvodnému bankéřování."

“To znamená učinit konec vší oposici vůči němu,” poznamenal Bates.

“Duval souhlasí,” pokračoval Rodney.

Bates a Montague zatím trpěli Tantalova muka u okna, jsouce nuceni čekati vždy několik minut a dostávati pak pouhé úryvky.

“Ale oni udělají řečnění hodně brzy konec,” šeptal Bates; a skutečně se tak stalo.

Nejbližší dvě slova, jež provaz hláskoval, vztýčila Montaguea v židli a donutila jej chytiti se křečovitě opěradel.

“Gothamská úvěrní!”

“Ach!” šeptal Bates. Montagueovi nevydral se ani jediný zvuk ze rtů.

“Ryder zneužívá,” telegrafoval provaz.

Bates chopil svého soudruha za rameno a přitlačil se těsně k němu. “Probůh!” šeptal bez dechu, “neřekl bych nic, kdyby se vrhli na Gothamskou úvěrní a zničili ji!”

“Odmítnutí clearingů (pozn. výměna směnek v Clearing Housu),” oznamoval Rodney; Montague cítil, jak se Batesova ruka chvěje. “Odmítají výměnu směnek pro Rydera!” zašeptal.

Montague nebyl schopn slova; seděl, jakoby byl zkameněl.

“Zítرا ráno,” hláskoval provaz.

Bates sotva mohl zachovati ticho rozčilením.

“Víte, co to znamená?” pravil. “Gothamská úvěrní bude vyhozena z Clearing Housu!”

“Jakže,—to je však její zkáza!” děl Montague.

“Bože, bože, ti lidé jsou šílení,” křičel Bates. “Což si neuvědomují, co páší? To bude panika, jaké dosud New York neviděl! To sklátí všechny banky

ve městě! Gothamská úvěrní! Pomyslete jen—Gothamská úvěrní!”

“Prentice činí námitky,” zněla nejbližší Rodneyova zpráva.

“Námitky!” zvolal Bates, a udeřil se do kolena, potlačuje rozčilení. “To bych řekl, že je jeho povinností činiti námitky. Padne-li Gothamská úvěrní, nebude Úvěrní společnost Republiky žítí ani čtyřia dvacet hodin!”

“Bojí se”, hláskoval provaz. “Paterson hněviv.”

“Má hodně co ztratiti”, hučel Bates.

Montague zdvihl se ze své židle a jal se přecházeti po pokoji. “Ach, to je strašné, to je strašné!” zvolal.

Všemi těmi přízraky zkázy a utrpení, jež mu Batesova slova uváděla na mysl, myšlenky jeho prolétaly k mladé ženě s pobledlou a zasmušenou tváří, sedící opuštěně tam v apartmentu na Riverside. Na ni byli vše to namířeno; k vůli ní bylo zahájeno strašlivé toto drama. Montague v duchu kreslil si toho krutého starce s jestřábí tváří, jak předsedá poradě a ukládá zákony pánům Metropole. A také myšlenky tohoto starce nesly se zpět k Lucy, — jeho a Montagueovy myšlenky jediné ze všech těch, kdož zúčastnili se tohoto zápasu!

“Waterman chrání Prentice”, zvěstoval Rodney. “Naléhá na vypuzení Rydera. Mají se vybrati všechny vklady u něho uložené.”

“O tom není pochyby”, šeptal Bates, “že jej mohou nadobro zničiti, bude-li jim libo. Ale probůh, co se bude dítí zítra v New Yorku!”

“Ward chrání řádné banky!” bylo příští poselství. —

“O, to štěně!” ušklíbl se Bates. “Řádné banky,

— to míní ty, které podporují jeho syndikáty. Pro ty dovede sháněti ochranu!”

Ale potom pronikl v Batesovi na povrch žurnalisty. “Ach, to bude článek”, šeptal mna si ruce a svíraje kolena, “ach, to bude článek!”

Montague pamatoval si pak již jen matně zbytek Rodneyových zpráv; byl příliš zabrán vlastními svými myšlenkami. Bates pokračoval však v hláskování zvěstí Rodneyových a oznamoval, že generál Prentice, jenž byl členem ředitelstva Gothamské banky, hlásal proti jakémukoli plánu, zavřítí banku. Ale šli již po ní a chtěli ji smést s povrchu.

Také zachytil slova: “Panika prospěšná, president bude vehnán do úzkých!” A slyšel, jak Bates rozčileně na to volá: “Slyšel jste to? To je Waterman! Jaká to drzost! Dnes večer jsme svědky vyrábění historie, pane Montague.”

Asi po půl hodině Montague, stojí vedle Batese, zpozoroval, jak bylo několikráte prudce škubnuto rukou Batesovou.

“To znamená vytáhnouti!” vykřikl tento. “Honem!”

A chopil se lana. “Opřete se vši silou”, šeptal. “Vydrží to!”

A jali se táhnouti lano nahoru. Rodney jim pomáhal, jakmile se zachytil rukama římsy okna, a nadvihoval se sám. Pak bylo třeba opět všeho napjetí sil, při čemž Montague zatajoval dech; na to tíže ubývalo, jelikož Rodney dostal se koleny na římsu.

Po několika okamžicích objevily se jeho prsty, zachycující spodní rám jejich okna, Rodney se pak vyšvihl na okno. Montague a Bates jej chytili pod pažďím a vtáhli jej do pokoje.

Rodney stanul v pokoji s chvějícíma se nohama; na chvíli nastalo mlčení, všichni tři museli nejdříve popadnouti trochu dechu. Pak Rodney vrhl se na Batese a vzav jej za ramena, křičel: "Hochu! To jsme je chytili! To jsme je chytili!"

"Ano, chytili jsme je", smál se Bates jásaje.

"O, byl to kousek!" volal Rodney. "Nikdy jsme dosud nic neprovedli, co by se tomuto vyrovnalo!"

Oba byli jako školáci, plní radosti. Objímali se, smáli a tančili po pokoji. Ale netrvalo to dlouho a zvázněli opět. Montague rozsvítil a stáhl záslonu v okně, a Rodney stál tu v zamazaných šatech, s tváří planoucí rozechvěním, a pravil k nim:

"Ach, nemůžete si ani představití celý ten výjev! Vlasy vstávají mně na hlavě, myslím-li na to. Považte jen. — nebyl jsem ani dvacet stop od Dana Watermana, a stále se mně zdálo, že hledí upřeně na mne. Steží jsem se odvážil pohnouti sebou, neboť jsem se bál, že mne upozoruje; a každou chvíli mně připadalo, že vyskočí a poběží k oknu. Ale on tam seděl a tloukl na stůl, rozhlížel se kolem sebe po všech těch lidech a vydával své rozkazy!"

"Slyšel jsem jej mluvití", pravil Bates. "Vím, jaké to je."

"Ba, ten s nimi dovede točiti!" děl Rodney. "Špendlík bylo by bývalo slyšeti, kdyby byl padl na zem. Byl to pohled k zšílení!"

"Jsem dosud sotva s to popadnouti dech", pravil Bates. "Nemohu tomu ani uvěřiti."

"Ti lidé nemají ani představy, co to znamená!" zvolal Montague.

"Ti to vědí dobře", pravil Rodney, "ale nedají nic na to. Jsou to šelmy, jež ucítily krev. Tak asi to

vypadá, — nebo jako smečka psů, jdoucí po stopě. Měli jste viděti Watermana s tou jeho hubenou, hladovou tváří. “Čas přišel”, pravil. “Není mezi námi nikoho, kdo by byl nevěděl, že dříve či později musí býti toto dílo provedeno. Musíme je rozdrtit jednou pro vždy!” A měli jste viděti, jak se obrátil na Prentice, když se tento odvážil k slovu!”

“Prentice z toho měl radost, co?” vskočil mu do řeči Montague.

“To víte, že pramalou,” pravil Bates.

“Waterman řekl, že ho bude chrániti”, pravil Rodney. “Ale musí se úplně svěřiti jejich rukoum. Zdá se, že Úvěrní společnost Republiky má v Gothamské bance milion dollarů, a ty musí býti vybrány.”

“Představte si to!” vyhrklo z Bateše.

“A dále ještě!” zvolal Rodney. “Pak se dostali k politice. Byl bych za to dal jednu ruku, kdybych byl mohl fotografovati Dana Watermana v této chvíli a předložiti to pak americkému lidu a otázati se, co o tom soudí! David Ward učinil poznámku, že “malý nějaký zmatek nemůže míti právě nyní špatný účinek.” A Waterman udeřil pěstí na stůl a volal: “Tato země potřebuje pořádnou lekci. Bylo provedeno příliš mnoho útoků na zodpovědné muže a bylo příliš mnoho divokých řečí na vysokých místech. Když lid okusí trochu krušných časů, bude míti dost co mysliti na jiné věci než na napadání těch, kdož způsobili prosperitu této země; a zdá se mi, pánové, že jest úplně v naší moci, udělati konec této kampani radikalismu!”

“Považte to, považte to jen!” dralo se z úst Batešových. “Ten starý ďábel!”

A potom Duval vpadl do toho, řka se smíchem:

“Krátce tedy řečeno, pánové, rozdrtíme Rydera a po-
děšíme presidenta!”

“Bylo po poradě?” tázal se Bates po chvíli.

“Ano, odbýváno již jen potřásání rukou”, pravil
Rodney. “Neodvážil jsem se setrvati na svém místě,
když se zdvihli ze svých míst a počali sem tam pře-
cházeti.”

ABates najednou vyskočil. “Pojd’me!” pravil.
“Nemáme času nazbyt. Naše práce není ještě skonče-
na”. — —

Odvázal lano a stočil je, Rodney vzal pokrývky
s okna a rozestřel je opět po posteli a pokryl je ubru-
sem se stolu, aby zakryl díry, způsobené dřením lana.
Pak navinul provaz a hodil jej se vším ostatním do
kufříku. Bates vzal klobouk a kabát a pokročil ke
dveřím.

“Promiňte nám, pane Montague,” omlouval se.
“Pochopíte, že článek o této poradě dá hodnou práci.”

“Chápu úplně”, děl Montague.

“Vynasnažíme se, abychom se vám pomalu od-
vděčili,” pravil ještě Bates. “Přijd’te k nám, až novi-
ny půjdou do lisu, — oslavíme to.”

XX.

Odešli. Montague počkal ještě nějakou minutu, aby nešli společně, a pak vyšel na chodbu, zmáčkl elektrický knoflík, přivolávající zdviž, a vstoupil do ní.

Na nejbližším potře zdviž zastavila, a Montague s krajním rozechvěním pozoroval, že přede dvířky stojí skupina mužů, mezi nimi Duval, Ward a Prentice. Vstoupili do zdviže a tu Montague postavil se za řidiče tak, aby nikdo z nich neviděl mu do obličeje.

Montague pouze letmo popatřil na tvář generála Prentice. Tento byl smrtelně bledý. Generál nepronesl ani slova k nikomu, ale vyšel ihned na chodbu. Montague chvíli váhal, ale pak se náhle rozhodl a šel za ním a zastavil jej ve vratech hotelu.

“Dobrý večer, generále”, pravil. Generál se obrátil a zpola zděšeně na něho pohlédl.

“O, Montague!” pravil. “Jak se máte?”

“Velmi dobře!” odvětil Montague.

Když byli na ulici, zahlédl Montague mezi půltuctem automobilů také generálův limousine.

“Kam se ubíráte?” tázal se.

“Domů”, zněla odpověď.

“Pojeďu s vámi, dovolíte-li”, pravil Montague. “Musím vám něco říci.”

“Dobrá”, pravil generál. Nebylo mu ani dobře možno odmítnouti, protože Montague vsunul svou ruku pod jeho rámě a ubíral se k vozu; chtěl tím zaméziti možnost zamítnutí.

Pomohl generálovi do vozu, vstoupil sám do něho a přirazil dvířka za sebou. Prentice seděl proti němu, hledě stále polo zděšeně před sebe.

Montague pozoroval jej asi minutu. Pak náhle naklonil se k němu a pravil: “Generále, proč jste se dal od nich přemluvíti k něčemu takovému?”

“Jak to?” děl tento.

“Pravím,” opakoval Montague, “proč jste se dal od nich přemluvíti?”

Prentice pohleděl na něho s výrazem největšího překvapení.

“Vím vše, co se stalo”, pravil Montague. “Vím, co se dělo při poradě.”

“Co tím míníte?” vyrazil ze sebe generál.

“Vím, k jakému slibu vás přinutí. Zničí Gothamskou úvěrní společnost.”

Generál nebyl schopen slova úžasem. “Jakže?” pravil. “Jakže? Kdo vám to řekl? Jak jste mohl —”

Montague musil čekati chvíli, než se jeho přítel probral z úžasu.

“Nemohu v tom nic učiniti”, vyrazilo konečně z něho. “Co mohu dělati?”

“Můžete odepříti jim svou součinnost v této štvaničce!” zvolal Montague.

“Ale co pak myslíte, že by beze mne neučinili totéž? A jak dlouho myslíte, že bych já sám odolal, kdybych se jim postavil na odpor?”

“Ale považte, co to znamená!” křičel Montague. “Pomyslete na tu zkázu! To všechno padne i na vaši hlavu!”

“Vím, vím!” volal generál hlasem plným úzkosti. “Nemyslete si, že jsem si to neuvědomil, — nemyslete si, že jsem proti tomu nebojoval! Ale jsem bezmocný, nadobro bezmocný!”

Obrátil se k Montagueovi a chopil se třesoucí se rukou jeho rukávu. “Nikdy v životě bych si nepomyslel, že se dočkám takové chvíle”, zvolal. “Opovrhovati sebou — býti opovrhován celým světem! Vyjeli si na mně vzpurně, spílali mně, cloumali mnou —”

Starý ten muž ustal, duše se přílišným rozechvěním. “Podívejte se na mne!” zvolal s náhlou prudkostí. “Podívejte se na mne! Vy myslíte, že jsem mužem, vlivnou osobou na světě, hlavou velkého ústavu, ve který tisíce lidí má důvěru. Ale já nejsem ničím z toho všeho! Jsem jenom loutkou, — jsem pouhý klam, — jsem hanbou sám sobě i jménu, jež nosím!”

A náhle skryl svůj obličej do dlaní a sklonil hlavu, aby Montague neviděl jeho zármutek.

Nastalo dlouhé mlčení. Montague byl němý hrůzou. Cítil, že pouhá jeho přítomnost je urážkou.

Konečně generál opět k němu vzhlédl. Stiskl Montagueovu ruku a opanoval se.

“Zvolil jsem svou úlohu,” pravil, “a musím ji dohráti. Jak mně při tom je, na tom nezáleží.”

Montague neříkal nic.

“Nemám práva mluvit s vámi o mém žalu”, pokračoval generál, “nemám práva pokoušeti se o omluvu. Nemohu nyní již zpět. Jsem mužem Dana Watermana a plním jeho rozkazy.”

“Ale jak jste se mohl dostat do takového postavení?” tázal se Montague.

“Jeden z mých přátel organisoval Úvěrní společnost Republiky. Požádal mne, abych se stal předsedou, protože mám jméno, které může ústavu prospěti. Přijal jsem, — věděl jsem, že je to muž, kterému mohu důvěřovati. Vedl jsem obchod řádně, ústav prosperoval; a pak před třemi léty koupili kontrolu jiní lidé. Tenkrát došlo ke krizi. Měl jsem resignovati. Ale měl jsem rodinu a musil jsem na ni myslet; měl jsem přátele, kteří byli zúčastněni; měl jsem zájmy, jež jsem nemohl opustiti. Zůstal jsem — a to je vše. Shledal jsem, že jsem zůstal, abych se stal hříčkou, pouhým figurantem. A nyní jest již příliš pozdě.”

“Ale můžete dnes ještě z toho vystoupiti?” tázal se Montague.

“Dnes?” ozval se generál. “Dnes, v nejkritičtějším okamžiku, když všichni moji přátelé závisí na mně? To je právě to, čeho by si moji nepřátelé přáli, aby mohli všechny své hříchy svaliti na má bedra. Postavili by mne na roveň se Stewartem a Ryderem.”

‘Chápu’, pravil Montague ztlumeně.

“A nyní nadchází krise, a já vidím, kdo je mým skutečným pánem. Říká se mi: Udělej toto, udělej ono, a já to dělám. Není žádných výhrůžek; není také žádných třeba. Ach bože, pane Montague, kdybych vám měl povídati o některých věcech, jež jsem viděl v tomto městě, — o hanbě, již jsem viděl hromaditi na muže, o činech, k nimž jsem je viděl hnány. Mužové, o kterých myslíte, že jsou nejpočestnější lidé tohoto měst, — mužové, kteří zešedivěli ve službách ve-

řejnosti! Je to příliš brutální, příliš strašné, — nelze pro to nalézt slov!”

Nastalo zase dlouhé mlčení.

“A nemůžete zhola nic učiniti?” tázal se Montague.

“Pranic,” zněla odpověď.

“Řekněte mi, generále, je váš ústav zdravý?”

“Naprosto zdravý.”

“A neučinil jste nic špatného?”

“Nic.”

“Proč se tedy máte báti Watermana?”

“Proč?” zvolal generál. “Protože osmdesát procent mých vkladů je vázáno, kdežto moje záloha činí pouze pět procent.”

“Ach, ovšem”, děl Montague.

“Je na vybranou mezi Stanley Ryderem a mnou samým”, připojil generál. “A Stanley Ryder musí vybojovati tuto bitvu sám.”

Více nebylo již promluveno. Oba muži seděli za boření do svých vlastních myšlenek, a jediný zvuk byl hukot automořilu, uhánějícího po Broadway.

Montague promýšlel jiný způsob postupu. Poposedl ve voze tak, aby viděl čísla ulic na pouličních lucernách; konečně dotkl se rukou generálova kolena. “Opustím vás na nejbližším rohu”, pravil.

Generál stiskl knoflík a řídič zahrnul s automobilem k chodníku. Montague vystoupil.

“Dobrou noc, generále”, pravil.

“Dobrou noc”, pravil tento mdlým hlasem. Nepodal ani Montagueovi ruky. Tento zavřel dvířka vozu, a automořil ujížděl opět dále.

Montague přešel ulici a ubíral se na River Drive, kdež vešel do Lucyina apartmentu.

“Jest paní Taylorová doma?” tázal se klerka.

“Podívám se”, odpověděl zřízenec. Montague u-
dal svoje jméno a připojil: “Řekněte jí, že je to velmi
důležité.”

Lucy přišla mu sama vstříc, oblečena ve večerní
úbor.

Jediný pohled na rozehvěnou jeho tvář jí sta-
čil, aby uhodla, že se něco stalo. “Co je, Allane?”
zvolala.

Pověsil klobouk a svrchník v chodbě a vešel do
návštěvny.

“Co je, Allane?” zvolala znovu.

“Lucy, víte, kde je nyní Stanley Ryder?” tázal se.

“Ano”, odpověděla a dodala rychle. “Ach, jistě
nějaké zlé zprávy?”

“Ano.” pravil Montague. “Musíte jej ihned vy-
hledati.”

Hleděla chvíli na něho, váhajíc; po té, ana úz-
kost překonala všechny jiné její pocity, pravila: “Je
v sousedním pokoji.”

“Zavolejte jej”, pravil Montague.

Lucy běžela ke dveřím. “Pojd’ sem! Rychle!”
volala, a Ryder vešel.

Montague viděl, že je Ryder celý bledý; jeho
aristokratické vzezření bylo to tam.

“Pane Rydere,” počal Montague, “právě se mně
dostalo některých zpráv, jež se vás úzce dotýkají. Cí-
til jsem, že je musíte v čas zvěděti. Zítř ráno bude
se konati schůze ředitelů, na které bude usneseno, že
banka, která provádí clearing pro Gothamskou úvěr-
ní společnost, musí tyto služby zastaviti.”

Ryder sebou trhl, jakoby byl střelen; tvář jeho
nabyla šedivé barvy. Ani hles nevyšel z jeho rtů, jen

slabý výkřik hrůzy, jež vyrazila Lucy, zachvěl vzduchem. —

“Má informace je naprosto jistá”, pokračoval Montague. “Bylo rozhodnuto zničití váš ústav.”

Ryder chytil se židle, aby se o něco opřel. “Kdo? Kdo?” koktal.

“Duval a Waterman”, pravil Montague.

“Dan Waterman!” vykřikla Lucy.

Montague pohlédl na ni a viděl její zřítelnice, rozšířené děsem.

“Ano. Lucy”, pravil.

“O! O!” vyrážela ze sebe, dusíc se; pak náhle vykřikla divoce. “Rci mi, — nerozumím tomu, — co to znamená?”

“To znamená, že jsem zničen”, zvolal Ryder.

“Zničen?” pravila.

“Naprosto!” odvětil. “Dostali mne! Věděl jsem, že po mně pasou, ale nemyslíl jsem, že se odváží!”

Skončil vzteklým zaklením. Montague zatím upíral oči na Lucy. Její trýzeň ležela mu jedině na srdci.

Slyšel, jak zašeptala: “To je k vůli mně!” A pak znovu: “To je k vůli mně!”

“Lucy”, počal; ale náhle rozběhla se Lucy k němu, s rukou vznesenou k ústům. “Tíše! on nic neví!” zašeptala bez dechu. “Neřekla jsem mu nic o tom!”

A pak obrátila se opět k Ryderovi. “Ale jistě musí býti přece nějaká cesta”, volala divoce. “Jistě —”

Ryder byl klesl do lenošky a zabořil hlavu do dlaní. “Zničen!” pravil. “Nadobro zničen! Ani jediný dollar mně nezbude!”

“Ne, ne!” zvolala Lucy. “To není možné!” A s rukama přitisknutýma k čelu snažila se mysliti. “Mu-

sí to býti zastaveno! Půjdu a promluví s ním. Budu jej prositi!”

“To nesmíte, Lucy!” zvolal Montague, pokročiv k ní.

Ale poznovu obrátila se k němu. “Ani slova!” zašeptala s divou naléhavostí. “Ani slova!”

A odběhla do vedlejšího pokoje a v půl minutě byla zpět v klobouku a plášti.

“Allane”, pravila, “řekněte jim, aby mně zavolali povoz!”

Montague snažil se znovu protestovati; ale ona nechtěla jej ani slyšeti. “Můžete jeti se mnou”, pravila. “Pak můžeme mluvit. Zavolejte mně cab! Prosím — pomozte mi!”

Odeslal rozkaz; Lucy zatím stála uprostřed pokoje, nervosně svírajíc ruce.

“A nyní, Allane, jděte dolů”, pravila, “a čekejte tam na mne.” Montague, vrhnuv ještě jednou pohled na zlomeného Rydera, vzal klobouk a kabát a poslechl.

Montague krátil si čas, přecházeje sem tam vstupní síní. Cab přijel, a za minutu na to objevila se Lucy v hustém závoji. Šla přímo k vozu, skočila do něho, a Montague vstoupil za ní. Lucy dala kočímu adresu Watermanova velkého mramorového paláce, a vůz se rozejel.

Pak náhle obrátila se k Montagueovi, mluvíc rychle a vzrušeně:

“Vím, co chcete říci”, zvolala. “Ale musíte mne šetřiti — a musíte šetřiti i sebe. Bolí mne, že se to musíte dozvědět, — ale bůh ví, že si nemohu pomoci! Nedá se nic jiného dělati. A není žádné jiné cesty,

jak z toho vyváznouti. Musím jíti k němu a pokusiti se zachrániti Rydera!”

“Lucy”, počal, “slyšte mne —”

“Nechci vás slyšeti”, volala divoce, — skoro hystericky. “Nemohu snéstí žádné přemlouvání. Je to pro mne již tak dost krušné!”

“Ale uvažte jen o praktické stránce svého kroku!” zvolal. “Myslíte, že můžete zastavit obrovský ten stroj, který Waterman uvedl v pohyb?”

“Nevím, nevím!” zvolala, dusíc v sobě vzlykot. “Mohu pouze učiniti, seč jsem. Je-li v něm jen jediná jiskřička citu, — pokleknou před ním a budu jej prositi —”

“Ale, Lucy, uvažte jen, co činíte. Jdete do jeho domu v noci! Vydáváte se sama v jeho moc!”

“Co na tom, Allane — nebojím se ho. Myslíla jsem příliš dlouho jen na sebe. Nyní musím mysliti na muže, jež miluji.”

Montague chvíli neodpovídal. “Lucy”, pravil konečně, “chcete mně říci, jak jste myslila na sebe v jediné věci?”

“Ano, ano — chci!” zvolala prudce. “Věděla jsem, že Waterman mne stále stíhá. Byla jsem štvána pomyslením na něho — cítila jsem jeho moc ve všem, co nás postihlo. A ani jednou neřekla jsem Ryderovi o jeho nebezpečí.”

“To byla více než laskavost vůči němu —”, počal Allan.

“Ne, ne!” skočila mu Lucy do řeči, chytivši rukáv jeho kabátu do svých cvhvějících se rukou. “Vidíte, — vidíte — ani si to nedovedete představit! Střežila jsem to jako tajemství — protože jsem měla strach!”

“Strach?” vpadl Montague.

“Ano, měla jsem strach, že by mne Ryder nechal! Měla jsem strach, že by mne opustil! A já jej tolik milovala! — Nyní”, pokračovala, “vidíte, jaká jsem byla! A jsem s to, říci vám to, a seděti zde! Mohu se po tom všem ještě něčeho stydět? Jest ještě něco, co by mne mohlo snížit? A co mně zbývá jiného, než jíti k Watermanovi a pokusiti se odčinit, co jsem učinila?”

Montague nebyl schopen slova před touto agoníí vlastního ponížení .

“Vidíte!” šeptala.

“Lucy”, počal, protestuje.

Lucy chytila jej však náhle za rameno. “Allane”, šeptala, “vím, že se chcete pokusiti mne zadržeti. Ale je to marno, já to musím učiniti! A nemohu snést poslouchati vás -- činí mně to příliš krušným! Má cesta je zvolena, na světě nic nemůže mne zvrátiti v mém úmyslu. A proto prosím, byste odešel a opustil mne. Chci, abyste mne opustil — hned! Nebojím se Watermana; nebojím se ničeho, co může mně učiniti. Bojím se jen vás a vaší bolesti. Prosím, přenechte mne mému osudu! Přestaňte mysliti na mne!”

Chtěl ještě protestovati; ale ona vystrkovala jej z vozu jako šílená. “Jděte, jděte!” křičela. A polo omámen, sotva si uvědomuje, co činí, povolil jí a vystoupil z vozu.

“Jed'te!” zvolala na kočího a přirazila dvířka; a Montague stál uprostřed jízdni cesty v parku, zatím co světla kočáru zmizela v záhybu.

XXI.

Montague pustil se parkem. Neměl pomyslení na to, kam jde; jeho mysl byla ztopena ve vír, a vše kolem něho jakoby pro něho nebylo. Musil asi ztrávit několik hodin chozením po parku a ulicemi města; konečně se zastavil a rozhlédl se kolem sebe. Byl na jasně osvětlené třídě, a velké hodiny před zlatnickým krámem ukazovaly dvě hodiny.

Podíval se před sebe a spatřil přímo přes ulici budovu "Expresu". Hlavou projela mu myšlenka na Batese. "Přijďte, až list půjde do lisu", řekl mu tento.

Vešel do budovy a vstoupil do zdviže.

"Chci mluvit s panem Batesem, zpravodajem", pravil.

"Městské oddělení," řekl řidič zdviže; "jedenácté patro."

Tam Montague našel velmi mrzutého a rozespáleného hochu. "Je pan Bates přítomen?" tázal se ho.

"Nevím, odvětil hoch a zvolna spustil se se stolu, na kterém byl seděl. Montague podal mu navštívenku, a hoch zmizel. "Tudy", pravil, když se vrátil. Montague octl se v ohromném pokoji, plném stolů a židlí. Vše bylo t uzavřeno papíry, takže bylo těžko se v tom vyznat.

Montague zpozoroval, že bylo jen asi tucet mužů v celém pokoji; a někteří z nich se právě oblékali. "Tady je, tamhle", ukázal mu hoch.

Podíval se naznačeným směrem a spatřil Batese, s hlavou ponořenou v dlaně. "Unaven", pomyslnil si.

"Hello, Bates", pozdravil; tento pohlédl na něho jako v úžase.

"Co je?" zvolal.

Trvalo dobrů půl minuty, než Bates odpověděl. Hlas jeho byl chraptivý. "Prodali mne", zašeptal.

"Jakže!" vyrazil ze sebe Montague.

"Prodali mne!" opakoval Bates a udeřil do stolu před sebou. "Celá má zpráva je v pekle!"

"Podívejte se, pane", dodal, ukazuje Montagueovi dva sloupce novinářské korektury s velkým záhlavím "Gothamská úvěrní společnost má býti zničena", přes které bylo napsáno modrou tužkou "Potlačeni na rozkaz vrchní správy."

Montague nebyl s to nalézt slov k odpovědi. Přitáhl si židli a usedl. "Povězte mi, co se stalo", pravil.

"To je krátká historie", pravil Bates. "Prodali mne. Nechtějí to otisknouti."

"Ale proč jste to nedal jinam?" tázal se Montague.

"Příliš pozdě", pravil Bates, "ničemové!" A vychrtil ze sebe několik zaklení.

A potom Montagueovi vyprávěl.

"Byl jsem zde o půl jedenácté a podal jsem zprávu hlavnímu redaktorovi. Byl celý bez sebe radostí a pravil, abych se hned do toho pustil — přední strana, dva sloupce, a tak dále. Rodney a já pustili jsme se do práce. On psal vyličení porady, já dělал k to-

mu rámeč. Můj bože, to byla zpráva! Když to bylo hotovo, šlo to do sazby; a asi před dvěma hodinami, když formy byly hotovy, přišel starý Hodges, — je to jeden z majitelů, jak víte — a počal čmuchtati kolem. “Co je tohle?” vykřikl a četl zprávu; a pak šel k hlavnímu redaktorovi. Dostali se k vůli tomu skorem do sebe. “Žádný list, ve kterém já mám co mluvíti, nesmí nikdy přinésti podobnou zprávu!” pravil Hodges; a hlavní redaktor hrozil resignací, ale marně, Hodges nedal se pohnouti. První, co jsem se dozvěděl, bylo teprve, když jsem dostal tuto korekturu; a list šel již zatím do tisku.”

“Co myslíte, že bylo toho příčinou?” tázal se Montague s podivem.

“Příčinou?” ozval se Bates. “Příčinou je Hodges; je to darebák. “Když otiskneme tuto zprávu”, pravil, ředitelové bank se nesejdou, a na nás padne odium, že jsme zničili Gothamskou úvěrní společnost.” Ale to je žvast, a on to věděl; my přece mohli dokázati, že se porada konala, kdyby došlo k pūtce.”

“Vy jste přece byli zcela v bezpečí, myslím,” pravil Montague.

“V bezpečí?” ozval se Bates. “To si myslím, — a byla to největší sensace, jakou kdy mohl nějaký list v této zemi způsobiti, — kdyby právě “Express” byl opravdu listem. Ale Hodges nevydává žádný list, to vidíte; slouží jen svým pánům, at’ jsou kdekoli. Věděl jsem hned, že je zle, když se zakoupil do “Expressu”. Byl dříve hlavním redaktorem “Gazetty”, jak víte; a nadělal si jmění, zaprodávaje svůj list, — jeho finanční oddíl vydává se dnes v kanceláři Wymanovských bankéřů, mohu to dokázati! Tak pracují

ti "lidé nahoře", — k čemu potom pachtiti se po zprávách?"

A Bates povstal se zaklením, odkopáváje židli za sebou. "Pojd'te," pravil. "At' jsme raději venku. Nevím opravdu, zda se sem kdy vrátím."

Montague ztrávil opět hodinu, procházeje se s Batesem a naslouchaje jeho úsudkům o novinářství v Metropoli. Po té, zcela vysílen, odebral se domů, ale nešel spat. Seděl asi dvě hodiny na židli, a jeho mysl byla plna obrazů zkázy a zničení. Pak konečně uleh, ale nezavřel ještě oči, když počínal již denní svit vnikati do jeho pokoje.

V osm hodin vstal a šel k telefonu. Zavolał Lucyin apartmentní dům.

"Chci mluvit s paní Taylorovou", mluvil do telefonu.

"Není doma", zněla odpověď".

"Spojte mne s jejím bytem", volal, chci mluvit s její služkou."

"Zde pan Montague", pravil, když uslyšel ženský hlas. "Kde je paní Taylorová?"

"Nevrátila se dosud domů", zněla odpověď'.

Montague měl toho dne cosi na práci, co se nedalo odložit. Proto se vykoupal a oholil, vypil trochu kávy ve svém pokoji a vydal se na cestu do své kanceláře. Ačkoli bylo ještě časně, ve finančním distriktu všude bylo plno lidí, a nová žeň pověstí se rodila. Neslyšel nic o Gothamské úvěrní bance; ale když vyšel ze soudní budovy na posnídávku, roznášeči novin vykřikovali již zprávu o postupu ředitelů bank. Lucyna cesta byla tedy marna. Rána dopadla!

Toho dne byla na burse téměř panika, a hrůza a úzkost ležela na všech tvářích, jež plnily finanční dis-

trikt, až bylo děsno pohleděti kolem sebe. Ale soudy se nezastavily ani k vůli Gothamské bance, a Montague měl velmi důležitou při k projednání. Vyšel na ulici teprve pozdě odpoledne, a ačkoli bylo již po bankovních hodinách, viděl velké zástupy před několika ze šesti velkých úvěrních společností a v novinách četl, že náběh vkladatelů na Gothamskou úvěrní banku již započal.

Ve své kanceláři našel telegram od bratra Olivera, který byl dosud v Adirondackých horách: "Peníze v Trust Company of the Republic. Zprav mne o nejmenší známce nebezpečí."

Odpověděl, že není dosud žádného; a když jel pak nahoru do města podzemní drahou, uvažoval o celé otázce a rozhodl se. Měl něco přes šedesát tisíc dollarů v Prenticeově ústavu, — více než polovici všeho svého majetku. Měl Prenticeovo slovo, že společnost je ve zdravém stavu, a věřil tomu. Rozhodl se, že nechce býti jedním z těch, kdož budou uchvázeni divokým zmatkem, ať se děje cokoli.

Obědval klidně doma se svou matkou, načež odebral se znovu k Lucyinu obydlí. Byl štván myšlenkou na ni a neměl klidu. V posledních večerních novinách četl, že Stanley Ryder resignoval na ředitelství Gothamské úvěrní společnosti.

"Je paní Taylorová doma?" tázal se a udal své jméno.

"Paní Taylorová vzkazuje, abyste laskavě počkal", zněla odpověď. A Montague usedl v přijímacím pokoji. Za několik minut přinesl mu hoch lístek.

Otevřel jej a četl tato slova, napsaná třesoucí se rukou:

"Drahý Allane: Je to hezké od vás, že se snažíte

pomoci mně, ale nemohu toho přijati. Proším, odejděte. Nechci, abyste na mne myslil. Lucy."

Montague četl mezi řádky všechnu tu agonii; ale nemohl nic činiti. Zašel na Broadway a dal se dolů do města.

Cítil, že musí s někým mluvit, aby se trochu sprostil svých myšlenek. Vzpomněl si na majora a šel do klubu, ale ukázalo se, že bouře zachvátila i majora. Spěchal již pryč na nějakou poradu a měl jen tolik času, aby potřásl ruku Montagueovi, a řekl mu: "Vytáhněte plachty!"

Pak vzpomněl na Batese a šel do budovy "Expressu". Nalezl Batese v plné práci, sedícího u stolu bez kabátu, s haldami novin kolem sebe.

"Mám vždy trochu času na rozhovor", pravil, když Montague chtěl opět odejít.

"Jak vidím, vrátil jste se přec" poznamenal Montague.

"Jsem jako starý kůň ve mlýně", odvětil Bates. "Co jiného mám dělati?"

Opřel se zpět v lenošce a pravil: "Tak tedy jatky již počaly."

"Ano, začlo to již," pravil Montague.

"Ale není ještě dávno konec", zvolal Bates. "Jsou na další stopě."

"Jakže!" zvolal Montague.

"Slyšte," pravil Bates. "Šel jsem navštívit Davida Warda k vůli akci výboru Clearing-Housu; Gary z "Despatch" byl se mnou. Ward mluvil půl hodiny jako vždycky. Vyprávěl nám o rekovných pokusech bankéřů zastaviti příval, a povídal, že Úvěrní společnost Republiky je v nebezpečí a že bylo ujednáno, učiniti pokus o její zachránění. Uvažte, nebylo

ani nejmenší známky, že by bylo zle i s touto společností. "Máme to vytisknouti?" tázal se Gary. "Zajisté", pravil Ward. "Ale to způsobí poplach," řekl Gary. "To je v pořádku", odvětil Ward, "je to faktum, — vytiskněte to." — Tak co o tom soudíte?"

Montague seděl jako přimrazen. "Ale já myslil, že slíbili Prenticeovi, že jej budou chrániti!" zvolal.

"Ano," pravil Bates s úsměškem, "a teď jej považí!"

"Máte za to, že Waterman o tom ví?"

"Nu ovšem, vždyť Ward není nic jiného než jeho příručí.

"A myslíte, že to Dispatch otiskne?"

"Nevím, proč by tak neučinili", řekl Bates. "Tá-
zal jsem se Garyho, dá-li to do listu, a on řekl, že ano. "To bude nová panika", povídám, a on na to: "Paniky jsou novinky."

Montague asi dvě minuty neproněsl slova. Konečně poznamenal: "Mám dobrou příčinu se domnívati, že Úvěrní společnost Republiky je zcela zdravá."

"O tom nepochybují", zněla odpověď'.

"Proč tedy —", zde se Montague zarazil.

Bates pokrčil rameny. "Tažte se Watermana", pravil. "Patrně nějaký spor; chce asi někomu zatopiti. Snad myslí, že dvě úvěrní společnosti postraší presidenta více než jedna. Nebo snad chce zlomiti nějaké akcie. Slyšel jsem, že si dal stranou sedmdesát pět milionů, aby jimi udělal dobré koupě. Nedivil bych se nic, kdyby to byla pravda."

Zase byla chvíli přestávka. "A mimochodem řečeno", dodal Bates, "Petrolejevý trust udělal znamenitý tah! Electric Manufacturing Company je v úz-

kých, — je to soupeř jednoho z podniků Trustu. Nehodí se to krásně k sobě?”

Montague chvíli přemýšlel. “To jsou zprávy pro mne dosti důležité”, pravil. “Mám peníze v Úvěrní společnosti Republiky. Myslíte, že ji nechají padnout?” —

“Mluvil jsem o tom s Rodneyem”, pravil Bates. “Pravil, že Waterman mluvil velmi podrobně při svých slibech provésti Prenticea kalamitou. A konečně při vší ničemnosti starého Dana nutno přiznati, že nikdy nezruší své slovo. Mám proto za to, že ji zachrání.”

“Ale pak tedy, — nač ta zpráva?” zvolal právník. —

“Což nechápete?” pravil Bates. “Chce míti příležitost k zachránění.”

Montague udiveně na něho pohleděl. “Oh!” zvolal.

“To je tak jasné, jako že dvakrát dvě jsou čtyři,” děl Bates. “Zítř ráno přinesou noviny onu zprávu, a každý řekne, že to byla kachna novinářského zpravodaje. A potom se objeví Waterman a zahájí zachrannou akci. Tak se to dělá.”

“To je těžká věc”, pravil Montague a dodal: “Myslil jsem na to, sdělit to Prenticeovi, jenž je mým důvěrným přítelem; ale myslím, že by mu to nic neprospělo.”

“Ubohý Prentice nemůže si pomoci”, odvětil Bates. “Jediné, co byste dokázal, bylo by to, že byste mu připravil bezesnou noc.”

Montague opustil budovu s novou hrstí problémů. Cestou domů ubíral se kolem nádherné budovy Gothamské úvěrní společnosti, kde stála dlouhá řada

lidí, hotovících se ztráviti zde celou noc. Celé odpoledne šílený dav obléhal vrata banky, a v několika hodinách byly vyzdviženy miliony dollarů. Montague věděl, že nazítří, až půjde kolem dolů do města, bude stejně šílené množství lidu před Úvěrní společností Republiky; ale rozhodl se, že zůstane při tom, na čem se ustanovil. Přes to poslal telegram Oliverovi s výstrahou, aby se ihned vrátil do New Yorku.

Doma našel Montague nový list od Lucy Dupreeové. —

“Drahý Allane”, psala. “Není pochyby, že jste již četl novinu o vypuzení Stanley Rydera z Gothamské úvěrní. Ale přece jsem dosáhla aspoň část svého úmyslu — Waterman mně slíbil, že mu opět pomůže na nohy, jakmile bude po zmatcích. Prozatím mně řekl, abych odjela. Je to tak nejlepší; vždyť jste mně sám k tomu radil. Ryder nemůže mne navštívit, jelikož novinářští zpravodajové jsou mu ustavičně v patách. —

Prosím, abyste po mně nepátral. Nenávidím sama sebe, a nikdy mne již nespátríte. Jen ještě poslední věc můžete pro mne učiniti. Jděte k Stanley Ryderovi a nabídněte mu svou pomoc, — myslím vaši radu na posílení jeho záležitostí. Nemá dnes ani jediného přítele a je všecek zoufalý. Učiňte tak k vůli mně. Lucy”.

XXII.

Nazítří ráno přijel v osm hodin vlak z Adirondacks, a Montague byl probuzen bratrovým voláním do telefonu. "Viděl jsi dnešní ranní Dispatch?" byla jeho první otázka.

"Neviděl", odpovídal Allan, "ale vím, co tam je".

"O Úvěrní společnosti Republiky?" tázal se Oliver.

"Ano", pravil tázaný. "Bylo mně o tom vyprávěno, prve než jsem ti telegrafoval."

"Ale probůh, člověče", křičel Oliver, "tak proč tedy nejsi dole ve městě?"

"Nechám tam peníze."

"Proč?"

"Věřím, že ústav je zdravý; a nechci Prenticea opustiti v nesnázi. Telegrafoval jsem ti pouze proto, abys ty mohl jednati dle svého uznání."

Nějakou chvíli Oliver hledal slova k odpovědi. "Díky!" pravil potom. "Ale mohl jsi udělati trochu více — mohl jsi někoho poslati dolů, aby pro mne držel místo v řadě vybírajících vkladatelů. Ty jsi šílenec, ale o tom mluvití není nyní času. S bohem." A odzvonil.

Montague se oblékl a posnídal; mezitím prolétl zrakem číslo "Despatch", kde mezi denními zprávami našel osudnou zprávu o Trust Company of the Republic. Montaguea velice zajímala četba těchto novin a jejich vyličení událostí, jak je předkládaly obecnstvu. Povídal vše, čemu se nemohly vyhnouti; to jest vyprávěly o událostech, jež byly veřejnou věcí; ale ani jedinkráte nenarazily na příčiny událostí, — člověk měl dojem, jakoby všechny ty katastrofy bankovního světa byly samé blesky, spadlé z čista jasna z nebe. A každého dne věnovaly tyto noviny stále více a více místa tvrzení, že nehody předešlého dne byly již poslední — a že žádným způsobem nemohou již další blesky se snésti dolů.

Když přišel dolů do města, jel o stanici níže, než obyčejně, aby šel kolem Úvěrní společnosti Republiky. Nalezl tu řadu lidí, táhnoucí se až do půl bloku okolo rohu, a za jedinou minutu, co se na tento dlouhý řetěz díval, přibýlo jich na konci přes dvacet. Policie udržovala pořádek, — za několik hodin po té byla dokonce nucena použiti prostředku vydávání čslovaných lstků pro ty, kdož tvořili řetěz.

Montague šel k průčelnímu vchodu, pátraje po bratřovi. Ale neušel ještě daleko, když se mu z úst vydral výkřik úžasu. Viděl před sebou malého, tlustého, šedovlasého muže, kterého poznal i ze zadu. "Major Venable!" vyrazil ze sebe.

Major se obrátil rychle. "Montague!" zvolal. "Můj bože, přicházíte zrovna v čas, abyste mi zachránil život."

"Co si přejete?" tázal se Montague.

"Potřebuji židli!" vyrazil major, jehož brunatná tvář zdála se napjata k prasknutí nezvyklým tímto

prostocvikem. "Stojím zde již dvě hodiny. Ještě minutu a musil bych si sednouti na chodník".

"Kde mohu dostati židli?" tázal se Montague, kousaje se do rtů, aby potlačil úsměv.

"Tamhle přes ulici na Broadway", pravil major. "Jděte do kteréhokoli krámu a přimějte někoho, aby mně prodal židli. Zaplat'te cokoli — na tom mně nezáleží."

Montague zašel tedy nazpátek do jednoho obchodu s koženým zbožím, kde zahlédl několik proutěných židlí. Smáli se mu a smál se s nimi; když pak vysvětlil jednomu z klerků situaci, vzal tento konečně na sebe za deset dollarů risiko mrzutosti se zaměstnavatelem pro mizernou židli, a za dalších padesát centů našel Montague hocha, jenž mu nesl židli, a tak se vrátil v triumfu ke svému váženému příteli.

"Nikdy bych se byl nenadál, že vás spatřím v podobném postavení," poznamenal. "Myslil jsem vždycky, že víte všechno napřed!"

"Probůh, Montague!" hučel major. "Já zde mám čtvrt milionu v tomto ústavě!"

"Já tam mám také asi čtvrtinu vašeho obnosu", pravil Montague.

"Cože!" vykřikl major. "Tak co tedy otálíte?"

"Nechám peníze klidně v bance", pravil Montague. "Mám příčinu k přesvědčení, že zpráva v "Despatch" je pouze nejapnost a že ústav je zdrav."

"Ale, člověče, považte, tenthle náběh na banku!" domlouval mu starý pán.

"Náběh je ovšem nutný, bude-li se každý tak chovati jako vy. Vy přece nepotřebujete svůj čtvrtmilion, abyste si mohl zaplatiti posnídávku, vid'te, že ne?"

Major byl příliš užaslý, aby byl s to odpovědět.

“Dáte peníze do úvěrní společnosti”, pokračoval Montague, “a víte, že tato má pouze pětiprocentní zálohu a je povinna vyplatit sto procent svých vkladů. Jak můžete očekávat, že by to bylo možno?”

“Já nic neočekávám”, pravil major mrzutě; “já chci pouze být mezi těmi pěti procenty”. A upřev oči na řetěz, pravil: “A myslím, že jím budu.”

Montague šel pak ku předu a našel svého bratra, před nímž bylo jen asi dvacet lidí. Bylo zjevné, že není mnoho vkladatelů Úvěrní společnosti Republiky, kteří čtou noviny před osmou hodinou ránní.

“Chceš také židli, Oliver?” tázal se Allan. “Právě jsem jednu opatřil majorovi.”

“On je zde také?” zvolal Oliver. “Nebesa! Nikoli, nepotřebuji židli, já již brzy se dostanu dovnitř. Ale, Allane, řekni mně — co se to probíhá s tebou děje? Myslíš opravdu, že tvé peníze jsou zde ještě bezpečny?”

“Jsou”, odvětil tento. “Je zbytečno zde se o to přítit, — přijď ke mně do kanceláře, až budeš mít peníze.” —

“Dorazil jsem k vlaku zrovna půl minuty před jeho odjezdem”, pravil Oliver. “Ubohá Berta Stuyvesantová nevstala dosti časně a přijíždí zvláštním vlakem, — má zde asi tři sta tisíc. Jsou to peníze na zaplacení její nové jachty.”

“Myslím, že hodně vyrábitelů jacht nebude nyní mít tolik na pilno jako dříve”, poznamenal Allan odcházeje.

Téhož odpoledne slyšel Montague zprávu, že generál Prentice, jako ředitel Gothamské banky, hlasoval proti uzavření bankovních dveří, a jako president

Úvěrní společnosti Republiky poslal pak do ní a dal si vyplatiti hotovými ček na milion dolarů. Žádné noviny nepřinesly tuto zprávu, ale letěla od úst k ústům, a brzy se o tom mluvilo po celém městě. Lidé prohlašovali to za zradu, jež odňala poslední zbytek srdnosti ředitelům Gothamské úvěrní společnosti a vedla k zastavení výplat a uzavření banky.

Takový byl počátek paniky, jak jej Montague viděl. Všechno šlo krásně jako na drátkách. Akciový bursovní trh rozbit na padrt', — některé z předních akcií klesaly o několik bodů mezi transakcemi, a Wyman a Hegan a lidé z Petrolejového a Ocelářského trustu drtili trh a byli pohotově k zabíjení. A současně Watermanovi zástupcové ve Washingtoně konali rozhovory s presidentem a vyličovaly mu zoufalý stav Mississippské ocelářské společnosti. Finance celé Unie otrásaly se již v základech; a zde hrozila nová katastrofa. Uvědomuje si zoufalý tento stav, Ocelářský trust byl ochoten přispěti k zachránění země — a převzítí Mississippskou ocelářskou společnost, s tou pouze podmínkou, že vláda nebude činiti překážky. Žádaný slib byl dán; a tak poslední z Watermanových cílů byl dosažen.

Ale byl ještě jeden činitel v této otázce, s nímž jen málokdo počítal, a tím bylo široké obecenstvo, jež poskytovalo všechny peníze k této hře, — lid, jemuž dollars nebyly pouhými hráčskými plíšky, ale kterému představovaly nezbytnosti života; obchodníci, kteří je musili mítí na výplatu svých zřízenců v sobotu odpoledne; dělníci, kteří jich potřebovali na činži a stravu; opuštěné vdovy a sirotci, kterým peníze byly záchranou před hladem. Tito ubozí lidé neměli žádných prostředků k vědomosti o tom, že finanční ústa-

vy, jež byly dokonale zdravé a schopné k výplatě vkladů, mohly býti zcela vědomě a úmyslně zničeny ve hře finanční spekulace. Jakmile proto slyšeli, že banky se viklají a jsou obléhány lidmi, vyzdvihujícími peníze, usuzovali z toho, že je skutečné nebezpečí a že dlouho předpovídaná katastrofa nadchází. A nyní v celých davech hrnuli se do Wall Street — celý finanční distrikt byl natlačen poděšenými zástupy a celé škadrony jízdních policistů projížděly ulicemi, aby udržen byl pořádek.

“Kdosi žádá o dollar”, tak označil to jeden bankéř. Wall Street obchodovala jen s kusy papíru; a nyní kdosi požádal o dollar, a objevilo se, že dollar byl kamsi založen.

To byla zkušenost, na kterou nebyli náčelníci finančních kruhů dobře připraveni; zapomněli úplně na obecenstvo. Bylo to jako velký nějaký přírodní záchvěv, který se vysmál vši té lidské moci a zanechal diváky v děsu a hrůze. Ve Wall Street lidé stáli jako v údolí a viděli, jak vysoko nad nimi počíná se řítiti lavina, jež je má zavaliti; stáli ohromeni hrůzou a pozorovali, jak se žene v před; viděli mračna prachu, slyšeli dunění a řev, a uvědomovali si, že snad již za minutu neb za dvě bude lavina zde a pohltí je.

Řetěz lidí před Gothamskou bankou a před Trust Company of the Republic táhl se nyní již přes celé dva bloky; a každou hodinu docházela zpráva o náběhu na nějaký jiný ústav. Byly při tom ženy, lomící rukama a plačící v nervosním rozčilení; byli v těch řetězích staří lidé, kteří se sotva drželi na nohou; byli tam lidé, kteří vstali s lože chorých a stáli zde celý den a celou noc, chvějíce se ve studeném říjnovém větru.

Počaly i náběhy na spořitelny; na Východní straně poplach zachvátil nevědomé cizí obyvatelstvo. A rychlostí blesku šířila se panika po vší zemi; přicházely již zprávy o náběžích na ústavy v jiných městech, a z tisíců a desetit tisíců bank z východu a jihu a západu Soustátí docházely do Metropole žádosti bank o peníze. A nikde nebylo žádných peněz.

A tak si panstva z Bankovního trustu uvědomila ke své mrzutosti, že obluda, kterou pustili ven, vymkla se z jejich moci. Počaly náběhy i na ústavy, ve kterých oni sami byli interesováni. Při vzrůstajícím se šílenství davů ani 25 procentní záloha Národních bank nebyla již dostatečnou. Bavlněná a obilní žeň odvedla sta milionů z New Yorku; a nebylo lze žádným způsobem dostat peníze z ciziny. Kamkoli se obrátili, všude jim zíral vstříc děsivý nedostatek peněz. Nic nedalo se prodati, nikde nebylo lze vypůjčiti si peníze. Těch málo, kdož šťastně dostali se k hotovým penězům, najalo si bezpečné schránky v bankovních sklepeních a skrývalo tuto hotovost.

A tak, když již všechny jejich cíle byly dosaženy, pustili se bankéři do utišování příboje. Šílené telegramy posílány do Washingtonu, a sekretář Pokladu uložil šest milionů dollarů v Národních bankách Metropole a přijel osobně do New Yorku na poradu.

Lidé obraceli se k Danu Watermanovi, který všude byl uznáván za nejvyššího pána bankovního světa. Soupeřství rozmanitých stran přestalo vzhledem k hrozícímu nebezpečí; a Waterman stal se najednou králem, s neobmezenou v pravdě mocí nad zdroji všech bank v městě. I vláda svěřila se v jeho ruce; sekretář Pokladu stal se jedním z jeho klerků, a bankovní předsedové a finančníci sbíhali se v zástupech do jeho kan-

celáře jako panikou zachvácené děti. I nejhrdější a nejvzdornější hlavy, jako Wyman a Hegan, přijímali jeho rozkazy a naslouchali pokorně jeho tirádám.

Všechny ty události staly se veřejnou historií, a lze je den za dnem sledovati v novinách z tehdejších dnů. Watermanovy první činy byly nastrojeny a provedeny ve tmě. Nikdo o nich nevěděl, nikdo neměl ani toho nejmenšího podezření. Ale nyní novinářští zpravodajové směli navštěvovati porady a stopovati Watermana, kamkoli se obrátil, a obecnstvo bylo zváno k zázračnému divadlu, jak tento v bitvách ztuzený veterán povstává k poslední zoufalé kampani, aby zachránil čest a úvěr celé země.

Obecnstvo stíhalo i nejmenší jeho slovo, a modlilo se za jeho úspěch. Sekretář Pokladu seděl v budově Podřízené pokladny newyorské blíže jeho kanceláře a pouštěl peníze z vládních fondů podle jeho návodu. Dvaatřicet milionů dollarů bylo již uloženo v národních bankách; a ze všech těchto ústavů Waterman zase bral peníze, jež vléval do sklepení ohrožených bank a úvěrních společností. Byly to chvíle, kde nebezpečí jednoho bylo nebezpečím všech, a kdy nikdo nesměl býti ponechán osamocen. A Waterman byl despota, pánovitý a strašný. "Pošťaral jsem se o svou banku", řekl jeden předseda, "a hodlám se do ní uzavřítí a vyčkati, až bude po bouři". "Učiníte-li tak," odbyl jej Waterman, "vystavím kolem vás zed", a nikdy již se nedostanete ven!" A tak bankéř chtěj nechtěj přispěl nezbytným počtem milionů.

Zápas se soustředil kolem ohrožené Úvěrní společnosti Republiky. Každý uznával, že pád Prenticeova ústavu znamenal by porážku. Řetěz čekajících vkladatelů se stále prodlužoval; sklepení byla již skoro

prázdná. Pokladníci vypomáhali si tím, že vypláceli velmi zvolna, — na vyšetření jednoho čeku bylo třeba půl hodiny, ba i více; a tak to prováděli, až sešly se zase další peníze. Spořitelny ve městě se jednohlasně usnesly uzavřítí své úřední místnosti, používajíce zákonitého práva, vyžádati si šedesátidenní výpověď před výplatou. Národní banky uchýlily se k výpomoci placení certifikáty Clearing Housu. Noviny hlásaly důvěru a utišovaly obecnstvo, — ba i ti kluci, roznášeci novin, byly tiší, aby jejich ryčné vykřikování nezvyšovalo již veřejné rozčilení. Čety jízdních policistů projížděly ulicemi, rozhánějící se hloučky.

A tak konečně nadešel čtvrtek, vrchol paníky. Zdálo se, že děs padl na Wall Street. Lidé běhali sem tam, bez klobouků, zsinal hrůzou. V Peněžní burse nikdo nebyl s to popadnouti dech. Celý trh rozpadal se na padrt'. Všechny prodeje nadobro přestaly; každý mohl vyvolati cenu, jakou chtěl, nikde nebylo nikoho, kdo by půjčil dollar. Úroková sazba hnala se do výše 150 až 200 procent; ale kdyby byl někdo na bídl i tisíc procent úroků za velkou nějakou sumu, nebyl by jí dostal. Makléři stáli zde s vytřeštěným zrakem a plni krajní zoufalosti. Takové chvíle dosud nikdo nezažil v newyorské peněžní burse.

Po celou tu dobu vládní fondy byly burse odpírány. Vláda nesmí pomáhati hráčům, tvrdilo se stále. Ale nyní nadešla chvíle, kdy se zdálo, že nezbude než uzavřítí Bursu. Tisíce firem bylo by zničeno, obchod celé země byl by ochromen. Přišla zvěst, že Pittsburská bursa byla zavřena. Znovu poděšení velmožové hrnuli se do Watermanovy kanceláře. Poznovu vládní fondy vtékaly do bank; a z bank šly k Watermano-

vi; a za několik minut po vypjetí krise oznámeno, že Dan Waterman půjčí dvacet pět milionů na deset procent.

Tak nebezpečí bylo odvráceno. Makléři na burse plakali radostí, ulicemi ozývalo se provolávání "slávy", velký dav seběhl se před Watermanovou kanceláří a zpíval mu pochlebný sbor.

Všechny tyto události Montague pozorně sledoval den za dnem. Ubíral se po Wall Street onoho čtvrtečního odpoledne a slyšel zpěv lidu. Odvrátil se s hořkostí v srdci. Bylo lze si představití tragičtější ironie? Muž, který jediný byl zodpověden za strašlivou tuto kalamitu, byl tu vyhlašován před tváří celé země za spasitele! Bylo lze mysliti si děsnější ilustraci způsobu, jak pánové Metropole dovedou zaslepovati bezmocné její obyvatelstvo?

Byl pouze jediný člověk, jemuž Montague mohl vyjádřiti, co cítí, — jen jediný člověk mimo něj věděl skutečnou pravdu. Montague zvykl si již zastavovati se po práci v budově "Expressu" a naslouchati několik minut Batesovým steskům.

Bates měl každodenně čerstvé zprávy z nitra, ze zákulisí; netoliko věci, které se nazítří octly v časopise, ale i věci, které nikde a niky nebyly vytištěny. A on a Montague navzájem podněcovali si plameny svého hněvu. Jednoho dne zuřili nad vlastním článkem "Expressu", ve kterém bylo nadhazováno, že nemírné řeči a bezhlavé plány presidentovy nesou nyní jen nutné své ovoce; jindy zase soptili k vůli dopisu vynikajícího kněze, který označoval Watermana za nejlepšího presidentova nástupce.

Lidé byli celí bez sebe na vysokomyslností Watermana, který půjčil 25 milionů na deset procent. Ale

to nebyly ani jeho peníze, — byly to peníze Národních bank, jež půjčoval; byly to peníze, které Národní banky dostaly od vlády a ze kterých neplatily vládě vůbec žádné úroky! Nikdy na světě neodehrál se žádný „graft“ tak pohodlně jako tento, prohlašoval Bates. Tito uhlazení pánové dostali peníze od lidu na zbudování svých ústavů. Přiměli vládu k uložení peněz u nich a neplatili vládě za to nic, ale ukládali úrok z nich lidu. Měli výsadu na vydání několika set milionů bankovek, počítali úrok z nich, ale neplatili vládě zase nic. A pak, aby to pořádně vyvrcholili, používali těchto zisků na zakoupení vlády! Naplnili Department Pokladu (pozn. finanční ministerstvo) svými lidmi, a kdykoli se dostali do úzkých, Podřízená pokladna se vyprazdňovala do jejich sklepení. A vzhledem k tomu všemu mezi lidem rozmáhala se agitace pro poštovní spořitelny, ale lid nemohl jich dosíci. V jiných zemích lid měl banky, kam mohl uložit peníze s naprostou bezpečností; náběh na poštovní banku se dosud nikde ve světě neudál.

“Někdy,” pravil Bates, “zdá se mi skoro, jako-by ten náš lid byl hypnotisován. Viděl jste přece všechn ten skandál s pojišťovny, pane Montague; a dalo by se tomu zlu prostě a přímo odpomoci, — kdybychom měli vládní životní pojišťování, bylo by po všech mrzutostech a nebylo by přebytků pro hráče ve Wall Street. Zní to přímo neuvěřitelně, — ale víte, že vůbec nikdy ani jednou — a já sledoval celou tu agitaci tak, jako snad málo kdo v zemi — nebyla tato myšlenka vytištěna?”

VMontagueově tváři zračilo se překvapení. “Myslím, že ani mne samotného nikdy cos podobného nenapadlo!” zvolal.

XXIII.

Montague několik dní přemýšlel o poslední žádosti Lucyině. Byl to obtížný úkol; ale konečně se přece rozhodl, že se aspoň pokusí. Odebral se do Ryderova domu a odevzdal sluhovi svou navštívenku.

“Pan Ryder jest velice zaměstnán, pane”, počal sluha omluvu.

“Toto je velice důležité”, odvětil Montague. “Jen mu laskavě odevzdejte mou navštívenku.” — Čekal v palácovité vstupní síni, jejíž strop byl přivezen přímo z jistého starého italského paláce.

Konečně se sluha vrátil. “Pan Ryder prosí, abyste jej navštívil nahoře, pane.”

Montague vstoupil do zdviže a byl uveden do soukromého Ryderova obydlí. Uprostřed pracovny veliký knihovní stůl, pokrytý spoustou papírů; v le-nošce za stolem seděl Ryder.

Montague dosud nespatriil na žádném člověku tak děsné stopy utrpení. Kdysi bezvadný modní ten muž úplně sestárl za uplynulý týden.

“Pane Rydere”, počal Montague, když byli sami, “dostal jsem dopis od paní Taylorové, jež mne požádala, bych vás navštívil.”

“Vím”, děl Ryder. “Taková byla vždy, a také od vás je to velmi hezké, že jste přišel.”

“Mohu-li jakýmkoli způsobme býti vám nápomocen”, počal Montague.

Ale Ryder zavrtěl hlavou. “Nikoli”, pravil, “nedá se nic dělati”.

“Kdybych mohl vám pomoci při opětném vzpružování vašich záležitostí” —

“Ty jsou oloupeny o všechnu pomoc”, pravil Ryder. “Nemám pranic, s čím bych začal — nemám ani jediného dolaru —”

“To není ani možné”, namítl Montague.

“Je to doslovně pravda!” zvolal Ryder. “Zkoumal jsem všemožné plány — znovu a znovu jsem o věci přemítal, až jsem div již nezešílel.” A rozhlédl se kolem sebe po té zmotané spoustě papírů a zoufale vložil čelo do dlaní.

“Snad kdyby svěží mysl se toho ujala”, nadhodil Montague. “Pe příliš nesnadno pochopiti, jak by člověk vašich prostředků mohl tak najednou zůstatí úplně beze všeho —”

“Cokoli mám, je stíženo hypotékami a zástavami”, odpověděl Ryder. “Vypůjčoval jsem si peníze na všech stranách. Počítal jsem na zisk — počítal jsem na stoupnutí hodnoty. A nyní, jak vidím — vše je smeteno! Vše kleslo v ceně tou měrou, že nezbylo ani na krytí zápůjček.”

“Ale toto shroucení jest jistě, pane Rydere, pouze dočasné. Hodnoty se opět zotaví —”

“Bude to trvati léta, celá léta! A zatím budu nucen ke prodejům. Zničili mne nadobro! Nemám ani peněz na živobyті!”

Montague seděl chvíli v myšlenkách. "Paní Taylorová mi psala, že Waterman —" počal.

"Vím to, vím!" vykřikl Ryder. "Musil jí říci něco, aby dostal od ní to, co chtěl!"

Montague mlčel.

"A dejme tomu, že učiní, co slíbil!" pokračoval Ryder ztlumeným hlasem. "Slyšel jste o něm, o Lawrencevi? Byl bankéřem — jedním z nejstarších v městě. A Waterman dal mu jednou jakýsi rozkaz, kterému se Lawrence vzepřel. Za to jej zlomil; vzal mu celý jeho majetek do posledního dolaru. A pak ten člověk přišel k němu a na kolenu jej prosil. "Naučil jsem vás, kdo je váš pán", povídá Waterman. "Nuže, tady máte zase nazpět své peníze." A nyní Lawrence lísa se k němu a tloustne a bohatne. Ale jediný účel, který dnes jeho banka má, je ten, půjčovati peníze, když Waterman zakládá nějaký merger" (pozn. velký trust), a sháněti je, když něco kupuje."

Montague nevěděl, co odpovědět.

"Pane Rydere", počal konečně. "Dnes sice nemohu vám prospěti, protože neznám fakt. Jediné, co vám mohu říci, jest, že jsem k vaší dispozici. Dám si tu největší práci, svolíte-li. To je vše, co mohu říci."

A Ryder vzhlédl k němu s lehkým zásvitem na bílé, strhané tváři. "Děkuji vám, pane Montague", pravil. "Jste skutečně neskonale laskav. Je to přece jen pomoc, slyšeti slovo sympatie. Já — já vás zpravím —"

"Dobrá", pravil Montague, vstávaje. Podal Ryderovi ruku, a Ryder přijal ji s chvěním. "Děkuji vám", pravil ještě jednou.

Montague odešel. Ubíral se dolů sám po velkém schodišti, a shlédnuv pod schody sluhu, zastavil jej,

řka: "Pan Ryder neměl by býti necháván o samotě. Měl byste zavolatí lékaře."

"Ano pane", počal sluha, ale v tom se zarazil. V hořejším patře zatřeskla rána z revolveru a její ozvěna nesla se celým domem.

"O, můj bože!" vyrazil sluha, potáčeje se. Polo postaviv, polo upustiv podnos s kávou na židli, vyběhl divoce na schody. Montague chvíli stál, jakoby zkameněl. Viděl druhého sluhu, jak vyběhl z jídelny a letí po schodech. Pak náhle rozhodnut obrátil se a vyšel z domu.

"Nemohu zde ničím prospěti", takový byl chod jeho myšlének, "a nadarmo bych zavlékl Lucyino jméno do této aféry." A tak klidně scházel se schodů dolů.

Příštího rána četl v novinách, že Stanley Ryder se střelil ve svém domě a že umírá.

Příštího rána noviny v Denver, Colorado, měly zprávu o sebevraždě tajemné ženy, cizinky, která najala si pokoj v jednom z tamních hotelů a otráвила se. Byla velmi krásná a bylo proto psáno, že to asi byla nějaká herečka. Nezanechala po sobě ani kousek papíru, vůbec ničeho, co by bylo klíčem k jejímu zjištění. Noviny přinesly její fotografii; ale protože Montague nespatriil Denverských novin, nedozvěděl se do smrti, jaký byl osud Lucy Dupreeové.

Panika byla zastavena, ale obchod země ležel v troskách. Na týden přestalo jeho finanční srdce bít, a ve všech tepnách až do nejmenších jeho cév zavládlo mrtvo. Sta firem ohlásilo úpadek, továrny po tisících zavírány. Miliony lid íbyly bez práce. Po celé léto železnice byly přecpány přívalem dopravy, a nyní čtvrt milionu nákladních vozů stálo nečinně. Všude zahostila se bída a strádání; vypadalo to, jakoby gi-

gantická vlna neštěstí vyvalila se z Metropole a hnala se celým Soustátím. Ani oceány ji nezastavily; převálila se do Anglie a do Německa — pocítili ji stejně v Jižní Americe i v Japonsku.

Jednoho dne, kdy Montague byl stále ještě rozechvěn bolestí svých zkušeností, setkal se, jda vzhůru po Páté Avenue, s Laurou Heganovou, jež vycházela právě z krámu a ubírala se ke svému kočáru.

“Pane Montague”, zvolala a zastavila se s upřímným úsměvem pozdravu. “Jak se máte?”

“Díky, dobře”, odvětil.

“Myslím,” dodala, “že jste byl hodně zaměstnán v těchto strašlivých dnech.”

“Byl jsem více zaměstnán pozorováním než prací”, pravil Montague.

“A jak se má Alice?”

“Dobře, — myslím, že jste již slyšela o jejím zasnoubení.”

“Ano”, pravila slečna Hoganova. “Harry sám mně to řekl. Byla jsem tím upřímně potěšena.”

“Ubíráte se nahoru do města?” dodala. “Pojeďte se mnou.”

Vstoupil do kočáru, který vsunul se do nekonečné řady povozů, jedoucích po Páté Avenue. Hovořili po několik minut, když tu náhle slečna Hoganova pravila: “Nepřišel byste s Alicí některý večer tohoto týdne k nám na oběd?”

Montague váhal chvíli s odpovědí.

“Otec je nyní doma” ,pokračovala slečna Heganova. “Těšilo by nás to velice, kdybyste přišel.”

Montague seděl se zrakem ztuhle upřeným před sebe. “Nikoli”, pravil konečně ztlumeným hlasem. “Nepřijdu raději.”

Způsob, jakým byla slova ta pronesena, zarazil více než slova sama jeho společníci. Pohlédla na něho v úžase.

“Proč?” počala, ale hned se zarazila. Nastalo mlčení.

“Slečno Heganova”, pravil posléze Montague, “mohl bych se omluviti zcela všední omluvou. Mohl bych říci, že jsem zadán; že mám příliš mnoho práce. Z pravidla v tomto našem společenském světě nikdo neuznává potřebu mluvit pravdu. Ale nutí mne to nějak, abych s vámi jednal upřímně.”

Nedíval se na ni. Za to její oči tkvěly na něm v údivu. “Co jest?” tázala se.

A Montague odpověděl. “Nerad bych se již setkal s vaším otcem.”

“Jakže! Stalo se snad něco mezi vámi a otcem?” zvolala překvapena.

Montague chvíli mlčel. “Slečno Heganova”, počal. “Nabyl jsem bolestných zkušeností v této panice. Prožil jsem ji hrozným způsobem. Nemohu na to zapomenouti, nemohu zapuditi z mysli ony obrazy utrpení. Pro mne je to velmi skutečnou a velmi bolestnou věcí, — toto zničení životů celých desítitísíců lidí. A tak jsem dnes velmi málo způsobilý pro příjemnosti společenského života.”

“Ale můj otec!” vyrazila ze sebe. “Co ten s tím má co činiti?”

“Váš otec”, odpovídal Montague, “jest jedním z těch mužů, kteří jsou zodpovědni za tuto paniku. Pomáhal ji dělati; a vytěžil z ní.”

“Bylo to, co učinil, opravdu tak děsné?” tázala se dívka ztlumeně.

“Raději bych neodpověděl”, řekl Montague. “Nemohu souditi vašeho otce. Snažím se pouze chrániti sama sebe. Bojím se, aby mne tento svět v sebe neschválil. Sledoval jsem životní kariéry tolika mužů, jednoho po druhém. Přijdou do toho, uchvátí je to, a dříve než se nadějí, jsou ve spárech korrupce. Co jsem zde viděl v této Metropoli, naplnilo mne úžasem, ba skoro hrůzou. Každá žilka mého těla vzpírá se proti tomu, křičí. Hodlám bojovati proti tomu, — bojovati po celý svůj život. A proto nemohu se s tím smířovati ani společensky. Když jsem spatřil člověka konati činy, jež pokládám za strašlivé zlo, nemohu vejíti do jeho domu a potřásti si s ním ruce a usmívati se a hovořiti s ním o všednostech života.” —

Trvalo dlouho, než slečna Heganova odpověděla. Její hlas se chvěl.

“Pane Montague”, pravila, “nesmíte si mysliti, že netrpím všemi těmi věcmi. Ale co mohu činiti? Jaký prostředek je proti tomu?”

“Nevím”, odvětil Montague. “Přál bych si, abych věděl. Mohu vám jenom říci, že neustanu dříve, dokud toho prostředku nenaleznu.”

“Co hodláte učiniti?” tázala se.

Montague odvětil: “Pustím se do politiky. Pustím se do poučování lidu.”

KONEC.

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

Los Angeles

This book is DUE on the last date stamped below.

41585

A 001 248 101 6

